

Nationale rekeningen

2016

Nationale rekeningen 2016

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2016–2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	Het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2014/'15–2016/'17	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2014/'15 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Centraal Bureau voor de Statistiek, CCN Creatie
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

ISBN: 978-90-357-2257-6
ISSN: 0168-3489

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2017.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Voorwoord

De nationale rekeningen bieden een samenhangend en consistent overzicht van de Nederlandse economie. Deze officiële statistiek speelt een centrale rol bij het vaststellen en beoordelen van economisch en monetair beleid en vormt de basis voor de economische voorspellingen en analyses van het Centraal Planbureau. Ook spelen de nationale rekeningen een grote rol bij de bepaling van de afdracht aan de Europese Unie en bij de vraag of Nederland voldoet aan de EMU-normen.

Enkele belangrijke macro-economische indicatoren uit de nationale rekeningen zijn de economische groei, het overheidstekort en het beschikbaar inkomen van huishoudens. Verder geven de nationale rekeningen cijfers over onder meer consumptie, investeringen, in- en uitvoer en werkgelegenheid.

Al sinds 1958 worden de belangrijkste uitkomsten van de nationale rekeningen in deze jaarlijkse uitgave gepubliceerd. Dit boek geeft een handzaam overzicht van de meest relevante macro-economische tabellen en indicatoren van de laatste zes jaar. Hierdoor kan iedereen snel een eerste indruk krijgen van de staat van de Nederlandse economie. Meer detailgegevens over de nationale rekeningen zijn te raadplegen en te downloaden op www.cbs.nl/StatLine.

**Directeur-Generaal,
Dr. T.B.P.M. Tjin-A-Tsoi**

Den Haag/Heerlen/Bonaire, juli 2017

Inhoud

Voorwoord 3

Lijst van tabellen en toelichtingen 6

Nationale rekeningen op de CBS-website 9

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande editie 11

Economische kerncijfers 13

1. Macro-economie 15

2. Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen 22

3. Bestedingen 29

4. Productie, verbruik en inkomensvorming 48

5. Arbeid 66

6. Sectorgegevens 78

7. Overige tabellen 108

8. Toelichtingen 113

Lijst van tabellen en toelichtingen

1-7 Tabellen

1. Macro-economie

M 1	De drie benaderingen van het binnenlands product	15
M 2	Macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingensaldo	16
M 3	Productie, verbruik en inkomensvorming naar sector	17
M 4	Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities	18
M 5	Bijdrage aan de volumegroei van het binnenlands product	18
M 6	Goederen- en dienstentotalen	19
M 7	Overheidssaldo en overheidsschuld conform EMU-definities	20

2. Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen

G 1	Aanbodtabel, basisprijzen, 2016	22
G 2	Gebruiktabel, aankooprijzen, 2016	24
G 3	Input-outputtabel, basisprijzen, 2016	26

3. Bestedingen

B 1.1	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën	29
B 1.2	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, volumemutaties	30
B 1.3	Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, prijsmutaties	31
B 2.1	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties	32
B 2.2	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, volumemutaties	33
B 2.3	Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, prijsmutaties	34
B 3.1	Investerings in vaste activa naar type van activa	35
B 3.2	Investerings in vaste activa naar type van activa, volumemutaties	36
B 3.3	Investerings in vaste activa naar type van activa, prijsmutaties	37
B 4.1	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen	38
B 4.2	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen, volumemutaties	39
B 4.3	Investerings in vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen, prijsmutaties	40
B 5.1	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst	41
B 5.2	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst, volumemutaties	42
B 5.3	Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst, prijsmutaties	43
B 6.1	Invoer van goederen en diensten naar bestemming	44
B 6.2	Invoer van goederen en diensten naar bestemming, volumemutaties	45
B 6.3	Invoer van goederen en diensten naar bestemming, prijsmutaties	46

4. Productie, verbruik en inkomensvorming

P 1	Output (basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen	48
P 2	Intermediair verbruik (aankooprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen	49
P 3	Niet-productgebonden belastingen op productie naar bedrijfstakken en -klassen	50
P 4	Niet-productgebonden subsidies naar bedrijfstakken en -klassen	51
P 5	Beloning van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen	52
P 6	Lonen naar bedrijfstakken en -klassen	53
P 7	Sociale premies ten laste van werkgevers naar bedrijfstakken en -klassen	54
P 8	Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto) naar bedrijfstakken en -klassen	55
P 9	Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto) naar bedrijfstakken en -klassen	56
P 10	Verbruik van vaste activa naar bedrijfstakken en -klassen	57
P 11.1	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen	58
P 11.2	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, volumemutaties	59
P 11.3	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, prijsmutaties	60
P 11.4	Toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, % bbp	61
P 12	Duale classificatie van de beloning van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen, 2016	62
P 13	Duale classificatie van de toegevoegde waarde naar bedrijfstakken en -klassen, 2016	62
P 14	Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken	63
P 15	Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken	63

5. Arbeid

A 1	Kerncijfers arbeid	66
A 2	Aantal werkzame personen naar bedrijfstakken en -klassen	67
A 3.1	Banen van werkzame personen naar bedrijfstakken en -klassen	68
A 3.2	Banen van werknemers naar bedrijfstakken en -klassen	69
A 3.3	Banen van zelfstandigen naar bedrijfstakken en -klassen	70
A 4.1	Arbeidsvolume van werkzame personen in arbeidsjaren naar bedrijfstakken en -klassen	71
A 4.2	Arbeidsvolume van werkzame personen in gewerkte uren naar bedrijfstakken en -klassen	72
A 4.3	Arbeidsvolume in gewerkte uren naar bedrijfstakken	73
A 5	Beloning en lonen van werknemers per arbeidsjaar en gewerkt uur	74
A 6.1	Opbouw loonkosten	75
A 6.2	Ontwikkeling loonkosten per gewerkt uur	75
A 7.1	Arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar naar bedrijfstakken	76
A 7.2	Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur naar bedrijfstakken	76

6. Sectorgegevens

S 1.1	Rekeningenstelsel 2013	78
S 1.2	Rekeningenstelsel 2014	79
S 1.3	Rekeningenstelsel 2015	80
S 1.4	Rekeningenstelsel 2016	81
S 2.1	Transacties van de totale economie	82
S 2.2	Transacties van de sector niet-financiële vennootschappen	84
S 2.3	Transacties van de sector financiële instellingen	86
S 2.4	Transacties van de sector overheid	88
S 2.5	Transacties van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	90

S 2.6	Transacties van het buitenland met Nederland	92
S 3.1	Financiële balansen van de totale economie	94
S 3.2	Financiële balansen van de sector niet-financiële vennootschappen	94
S 3.3	Financiële balansen van de sector financiële instellingen	96
S 3.4	Financiële balansen van de sector overheid	96
S 3.5	Financiële balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	98
S 3.6	Financiële balansen van het buitenland met Nederland	98
S 4.1	Balansen van de totale economie	100
S 4.2	Balansen van de sector niet-financiële vennootschappen	101
S 4.3	Balansen van de sector financiële instellingen	102
S 4.4	Balansen van de sector overheid	103
S 4.5	Balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	104
S 5.1	Niet-financiële balans van de totale economie, 2013	105
S 5.2	Niet-financiële balans van de totale economie, 2014	105
S 5.3	Niet-financiële balans van de totale economie, 2015	106
S 5.4	Niet-financiële balans van de totale economie, 2016	106

7. Overige tabellen

O 1.1	Belastingen	108
O 1.2	Belastingen op inkomen en vermogen	108
O 1.3	Belastingen op productie en invoer	109
O 2	Uitgaven van de overheid naar COFOG-functie (geconsolideerd)	110

8 Toelichtingen

8.1	Nationale rekeningen in hoofdlijnen	113
8.2	Transacties in de nationale rekeningen	117
8.3	Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen	135
8.4	Sectoren in het rekeningstelsel	138
8.5	Rekeningen in het rekeningstelsel	143
8.6	Arbeid	147
8.7	Prijs- en volumemutaties	151

Nationale rekeningen op de CBS-website

Website

Cijfers en publicaties van de nationale rekeningen zijn beschikbaar via de website van het CBS (www.cbs.nl). De cijfers van de nationale rekeningen worden gepubliceerd op StatLine, de elektronische databank van het CBS. Gedetailleerde aanbod- en gebruiktabellen en input-outputtabellen vanaf 1995 zijn te vinden op de website onder maatwerk bij het thema Macro-economie.

Macro-economische cijfers op StatLine

Hierin staan de gegevens van de nationale rekeningen op StatLine onder het thema Macro-economie. Hieronder wordt de mappenstructuur van dit thema beschreven. Voor elke map is aangegeven wat voor soort informatie hierin is te vinden. De meeste tabellen onder het thema Macro-economie zijn afkomstig van de nationale rekeningen

De cijfers op StatLine en in deze publicatie sluiten aan op het Europees Systeem van rekeningen (ESR) 2010. Eerder gepubliceerde cijfers die hier niet op aansluiten zijn op StatLine te vinden in de hoofdmap Archief, onder Macro-economie\Nationale rekeningen.

Hoofdmap Nationale rekeningen

Deze bevat de volgende submappen:

Bbp, finale bestedingen en productie

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de aanbod- en gebruiktabellen van de nationale rekeningen. Ze bevatten informatie over het bbp (de economische groei), de toegevoegde waarde, de productie en het intermediair verbruik. Ook de verschillende bestedingscategorieën zijn hier te vinden, zoals daar zijn consumptie, investeringen, invoer en uitvoer. De meeste tabellen bevatten uitsplitsingen naar bedrijfstak en/of productgroep.

Inkomens- en vermogensrekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de sectorrekeningen. Ze bevatten informatie over inkomsten en uitgaven en over bezittingen en schulden, en veranderingen hierin. Veel tabellen bevatten uitsplitsingen naar sectoren, zoals de niet-financiële ondernemingen, de financiële instellingen, de overheid of de huishoudens.

Overige rekeningen

In deze map staan de tabellen van de satellietrekeningen van de nationale rekeningen. Hij bevat submappen van de Arbeidsrekeningen, Groeirekeningen, Milieurekeningen, Regionale rekeningen en de Toerismerekeningen.

Arbeidsrekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de arbeidsrekeningen en bevatten gegevens over arbeid en lonen. De tabellen bevatten onder meer werkzame personen, banen, arbeidsjaren, gewerkte uren en de beloning van werknemers. Veel gegevens zijn uit te splitsen naar bedrijfstak, geslacht en type werkende (werknemer / zelfstandige).

Groeirekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de groeirekeningen en bevatten gegevens die inzicht bieden in de economische groei. Te vinden is onder meer de kapitaalgoederenvoorraad, de productiviteit en de bijdragen van diverse productiefactoren aan de ontwikkeling van de productiewaarde en de toegevoegde waarde.

Milieurekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de milieurekeningen en bevatten gegevens over het milieu die in samenhang zijn gemaakt met macro-economische gegevens. Te vinden zijn onder meer de omvang van diverse vormen van uitstoot en vervuiling, herkomst (bedrijfstakken, huishoudens) en bestemming (verbranding, storting, enzovoorts) van diverse vormen van vervuiling, gemaakte kosten om vervuiling te vermijden en opbrengsten aan milieuheffingen. Ook zijn er gegevens over waterverbruik en de winning en het gebruik van grondstoffen.

Regionale rekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de regionale rekeningen en bevatten regionale uitsplitsingen van gegevens uit de nationale rekeningen. Te vinden zijn onder meer het bruto regionaal product, de economische structuur, het arbeidsvolume, de investeringen, de vestigingsgrootte en de inkomsten van huishoudens. De gegevens zijn uit te splitsen naar landsdeel en provincie en naar veertig kleinere regio's (COROP-gebieden).

Toerismerekeningen

De tabellen in deze map zijn gebaseerd op de toerismerekeningen en bevatten gegevens over bestedingen aan toerisme. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen type uitgave, type aanbieder (hotel, reisbureau, vervoerder, enzovoorts), zakelijk en recreatief, uitgaven door ingezetenen en niet-ingezetenen, en uitgaven van ingezetenen in binnen- en buitenland.

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande editie

Algemene wijzigingen

In deze publicatie zijn cijfers opgenomen voor de jaren 2011 tot en met 2016. De gegevens voor de verslagjaren 2011 t/m 2015 zijn nu definitief geworden, het meest recente verslagjaar 2016 heeft de status voorlopig.

Bij de sectorrekeningen worden de financiële rekeningen en balansen jaarlijks gereviseerd. Deze correcties worden in de tijd teruggelegd, zodat de gepubliceerde tijdreeksen consistent blijven. De gegevens van financiële rekeningen en balansen zijn in deze publicatie voor de jaren 2011-2014 gereviseerd en kunnen daardoor afwijken van de cijfers in de voorgaande editie.

Wijzigingen in de tabel Economische kerncijfers

In deze tabel is de arbeidsinkomensquote voor de marktsector weggelaten.

Wijzigingen in het tabellenhoofdstuk Productie, verbruik en inkomensvorming

Er zijn twee nieuwe tabellen toegevoegd: P 14 Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken en P 15 Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken. De arbeidsinkomensquote wordt sinds juni 2016 volgens een nieuwe methode samengesteld. Een beschrijving hiervan is te vinden in het rapport 'Herziening methode arbeidsinkomensquote' op www.cbs.nl. Tabel P 14 vervangt tabel A 6 Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken en sectoren, die in de vorige edities van de Nationale rekeningen was opgenomen.

Wijzigingen in het tabellenhoofdstuk Arbeid

Tabel A 6 Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken en sectoren is vervallen. De overige tabellen zijn opnieuw genummerd.

Langere tijdreeksen zijn beschikbaar op StatLine, zie Nationale rekeningen op de CBS-website.

Economische kerncijfers

		2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Totale economie							
Binnenlands product (bbp)	mln euro	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Binnenlands product (bbp) (economische groei)	% volumemutaties	1,7	-1,1	-0,2	1,4	2,3	2,2
Belasting- en premieontvangsten	% bbp	35,5	35,7	36,2	37,2	37,0	38,4
Nationale besparingen (netto)	mln euro	81 741	81 302	76 401	71 312	81 455	87 778
Nationaal vorderingensaldo	mln euro	55 001	59 467	65 082	58 457	22 542	59 610
Inkomen							
Nationaal inkomen (netto)	mln euro	547 619	550 553	552 517	551 093	567 855	579 842
Nationaal inkomen (netto)	% reële mutaties	1,6	-1,5	-0,8	-0,6	3,4	2,1
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	mln euro	538 169	541 278	540 737	540 461	557 033	572 565
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	% reële mutaties	1,6	-1,5	-1,3	-0,4	3,4	2,8
Nationaal inkomen (netto) per inwoner	euro	32 805	32 859	32 879	32 677	33 522	34 039
Beschikbaar nationaal inkomen (netto) per inwoner	euro	32 239	32 306	32 178	32 046	32 883	33 612
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	mln euro	156 630	153 824	154 605	156 164	171 367	172 748
Bevolking							
Gemiddelde bevolking	X 1000	16 693	16 755	16 804	16 865	16 940	17 034
Gemiddeld aantal huishoudens	X 1000	7 478	7 541	7 580	7 628	7 693	7 761
Arbeid							
Aantal werkzame personen ¹⁾	X 1000	8 854	8 836	8 732	8 724	8 806	8 901
Werkzame beroepsbevolking 15 tot 75 jaar	X 1000	8 280	8 330	8 266	8 214	8 294	8 403
Werkloze beroepsbevolking 15 tot 75 jaar	X 1000	434	516	647	660	614	538
Banen van werkzame personen ¹⁾	X 1000 banen	9 952	9 923	9 789	9 790	9 901	9 999
Arbeidsvolume van werkzame personen ¹⁾	X 1000 arbeidsjaren	7 099	7 055	6 972	6 964	7 037	7 131
Arbeidsvolume van werkzame personen ¹⁾	mln gewerkte uren	12 594	12 487	12 378	12 466	12 539	12 788
Arbeidsvolume van werknemers	X 1000 arbeidsjaren	5 958	5 901	5 807	5 774	5 827	5 930
Arbeidsvolume van werknemers	mln gewerkte uren	10 057	9 924	9 804	9 819	9 869	10 093
Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur ¹⁾	% volumemutaties	1,1	0,1	1,0	0,8	1,4	0,2
Binnenlands product (bruto) per arbeidsjaar ¹⁾	euro	90 571	91 446	93 629	95 205	97 119	98 529
Loonkosten	mln euro	315 462	320 389	323 402	327 382	328 857	338 128
Finale bestedingen							
Consumptieve bestedingen	mln euro	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374
Consumptieve bestedingen	% volumemutaties	0,0	-1,2	-0,7	0,3	1,2	1,4
Huishoudens incl. IZWh	mln euro	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Overheid	mln euro	167 158	169 875	170 258	171 986	171 677	173 682
w.o.: Netto materiële consumptie	% prijsmutaties	0,9	2,2	1,4	1,0	0,4	0,8
Algemeen bestuur (inclusief defensie)	% prijsmutaties	0,9	2,4	0,9	1,0	-0,1	0,3
Gesubsidieerd onderwijs	% prijsmutaties	0,9	0,7	2,0	0,0	-0,5	0,0
Consumentenprijsindex	% mutatie	2,3	2,5	2,5	1,0	0,6	0,3
Investerings in vaste activa (bruto)	mln euro	130 402	121 928	117 107	119 530	132 464	140 049
Investerings in vaste activa (bruto)	% volumemutaties	5,6	-6,3	-4,3	2,3	11,0	5,3
Buitenland							
Uitvoer van goederen en diensten	mln euro	497 347	528 623	535 320	547 415	570 178	579 317
Uitvoer van goederen en diensten	% volumemutaties	4,4	3,8	2,1	4,5	6,5	4,3
Invoer van goederen en diensten	mln euro	442 443	466 677	465 502	475 530	498 043	501 969
Invoer van goederen en diensten	% volumemutaties	3,5	2,7	1,0	4,2	8,4	4,1
Uitvoeroverschot	% bbp	8,5	9,6	10,7	10,8	10,6	11,0
Saldo lopende transacties met het buitenland	mln euro	56 881	65 612	66 736	59 051	57 035	61 248
Overheid							
Belastingen	mln euro	139 852	135 482	139 107	147 758	156 300	165 634
Subsidies	mln euro	9 674	8 929	8 211	8 021	7 804	8 406
Sociale premies	mln euro	92 026	98 213	100 786	101 931	99 586	107 364
Sociale uitkeringen in geld en natura	mln euro	137 578	141 486	145 287	146 204	148 122	151 380
Sociale uitkeringen in geld en natura	% bbp	21,4	21,9	22,3	22,1	21,7	21,5
EMU-schuld	% bbp	61,6	66,3	67,8	68,0	64,6	61,8
EMU-saldo	% bbp	-4,3	-3,9	-2,4	-2,3	-2,1	0,4
Totaal inkomsten	% bbp	274 438	278 801	286 539	291 176	292 740	307 822
Totaal uitgaven	% bbp	302 010	303 865	302 036	306 204	306 759	305 249
Huishoudens incl. IZWh							
Beschikbaar inkomen (bruto)	mln euro	312 078	313 461	316 442	322 683	327 139	337 048
Reëel beschikbaar inkomen (netto)	% volumemutaties	0,6	-0,8	-1,3	1,4	1,3	2,3
Vrije / individuele besparingen	mln euro	23 139	23 705	22 797	26 001	23 669	26 356
Spaarquote	% beschikbaar inkomen	13,1	14,1	14,1	14,5	13,1	13,1
Woninghypotheken	mln euro	666 453	670 063	652 473	649 931	655 613	664 014
Saldo opgenomen en afgeloste hypotheken	mln euro	11 855	3 857	-17 126	-4 959	5 929	8 064
Vennootschappen							
Brutowinst vóór belasting	mln euro	229 140	215 296	217 321	208 950	232 206	222 097
Winst van buitenlandse dochters	mln euro	49 536	47 334	42 356	36 502	38 025	28 545
Vorderingensaldo	mln euro	72 004	66 099	58 945	53 492	24 983	50 874
Marktsector							
Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur ¹⁾	% volumemutaties	1,3	-0,1	0,4	1,3	2,2	0,6
Loonvoet per arbeidsjaar	% mutatie	2,7	2,5	2,2	1,5	-0,9	0,7
Loonkosten per eenheid product	% volumemutaties	0,3	2,6	0,9	-1,2	-2,5	0,3

¹⁾ Gegevens van de jaren 2015 en 2016 zijn voorlopig.

1.

Macro-economie

M 1 De drie benaderingen van het binnenlands product

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	1 238 414	1 255 794	1 253 792	1 267 298	1 297 667	1 319 901
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	658 824	671 962	665 257	669 884	682 681	688 869
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	579 590	583 832	588 535	597 414	614 986	631 032
Saldo van productgebonden belastingen en subsidies	61 454	59 912	62 275	64 016	66 849	71 781
Productgebonden belastingen	64 886	63 295	65 415	67 125	69 892	75 091
Productgebonden subsidies (–)	3 432	3 383	3 140	3 109	3 043	3 310
Verskil toegerekende en afgedragen btw	1 885	1 420	1 938	1 578	1 622	– 172
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Vanuit de inkomensvorming						
Beloning van werknemers	318 040	322 825	324 595	327 963	330 060	339 804
Lonen	251 715	253 193	254 034	253 880	259 619	267 717
Sociale premies t.l.v. werkgevers	66 325	69 632	70 561	74 083	70 441	72 087
Saldo van belastingen op productie en invoer en subsidies	61 191	60 618	64 186	68 687	70 275	75 700
Belastingen op productie en invoer	71 871	70 513	73 439	77 597	79 003	84 876
Subsidies (–)	10 680	9 895	9 253	8 910	8 728	9 176
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto)	263 698	261 721	263 967	266 358	283 122	287 137
Verbruik van vaste activa	107 068	107 897	109 362	110 194	111 755	114 389
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	156 630	153 824	154 605	156 164	171 367	172 748
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Vanuit de finale bestedingen						
Consumptieve bestedingen	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374
Overheid	167 158	169 875	170 258	171 986	171 677	173 682
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Investerings in vaste activa (bruto)	130 402	121 928	117 107	119 530	132 464	140 049
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	104 688	97 770	93 350	96 232	107 954	115 551
Overheid	25 714	24 158	23 757	23 298	24 510	24 498
Veranderingen in voorraden ¹⁾	1 526	1 659	1 920	2 925	3 711	870
Uitvoer van goederen en diensten	497 347	528 623	535 320	547 415	570 178	579 317
Goederen	398 744	425 408	427 390	429 655	440 240	447 927
Diensten	98 603	103 215	107 930	117 760	129 938	131 390
Invoer van goederen en diensten (–)	442 443	466 677	465 502	475 530	498 043	501 969
Goederen	333 823	354 312	352 043	353 737	361 853	364 210
Diensten	108 620	112 365	113 459	121 793	136 190	137 759
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 2 Macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingensaldo

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	11 758	13 286	9 131	- 1 721	- 3 847	- 8 410
Uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	247 129	232 502	233 785	258 724	228 879	208 613
Beloning van werknemers	1 084	1 076	1 015	947	1 015	1 053
Inkomen uit vermogen	245 039	230 460	231 728	256 888	226 940	206 790
Uit het buitenland (EU) ontvangen subsidies	1 006	966	1 042	889	924	770
Aan het buitenland betaalde primaire inkomens (-)	235 371	219 216	224 654	260 445	232 726	217 023
Beloning van werknemers	5 829	5 872	5 611	5 625	5 922	6 216
Inkomen uit vermogen	227 356	211 297	217 034	252 404	224 182	207 722
Aan het buitenland betaalde belastingen op productie en invoer	2 186	2 047	2 009	2 416	2 622	3 085
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	654 687	658 450	661 879	661 287	679 610	694 231
Verbruik van vaste activa (-)	107 068	107 897	109 362	110 194	111 755	114 389
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	547 619	550 553	552 517	551 093	567 855	579 842
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	- 9 450	- 9 275	- 11 780	- 10 632	- 10 822	- 7 277
Uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	10 217	10 736	10 334	11 629	12 156	11 052
Belastingen op inkomen en vermogen	3 632	3 868	3 730	4 504	4 375	4 310
Sociale premies	1 904	1 927	1 984	2 694	2 725	2 703
Sociale uitkeringen (in geld)	248	248	250	253	270	240
Overige inkomensoverdrachten	4 433	4 693	4 370	4 178	4 786	3 799
Aan het buitenland betaalde inkomensoverdrachten (-)	19 667	20 011	22 114	22 261	22 978	18 329
Belastingen op inkomen en vermogen	1 975	1 937	2 055	2 107	2 443	2 383
Sociale premies	284	284	284	284	284	284
Sociale uitkeringen (in geld)	2 476	2 642	2 635	2 479	2 756	2 760
Overige inkomensoverdrachten	14 932	15 148	17 140	17 391	17 495	12 902
Beschikbaar nationaal inkomen (netto)	538 169	541 278	540 737	540 461	557 033	572 565
Consumptieve bestedingen (-)	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	- 331	- 345	- 433	- 481	- 431	- 413
Nationale besparingen (netto)	81 741	81 302	76 401	71 312	81 455	87 778
Investerings in vaste activa (netto) (-)	23 334	14 031	7 745	9 336	20 709	25 660
Veranderingen in voorraden (-) ¹⁾	1 526	1 659	1 920	2 925	3 711	870
Saldo lopende transacties met het buitenland	56 881	65 612	66 736	59 051	57 035	61 248
Uitvoeroverschot	54 904	61 946	69 818	71 885	72 135	77 348
Goederen	64 921	71 096	75 347	76 065	78 387	83 717
Diensten	- 10 017	- 9 150	- 5 529	- 4 180	- 6 252	- 6 369
Saldo primaire inkomens	11 758	13 286	9 131	- 1 721	- 3 847	- 8 410
Ontvangen	247 129	232 502	233 785	258 724	228 879	208 613
Betaald (-)	235 371	219 216	224 654	260 445	232 726	217 023
Saldo inkomensoverdrachten	- 9 450	- 9 275	- 11 780	- 10 632	- 10 822	- 7 277
Ontvangen	10 217	10 736	10 334	11 629	12 156	11 052
Betaald (-)	19 667	20 011	22 114	22 261	22 978	18 329
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	- 331	- 345	- 433	- 481	- 431	- 413
Saldo uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	- 552	- 268	- 562	- 432	- 893	- 1 042
Uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	783	780	746	723	931	847
Aan het buitenland betaalde kapitaaloverdrachten (-)	1 335	1 048	1 308	1 155	1 824	1 889
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	- 1 328	- 5 877	- 1 092	- 162	- 33 600	- 596
Nationaal vorderingensaldo	55 001	59 467	65 082	58 457	22 542	59 610
Verandering van vorderingen op het buitenland	394 854	228 610	294 541	179 476	164 079	222 508
Verandering van schulden aan het buitenland (-)	341 481	169 617	227 787	120 363	140 730	164 138
Statistisch verschil	1 628	474	- 1 672	- 656	- 807	1 240

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 3 Productie, verbruik en inkomensvorming naar sector

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	1 238 414	1 255 794	1 253 792	1 267 298	1 297 667	1 319 901
Niet-financiële vennootschappen	881 627	894 484	891 773	898 279	926 740	944 983
Financiële instellingen	76 210	77 657	76 608	77 067	74 812	71 981
Overheid	123 868	124 491	124 460	126 107	124 455	124 927
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	156 709	159 162	160 951	165 845	171 660	178 010
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	658 824	671 962	665 257	669 884	682 681	688 869
Niet-financiële vennootschappen	502 914	512 727	507 068	509 933	521 099	526 967
Financiële instellingen	30 297	28 174	27 867	29 039	28 159	28 071
Overheid	42 804	42 608	41 845	42 906	41 988	40 866
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	82 809	88 453	88 477	88 006	91 435	92 965
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	579 590	583 832	588 535	597 414	614 986	631 032
Niet-financiële vennootschappen	378 713	381 757	384 705	388 346	405 641	418 016
Financiële instellingen	45 913	49 483	48 741	48 028	46 653	43 910
Overheid	81 064	81 883	82 615	83 201	82 467	84 061
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	73 900	70 709	72 474	77 839	80 225	85 045
Vanuit de inkomensvorming						
Beloning van werknemers	318 040	322 825	324 595	327 963	330 060	339 804
Niet-financiële vennootschappen	222 905	227 269	228 277	231 160	235 034	242 812
Financiële instellingen	19 248	19 300	20 423	20 395	19 269	19 293
Overheid	59 718	60 113	60 193	60 423	59 651	60 974
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	16 169	16 143	15 702	15 985	16 106	16 725
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	156 630	153 824	154 605	156 164	171 367	172 748
Niet-financiële vennootschappen	101 949	99 253	99 500	98 436	110 676	112 685
Financiële instellingen	22 037	25 400	23 416	21 748	22 145	18 822
Overheid	0	0	0	0	0	0
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	32 644	29 171	31 689	35 980	38 546	41 241
Verbruik van vaste activa	107 068	107 897	109 362	110 194	111 755	114 389
Niet-financiële vennootschappen	56 102	57 337	58 318	59 142	60 675	62 415
Financiële instellingen	4 322	4 047	4 085	4 056	4 057	4 147
Overheid	21 023	21 438	21 842	22 117	22 213	22 476
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	25 621	25 075	25 117	24 879	24 810	25 351
Saldo van niet-productgebonden belastingen en subsidies	– 263	706	1 911	4 671	3 426	3 919
Niet-financiële vennootschappen	– 1 118	– 729	– 227	555	229	0
Financiële instellingen	306	736	817	1 829	1 182	1 648
Overheid	323	332	580	661	603	611
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	226	367	741	1 626	1 412	1 660
Verschil toegerekende en afgedragen btw (–)	1 885	1 420	1 938	1 578	1 622	– 172
Niet-financiële vennootschappen	1 125	1 373	1 163	947	973	– 104
Financiële instellingen	0	0	0	0	0	0
Overheid	0	0	0	0	0	0
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	760	47	775	631	649	– 68
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	579 590	583 832	588 535	597 414	614 986	631 032
Niet-financiële vennootschappen	378 713	381 757	384 705	388 346	405 641	418 016
Financiële instellingen	45 913	49 483	48 741	48 028	46 653	43 910
Overheid	81 064	81 883	82 615	83 201	82 467	84 061
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	73 900	70 709	72 474	77 839	80 225	85 045
	% volumemutatie					
Vanuit de productie						
Output (basisprijzen)	2,6	– 0,8	– 0,3	1,6	3,2	2,4
Niet-financiële vennootschappen	3,4	– 0,4	– 0,2	1,8	4,2	2,7
Financiële instellingen	0,1	– 4,5	– 1,6	– 1,1	0,0	0,0
Overheid	– 1,8	– 2,0	0,1	0,6	– 1,4	0,7
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	3,1	– 0,2	– 0,9	2,8	3,0	2,9
Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw) (–)	3,2	– 0,7	– 0,8	1,7	4,3	2,6
Niet-financiële vennootschappen	4,2	0,0	– 0,8	2,0	5,1	2,9
Financiële instellingen	2,3	– 5,2	– 0,5	2,1	0,8	0,8
Overheid	– 5,1	– 5,7	– 0,3	1,4	– 0,9	1,7
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	2,3	– 1,0	– 1,1	0,5	3,0	2,2
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	2,0	– 0,8	0,1	1,5	2,0	2,1
Niet-financiële vennootschappen	2,5	– 0,8	0,6	1,6	2,9	2,6
Financiële instellingen	– 1,2	– 4,0	– 2,3	– 3,0	– 0,5	– 0,4
Overheid	– 0,1	– 0,0	0,4	0,2	– 1,7	0,1
Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	4,1	0,8	– 0,7	5,5	3,0	3,7

M 4 Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Verbruik van vaste activa (–)	107 068	107 897	109 362	110 194	111 755	114 389
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	535 861	537 267	543 386	552 814	571 702	588 252
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	11 758	13 286	9 131	– 1 721	– 3 847	– 8 410
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	654 687	658 450	661 879	661 287	679 610	694 231
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	547 619	550 553	552 517	551 093	567 855	579 842
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	– 9 450	– 9 275	– 11 780	– 10 632	– 10 822	– 7 277
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	645 237	649 175	650 099	650 655	668 788	686 954
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	538 169	541 278	540 737	540 461	557 033	572 565
	euro					
Binnenlands product per inwoner (bruto, marktprijzen)	38 515	38 506	38 844	39 313	40 346	41 248
Binnenlands product per inwoner (netto, marktprijzen)	32 101	32 066	32 336	32 779	33 749	34 533
Nationaal inkomen per inwoner (bruto, marktprijzen)	39 219	39 299	39 387	39 211	40 119	40 755
Nationaal inkomen per inwoner (netto, marktprijzen)	32 805	32 859	32 879	32 677	33 522	34 039
Beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (bruto, marktprijzen)	38 653	38 745	38 686	38 580	39 480	40 327
Beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (netto, marktprijzen)	32 239	32 306	32 178	32 046	32 883	33 612
	% volumemutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,7	– 1,1	– 0,2	1,4	2,3	2,2
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	1,7	– 1,5	– 0,4	1,5	2,4	2,3
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,5	– 1,1	– 0,5	– 0,3	3,0	2,1
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,6	– 1,5	– 0,8	– 0,6	3,4	2,1
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,5	– 1,0	– 0,9	– 0,2	3,1	2,7
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,6	– 1,5	– 1,3	– 0,4	3,4	2,8
	% prijsmutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	0,1	1,4	1,4	0,1	0,8	0,6
Binnenlands product (netto, marktprijzen)	0,4	1,8	1,6	0,2	1,0	0,6
Nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,3	1,7	1,1	0,3	– 0,3	0,1
Nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,8	2,1	1,2	0,3	– 0,3	– 0,0
Beschikbaar nationaal inkomen (bruto, marktprijzen)	1,3	1,7	1,0	0,3	– 0,3	0,1
Beschikbaar nationaal inkomen (netto, marktprijzen)	1,8	2,1	1,2	0,3	– 0,3	– 0,0

M 5 Bijdrage aan de volumegroei van het binnenlands product (bruto, marktprijzen)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	% volumemutatie					
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,7	– 1,1	– 0,2	1,4	2,3	2,2
	procentpunten					
Nationale finale bestedingen	0,3	– 1,9	– 1,0	0,4	1,3	1,2
Consumptieve bestedingen	0,0	– 0,8	– 0,4	0,0	0,3	0,5
Overheid	0,0	– 0,3	0,0	0,0	– 0,1	0,2
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	0,0	– 0,5	– 0,4	0,0	0,4	0,3
Investerings inclusief veranderingen in voorraden ¹⁾	0,3	– 1,1	– 0,6	0,4	1,0	0,7
Uitvoer	1,4	0,8	0,8	1,0	1,0	1,0
Goederen uit productie	0,6	0,2	0,4	0,3	– 0,1	0,6
Wederuitvoer	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Diensten uit productie	0,5	0,5	0,3	0,5	0,9	0,2

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 6 Goederen- en dienstentotalen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Beschikbaar voor finale bestedingen	1 085 372	1 111 841	1 118 250	1 138 538	1 181 500	1 204 610
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Invoer van goederen en diensten	442 443	466 677	465 502	475 530	498 043	501 969
Goederen	333 823	354 312	352 043	353 737	361 853	364 210
Diensten	108 620	112 365	113 459	121 793	136 190	137 759
Totale finale bestedingen	1 085 372	1 111 841	1 118 250	1 138 538	1 181 500	1 204 610
Nationale finale bestedingen	588 025	583 218	582 930	591 123	611 322	625 293
Consumptieve bestedingen	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374
Overheid	167 158	169 875	170 258	171 986	171 677	173 682
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Investerings in vaste activa (bruto)	130 402	121 928	117 107	119 530	132 464	140 049
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	104 688	97 770	93 350	96 232	107 954	115 551
Overheid	25 714	24 158	23 757	23 298	24 510	24 498
Veranderingen in voorraden ¹⁾	1 526	1 659	1 920	2 925	3 711	870
Uitvoer van goederen en diensten	497 347	528 623	535 320	547 415	570 178	579 317
Goederen	398 744	425 408	427 390	429 655	440 240	447 927
Diensten	98 603	103 215	107 930	117 760	129 938	131 390
	% volumemutatie					
Beschikbaar voor finale bestedingen	2,4	0,5	0,3	2,6	4,8	3,0
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	1,7	-1,1	-0,2	1,4	2,3	2,2
Invoer van goederen en diensten	3,5	2,7	1,0	4,2	8,4	4,1
Goederen	2,9	2,8	1,3	3,3	8,1	5,3
Diensten	5,1	2,3	0,1	7,0	9,2	1,0
Totale finale bestedingen	2,4	0,5	0,3	2,6	4,8	3,0
Nationale finale bestedingen	0,8	-2,3	-1,4	0,9	3,3	1,8
Consumptieve bestedingen	0,0	-1,2	-0,7	0,3	1,2	1,4
Overheid	-0,2	-1,3	-0,1	0,3	-0,2	1,2
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	0,2	-1,2	-1,0	0,3	2,0	1,6
Investerings in vaste activa (bruto)	5,6	-6,3	-4,3	2,3	11,0	5,3
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	7,8	-6,2	-4,6	3,4	12,3	6,5
Overheid	-2,7	-6,7	-3,0	-2,2	5,5	-0,3
Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.
Uitvoer van goederen en diensten	4,4	3,8	2,1	4,5	6,5	4,3
Goederen	4,2	3,6	1,8	3,2	5,6	5,2
Diensten	5,3	4,6	3,3	9,3	9,7	1,4
	% prijsmutatie					
Beschikbaar voor finale bestedingen	2,6	2,0	0,3	-0,7	-1,0	-1,0
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	0,1	1,4	1,4	0,1	0,8	0,6
Invoer van goederen en diensten	6,5	2,7	-1,2	-2,0	-3,4	-3,2
Goederen	8,1	3,2	-1,9	-2,7	-5,4	-4,4
Diensten	1,8	1,1	0,9	0,4	2,4	0,1
Totale finale bestedingen	2,6	2,0	0,3	-0,7	-1,0	-1,0
Nationale finale bestedingen	0,8	1,5	1,3	0,5	0,1	0,5
Consumptieve bestedingen	1,4	2,0	1,6	0,8	0,2	0,5
Overheid	0,2	3,0	0,3	0,8	0,0	0,0
Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	2,1	1,5	2,4	0,8	0,2	0,8
Investerings in vaste activa (bruto)	-0,9	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	0,4
Vennootschappen, huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens	-1,3	-0,4	0,1	-0,3	-0,1	0,5
Overheid	0,8	0,6	1,4	0,2	-0,3	0,3
Veranderingen in voorraden ¹⁾	.	.	.	.	.	.
Uitvoer van goederen en diensten	4,8	2,4	-0,8	-2,1	-2,2	-2,6
Goederen	6,2	3,0	-1,4	-2,6	-2,9	-3,3
Diensten	-0,4	0,1	1,3	-0,2	0,5	-0,3

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

M 7 Overheidssaldo en overheidsschuld conform EMU-definities

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Totaal inkomsten	274 438	278 801	286 539	291 176	292 740	307 822
Belastingen	139 852	135 482	139 107	147 758	156 300	165 634
Belastingen op productie en invoer	69 685	68 466	71 430	75 181	76 381	81 791
Belastingen op inkomen en vermogen	68 629	65 633	65 946	71 052	78 305	81 998
Vermogensheffingen	1 538	1 383	1 731	1 525	1 614	1 845
Premies wettelijke sociale verzekering	88 470	94 844	97 372	98 616	96 426	104 253
Marktoutput	6 863	6 930	6 816	6 889	6 840	6 928
Betalingen voor niet-marktoutput	10 672	10 441	10 214	10 407	10 608	10 682
Inkomen uit vermogen	15 868	18 914	20 635	15 280	10 465	7 757
Rente	3 300	3 383	2 684	2 431	2 139	1 778
Overig	12 568	15 531	17 951	12 849	8 326	5 979
Overige inkomsten n.e.g.	12 713	12 190	12 395	12 226	12 101	12 568
Output voor eigen finaal gebruik	5 388	5 312	5 456	5 477	5 636	5 814
Niet-productgebonden subsidies	336	269	87	44	37	41
Toegerekende sociale premies	3 556	3 369	3 414	3 315	3 160	3 111
Overige inkomensoverdrachten	3 016	2 905	2 992	2 944	2 602	3 048
Kapitaaloverdrachten (excl. vermogensheffingen)	417	335	446	446	666	554
Totaal uitgaven (–)	302 010	303 865	302 036	306 204	306 759	305 249
Beloning van werknemers	59 718	60 113	60 193	60 423	59 651	60 974
Intermediair verbruik	42 804	42 608	41 845	42 906	41 988	40 866
Investerings (bruto)	25 732	24 178	23 786	23 323	24 535	24 603
Uitkeringen wettelijke sociale verzekering	104 444	109 200	112 320	114 036	110 147	112 047
In geld	47 521	49 760	52 261	53 518	54 668	55 269
In natura via marktproducenten	56 923	59 440	60 059	60 518	55 479	56 778
Uitkeringen sociale voorziening	29 578	28 917	29 553	28 853	34 815	36 222
In geld	20 288	20 290	21 328	20 719	19 988	20 821
In natura via marktproducenten	9 290	8 627	8 225	8 134	14 827	15 401
Subsidies	9 674	8 929	8 211	8 021	7 804	8 406
Inkomen uit vermogen	11 329	10 636	9 940	9 452	8 509	7 576
Rente	11 295	10 606	9 913	9 428	8 491	7 559
Overig	34	30	27	24	18	17
Overige uitgaven n.e.g.	18 731	19 284	16 188	19 190	19 310	14 555
Niet-productgebonden belastingen op productie	659	601	667	705	640	652
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	0	54	0	2
Uitkeringen rechtstreeks door werkgevers	3 556	3 369	3 414	3 315	3 160	3 111
Overige inkomensoverdrachten	11 963	11 977	11 828	12 700	12 950	8 804
Kapitaaloverdrachten	4 128	4 287	5 082	3 816	4 625	4 309
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	– 1 575	– 950	– 4 803	– 1 400	– 2 065	– 2 323
EMU-saldo / Vorderingsaldo	– 27 572	– 25 064	– 15 497	– 15 028	– 14 019	2 573
Centrale overheid	– 16 750	– 18 578	– 4 790	– 7 076	– 12 617	– 5 357
Lokale overheid	– 4 211	– 2 882	– 2 286	– 1 574	– 1 296	539
Wettelijke sociale verzekeringsinstellingen	– 6 611	– 3 604	– 8 421	– 6 378	– 106	7 391
EMU-schuld	395 731	427 767	442 543	450 615	441 401	434 205
Deposito's	1 675	1 168	1 262	1 126	2 003	4 000
Kortlopende schuldbewijzen	43 445	32 976	26 086	23 083	14 032	16 586
Langlopende schuldbewijzen	266 127	298 693	321 914	334 423	334 004	324 688
Kortlopende leningen	17 867	26 778	25 768	26 280	26 119	24 170
Langlopende leningen	66 617	68 152	67 513	65 703	65 243	64 761
	% bbp					
EMU-saldo	– 4,3	– 3,9	– 2,4	– 2,3	– 2,1	0,4
EMU-schuld	61,6	66,3	67,8	68,0	64,6	61,8

2.

Aanbod-, gebruik- en input- outputtabellen

G 1 Aanbodtabel 2016* in basisprijzen (mln euro)

2016*												
	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 Landbouwproducten	27 017	0	110	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Bosbouwproducten	162	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Visserijproducten	328	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Aardolie en aardgas	0	8 707	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Overige delfstoffen	0	3 328	230	0	136	46	2	0	0	0	0	0
6 Voedingsmiddelen	333	0	59 759	0	496	0	1 061	0	0	0	0	0
7 Dranken en tabak	0	0	6 587	0	0	0	38	0	0	0	0	0
8 Textiel, kleding en lederproducten	0	0	3 192	0	9	0	253	0	0	0	0	0
9 Hout, papier en drukwerk	0	0	9 270	0	0	1	195	0	0	111	0	0
10 Cokes en aardolieproducten	0	0	18 858	0	0	0	6	0	0	0	0	0
11 Chemische producten	1	80	37 815	0	324	0	757	0	0	0	0	0
12 Farmaceutische producten	0	0	3 889	0	0	0	31	0	0	0	0	0
13 Rubber, kunststoffen, bouwmaterialen	0	0	12 841	0	55	151	313	0	0	0	0	0
14 Basismetalen	0	0	6 059	0	386	0	79	0	0	0	0	0
15 Metaalproducten	0	0	14 730	0	0	737	203	0	0	0	0	0
16 Elektrotechnische apparaten	0	0	27 403	0	0	0	383	0	0	64	0	0
17 Elektrische apparaten	0	0	4 381	0	0	0	55	0	0	0	0	0
18 Machines en apparatuur, n.e.g.	0	0	21 445	0	0	0	1 394	0	0	0	0	0
19 Vervoermiddelen	0	0	17 735	0	0	69	69	0	0	0	0	0
20 Overige industrieproducten en reparatie	155	1	18 190	0	0	608	2 388	248	0	0	0	0
21 Elektriciteit en gas	338	4	182	11 808	335	0	0	11	0	0	0	0
22 Water en afvalbeheer	0	1	301	22	7 358	34	1 864	16	0	2	0	0
23 Bouwnijverheid	89	0	13	1 252	16	86 338	44	224	0	71	0	1 863
24 Reparatie van vervoermiddelen	0	0	246	0	0	0	10 231	126	0	0	0	0
25 Vervoer en opslag	388	0	10	0	0	56	215	51 267	0	0	0	0
26 Post- en koeriersdiensten	0	0	5	0	0	0	0	5 205	0	0	0	0
27 Horecadiensten	142	0	7	0	0	0	107	13	23 144	8	0	628
28 Uitgeverijdiensten, film, radio en tv	0	0	2 193	0	0	0	610	0	0	12 770	0	17
29 Telecommunicatie	0	0	0	23	0	0	0	0	0	15 016	0	0
30 IT- en informatiediensten	0	0	3 087	0	0	0	1 382	102	0	22 892	0	0
31 Financiële diensten en verzekeringsdiensten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	66 694	530	0
32 Verhuur en handel van onroerend goed	107	12	478	0	34	332	1 025	368	191	85	2 079	75 677
33 Vrije beroepen en technische diensten	3	21	3 054	363	14	432	5 413	435	98	2 319	1 177	312
34 Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling	4	0	1 307	0	1	0	330	0	0	194	1	0
35 Administratieve en ondersteunende diensten	234	62	1 533	23	71	164	2 181	1 719	213	5 667	1 713	16
36 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	97	0	2 328	0	0	0	0	1 757	0	0	98	0
37 Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	1	54	410	0	0
38 Gezondheidszorg en welzijn	67	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0
39 Cultuur, sport en recreatie	2	0	0	0	0	0	0	5	765	73	0	0
40 Overige diensten	0	0	4	0	0	0	384	0	0	212	0	0
41 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Loondiensten, veredeling en handelsdiensten	1	346	11 947	221	0	0	12 092	50	0	12	0	0
43 Overige diensten n.e.g.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44 Overige goederen n.e.g.	237	7	3 273	1 154	136	293	2 126	825	67	1 567	959	77
45 Handels- en vervoersmarges	86	445	6 986	1 655	85	344	107 971	13 250	330	1 243	0	205
46 Cif/fob-correctie en herclassificatie												
47 Cif/fob-herclassificatie												
48 Aanbod in basisprijzen	29 791	13 014	299 469	16 521	9 456	89 605	153 202	75 629	24 862	62 716	72 721	79 325

Specialistische zakelijke diensten	Verhuur en overige zakelijke diensten	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1 - 21	Invoer van goederen	Invoer van diensten	Aanbod in basisprijzen	Handels- en vervoersmarges	Productgebonden belastingen	Productgebonden subsidies (-)	Totaal
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
2	22	15	0	0	0	0	0	0	27 166	19 507	0	46 673	11 772	197	16	58 626
0	0	0	0	0	0	0	0	0	171	335	0	506	76	3	9	576
0	0	0	0	0	0	0	0	0	328	615	0	943	382	3	2	1 326
0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 719	26 362	0	35 081	945	3 307	0	39 333
613	0	33	0	0	0	0	0	0	4 388	4 074	542	9 004	1 230	5	0	10 239
0	0	0	0	0	0	0	0	0	61 649	28 266	0	89 915	23 095	692	40	113 662
0	0	0	0	0	0	0	0	0	6 625	4 017	0	10 642	4 545	3 802	0	18 989
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3 454	17 350	0	20 804	12 434	267	0	33 505
0	13	0	0	0	0	0	0	0	9 590	8 669	0	18 259	4 351	8	0	22 618
0	0	0	0	0	0	0	0	0	18 864	21 497	0	40 361	2 669	8 402	0	51 432
0	0	0	0	0	0	0	0	0	38 977	34 355	0	73 332	8 968	167	0	82 467
0	0	61	0	0	0	0	0	0	3 981	18 078	0	22 059	7 548	34	0	29 641
0	13	0	0	0	0	0	0	0	13 373	13 775	0	27 148	6 649	76	0	33 873
0	0	0	0	0	0	0	0	0	6 524	15 734	0	22 258	2 672	205	0	25 135
731	0	0	0	0	0	0	0	0	16 401	6 757	0	23 158	4 031	28	0	27 217
50	6	0	0	0	0	0	0	0	27 906	59 878	0	87 784	14 183	400	0	102 367
0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 436	15 157	0	19 593	4 789	85	0	24 467
336	24	0	0	0	0	0	0	0	23 199	27 997	0	51 196	8 085	138	0	59 419
0	0	1	0	0	0	10	0	0	17 884	28 780	0	46 664	6 891	1 652	11	55 196
229	22	0	0	0	0	3	0	0	21 844	17 088	586	39 518	9 136	42	0	48 696
0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 678	947	0	13 625	1 102	1 657	963	15 421
0	0	4 683	2	0	9	45	0	0	14 337	2 739	27	17 103	125	362	2	17 588
2 006	144	489	0	0	0	0	0	0	92 549	0	1 429	93 978	0	0	19	93 959
0	362	0	0	0	0	0	0	0	10 965	0	0	10 965	0	0	0	10 965
103	1 183	867	10	265	0	0	0	0	54 364	0	8 042	62 406	0	0	1 386	61 020
0	0	0	0	0	0	0	0	0	5 210	0	998	6 208	0	0	0	6 208
0	289	49	149	406	1 194	42	0	0	26 178	0	872	27 050	0	0	0	27 050
946	0	224	83	0	10	10	0	0	16 863	1 514	448	18 825	2 169	1	0	20 995
0	178	0	0	0	0	0	0	0	15 217	0	1 470	16 687	0	0	0	16 687
2 364	326	0	31	0	0	225	0	0	30 409	0	4 618	35 027	0	0	0	35 027
11	82	0	0	0	0	7	0	0	67 324	0	4 336	71 660	0	2 465	0	74 125
964	246	998	225	276	38	106	0	0	83 241	0	15	83 256	0	0	5	83 251
75 136	1 094	402	912	0	614	83	0	0	91 882	0	27 228	119 110	0	2 292	85	121 317
2 761	38	6	500	217	0	2	0	0	5 361	0	1 400	6 761	0	0	0	6 761
6 831	60 825	496	278	91	492	52	0	0	82 661	0	46 414	129 075	0	3	6	129 072
592	36	63 080	2 526	0	0	0	0	0	70 514	0	44	70 558	0	0	0	70 558
37	19	277	32 338	612	516	0	0	0	34 264	0	78	34 342	0	0	0	34 342
0	0	506	0	79 741	0	0	0	0	80 321	0	0	80 321	0	0	514	79 807
0	11	313	546	0	12 250	0	0	0	13 965	254	380	14 599	93	241	244	14 689
0	108	15	0	0	25	12 027	0	0	12 775	0	343	13 118	0	0	8	13 110
0	0	0	0	0	0	0	547	0	547	0	0	547	0	0	0	547
796	157	0	0	0	0	0	0	0	25 622	0	12 476	38 098	0	0	0	38 098
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16 486	16 486	0	0	0	16 486
2 376	433	1 919	3 064	1 407	516	130	0	1 704	22 270	0	0	22 270	0	0	0	22 270
1 732	445	0	0	0	4	124	0	0	134 905	0	3 035	137 940	-137 940	0	0	0
										-9 535		-9 535				-9 535
											6 492	6 492				6 492
98 616	66 076	74 434	40 664	83 015	15 668	12 866	547	1 704	1 319 901	364 210	137 759	1 821 870	0	26 534	3 310	1 845 094

G 2 Gebruiktabel 2016* in aankooprijzen (mln euro)

2016*	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed	Specialistische zakelijke diensten
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 Landbouwproducten	5 681	1	18 923	4	0	120	295	0	465	0	0	2	3
2 Bosbouwproducten	17	0	117	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
3 Visserijproducten	18	0	269	0	0	0	2	0	32	0	0	0	0
4 Aardolie en aardgas	601	26	16 117	1 800	33	85	516	149	268	35	83	176	144
5 Overige delfstoffen	79	788	2 017	1 159	6	887	33	0	0	0	0	6	0
6 Voedingsmiddelen	4 327	0	21 067	123	337	36	509	10	4 105	23	15	2	18
7 Dranken en tabak	2	0	237	0	0	18	38	17	1 677	18	19	1	39
8 Textiel, kleding en lederproducten	52	2	1 673	2	11	74	97	28	36	29	9	2	6
9 Hout, papier en drukwerk	77	14	6 811	30	33	2 322	777	139	140	982	153	391	258
10 Cokes en aardolieproducten	563	10	5 005	205	131	1 086	757	5 224	53	55	54	65	165
11 Chemische producten	898	30	23 698	102	144	832	435	0	2	32	6	88	189
12 Farmaceutische producten	98	0	631	0	0	0	9	0	0	0	0	0	122
13 Rubber, kunststoffen, bouwmaterialen	233	9	6 125	70	22	7 784	867	239	44	45	110	502	193
14 Basismetalen	1	0	8 801	0	60	1 187	184	0	0	0	0	70	30
15 Metaalproducten	40	4	8 443	16	14	5 834	506	10	18	18	15	52	439
16 Elektrotechnische apparaten	16	4	8 042	18	23	832	335	102	46	2 289	44	36	370
17 Elektrische apparaten	4	4	4 110	11	14	1 709	239	33	16	672	38	47	40
18 Machines en apparatuur, n.e.g.	43	17	8 226	15	7	1 249	870	6	7	23	3	1	296
19 Vervoermiddelen	9	1	6 517	3	0	58	2 203	34	0	0	0	0	0
20 Overige industrieproducten en reparatie	1 530	291	6 554	403	298	1 367	922	2 088	139	194	46	177	288
21 Elektriciteit en gas	419	809	2 811	1 776	136	111	1 035	297	406	194	131	233	186
22 Water en afvalbeheer	369	14	1 790	72	2 394	277	228	166	71	61	48	44	99
23 Bouwnijverheid	322	67	675	982	101	23 866	536	787	91	430	23	8 576	2 336
24 Reparatie van vervoermiddelen	89	11	167	7	78	292	2 248	929	45	93	110	33	242
25 Vervoer en opslag	273	12	2 864	36	444	68	4 865	18 980	44	179	99	21	363
26 Post- en koeriersdiensten	29	3	105	10	8	82	557	1 510	33	249	382	128	199
27 Horecadiensten	6	6	241	27	9	44	409	579	35	93	69	19	163
28 Uitgeverijdiensten, film, radio en tv	19	22	1 002	110	53	220	2 345	260	145	1 447	448	112	3 136
29 Telecommunicatie	79	12	404	33	30	236	1 093	223	104	2 408	718	268	1 002
30 IT- en informatiediensten	84	80	1 622	161	107	713	1 422	570	207	8 105	722	128	1 910
31 Financiële diensten en verzekeringsdiensten	357	253	3 361	256	126	1 183	3 265	1 305	233	910	11 951	23 380	1 282
32 Verhuur en handel van onroerend goed	226	34	1 904	75	121	724	5 616	1 189	1 305	809	1 028	2 187	2 168
33 Vrije beroepen en technische diensten	805	496	11 799	1 267	340	3 021	15 397	3 199	1 065	5 323	6 826	1 681	21 899
34 Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	493
35 Administratieve en ondersteunende diensten	666	714	21 284	518	472	2 243	7 970	4 762	1 171	6 203	2 476	881	8 147
36 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	62	10	325	52	17	91	230	99	68	87	57	55	177
37 Onderwijs	3	8	233	29	15	102	164	97	11	74	367	17	275
38 Gezondheidszorg en welzijn	9	3	101	3	2	47	218	49	23	45	41	10	59
39 Cultuur, sport en recreatie	1	1	55	5	4	13	63	23	110	421	28	3	93
40 Overige diensten	73	10	436	21	28	147	418	147	228	190	138	147	281
41 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Loondiensten, veredeling en handelsdiensten	47	334	17 426	186	61	0	4 585	0	0	464	0	0	4
43 Overige diensten n.e.g.	7	4	446	14	7	58	1 018	211	50	86	249	10	179
44 Overige goederen n.e.g.	14	1	316	14	19	620	73	34	31	19	25	215	34
45 Niet-aftrekbare btw	0	0	71	0	0	0	8	376	0	158	1 815	1 679	0
46 Totaal intermediair gebruik	18 248	4 105	222 821	9 615	5 705	59 640	63 358	43 871	12 524	32 463	28 346	41 445	47 327
47 Niet-productgebonden belastingen	374	23	472	159	53	128	530	284	248	73	1 692	3 941	166
48 Niet-productgebonden subsidies (–)	900	7	605	1	46	77	356	121	29	241	43	7	1 393
49 Lonen	2 308	819	32 063	1 475	1 436	13 018	36 025	13 645	5 094	13 072	14 683	2 768	26 320
50 Sociale premies	595	255	8 415	350	405	3 581	8 577	3 947	1 147	2 838	4 747	803	6 174
51 Exploitatie-overschot (bruto)	9 166	7 819	36 303	4 923	1 903	13 315	45 068	14 003	5 878	14 511	23 296	30 375	20 022
52 Totaal regels 47-51	11 543	8 909	76 648	6 906	3 751	29 965	89 844	31 758	12 338	30 253	44 375	37 880	51 289
53 Verkopen van gebruikte vaste activa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
54 Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55 Consumptie door ingezetenen in het buitenland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
56 Cif/fob-correctie													
57 Gebruik in aankooprijzen	29 791	13 014	299 469	16 521	9 456	89 605	153 202	75 629	24 862	62 716	72 721	79 325	98 616

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Verhuur en overige zakelijke diensten	Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnszorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1-21	Uitvoer van goederen	Uitvoer van diensten	Consumptie huishoudens incl. izwh's	Consumptie door de overheid	Investerings in vaste activa (bruto)	Veranderingen in voorraden ¹⁾	Consumptie ingezetenen in het buitenland	Afgedragen minus toegerekende btw	Totaal
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
268	154	0	319	36	52	0	130	26 453	25 579	0	6 458	0	233	- 97	0	0	58 626
0	11	0	0	0	0	0	0	148	419	0	9	0	0	0	0	0	576
0	5	0	26	0	1	0	0	353	837	0	136	0	0	0	0	0	1 326
69	123	173	234	144	171	0	0	20 947	14 518	0	4 304	24	0	- 460	0	0	39 333
14	116	1	0	0	0	0	1	5 107	1 763	2 859	48	0	503	- 41	0	0	10 239
15	176	47	1 591	300	93	0	157	32 951	52 167	0	28 402	0	0	142	0	0	113 662
29	60	22	119	619	8	0	115	3 038	6 966	0	8 978	0	0	7	0	0	18 989
100	213	4	266	20	74	0	62	2 760	15 998	0	14 430	0	284	33	0	0	33 505
519	253	146	752	39	149	0	240	14 225	5 960	0	2 218	0	231	- 16	0	0	22 618
606	169	89	73	104	120	0	0	14 534	28 343	0	8 102	0	0	453	0	0	51 432
228	109	86	522	21	307	0	131	27 860	50 195	0	4 350	0	0	62	0	0	82 467
0	250	24	2 923	0	0	0	4	4 061	18 953	0	2 038	4 055	0	534	0	0	29 641
211	116	48	380	45	107	0	324	17 474	13 810	0	2 184	0	529	- 124	0	0	33 873
0	5	30	0	0	12	0	0	10 380	14 722	0	0	0	0	33	0	0	25 135
24	565	92	43	5	33	0	219	16 390	7 644	0	1 271	0	1 965	- 53	0	0	27 217
76	93	61	798	36	39	0	86	13 346	75 689	0	4 669	1 221	7 147	295	0	0	102 367
37	126	53	74	27	24	0	115	7 393	14 008	0	2 406	40	577	43	0	0	24 467
18	28	15	27	13	14	0	11	10 889	39 257	0	221	0	9 052	0	0	0	59 419
9	96	1	0	0	5	0	0	8 936	25 166	0	6 921	6	14 579	- 412	0	0	55 196
531	748	71	987	58	83	0	12	16 787	18 218	2 182	7 922	0	3 363	224	0	0	48 696
98	318	173	321	257	159	0	0	9 870	831	0	4 613	10	97	0	0	0	15 421
45	1 796	55	402	79	25	0	0	8 035	4 185	108	2 753	2 505	0	2	0	0	17 588
86	4 229	641	728	169	58	0	0	44 703	0	2 581	435	402	45 838	0	0	0	93 959
1 918	137	59	136	63	63	0	0	6 720	0	0	4 245	0	0	0	0	0	10 965
1 462	274	73	348	28	101	0	0	30 534	0	23 470	6 605	411	0	0	0	0	61 020
75	348	93	340	43	35	0	0	4 229	0	1 652	327	0	0	0	0	0	6 208
954	157	54	984	64	57	0	0	3 970	0	0	23 009	71	0	0	0	0	27 050
434	610	500	374	159	77	0	29	11 502	2 293	747	4 965	0	1 481	7	0	0	20 995
227	327	131	465	278	125	0	0	8 163	0	1 353	7 171	0	0	0	0	0	16 687
531	1 291	229	462	54	91	0	0	18 489	0	8 130	188	0	8 220	0	0	0	35 027
841	1 953	119	1 012	223	370	0	0	52 380	0	4 739	16 526	0	480	0	0	0	74 125
716	740	472	1 787	164	455	0	0	21 720	0	15	56 173	3 615	1 728	0	0	0	83 251
5 435	4 360	1 095	1 148	718	871	0	0	86 745	0	21 722	2 771	317	9 762	0	0	0	121 317
0	0	0	0	0	0	0	0	493	0	1 744	0	0	4 524	0	0	0	6 761
5 474	2 774	2 353	2 389	841	493	0	0	71 831	0	43 206	11 708	421	1 906	0	0	0	129 072
82	43	26	119	21	35	0	0	1 656	0	740	1 524	66 259	379	0	0	0	70 558
102	628	100	457	45	21	0	0	2 748	0	52	3 415	28 127	0	0	0	0	34 342
95	787	52	2 291	14	18	0	0	3 867	0	0	12 040	63 900	0	0	0	0	79 807
177	185	141	39	1 972	31	0	0	3 365	84	128	9 896	978	0	238	0	0	14 689
144	204	51	693	82	375	0	0	3 813	0	127	8 926	244	0	0	0	0	13 110
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	543	0	0	0	0	547
0	0	0	0	0	0	0	0	23 107	8 810	6 181	0	0	0	0	0	0	38 098
495	359	41	7	12	40	0	0	3 293	0	0	0	0	0	0	13 193	0	16 486
89	24	19	77	10	70	0	0	1 704	0	0	1 102	0	19 464	0	0	0	22 270
0	3 696	1 036	2 417	235	341	0	68	11 900	0	0	25 432	533	10 520	0	0	172	48 557
22 234	28 656	8 476	26 130	6 998	5 203	0	1 704	688 869	446 415	121 736	308 895	173 682	142 862	870	13 193	172	1 896 694
514	406	243	384	59	36	0	0	9 785	0	0	0	0	0	0	0	0	9 785
219	16	22	1 747	13	23	0	0	5 866	0	0	0	0	0	0	0	0	5 866
20 703	23 096	18 853	35 308	2 970	3 539	522	0	267 717	0	0	0	0	0	0	0	0	267 717
5 058	8 105	5 833	9 584	729	919	25	0	72 087	0	0	0	0	0	0	0	0	72 087
17 786	14 187	7 281	13 356	4 925	3 192	0	0	287 309	0	0	0	0	0	0	0	- 172	287 137
43 842	45 778	32 188	56 885	8 670	7 663	547	0	631 032	0	0	0	0	0	0	0	- 172	630 860
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 512	0	1 301	0	- 2 813	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 697	- 12 697	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13 193	0	0	0	- 13 193	0	0
								- 3 043									- 3 043
66 076	74 434	40 664	83 015	15 668	12 866	547	1 704	1 319 901	447 927	131 390	310 692	173 682	140 049	870	0	0	2 524 511

G 3 Input-outputtabel 2016* in basisprijzen (mln euro)

2016*	Landbouw, bosbouw en visserij	Delfstoffenwinning	Industrie	Energievoorziening	Waterbedrijven en afvalbeheer	Bouwnijverheid	Handel	Vervoer en opslag	Horeca	Informatie en communicatie	Financiële dienstverlening	Verhuur en handel van onroerend goed	Specialistische zakelijke diensten	Verhuur en overige zakelijke diensten
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Landbouw, bosbouw en visserij	4 857	2	9 542	1	11	114	213	193	131	6	2	21	12	48
2 Delfstoffenwinning	159	793	1 236	130	10	230	169	45	80	2	20	79	43	22
3 Industrie	5 538	356	52 077	518	632	10 178	3 656	3 043	2 384	2 049	432	793	1 253	1 128
4 Energievoorziening	258	817	2 290	2 124	116	56	722	216	276	119	84	169	137	58
5 Waterbedrijven en afvalbeheer	428	21	1 650	43	1 817	354	179	126	59	43	42	33	74	23
6 Bouwnijverheid	369	82	953	891	105	23 448	582	858	91	433	24	7 883	2 024	81
7 Handel	454	56	2 853	131	255	784	6 581	1 126	125	860	135	94	769	1 936
8 Vervoer en opslag	265	15	3 297	46	438	142	4 214	13 105	72	399	479	151	475	1 424
9 Horeca	6	6	241	27	9	44	397	478	302	99	68	19	162	175
10 Informatie en communicatie	137	79	2 265	220	135	922	3 500	799	324	8 952	1 462	436	4 475	987
11 Financiële dienstverlening	287	238	2 917	219	121	1 032	2 792	1 095	291	856	10 324	23 151	1 344	743
12 Verhuur en handel van onroerend goed	99	21	1 238	62	77	1 041	3 806	778	886	612	790	2 459	1 975	477
13 Specialistische zakelijke diensten	734	370	8 210	647	255	2 540	11 246	2 525	821	4 090	2 735	1 279	18 107	3 707
14 Verhuur en overige zakelijke diensten	325	569	8 107	466	420	1 824	4 788	4 545	1 068	2 411	2 297	784	4 495	5 211
15 Openbaar bestuur en overheidsdiensten	91	21	600	64	130	141	546	400	94	123	76	74	476	153
16 Onderwijs	3	8	238	29	17	93	170	97	25	102	328	20	707	111
17 Gezondheids- en welzijnszorg	10	3	123	3	2	48	244	177	23	45	42	10	59	97
18 Cultuur, sport en recreatie	1	1	115	5	13	21	197	26	107	536	59	13	516	219
19 Overige dienstverlening	70	10	419	22	23	152	371	125	213	182	153	116	288	162
20 Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21 Goederen en diensten n.e.g.	14	1	316	14	19	620	73	34	31	19	25	215	34	89
22 Verbruik uit binnenland excl. marges	14 105	3 469	98 687	5 662	4 605	43 784	44 446	29 791	7 403	21 938	19 577	37 799	37 425	16 851
23 Invoer goederen	2 033	58	76 620	3 013	660	8 207	4 127	3 454	2 610	2 356	206	537	947	878
24 Invoer diensten	386	452	28 130	659	192	1 746	11 595	8 779	486	7 255	6 459	762	8 279	3 629
25 Invoerrechten	4	0	384	1	5	54	15	50	26	11	0	1	4	4
26 Overige belastingen op invoer	189	21	298	11	73	425	426	656	330	33	49	45	106	289
27 Subsidies op invoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28 Niet-afrekbare btw	0	0	71	0	0	0	8	376	0	158	1 815	1 679	0	0
29 Overige productgebonden belastingen	335	15	606	12	40	215	686	430	261	104	117	294	147	174
30 Overige productgebonden subsidies	51	8	267	6	10	31	158	122	38	49	28	29	68	101
31 Handels- en vervoersmarges	1 247	98	18 292	263	140	5 240	2 213	457	1 446	657	151	357	487	510
32 Totaal verbruik tegen aankooprijzen	18 248	4 105	222 821	9 615	5 705	59 640	63 358	43 871	12 524	32 463	28 346	41 445	47 327	22 234
33 Niet-productgebonden belastingen	374	23	472	159	53	128	530	284	248	73	1 692	3 941	166	514
34 Niet-productgebonden subsidies	900	7	605	1	46	77	356	121	29	241	43	7	1 393	219
35 Lonen	2 308	819	32 063	1 475	1 436	13 018	36 025	13 645	5 094	13 072	14 683	2 768	26 320	20 703
36 Sociale premies werkgevers	595	255	8 415	350	405	3 581	8 577	3 947	1 147	2 838	4 747	803	6 174	5 058
37 Exploitatie-overschot	9 166	7 819	36 303	4 923	1 903	13 315	45 068	14 003	5 878	14 511	23 296	30 375	20 022	17 786
38 Toegevoegde waarde tegen basisprijzen	11 543	8 909	76 648	6 906	3 751	29 965	89 844	31 758	12 338	30 253	44 375	37 880	51 289	43 842
39 Cif/fob-correctie														
40 Totaal	29 791	13 014	299 469	16 521	9 456	89 605	153 202	75 629	24 862	62 716	72 721	79 325	98 616	66 076

¹⁾ Inclusief saldo aan- en verkopen van kostbaarheden.

Openbaar bestuur en overheidsdiensten	Onderwijs	Gezondheids- en welzijnzorg	Cultuur, sport en recreatie	Overige dienstverlening	Huishoudens met personeel	Goederen en diensten n.e.g.	Totaal kolommen 1 - 21	Uitvoer van goederen	Uitvoer van diensten	Consumptie huishoudens incl. izwh's	Consumptie door de overheid	Investerings in vaste activa (bruto)	Veranderingen in voorraden ¹⁾	Handels- en vervoersmarges	Afgedragen minus toegerekende btw	Cif/fob-correctie en herclassificatie	Cif/fob-herclassificatie	Totaal
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
152	15	135	37	29	0	42	15 563	11 819	274	1 638	159	457	- 205	86	0			29 791
45	48	55	46	52	0	23	3 287	5 914	2 358	849	12	162	- 13	445	0			13 014
1 448	344	1 803	648	317	0	461	89 058	159 364	10 845	15 568	3 408	14 238	2	6 986	0			299 469
197	122	217	185	92	0	0	8 255	776	132	3 420	10	2 273	0	1 655	0			16 521
1 699	46	352	68	19	0	1	7 077	617	153	1 267	129	141	- 13	85	0			9 456
4 052	588	691	162	61	0	2	43 380	232	2 687	464	402	42 096	0	344	0			89 605
314	73	238	100	82	0	10	16 976	13 517	7 767	7 699	11	- 753	14	107 971	0			153 202
803	170	653	68	130	0	0	26 346	50	26 005	6 653	2 252	1 073	0	13 250	0			75 629
170	55	931	103	55	0	0	3 347	0	3 642	17 404	72	67	0	330	0			24 862
1 702	643	1 022	363	214	0	4	28 641	1 081	13 552	10 828	17	7 344	10	1 243	0			62 716
1 949	122	954	202	354	0	0	48 991	0	7 332	15 090	132	1 176	0	0	0			72 721
238	214	992	115	277	0	0	16 157	0	914	55 871	3 581	2 597	0	205	0			79 325
3 435	824	851	606	686	0	6	63 674	202	16 890	2 686	909	12 533	- 10	1 732	0			98 616
1 996	2 069	2 238	715	419	0	0	44 747	42	8 914	10 944	207	777	0	445	0			66 076
1 272	148	797	84	43	0	0	5 333	172	840	3 684	61 784	2 621	0	0	0			74 434
833	574	285	172	73	0	0	3 885	0	489	2 751	30 133	3 406	0	0	0			40 664
790	52	2 572	14	18	0	0	4 332	0	287	12 452	64 370	1 574	0	0	0			83 015
174	134	41	1 800	35	0	0	4 013	31	1 259	8 809	994	516	42	4	0			15 668
189	52	689	80	496	0	0	3 812	28	254	8 213	244	191	0	124	0			12 866
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	543	0	0	0	0			547
24	19	77	10	70	0	0	1 704	0	0	0	0	0	0	0	0			1 704
21 482	6 312	15 593	5 578	3 522	0	549	438 578	193 845	104 594	186 294	169 369	92 489	- 173	134 905	0			1 319 901
1 239	485	4 428	359	480	0	252	112 949	206 740	1 208	28 228	1 147	22 440	1 033	0	0	- 9 535		364 210
1 507	287	670	321	351	0	0	81 945	0	25 188	14 800	0	6 299	0	3 035	0		6 492	137 759
5	0	16	3	4	0	2	589	1 458	6	197	0	80	10	0	0			2 340
75	67	112	98	76	0	9	3 388	98	94	5 346	2	848	0	0	0			9 776
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0
3 696	1 036	2 417	235	341	0	68	11 900	0	1 219	24 213	533	10 520	0	0	172			48 557
167	71	146	158	94	0	8	4 080	0	106	7 936	4	2 292	0	0	0			14 418
53	32	22	89	21	0	0	1 183	145	182	1 314	455	31	0	0	0			3 310
538	250	2 770	335	356	0	816	36 623	45 931	2 200	44 992	3 082	5 112	0	0	0			137 940
28 656	8 476	26 130	6 998	5 203	0	1 704	688 869	447 927	134 433	310 692	173 682	140 049	870	137 940	172	- 9 535	6 492	2 031 591
406	243	384	59	36	0	0	9 785	0	0	0	0	0	0	0	0			9 785
16	22	1 747	13	23	0	0	5 866	0	0	0	0	0	0	0	0			5 866
23 096	18 853	35 308	2 970	3 539	522	0	267 717	0	0	0	0	0	0	0	0			267 717
8 105	5 833	9 584	729	919	25	0	72 087	0	0	0	0	0	0	0	0			72 087
14 187	7 281	13 356	4 925	3 192	0	0	287 309	0	0	0	0	0	0	0	- 172			287 137
45 778	32 188	56 885	8 670	7 663	547	0	631 032	0	0	0	0	0	0	0	- 172			630 860
								- 3 043										- 3 043
74 434	40 664	83 015	15 668	12 866	547	1 704	1 319 901	447 927	131 390	310 692	173 682	140 049	870	137 940	0	- 9 535	6 492	2 659 408

3.

Bestedingen

B 1.1 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	286 499	287 196	291 597	295 021	302 386	310 196
Goederen	130 071	130 044	128 806	127 548	129 823	132 206
Voedingsmiddelen	30 784	31 778	32 349	32 689	33 744	34 747
Aardappelen, groenten en fruit	6 213	6 329	6 628	6 739	7 076	7 525
Vlees en vleesproducten	6 002	6 211	6 242	6 166	6 334	6 408
Vis	959	948	913	931	971	1 022
Zuivel, eieren, oliën en vetten	4 696	4 794	4 807	4 988	5 082	5 104
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	5 263	5 495	5 591	5 574	5 654	5 814
Kruidentierswaren	7 651	8 001	8 168	8 291	8 627	8 874
Dranken	5 264	5 514	5 637	5 652	5 633	5 788
Alcoholvrije dranken	1 882	1 991	2 023	2 011	1 987	2 120
Alcoholhoudende dranken	3 382	3 523	3 614	3 641	3 646	3 668
Tabak	4 601	4 725	4 654	4 424	4 448	4 778
Duurzame consumptiegoederen	55 176	52 330	50 379	51 012	52 779	54 252
Kleding en textiel	12 451	12 174	11 944	12 176	12 469	12 987
Schoenen en lederwaren	3 542	3 456	3 288	3 306	3 366	3 282
Woninginrichting en woningdecoratie	11 581	11 006	10 480	10 503	10 964	11 368
Elektrische apparatuur	8 467	8 547	8 242	8 425	8 390	8 494
Vervoermiddelen	11 678	9 848	9 371	9 755	10 621	10 817
Overige duurzame goederen n.e.g.	7 457	7 299	7 054	6 847	6 969	7 304
Energie, water en motorbrandstoffen	21 353	22 749	22 756	20 597	19 922	19 075
Energie en water	9 983	10 973	11 528	9 890	10 032	9 464
Motorbrandstoffen	11 370	11 776	11 228	10 707	9 890	9 611
Producten voor de persoonlijke verzorging	5 603	5 737	5 895	6 100	6 170	6 414
Overige goederen	7 290	7 211	7 136	7 074	7 127	7 152
Diensten	156 428	157 152	162 791	167 473	172 563	177 990
Huisvesting	53 285	55 207	57 502	59 858	61 937	63 566
Werkelijke huur en toegerekende huur	46 403	48 040	50 239	52 584	54 593	56 141
Diensten met betrekking tot huis en tuin	6 882	7 167	7 263	7 274	7 344	7 425
Horeca	20 086	20 313	20 695	21 799	23 258	24 992
Maaltijd- en drankverstrekking	16 359	16 495	16 780	17 606	18 674	20 047
Logiesverstrekking	3 727	3 818	3 915	4 193	4 584	4 945
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	14 108	14 439	14 563	14 886	15 689	16 113
Recreatie	10 312	10 514	10 563	10 729	11 115	11 234
Cultuur	3 796	3 925	4 000	4 157	4 574	4 879
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	15 545	15 544	15 722	15 687	15 998	16 046
Vervoer	5 878	6 031	6 262	6 415	6 791	7 018
Communicatie	9 667	9 513	9 460	9 272	9 207	9 028
Medische diensten en welzijnszorg	9 566	10 504	11 748	12 082	12 317	12 136
Medische diensten	5 947	6 445	7 357	7 583	7 671	7 646
Welzijnszorg	3 619	4 059	4 391	4 499	4 646	4 490
Financiële en zakelijke diensten	21 922	19 232	20 413	20 744	20 347	21 364
Overige diensten	21 916	21 913	22 148	22 417	23 017	23 773
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	9 230	9 569	10 343	11 068	11 876	12 697
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	11 670	12 129	12 391	12 729	12 960	13 193
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Individuele consumptie door de overheid	111 659	114 423	113 518	114 934	115 028	115 861
Goederen	6 445	5 888	5 443	5 511	5 692	5 670
Duurzame consumptiegoederen	1 371	1 428	1 356	1 404	1 442	1 352
Woninginrichting en woningdecoratie	1	1	1	2	0	0
Elektrische apparatuur	53	55	54	62	70	71
Vervoermiddelen	8	8	7	7	7	7
Overige duurzame goederen n.e.g.	1 309	1 364	1 294	1 333	1 365	1 274
Energie, water en motorbrandstoffen	23	24	25	29	34	29
Producten voor de persoonlijke verzorging	5 051	4 436	4 062	4 078	4 216	4 289
Diensten	105 214	108 535	108 075	109 423	109 336	110 191
Huisvesting	3 489	3 497	3 605	3 971	4 363	4 644
Horeca	41	34	32	47	76	75
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	15 770	16 668	15 512	16 204	15 617	13 532
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	492	492	481	428	453	435
Medische diensten en welzijnszorg	58 099	60 698	61 204	61 368	61 095	62 951
Financiële en zakelijke diensten	911	696	708	653	649	637
Overige diensten	26 412	26 450	26 533	26 752	27 083	27 917
Werkelijke individuele consumptie	400 598	404 179	407 163	411 616	418 498	426 553
Collectieve consumptie door de overheid	55 499	55 452	56 740	57 052	56 649	57 821
Consumptieve bestedingen	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374

B 1.2 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	0,4	-1,1	-0,8	0,4	2,2	1,6
Goederen	-0,5	-2,2	-2,7	-0,3	2,6	1,5
Voedingsmiddelen	1,0	0,9	-0,4	1,4	2,7	1,9
Aardappelen, groenten en fruit	0,3	0,8	0,6	4,5	2,8	2,1
Vlees en vleesproducten	-0,2	-0,3	-1,5	-0,6	3,1	-0,3
Vis	3,3	-3,5	-3,8	2,1	2,6	1,8
Zuivel, eieren, oliën en vetten	2,2	0,3	-1,8	0,1	2,6	2,0
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	-0,8	1,1	0,2	-0,6	0,6	2,3
Kruidenierswaren	2,8	2,6	0,4	2,5	3,8	3,0
Dranken	2,6	1,9	-1,9	-1,1	-0,8	0,6
Alcoholvrije dranken	4,5	2,3	-1,5	-2,2	-1,9	1,3
Alcoholhoudende dranken	1,6	1,6	-2,1	-0,5	-0,2	0,1
Tabak	-3,7	-2,9	-12,1	-7,0	-3,2	-1,7
Duurzame consumptiegoederen	-0,2	-5,4	-4,7	2,4	3,9	1,8
Kleding en textiel	-1,5	-2,7	-2,7	2,7	3,4	2,7
Schoenen en lederwaren	2,0	-2,7	-6,1	1,0	3,1	-2,8
Woninginrichting en woningdecoratie	-2,5	-6,2	-5,8	0,9	3,9	1,6
Elektrische apparatuur	1,5	3,3	-2,1	7,9	3,1	4,2
Vervoermiddelen	1,0	-15,9	-8,2	3,0	6,5	-0,4
Overige duurzame goederen n.e.g.	0,7	-3,3	-4,4	-2,8	2,2	2,8
Energie, water en motorbrandstoffen	-5,2	0,8	-0,1	-7,8	2,5	1,9
Energie en water	-10,8	5,1	3,2	-13,0	3,5	1,6
Motorbrandstoffen	0,7	-2,9	-3,2	-2,5	1,6	2,3
Producten voor de persoonlijke verzorging	2,7	0,0	0,3	3,6	1,3	3,0
Overige goederen	1,2	-4,6	-2,3	-0,2	0,9	-2,4
Diensten	1,1	-0,2	0,7	0,9	1,9	1,7
Huisvesting	1,3	1,2	0,7	0,9	1,0	0,8
Werkelijke huur en toegerekende huur	1,2	1,1	0,9	0,9	1,0	0,9
Diensten met betrekking tot huis en tuin	2,4	1,4	-0,4	1,4	1,2	0,5
Horeca	2,7	-1,3	0,4	3,4	4,3	5,0
Maaltijd- en drankverstrekking	2,7	-1,5	-0,6	3,0	3,9	5,1
Logiesverstrekking	2,7	-0,6	4,6	4,9	5,9	4,7
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	2,4	-1,4	-1,2	0,4	3,5	2,5
Recreatie	2,9	-1,5	-1,8	-0,2	2,0	1,4
Cultuur	1,2	-1,0	0,5	2,2	7,3	5,2
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	-1,1	-2,2	0,2	1,4	3,3	2,4
Vervoer	1,5	-2,3	0,9	1,6	3,2	4,1
Communicatie	-2,6	-2,2	-0,2	1,3	3,4	1,1
Medische diensten en welzijnszorg	6,8	6,7	9,1	1,9	2,1	-1,3
Medische diensten	5,3	5,9	10,1	2,1	1,3	-0,5
Welzijnszorg	9,4	8,2	7,4	1,6	3,5	-2,7
Financiële en zakelijke diensten	-0,4	-1,7	1,1	-1,0	0,1	0,9
Overige diensten	-0,7	-1,9	-1,8	-0,4	1,4	1,9
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	3,2	1,7	6,8	5,7	5,9	5,1
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	-2,5	0,2	0,5	2,0	1,5	3,8
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	0,2	-1,2	-1,0	0,3	2,0	1,6
Individuele consumptie door de overheid	1,3	-0,9	-1,0	0,4	0,4	1,2
Goederen	0,9	-2,8	-5,5	1,9	3,5	1,8
Duurzame consumptiegoederen	0,7	5,3	-5,3	4,9	1,5	-5,2
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	.	.	.
Elektrische apparatuur	7,8	5,7	-1,8	14,8	11,3	1,4
Vervoermiddelen	0,0	-12,5	-12,5	0,0	0,0	0,0
Overige duurzame goederen n.e.g.	0,4	5,4	-5,4	4,5	1,2	-5,6
Energie, water en motorbrandstoffen	-8,7	0,0	8,3	16,0	34,5	2,9
Producten voor de persoonlijke verzorging	1,0	-5,0	-5,7	0,8	4,0	4,2
Diensten	1,3	-0,7	-0,7	0,4	0,2	1,2
Huisvesting	1,4	-0,2	-0,2	-0,7	1,3	4,9
Horeca	-8,9	-19,5	-2,9	43,8	59,6	-2,6
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	-0,9	-5,1	-1,0	1,9	0,9	-1,2
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	-2,7	-7,7	-6,7	-12,7	3,5	-6,0
Medische diensten en welzijnszorg	2,8	0,5	-1,0	0,2	-0,0	2,3
Financiële en zakelijke diensten	-17,2	-24,0	0,6	-6,5	-0,3	-2,9
Overige diensten	0,2	0,1	0,1	0,3	-0,0	-0,2
Werkelijke individuele consumptie	0,5	-1,1	-1,0	0,3	1,6	1,5
Collectieve consumptie door de overheid	-3,2	-2,2	1,7	-0,1	-1,3	1,0
Consumptieve bestedingen	0,0	-1,2	-0,7	0,3	1,2	1,4

B 1.3 Consumptieve bestedingen naar goederen- en dienstencategorieën, prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, binnenlands	2,0	1,4	2,4	0,8	0,3	1,0
Goederen	2,0	2,2	1,8	-0,7	-0,8	0,4
Voedingsmiddelen	2,2	2,3	2,2	-0,3	0,5	1,1
Aardappelen, groenten en fruit	1,7	1,0	4,1	-2,7	2,2	4,1
Vlees en vleesproducten	2,5	3,8	2,0	-0,6	-0,4	1,5
Vis	2,9	2,5	0,1	-0,1	1,7	3,4
Zuivel, eieren, oliën en vetten	1,6	1,8	2,1	3,6	-0,7	-1,6
Brood, broodproducten, koekjes, gebak en banket	2,3	3,3	1,5	0,3	0,9	0,6
Kruidenierswaren	2,5	1,9	1,6	-1,0	0,3	-0,1
Dranken	1,4	2,8	4,2	1,4	0,5	2,2
Alcoholvrije dranken	2,7	3,4	3,1	1,7	0,7	5,3
Alcoholhoudende dranken	0,7	2,5	4,8	1,3	0,4	0,5
Tabak	5,5	5,8	12,1	2,2	3,9	9,3
Duurzame consumptiegoederen	-0,0	0,2	1,1	-1,1	-0,4	1,0
Kleding en textiel	1,1	0,5	0,8	-0,7	-1,0	1,4
Schoenen en lederwaren	1,1	0,3	1,4	-0,5	-1,3	0,3
Woninginrichting en woningdecoratie	1,8	1,3	1,0	-0,7	0,5	2,0
Elektrische apparatuur	-5,8	-2,3	-1,5	-5,3	-3,4	-2,8
Vervoermiddelen	-0,0	0,2	3,7	1,1	2,2	2,2
Overige duurzame goederen n.e.g.	1,9	1,2	1,1	-0,1	-0,4	1,9
Energie, water en motorbrandstoffen	7,7	5,6	0,1	-1,8	-5,7	-6,1
Energie en water	5,1	4,6	1,8	-1,4	-2,0	-7,1
Motorbrandstoffen	10,1	6,7	-1,5	-2,2	-9,1	-5,0
Producten voor de persoonlijke verzorging	0,0	2,4	2,4	-0,1	-0,2	1,0
Overige goederen	0,4	3,6	1,3	-0,7	-0,1	2,8
Diensten	2,0	0,7	2,8	2,0	1,1	1,4
Huisvesting	1,7	2,4	3,4	3,1	2,4	1,8
Werkelijke huur en toegerekende huur	1,6	2,4	3,6	3,8	2,8	2,0
Diensten met betrekking tot huis en tuin	2,5	2,7	1,8	-1,3	-0,2	0,6
Horeca	2,0	2,5	1,5	1,9	2,3	2,3
Maaltijd- en drankverstrekking	2,3	2,4	2,3	1,8	2,1	2,1
Logiesverstrekking	0,8	3,0	-2,0	2,1	3,2	3,0
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	2,5	3,8	2,1	1,8	1,9	0,2
Recreatie	1,6	3,5	2,3	1,8	1,6	-0,3
Cultuur	4,9	4,4	1,4	1,7	2,6	1,4
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	2,2	2,3	0,9	-1,6	-1,3	-2,0
Vervoer	1,6	5,0	2,9	0,8	2,6	-0,7
Communicatie	2,5	0,6	-0,4	-3,3	-3,9	-3,0
Medische diensten en welzijnszorg	1,3	2,9	2,6	0,9	-0,2	-0,1
Medische diensten	0,6	2,4	3,7	1,0	-0,1	0,2
Welzijnszorg	2,4	3,7	0,8	0,8	-0,3	-0,7
Financiële en zakelijke diensten	2,2	-10,7	5,0	2,6	-2,1	4,1
Overige diensten	2,3	1,9	2,9	1,6	1,2	1,3
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,1	2,0	1,2	1,2	1,3	1,7
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	4,3	3,7	1,7	0,7	0,3	-2,0
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	2,1	1,5	2,4	0,8	0,2	0,8
Individuele consumptie door de overheid	-0,5	3,4	0,2	0,8	-0,3	-0,5
Goederen	-1,1	-6,0	-2,1	-0,6	-0,2	-2,2
Duurzame consumptiegoederen	1,8	-1,1	0,3	-1,3	1,2	-1,1
Woninginrichting en woningdecoratie	.	.	.	.	.	.
Elektrische apparatuur	-3,6	-1,8	0,0	0,0	1,4	0,0
Vervoermiddelen	0,0	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige duurzame goederen n.e.g.	2,0	-1,2	0,3	-1,4	1,2	-1,2
Energie, water en motorbrandstoffen	9,5	4,3	-3,8	0,0	-12,8	-17,1
Producten voor de persoonlijke verzorging	-1,9	-7,6	-2,9	-0,4	-0,6	-2,4
Diensten	-0,5	3,9	0,3	0,9	-0,3	-0,4
Huisvesting	0,7	0,5	3,3	11,0	8,5	1,4
Horeca	0,0	3,0	-3,0	2,2	1,3	1,4
Diensten m.b.t. recreatie en cultuur	1,7	11,4	-6,0	2,5	-4,5	-12,3
Diensten m.b.t. vervoer en communicatie	3,1	8,4	4,8	1,9	2,3	2,1
Medische diensten en welzijnszorg	-0,8	4,0	1,9	0,0	-0,4	0,7
Financiële en zakelijke diensten	2,0	0,6	1,1	-1,4	-0,3	1,1
Overige diensten	-1,3	0,1	0,2	0,5	1,2	3,3
Werkelijke individuele consumptie	1,4	2,0	1,8	0,8	0,1	0,5
Collectieve consumptie door de overheid	1,7	2,2	0,6	0,7	0,6	1,1
Consumptieve bestedingen	1,4	2,0	1,6	0,8	0,2	0,5

B 2.1 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Consumptieve bestedingen door huishoudens						
incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Voeding en niet-alcoholische dranken	31 592	32 659	33 207	33 533	34 530	35 624
Brood en graanproducten	6 524	6 859	6 960	6 950	7 039	7 228
Vlees en vleesproducten	6 383	6 623	6 668	6 591	6 772	6 862
Vis	952	944	930	949	1 004	1 056
Zuivel, eieren, oliën en vetten	4 511	4 570	4 599	4 775	4 863	4 885
Aardappelen, groenten en fruit	5 911	6 014	6 319	6 421	6 764	7 205
Suiker, zoetwaren en ijs	2 384	2 473	2 446	2 488	2 596	2 684
Overige voedingsmiddelen	2 080	2 182	2 304	2 400	2 472	2 555
Koffie, thee en cacao	980	1 017	994	989	1 085	1 093
Mineraalwater, frisdranken e.d	1 867	1 977	1 987	1 970	1 935	2 056
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	8 945	9 289	9 351	9 147	9 228	9 623
Kleding en schoeisel	15 166	14 814	14 453	14 686	15 036	15 476
Kleding	12 376	12 091	11 868	12 084	12 381	12 882
Schoeisel	2 790	2 723	2 585	2 602	2 655	2 594
Huisvesting, water en energie	62 054	64 798	67 629	68 275	70 426	71 434
Werkelijke huur en toegerekende huur	46 403	48 040	50 239	52 584	54 593	56 141
Onderhoud en reparatie van de woning	1 546	1 470	1 423	1 394	1 409	1 466
Watervoorziening en andere diensten	3 005	2 915	2 925	3 022	3 079	3 087
Energie	11 100	12 373	13 042	11 275	11 345	10 740
Woninginrichting en huishouding	15 983	15 570	14 943	15 154	15 684	16 316
Gezondheid	9 052	9 539	10 563	10 762	10 905	11 032
Vervoer	38 861	37 494	36 856	36 918	37 618	38 040
Aankoop van voertuigen	10 807	9 034	8 548	8 892	9 769	9 913
Gebruik van prive voertuigen	22 521	22 786	22 398	21 962	21 374	21 429
Vervoersdiensten	5 533	5 674	5 910	6 064	6 475	6 698
Communicatie	9 613	9 791	9 819	9 865	9 709	9 597
Recreatie en cultuur	34 229	34 104	33 611	33 639	34 686	35 314
Onderwijs	2 002	2 082	2 130	2 223	2 335	2 372
Horeca	20 042	20 267	20 647	21 749	23 178	24 904
Sociale bescherming	3 612	4 050	4 379	4 487	4 633	4 478
Overige	35 348	32 739	34 009	34 583	34 418	35 986
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	9 230	9 569	10 343	11 068	11 876	12 697
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	11 670	12 129	12 391	12 729	12 960	13 193
Individuele consumptie door de overheid	111 659	114 423	113 518	114 934	115 028	115 861
Huisvesting, water en energie	2 319	2 296	2 436	2 820	3 118	3 376
Gezondheid	45 588	48 122	47 937	48 572	48 973	48 798
Recreatie en cultuur	4 462	4 308	4 277	4 195	4 128	3 617
Onderwijs	28 570	28 485	28 623	28 799	29 117	29 591
Sociale bescherming	30 720	31 212	30 245	30 548	29 692	30 479
Werkelijke individuele consumptie	400 598	404 179	407 163	411 616	418 498	426 553
Voeding en niet-alcoholische dranken	31 592	32 659	33 207	33 533	34 530	35 624
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	8 945	9 289	9 351	9 147	9 228	9 623
Kleding en schoeisel	15 166	14 814	14 453	14 686	15 036	15 476
Huisvesting, water en energie	64 373	67 094	70 065	71 095	73 544	74 810
Woninginrichting en huishouding	15 983	15 570	14 943	15 154	15 684	16 316
Gezondheid	54 640	57 661	58 500	59 334	59 878	59 830
Vervoer	38 861	37 494	36 856	36 918	37 618	38 040
Communicatie	9 613	9 791	9 819	9 865	9 709	9 597
Recreatie en cultuur	38 691	38 412	37 888	37 834	38 814	38 931
Onderwijs	30 572	30 567	30 753	31 022	31 452	31 963
Horeca	20 042	20 267	20 647	21 749	23 178	24 904
Sociale bescherming	34 332	35 262	34 624	35 035	34 325	34 957
Overige	35 348	32 739	34 009	34 583	34 418	35 986
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (–)	9 230	9 569	10 343	11 068	11 876	12 697
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	11 670	12 129	12 391	12 729	12 960	13 193
Collectieve consumptie door de overheid	55 499	55 452	56 740	57 052	56 649	57 821
Consumptieve bestedingen	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374

B 2.2 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	0,2	-1,2	-1,0	0,3	2,0	1,6
Voeding en niet-alcoholische dranken	1,2	1,0	-0,6	1,2	2,4	1,8
Brood en graanproducten	0,3	2,2	0,1	-0,2	0,7	2,4
Vlees en vleesproducten	0,3	0,1	-1,3	-0,6	3,2	-0,0
Vis	3,5	-3,4	-1,6	2,2	4,0	1,9
Zuivel, eieren, oliën en vetten	1,7	-0,7	-1,5	0,0	2,5	1,9
Aardappelen, groenten en fruit	0,6	1,0	0,8	4,5	3,0	2,1
Suiker, zoetwaren en ijs	1,3	1,7	-2,5	2,9	4,8	2,9
Overige voedingsmiddelen	3,8	3,4	2,4	4,3	4,0	3,4
Koffie, thee en cacao	-0,7	0,0	-0,6	2,2	4,0	2,8
Mineraalwater, frisdranken e.d	4,5	2,7	-2,5	-2,2	-2,1	1,3
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	-1,2	-1,1	-7,0	-3,7	-1,5	-0,6
Kleding en schoeisel	-0,7	-2,6	-3,2	2,2	3,5	1,6
Kleding	-1,3	-2,8	-2,5	2,5	3,5	2,6
Schoeisel	2,1	-2,1	-6,6	0,9	3,7	-2,7
Huisvesting, water en energie	-0,8	1,6	1,1	-1,5	1,4	1,0
Werkelijke huur en toegerekende huur	1,2	1,1	0,9	0,9	1,0	0,9
Onderhoud en reparatie van de woning	-0,5	-7,8	-5,4	-1,5	0,6	3,3
Watervoorziening en andere diensten	0,4	0,3	0,2	0,0	1,8	1,2
Energie	-9,0	5,1	2,7	-10,9	3,2	1,3
Woninginrichting en huishouding	-1,3	-3,7	-4,8	1,8	3,3	2,1
Gezondheid	4,7	3,3	7,5	1,3	1,4	0,7
Vervoer	0,1	-6,7	-3,5	0,1	3,3	1,7
Aankoop van voertuigen	1,0	-16,5	-8,8	2,9	7,5	-0,7
Gebruik van prive voertuigen	-0,6	-3,1	-2,5	-1,3	1,4	2,0
Vervoersdiensten	1,4	-2,5	1,4	1,8	4,0	4,3
Communicatie	-1,9	1,6	1,9	5,1	3,7	3,5
Recreatie en cultuur	1,3	-2,2	-2,8	0,2	2,5	1,0
Onderwijs	1,1	0,9	-0,6	0,8	2,2	1,3
Horeca	2,6	-1,3	0,4	3,4	4,2	5,0
Sociale bescherming	9,3	8,1	7,3	1,6	3,5	-2,7
Overige	0,2	-1,6	0,0	-0,1	0,6	1,5
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	3,2	1,7	6,8	5,7	5,9	5,1
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	-2,5	0,2	0,5	2,0	1,5	3,8
Individuele consumptie door de overheid	1,3	-0,9	-1,0	0,4	0,4	1,2
Huisvesting, water en energie	2,8	-0,5	2,3	0,3	0,5	7,0
Gezondheid	4,2	2,3	-2,2	1,3	1,0	-0,9
Recreatie en cultuur	-2,6	-4,2	4,4	-4,1	1,5	-2,8
Onderwijs	-0,0	-3,0	0,7	-0,1	0,4	-0,5
Sociale bescherming	-1,2	-3,1	-1,6	0,3	-0,9	6,4
Werkelijke individuele consumptie	0,5	-1,1	-1,0	0,3	1,6	1,5
Voeding en niet-alcoholische dranken	1,2	1,0	-0,6	1,2	2,4	1,8
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	-1,2	-1,1	-7,0	-3,7	-1,5	-0,6
Kleding en schoeisel	-0,7	-2,6	-3,2	2,2	3,5	1,6
Huisvesting, water en energie	-0,7	1,5	1,1	-1,4	1,3	1,2
Woninginrichting en huishouding	-1,3	-3,7	-4,8	1,8	3,3	2,1
Gezondheid	4,3	2,4	-0,6	1,3	1,1	-0,6
Vervoer	0,1	-6,7	-3,5	0,1	3,3	1,7
Communicatie	-1,9	1,6	1,9	5,1	3,7	3,5
Recreatie en cultuur	0,8	-2,4	-2,0	-0,3	2,4	0,6
Onderwijs	0,0	-2,7	0,6	-0,0	0,5	-0,4
Horeca	2,6	-1,3	0,4	3,4	4,2	5,0
Sociale bescherming	-0,2	-1,9	-0,6	0,4	-0,3	5,2
Overige	0,2	-1,6	0,0	-0,1	0,6	1,5
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	3,2	1,7	6,8	5,7	5,9	5,1
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	-2,5	0,2	0,5	2,0	1,5	3,8
Collectieve consumptie door de overheid	-3,2	-2,2	1,7	-0,1	-1,3	1,0
Consumptieve bestedingen	0,0	-1,2	-0,7	0,3	1,2	1,4

B 2.3 Consumptieve bestedingen naar verbruiksfuncties, prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Consumptieve bestedingen door huishoudens						
incl. izw's t.b.v. huishoudens, nationaal	2,1	1,5	2,4	0,8	0,2	0,8
Voeding en niet-alcoholische dranken	2,3	2,4	2,2	-0,2	0,5	1,3
Brood en graanproducten	2,0	2,9	1,4	0,1	0,6	0,3
Vlees en vleesproducten	2,4	3,7	2,0	-0,6	-0,4	1,4
Vis	3,0	2,6	0,1	-0,1	1,7	3,2
Zuivel, eieren, oliën en vetten	1,7	2,0	2,2	3,8	-0,7	-1,4
Aardappelen, groenten en fruit	1,7	0,7	4,2	-2,8	2,3	4,3
Suiker, zoetwaren en ijs	0,8	2,0	1,5	-1,2	-0,4	0,5
Overige voedingsmiddelen	0,8	1,5	3,1	-0,1	-1,0	-0,0
Koffie, thee en cacao	17,8	3,8	-1,7	-2,7	5,4	-2,0
Mineraalwater, frisdranken e.d	2,7	3,1	3,1	1,4	0,4	4,8
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	2,9	4,9	8,2	1,6	2,4	4,9
Kleding en schoeisel	1,1	0,3	0,8	-0,6	-1,1	1,3
Kleding	1,0	0,5	0,6	-0,7	-1,0	1,4
Schoeisel	1,1	-0,3	1,6	-0,2	-1,6	0,5
Huisvesting, water en energie	2,3	2,8	3,2	2,5	1,8	0,4
Werkelijke huur en toegerekende huur	1,6	2,4	3,6	3,8	2,8	2,0
Onderhoud en reparatie van de woning	0,7	3,2	2,3	-0,6	0,5	0,7
Watervoorziening en andere diensten	0,2	-3,3	0,1	3,3	0,1	-0,9
Energie	5,9	6,0	2,6	-3,0	-2,5	-6,5
Woninginrichting en huishouding	1,5	1,1	0,8	-0,4	0,2	1,9
Gezondheid	0,3	2,0	3,0	0,6	-0,1	0,5
Vervoer	3,5	3,4	1,8	0,0	-1,3	-0,6
Aankoop van voertuigen	-0,2	0,1	3,8	1,1	2,2	2,2
Gebruik van prive voertuigen	5,9	4,4	0,9	-0,6	-4,0	-1,7
Vervoersdiensten	1,7	5,2	2,7	0,8	2,7	-0,9
Communicatie	2,0	0,3	-1,5	-4,4	-5,1	-4,5
Recreatie en cultuur	0,0	1,9	1,4	-0,1	0,6	0,8
Onderwijs	2,6	3,1	2,9	3,5	2,7	0,3
Horeca	2,0	2,5	1,5	1,9	2,3	2,3
Sociale bescherming	2,4	3,7	0,8	0,8	-0,3	-0,7
Overige	2,2	-5,9	3,8	1,8	-1,0	3,0
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,1	2,0	1,2	1,2	1,3	1,7
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	4,3	3,7	1,7	0,7	0,3	-2,0
Individuele consumptie door de overheid	-0,5	3,4	0,2	0,8	-0,3	-0,5
Huisvesting, water en energie	1,6	-0,5	3,7	15,4	10,0	1,2
Gezondheid	-0,9	3,2	1,9	0,1	-0,2	0,5
Recreatie en cultuur	2,0	0,8	-4,9	2,3	-3,1	-9,8
Onderwijs	-1,3	2,8	-0,2	0,7	0,7	2,2
Sociale bescherming	0,2	4,8	-1,5	0,7	-1,9	-3,5
Werkelijke individuele consumptie	1,4	2,0	1,8	0,8	0,1	0,5
Voeding en niet-alcoholische dranken	2,3	2,4	2,2	-0,2	0,5	1,3
Alcoholische dranken, tabak en narcotica	2,9	4,9	8,2	1,6	2,4	4,9
Kleding en schoeisel	1,1	0,3	0,8	-0,6	-1,1	1,3
Huisvesting, water en energie	2,2	2,7	3,3	2,9	2,1	0,5
Woninginrichting en huishouding	1,5	1,1	0,8	-0,4	0,2	1,9
Gezondheid	-0,7	3,0	2,1	0,2	-0,2	0,5
Vervoer	3,5	3,4	1,8	0,0	-1,3	-0,6
Communicatie	2,0	0,3	-1,5	-4,4	-5,1	-4,5
Recreatie en cultuur	0,2	1,7	0,7	0,1	0,2	-0,3
Onderwijs	-1,0	2,8	-0,0	0,9	0,9	2,0
Horeca	2,0	2,5	1,5	1,9	2,3	2,3
Sociale bescherming	0,4	4,7	-1,3	0,7	-1,7	-3,2
Overige	2,2	-5,9	3,8	1,8	-1,0	3,0
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland (-)	1,1	2,0	1,2	1,2	1,3	1,7
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	4,3	3,7	1,7	0,7	0,3	-2,0
Collectieve consumptie door de overheid	1,7	2,2	0,6	0,7	0,6	1,1
Consumptieve bestedingen	1,4	2,0	1,6	0,8	0,2	0,5

B 3.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	26 736	22 468	19 376	20 032	23 560	28 138
Bedrijfsgebouwen	15 904	14 158	14 008	13 945	14 468	14 623
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	6 032	5 550	5 992	6 358	6 435	7 013
Overdrachtskosten op grond	1 499	1 436	1 303	1 827	2 178	2 594
Vervoermiddelen	10 927	10 697	9 837	9 182	12 904	12 550
Personenauto's	6 210	6 206	5 554	5 323	7 410	5 714
Overige wegvervoermiddelen	2 309	2 422	2 209	2 250	2 733	3 276
Treinen en trams	449	523	500	445	430	426
Schepen	1 347	797	1 000	744	772	780
Vliegtuigen	612	749	574	420	1 559	2 354
Computers	2 812	2 793	2 684	2 635	3 600	3 766
Telecommunicatie-apparatuur	627	637	640	674	775	818
Machines en installaties	16 023	15 223	14 359	15 711	16 466	16 847
Overige materiële vaste activa	4 922	4 378	4 121	4 141	4 378	4 648
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	200	251	316	333	355	316
Onderzoek en ontwikkeling	7 990	8 116	8 324	8 526	8 727	9 010
Computerprogrammatuur en databanken	11 945	12 394	12 715	13 696	15 242	15 812
Overige immateriële vaste activa	969	1 181	1 173	1 210	1 193	1 067
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	106 586	99 282	94 848	98 270	110 281	117 202
Verkoop van gebruikte vaste activa (–)	1 898	1 512	1 498	2 038	2 327	1 651
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	104 688	97 770	93 350	96 232	107 954	115 551
Overheid						
Woningen	141	142	130	110	91	93
Bedrijfsgebouwen	4 480	4 333	3 776	3 685	3 561	3 747
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	11 533	10 501	10 523	10 108	10 834	10 065
Overdrachtskosten op grond	167	159	115	101	67	67
Vervoermiddelen	347	342	368	292	278	305
Personenauto's	112	93	122	75	101	122
Overige wegvervoermiddelen	212	219	220	170	161	126
Treinen en trams	0	0	0	0	0	0
Schepen	9	9	11	17	8	39
Vliegtuigen	14	21	15	30	8	18
Computers	955	942	1 003	961	930	955
Telecommunicatie-apparatuur	300	301	291	316	353	369
Machines en installaties	1 464	1 152	1 319	835	951	1 106
Overige materiële vaste activa	1 184	1 225	1 135	1 191	1 227	1 311
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	0	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	3 395	3 213	3 352	3 443	3 557	3 680
Computerprogrammatuur en databanken	3 178	3 183	3 228	3 423	3 854	3 962
Overige immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	27 144	25 493	25 240	24 465	25 703	25 660
Verkoop van gebruikte vaste activa (–)	1 430	1 335	1 483	1 167	1 193	1 162
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	25 714	24 158	23 757	23 298	24 510	24 498
Totaal investeringen in activa						
Woningen	26 877	22 610	19 506	20 142	23 651	28 231
Bedrijfsgebouwen	20 384	18 491	17 784	17 630	18 029	18 370
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17 565	16 051	16 515	16 466	17 269	17 078
Overdrachtskosten op grond	1 666	1 595	1 418	1 928	2 245	2 661
Vervoermiddelen	11 274	11 039	10 205	9 474	13 182	12 855
Personenauto's	6 322	6 299	5 676	5 398	7 511	5 836
Overige wegvervoermiddelen	2 521	2 641	2 429	2 420	2 894	3 402
Treinen en trams	449	523	500	445	430	426
Schepen	1 356	806	1 011	761	780	819
Vliegtuigen	626	770	589	450	1 567	2 372
Computers	3 767	3 735	3 687	3 596	4 530	4 721
Telecommunicatie-apparatuur	927	938	931	990	1 128	1 187
Machines en installaties	17 487	16 375	15 678	16 546	17 417	17 953
Overige materiële vaste activa	6 106	5 603	5 256	5 332	5 605	5 959
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	200	251	316	333	355	316
Onderzoek en ontwikkeling	11 385	11 329	11 676	11 969	12 284	12 690
Computerprogrammatuur en databanken	15 123	15 577	15 943	17 119	19 096	19 774
Overige immateriële vaste activa	969	1 181	1 173	1 210	1 193	1 067
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	133 730	124 775	120 088	122 735	135 984	142 862
Verkoop van gebruikte vaste activa (–)	3 328	2 847	2 981	3 205	3 520	2 813
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	130 402	121 928	117 107	119 530	132 464	140 049

B 3.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa, volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	-4,5	-13,0	-12,2	6,2	21,1	19,1
Bedrijfsgebouwen	3,6	-10,6	-2,2	-0,7	6,0	1,4
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	80,5	-10,6	7,1	5,3	1,7	8,9
Overdrachtskosten op grond	8,8	5,1	-10,0	34,5	12,4	17,3
Vervoermiddelen	18,6	-2,9	-8,1	-6,5	37,2	-3,8
Personenauto's	25,5	-0,2	-10,1	-3,8	38,1	-23,9
Overige wegvervoermiddelen	39,6	4,2	-9,5	3,1	22,0	19,1
Treinen en trams	-61,2	15,1	-5,9	-12,4	-2,7	-2,8
Schepen	15,8	-40,5	23,3	-27,4	1,9	0,5
Vliegtuigen	100,3	12,3	-22,6	-27,7	211,0	49,1
Computers	16,9	1,4	-3,5	-1,4	40,3	6,1
Telecommunicatie-apparatuur	25,0	2,7	1,4	5,9	25,8	7,5
Machines en installaties	18,2	-6,8	-5,9	9,1	2,9	1,6
Overige materiële vaste activa	7,6	-13,0	-6,5	0,0	5,2	5,2
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	-20,5	34,5	31,9	4,7	2,1	-4,5
Onderzoek en ontwikkeling	0,5	0,5	1,8	1,6	0,9	1,8
Computerprogrammatuur en databanken	4,8	4,4	2,1	7,7	9,3	2,8
Overige immateriële vaste activa	-7,2	20,0	-2,5	1,4	-2,6	-11,8
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	7,5	-6,5	-4,5	3,9	12,3	5,8
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	-4,9	-20,9	-0,7	33,8	10,6	-30,4
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	7,8	-6,2	-4,6	3,4	12,3	6,5
Overheid						
Woningen	7,4	2,1	-6,3	-12,3	-14,5	3,3
Bedrijfsgebouwen	-2,7	-2,7	-14,5	-2,5	-1,7	5,5
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	-6,2	-10,7	-1,2	-4,0	8,4	-7,0
Overdrachtskosten op grond	-23,0	16,2	-28,3	-18,3	-38,6	-3,0
Vervoermiddelen	15,4	-2,9	6,1	-20,9	-5,5	9,0
Personenauto's	33,3	-17,9	30,1	-38,5	33,3	19,8
Overige wegvervoermiddelen	13,0	1,9	-1,4	-22,3	-5,3	-22,4
Treinen en trams	.	.	.	.	.	.
Schepen	0,0	0,0	22,2	54,5	-52,9	387,5
Vliegtuigen	.	.	.	.	.	.
Computers	-7,8	0,7	5,9	-4,0	-0,9	4,0
Telecommunicatie-apparatuur	48,8	1,7	-4,0	10,3	21,5	6,5
Machines en installaties	-0,3	-23,3	14,4	-37,9	6,2	15,2
Overige materiële vaste activa	-1,3	2,0	-8,1	4,1	0,8	6,0
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	.	.	.	.	.	.
Onderzoek en ontwikkeling	8,1	-6,5	3,2	1,8	1,7	1,7
Computerprogrammatuur en databanken	-4,4	1,2	-0,5	6,1	12,1	2,0
Overige immateriële vaste activa	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-2,7	-6,7	-2,3	-3,3	5,4	-0,4
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	-4,3	-7,6	9,5	-21,4	3,4	-2,3
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	-2,7	-6,7	-3,0	-2,2	5,5	-0,3
Totaal investeringen in activa						
Woningen	-4,4	-12,9	-12,2	6,1	20,9	19,0
Bedrijfsgebouwen	2,1	-8,9	-5,1	-1,1	4,4	2,2
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12,3	-10,6	1,7	-0,6	5,8	-1,1
Overdrachtskosten op grond	4,4	6,2	-11,8	30,3	9,7	16,7
Vervoermiddelen	18,5	-2,9	-7,7	-7,0	35,8	-3,6
Personenauto's	25,6	-0,5	-9,5	-4,5	38,1	-23,3
Overige wegvervoermiddelen	36,9	4,0	-8,9	0,8	20,0	16,8
Treinen en trams	-61,2	15,1	-5,9	-12,4	-2,7	-2,8
Schepen	15,7	-40,3	23,3	-26,5	0,7	4,5
Vliegtuigen	92,3	12,9	-22,7	-24,8	191,8	49,5
Computers	9,5	1,2	-1,2	-2,1	29,3	5,7
Telecommunicatie-apparatuur	31,9	2,4	-0,3	7,3	24,4	7,2
Machines en installaties	16,4	-8,2	-4,5	5,1	3,1	2,3
Overige materiële vaste activa	5,8	-10,1	-6,8	0,9	4,2	5,4
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	-20,5	34,5	31,9	4,7	2,1	-4,5
Onderzoek en ontwikkeling	2,6	-1,6	2,2	1,7	1,1	1,8
Computerprogrammatuur en databanken	2,7	3,8	1,6	7,4	9,9	2,6
Overige immateriële vaste activa	-7,2	20,0	-2,5	1,4	-2,6	-11,8
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	5,3	-6,5	-4,1	2,4	10,9	4,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	-4,6	-15,2	4,1	6,3	8,0	-20,9
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	5,6	-6,3	-4,3	2,3	11,0	5,3

B 3.3 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa, prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens						
Woningen	-4,6	-3,5	-1,8	-2,7	-2,9	0,3
Bedrijfsgebouwen	0,0	-0,4	1,2	0,2	-2,1	-0,3
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2,6	2,9	0,8	0,8	-0,4	0,1
Overdrachtskosten op grond	-0,1	-8,8	0,8	4,2	6,1	1,6
Vervoermiddelen	-1,1	0,8	0,1	-0,2	2,5	1,1
Personenauto's	-2,1	0,2	-0,5	-0,4	0,8	1,4
Overige wegvervoermiddelen	1,1	0,6	0,8	-1,2	-0,4	0,7
Treinen en trams	1,4	1,2	1,6	1,6	-0,7	1,9
Schepen	-1,7	-0,5	1,7	2,5	1,8	0,5
Vliegtuigen	0,2	9,0	-1,0	1,2	19,4	1,2
Computers	-4,8	-2,0	-0,4	-0,5	-2,7	-1,4
Telecommunicatie-apparatuur	-2,9	-1,1	-0,9	-0,6	-8,6	-1,8
Machines en installaties	0,6	2,0	0,3	0,3	1,9	0,7
Overige materiële vaste activa	1,9	2,2	0,6	0,4	0,5	1,0
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	-2,9	-6,7	-4,5	0,6	4,4	-6,8
Onderzoek en ontwikkeling	1,3	1,1	0,7	0,8	1,5	1,4
Computerprogrammatuur en databanken	-2,2	-0,7	0,5	0,0	1,8	0,9
Overige immateriële vaste activa	1,6	1,5	1,8	1,7	1,2	1,4
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-1,3	-0,4	0,1	-0,3	-0,0	0,5
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	-0,1	0,7	-0,2	1,6	3,2	1,9
Investerings in vaste activa (bruto) van vennootschappen en huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens	-1,3	-0,4	0,1	-0,3	-0,1	0,5
Overheid						
Woningen	-2,8	-1,4	-2,3	-3,5	-3,2	-1,1
Bedrijfsgebouwen	0,2	-0,6	2,0	0,1	-1,7	-0,3
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2,5	1,9	1,4	0,0	-1,2	-0,1
Overdrachtskosten op grond	0,0	-18,0	0,9	7,4	8,1	3,1
Vervoermiddelen	0,9	1,5	1,4	0,3	0,7	0,7
Personenauto's	0,0	1,1	0,8	0,0	1,0	0,8
Overige wegvervoermiddelen	1,4	1,4	1,9	-0,6	0,0	0,8
Treinen en trams	.	.	.	.	.	.
Schepen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vliegtuigen	.	.	.	.	.	.
Computers	-4,7	-2,1	0,5	-0,2	-2,3	-1,2
Telecommunicatie-apparatuur	-4,5	-1,3	0,7	-1,6	-8,1	-1,9
Machines en installaties	0,6	2,6	0,1	2,0	7,2	0,9
Overige materiële vaste activa	1,4	1,4	0,8	0,8	2,2	0,8
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	.	.	.	.	.	.
Onderzoek en ontwikkeling	1,4	1,2	1,1	0,8	1,6	1,7
Computerprogrammatuur en databanken	-2,2	-1,1	1,9	-0,0	0,4	0,8
Overige immateriële vaste activa	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	0,9	0,7	1,4	0,2	-0,3	0,3
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	1,7	1,1	1,4	0,2	-1,2	-0,3
Investerings in vaste activa (bruto) van de overheid	0,8	0,6	1,4	0,2	-0,3	0,3
Totaal investeringen in activa						
Woningen	-4,6	-3,4	-1,8	-2,7	-2,9	0,3
Bedrijfsgebouwen	0,1	-0,4	1,4	0,2	-2,0	-0,3
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2,5	2,3	1,2	0,3	-0,9	-0,0
Overdrachtskosten op grond	-0,1	-9,8	0,8	4,4	6,1	1,6
Vervoermiddelen	-1,1	0,9	0,1	-0,2	2,4	1,1
Personenauto's	-2,0	0,2	-0,5	-0,4	0,8	1,4
Overige wegvervoermiddelen	1,1	0,7	0,9	-1,1	-0,4	0,7
Treinen en trams	1,4	1,2	1,6	1,6	-0,7	1,9
Schepen	-1,7	-0,5	1,7	2,4	1,8	0,5
Vliegtuigen	0,2	8,9	-1,0	1,6	19,3	1,2
Computers	-4,8	-2,0	-0,1	-0,4	-2,6	-1,4
Telecommunicatie-apparatuur	-3,4	-1,2	-0,4	-0,9	-8,4	-1,8
Machines en installaties	0,6	2,0	0,3	0,4	2,1	0,7
Overige materiële vaste activa	1,8	2,0	0,7	0,5	0,9	0,9
In cultuur gebrachte biologische hulpbronnen	-2,9	-6,7	-4,5	0,6	4,4	-6,8
Onderzoek en ontwikkeling	1,3	1,1	0,8	0,8	1,5	1,5
Computerprogrammatuur en databanken	-2,2	-0,7	0,8	0,0	1,5	0,9
Overige immateriële vaste activa	1,6	1,5	1,8	1,7	1,2	1,4
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-0,9	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	0,5
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,7	0,9	0,6	1,1	1,7	1,0
Totaal investeringen in vaste activa (bruto)	-0,9	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	0,4

B 4.1 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen (eigendoms criterium)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	5 663	5 208	4 764	5 106	4 894	4 831
Delfstoffenwinning	3 880	3 462	3 246	3 729	3 482	3 502
Industrie	12 241	12 780	12 617	13 355	14 961	15 414
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 706	1 960	2 230	2 510	2 600	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	80	81	94	108	110	.
Hout-, papier-, grafische industrie	519	494	509	499	510	.
Aardolie-industrie	669	866	614	872	898	.
Chemische industrie	2 493	2 628	2 280	2 136	2 755	.
Farmaceutische industrie	746	688	657	731	1 321	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	683	582	637	619	660	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	827	873	879	967	1 073	.
Elektrotechnische industrie	755	807	843	1 022	870	.
Elektrische apparatenindustrie	699	750	697	739	633	.
Machine-industrie	1 729	1 654	1 610	1 628	1 837	.
Transportmiddelenindustrie	499	542	673	615	707	.
Overige industrie en reparatie	836	855	894	909	987	.
Energiebedrijven	4 843	5 500	5 501	6 469	5 877	6 213
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 816	1 126	1 009	1 175	1 263	1 300
Bouwnijverheid	2 655	2 180	2 296	2 291	2 473	2 568
Algemene bouw en projectontwikkeling	605	561	551	613	642	.
Grond-, water- en wegenbouw	829	589	701	658	566	.
Gespecialiseerde bouw	1 221	1 030	1 044	1 020	1 265	.
Handel, vervoer en horeca	16 620	15 418	15 476	14 982	17 732	19 885
Autohandel en -reparatie	917	892	844	883	855	.
Groothandel en handelsbemiddeling	3 860	3 662	4 025	4 054	4 484	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 313	2 064	2 122	2 124	2 213	.
Vervoer over land	2 342	2 475	2 361	2 307	2 713	.
Vervoer over water	1 140	740	776	505	653	.
Vervoer door de lucht	812	962	788	722	1 846	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 216	3 683	3 588	3 461	3 891	.
Post- en koeriersdiensten	119	137	183	142	169	.
Horeca	901	803	789	784	908	.
Informatie en communicatie	4 127	4 159	4 125	4 689	5 399	5 750
Uitgeverijen, film, radio en tv	539	506	533	531	677	.
Telecommunicatie	2 162	2 048	2 090	2 603	2 204	.
IT- en informatiedienstverlening	1 426	1 605	1 502	1 555	2 518	.
Financiële dienstverlening	5 062	4 195	4 230	4 196	4 779	4 798
Bankwezen	3 538	2 686	2 785	2 555	3 316	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	1 212	1 187	1 122	1 295	1 096	.
Overige financiële dienstverlening	312	322	323	346	367	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	32 429	27 710	24 899	26 219	30 223	34 701
Zakelijke dienstverlening	11 440	11 517	10 741	10 911	13 304	12 497
Management- en technisch advies	2 859	2 865	3 266	3 061	3 306	.
Research	1 793	1 708	1 730	1 719	1 549	.
Reclame, design, overige diensten	662	564	610	578	683	.
Verhuur van roerende goederen	4 980	5 281	4 018	4 466	6 561	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	418	364	338	346	391	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	145	152	157	180	201	.
Overige zakelijke dienstverlening	583	583	622	561	613	.
Overheid en zorg	31 142	29 716	29 283	27 607	29 485	29 252
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	18 858	17 518	17 190	16 041	17 124	.
Onderwijs	5 547	5 415	5 431	5 803	6 053	.
Gezondheidszorg	3 497	3 558	3 481	3 100	3 371	.
Verzorging en welzijn	3 240	3 225	3 181	2 663	2 937	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 812	1 804	1 901	2 006	2 112	2 151
Cultuur, sport en recreatie	1 047	1 073	1 120	1 211	1 288	.
Overige dienstverlening	765	731	781	795	824	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	133 730	124 775	120 088	122 735	135 984	142 862
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	3 328	2 847	2 981	3 205	3 520	2 813
Uitvoer van gebruikte vaste activa	1 563	1 923	2 210	1 979	1 834	1 512
Verkoop aan consumenten	1 765	924	771	1 226	1 686	1 301
Investerings in vaste activa (bruto)	130 402	121 928	117 107	119 530	132 464	140 049

B 4.2 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	25,7	- 7,7	- 8,9	6,5	- 4,8	- 1,2
Delfstoffenwinning	61,1	- 13,4	- 7,8	13,2	- 7,1	0,1
Industrie	11,9	3,2	- 1,6	5,4	10,7	2,2
Voedings-, genotmiddelenindustrie	- 5,8	13,6	13,7	12,3	2,4	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	3,8	0,0	16,0	14,9	0,9	.
Hout-, papier-, grafische industrie	19,0	- 5,2	2,6	- 1,8	1,0	.
Aardolie-industrie	29,9	26,6	- 30,3	41,0	1,0	.
Chemische industrie	34,9	3,6	- 13,5	- 6,8	27,2	.
Farmaceutische industrie	- 6,3	- 8,6	- 4,8	11,0	77,3	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	21,8	- 14,9	9,5	- 2,5	6,9	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	3,5	4,6	0,2	9,6	9,7	.
Elektrotechnische industrie	5,0	6,1	3,7	20,5	- 16,4	.
Elektrische apparatenindustrie	5,6	6,2	- 7,7	5,2	- 15,8	.
Machine-industrie	20,5	- 5,1	- 3,3	0,6	11,7	.
Transportmiddelenindustrie	16,6	7,0	24,2	- 9,2	14,6	.
Overige industrie en reparatie	- 1,9	1,3	4,7	1,6	7,9	.
Energiebedrijven	32,6	11,5	- 0,5	16,9	- 8,7	5,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	15,8	- 38,8	- 10,6	16,7	6,8	2,0
Bouwnijverheid	21,0	- 18,0	4,8	- 0,3	7,3	3,3
Algemene bouw en projectontwikkeling	16,6	- 6,8	- 1,4	12,3	4,1	.
Grond-, water- en wegenbouw	0,7	- 29,6	18,0	- 7,3	- 15,8	.
Gespecialiseerde bouw	43,5	- 15,8	0,7	- 2,2	24,2	.
Handel, vervoer en horeca	16,4	- 8,1	0,1	- 3,3	16,2	11,5
Autohandel en -reparatie	20,9	- 3,3	- 5,8	5,0	- 4,1	.
Groothandel en handelsbemiddeling	24,6	- 5,3	10,1	0,5	9,6	.
Detailhandel (niet in auto's)	11,7	- 11,0	3,1	0,3	4,4	.
Vervoer over land	- 8,2	4,9	- 5,4	- 2,0	17,6	.
Vervoer over water	25,3	- 35,0	3,5	- 36,2	27,1	.
Vervoer door de lucht	86,1	10,8	- 17,6	- 9,3	119,8	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	18,9	- 13,7	- 3,4	- 3,8	12,6	.
Post- en koeriersdiensten	- 21,1	16,0	32,1	- 21,9	17,6	.
Horeca	18,6	- 11,2	- 1,5	- 0,8	14,0	.
Informatie en communicatie	7,3	0,7	- 0,8	13,7	15,2	6,2
Uitgeverijen, film, radio en tv	- 9,0	- 6,1	5,1	- 0,2	26,9	.
Telecommunicatie	16,4	- 5,6	2,2	24,7	- 15,6	.
IT- en informatiedienstverlening	2,3	12,8	- 6,5	3,3	63,0	.
Financiële dienstverlening	- 2,8	- 14,1	- 0,1	- 0,5	15,3	- 0,2
Bankwezen	- 8,7	- 20,3	2,7	- 7,7	32,2	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	17,7	- 1,0	- 6,5	15,2	- 15,6	.
Overige financiële dienstverlening	3,2	4,5	0,0	6,8	6,9	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	- 5,7	- 12,2	- 9,1	7,1	17,9	14,6
Zakelijke dienstverlening	16,2	0,5	- 6,7	1,6	20,8	- 7,0
Management- en technisch advies	12,1	0,5	14,0	- 6,2	6,5	.
Research	- 6,5	- 5,9	0,9	- 1,4	- 11,2	.
Reclame, design, overige diensten	25,8	- 13,9	8,2	- 4,8	16,8	.
Verhuur van roerende goederen	24,8	5,9	- 23,6	11,4	45,9	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	69,6	- 13,2	- 7,1	2,4	12,7	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	21,7	4,8	3,3	15,3	11,1	.
Overige zakelijke dienstverlening	15,3	- 1,2	6,3	- 9,8	8,4	.
Overheid en zorg	- 3,3	- 5,0	- 2,9	- 5,9	6,9	- 1,1
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	- 4,8	- 7,6	- 3,2	- 6,7	7,4	.
Onderwijs	1,9	- 3,0	- 1,0	6,2	3,6	.
Gezondheidszorg	1,4	1,4	- 3,9	- 11,5	7,4	.
Verzorging en welzijn	- 7,6	- 0,2	- 2,9	- 16,3	10,9	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1,5	- 0,7	4,7	5,3	4,9	1,1
Cultuur, sport en recreatie	0,7	2,4	3,8	7,7	5,9	.
Overige dienstverlening	2,7	- 4,8	5,9	1,8	3,4	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	5,3	- 6,5	- 4,1	2,4	10,9	4,6
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	- 4,6	- 15,2	4,1	6,3	8,0	- 20,9
Uitvoer van gebruikte vaste activa	7,4	21,6	13,8	- 11,3	- 8,7	- 19,1
Verkoop aan consumenten	- 13,1	- 47,8	- 16,2	56,8	35,0	- 22,8
Investerings in vaste activa (bruto)	5,6	- 6,3	- 4,3	2,3	11,0	5,3

B 4.3 Investerings in vaste activa (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen, prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,5	-0,3	0,4	0,6	0,6	-0,1
Delfstoffenwinning	2,6	3,0	1,7	1,5	0,5	0,5
Industrie	0,6	1,2	0,4	0,4	1,2	0,8
Voedings-, genotmiddelenindustrie	0,6	1,1	0,1	0,2	1,1	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	-1,2	1,3	0,0	0,0	0,9	.
Hout-, papier-, grafische industrie	-0,2	0,4	0,4	-0,2	1,2	.
Aardolie-industrie	1,2	2,2	1,7	0,7	1,9	.
Chemische industrie	0,9	1,7	0,3	0,5	1,4	.
Farmaceutische industrie	0,9	0,9	0,3	0,3	1,9	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	1,0	0,2	0,0	-0,3	-0,3	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	0,0	0,9	0,5	0,4	1,1	.
Elektrotechnische industrie	0,8	0,7	0,7	0,6	1,9	.
Elektrische apparatenindustrie	0,3	1,1	0,7	0,8	1,8	.
Machine-industrie	0,6	0,8	0,6	0,5	1,0	.
Transportmiddelenindustrie	0,0	1,5	0,0	0,7	0,3	.
Overige industrie en reparatie	-0,1	0,9	-0,1	0,1	0,6	.
Energiebedrijven	1,3	1,9	0,5	0,6	-0,5	0,4
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,9	1,3	0,2	-0,2	0,6	0,9
Bouwnijverheid	-0,6	0,2	0,5	0,0	0,6	0,5
Algemene bouw en projectontwikkeling	-1,0	-0,5	-0,4	-1,0	0,6	.
Grond-, water- en wegenbouw	-1,3	0,9	0,9	1,2	2,2	.
Gespecialiseerde bouw	0,0	0,2	0,7	-0,1	-0,2	.
Handel, vervoer en horeca	0,2	0,9	0,3	0,1	1,8	0,6
Autohandel en -reparatie	-0,2	0,6	0,5	-0,3	0,9	.
Groothandel en handelsbemiddeling	-0,7	0,2	-0,1	0,2	0,9	.
Detailhandel (niet in auto's)	0,2	0,2	-0,3	-0,2	-0,2	.
Vervoer over land	0,6	0,7	0,9	-0,3	0,0	.
Vervoer over water	-1,2	-0,1	1,3	2,0	1,7	.
Vervoer door de lucht	-0,4	6,9	-0,6	1,0	16,3	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,5	1,3	0,9	0,3	-0,2	.
Post- en koeriersdiensten	-0,8	-0,7	1,1	-0,7	1,2	.
Horeca	0,8	0,4	-0,3	0,1	1,6	.
Informatie en communicatie	-0,6	0,1	-0,0	-0,0	-0,1	0,2
Uitgeverijen, film, radio en tv	-1,1	0,0	0,2	-0,2	0,4	.
Telecommunicatie	-0,0	0,4	-0,2	-0,1	0,4	.
IT- en informatiedienstverlening	-1,4	-0,2	0,1	0,2	-0,6	.
Financiële dienstverlening	-1,5	-3,5	0,9	-0,3	-1,3	0,6
Bankwezen	-1,6	-4,8	0,9	-0,6	-1,8	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	-1,0	-1,1	1,1	0,2	0,3	.
Overige financiële dienstverlening	-2,8	-1,2	0,3	0,3	-0,8	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	-3,8	-2,7	-1,1	-1,7	-2,2	0,2
Zakelijke dienstverlening	-1,6	0,2	-0,1	-0,0	1,0	1,0
Management- en technisch advies	-1,7	-0,3	0,0	-0,1	1,4	.
Research	0,9	1,2	0,4	0,8	1,4	.
Reclame, design, overige diensten	-1,5	-1,1	0,0	-0,5	1,2	.
Verhuur van roerende goederen	-2,5	0,2	-0,4	-0,2	0,7	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	-1,4	0,3	0,0	0,0	0,3	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	-0,7	0,0	0,0	-0,6	0,5	.
Overige zakelijke dienstverlening	-0,9	1,2	0,3	0,0	0,8	.
Overheid en zorg	0,5	0,5	1,4	0,2	-0,1	0,3
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0,9	0,6	1,4	0,1	-0,6	.
Onderwijs	0,4	0,7	1,3	0,6	0,7	.
Gezondheidszorg	-0,1	0,3	1,8	0,6	1,3	.
Verzorging en welzijn	-0,7	-0,2	1,5	0,1	-0,5	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-0,6	0,2	0,7	0,2	0,3	0,7
Cultuur, sport en recreatie	-0,2	0,1	0,5	0,4	0,4	.
Overige dienstverlening	-1,2	0,4	0,9	0,0	0,2	.
Huishoudens met personeel	.	.	.	.	.	.
Investerings in vaste activa uit productie en invoer	-0,9	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	0,5
Verkoop van gebruikte vaste activa (-)	0,7	0,9	0,6	1,1	1,7	1,0
Uitvoer van gebruikte vaste activa	1,2	1,2	1,0	0,9	1,6	1,9
Verkoop aan consumenten	0,2	0,2	-0,4	1,4	1,9	0,0
Investerings in vaste activa (bruto)	-0,9	-0,2	0,3	-0,2	-0,1	0,4

B 5.1 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	10 760	11 415	11 685	11 210	11 729	11 819
Delfstoffenwinning	11 153	13 144	14 298	10 462	7 373	5 914
Industrie	146 929	152 718	151 661	154 862	157 433	159 364
Voedings-, genotmiddelenindustrie	28 030	29 658	31 876	33 031	34 614	37 301
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 779	1 748	1 828	1 871	1 981	2 082
Hout-, papier-, grafische industrie	3 286	3 229	3 169	3 290	3 114	3 111
Aardolie-industrie	21 676	25 294	23 901	22 653	16 375	13 040
Chemische industrie	29 462	30 319	28 032	27 787	26 437	25 998
Farmaceutische industrie	3 254	3 302	2 724	2 452	2 758	2 669
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	5 113	5 221	5 550	5 708	5 928	6 319
Basismetale, metaalproductenindustrie	8 959	8 663	8 367	8 813	8 668	8 766
Elektrotechnische industrie	17 914	18 253	18 515	19 273	24 702	24 124
Elektrische apparatenindustrie	2 922	3 031	3 027	2 980	3 026	3 252
Machine-industrie	14 906	13 402	13 847	15 026	14 907	14 843
Transportmiddelenindustrie	7 191	8 047	8 231	9 223	12 054	14 744
Overige industrie en reparatie	2 437	2 551	2 594	2 755	2 869	3 115
Energiebedrijven	469	856	803	820	921	776
Waterbedrijven en afvalbeheer	765	662	716	730	672	617
Bouwnijverheid	158	116	179	221	197	232
Handel, vervoer en horeca	11 202	11 834	12 383	12 375	13 335	13 567
Informatie en communicatie	565	674	721	847	939	1 081
Financiële dienstverlening	0	0	0	0	0	0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0	0	0	0	0	0
Zakelijke dienstverlening	185	279	188	217	215	244
Overheid en zorg	234	227	229	222	191	172
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	72	58	66	63	69	59
Wederuitvoer	177 110	192 932	193 021	194 868	201 987	206 740
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	1 155	1 074	1 113	1 290	1 409	1 411
Handels- en vervoersmarges	37 987	39 419	40 327	41 468	43 770	45 931
Uitvoer van goederen	398 744	425 408	427 390	429 655	440 240	447 927
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	162	133	137	150	165	168
Delfstoffenwinning	1 955	2 262	2 491	2 853	3 394	2 352
Industrie	8 956	9 631	9 636	9 321	9 717	10 269
Energiebedrijven	128	115	131	138	112	119
Waterbedrijven en afvalbeheer	144	131	139	129	136	146
Bouwnijverheid	2 282	2 575	2 708	2 631	2 845	2 686
Handel, vervoer en horeca	28 854	30 920	31 522	32 180	33 323	32 963
Informatie en communicatie	8 147	8 493	8 876	9 367	12 535	13 268
Financiële dienstverlening	9 765	7 741	8 763	8 588	7 837	7 314
Exploitatie van en handel in onroerend goed	141	142	143	145	152	153
Zakelijke dienstverlening	16 929	18 053	19 288	20 787	24 321	25 704
Overheid en zorg	1 119	1 125	1 044	1 115	1 184	1 169
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	292	293	286	290	291	301
Wederuitvoer	14 096	15 882	15 896	22 091	25 187	25 144
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	- 28	- 22	- 21	- 15	- 20	- 20
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	9 230	9 569	10 343	11 068	11 876	12 697
Cif/fob-correctie	- 3 569	- 3 828	- 3 452	- 3 078	- 3 117	- 3 043
Uitvoer van diensten	98 603	103 215	107 930	117 760	129 938	131 390
Uitvoer van goederen en diensten	497 347	528 623	535 320	547 415	570 178	579 317

B 5.2 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen), volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-1,4	-1,5	-0,3	1,1	-0,1	0,7
Delfstoffenwinning	-4,8	-0,2	10,2	-14,2	-20,9	9,2
Industrie	6,9	1,7	1,2	4,5	5,4	4,2
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2,1	3,4	6,0	4,9	7,1	7,2
Textiel-, kleding-, lederindustrie	13,5	-4,5	5,2	1,4	4,2	6,6
Hout-, papier-, grafische industrie	0,0	-0,8	-1,6	2,8	-5,1	0,8
Aardolie-industrie	-5,0	7,6	1,8	5,6	4,6	-4,5
Chemische industrie	7,3	0,6	-5,5	0,6	0,2	3,9
Farmaceutische industrie	3,9	2,9	-0,5	-7,1	11,2	-2,1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	0,9	0,5	6,1	2,7	3,7	7,5
Basismetaal, metaalproductenindustrie	5,7	-0,5	-0,4	6,2	1,5	3,3
Elektrotechnische industrie	17,0	2,5	3,0	5,3	9,7	0,3
Elektrische apparatenindustrie	10,9	1,8	-1,0	-0,5	-0,9	8,0
Machine-industrie	24,6	-11,0	2,7	7,7	-1,9	-1,2
Transportmiddelenindustrie	8,0	10,6	1,3	12,3	29,5	21,6
Overige industrie en reparatie	6,6	3,1	0,8	6,4	3,3	8,9
Energiebedrijven	-10,7	77,0	-1,5	22,4	21,5	-11,4
Waterbedrijven en afvalbeheer	1,3	-10,3	19,0	7,7	4,4	-1,8
Bouwnijverheid	-20,8	-24,7	55,2	24,6	-12,2	18,3
Handel, vervoer en horeca	12,7	4,6	5,7	-0,2	9,0	1,4
Informatie en communicatie	-12,5	20,2	8,6	15,7	12,6	11,1
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	.	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	.	.
Zakelijke dienstverlening	-9,5	48,1	-33,7	13,3	-1,4	11,2
Overheid en zorg	-8,0	0,4	5,3	-1,3	-5,0	-1,6
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	2,9	-20,8	10,3	-4,5	4,8	-7,2
Wederuitvoer	2,4	5,8	1,5	3,3	7,7	6,5
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	4,9	0,3	4,0	14,6	6,7	6,1
Handels- en vervoersmarges	5,3	2,5	2,4	5,0	3,2	4,4
Uitvoer van goederen	4,2	3,6	1,8	3,2	5,6	5,2
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	4,7	-18,5	0,8	6,6	9,3	1,2
Delfstoffenwinning	7,6	13,8	7,7	12,2	17,5	-31,6
Industrie	4,4	7,1	-0,5	-4,1	1,3	4,7
Energiebedrijven	-40,7	-10,9	13,0	4,6	-18,8	5,4
Waterbedrijven en afvalbeheer	6,8	-9,7	4,6	-7,2	3,9	7,4
Bouwnijverheid	-8,7	10,8	5,2	-2,5	9,9	-4,8
Handel, vervoer en horeca	3,8	5,3	1,2	2,3	2,6	1,5
Informatie en communicatie	8,1	6,5	6,1	7,3	30,6	5,5
Financiële dienstverlening	0,8	-13,5	5,9	4,1	-0,5	-0,7
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2,9	3,5	0,7	1,4	4,1	0,7
Zakelijke dienstverlening	9,6	6,4	6,3	7,5	16,1	5,2
Overheid en zorg	10,9	0,2	-10,2	6,6	5,7	1,4
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	2,1	1,0	-3,1	0,7	-1,0	2,7
Wederuitvoer	8,9	11,4	-1,3	37,9	14,0	-1,5
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	20,0	21,4	22,7	9,5	26,7	5,0
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	3,2	1,7	6,8	5,7	5,9	5,1
Cif/fob-correctie	0,9	3,9	-8,1	-8,3	7,0	2,1
Uitvoer van diensten	5,3	4,6	3,3	9,3	9,7	1,4
Uitvoer van goederen en diensten	4,4	3,8	2,1	4,5	6,5	4,3

B 5.3 Uitvoer van goederen en diensten naar herkomst (basisprijzen), prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Uitvoer van goederen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-2,4	7,7	2,7	-5,1	4,7	0,1
Delfstoffenwinning	19,9	18,1	-1,3	-14,7	-10,9	-26,5
Industrie	8,3	2,3	-1,9	-2,3	-3,5	-2,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	7,3	2,3	1,4	-1,2	-2,1	0,5
Textiel-, kleding-, lederindustrie	5,0	2,9	-0,6	1,0	1,6	-1,4
Hout-, papier-, grafische industrie	5,4	-1,0	-0,3	1,0	-0,3	-0,9
Aardolie-industrie	27,8	8,5	-7,2	-10,2	-30,9	-16,7
Chemische industrie	13,8	2,3	-2,2	-1,4	-5,0	-5,4
Farmaceutische industrie	3,5	-1,3	-17,1	-3,1	1,2	-1,1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	4,5	1,6	0,2	0,1	0,1	-0,8
Basismetaal, metaalproductenindustrie	6,1	-2,8	-3,0	-0,8	-3,1	-2,1
Elektrotechnische industrie	-2,2	-0,6	-1,6	-1,1	16,8	-2,7
Elektrische apparatenindustrie	4,7	1,9	0,9	-1,1	2,5	-0,5
Machine-industrie	0,6	1,0	0,6	0,8	1,1	0,8
Transportmiddelenindustrie	0,9	1,2	1,0	-0,2	0,9	0,6
Overige industrie en reparatie	1,9	1,6	0,9	-0,2	0,8	-0,3
Energiebedrijven	19,3	3,1	-4,7	-16,6	-7,5	-4,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	10,2	-3,5	-9,1	-5,3	-11,8	-6,5
Bouwnijverheid	1,3	-2,5	-0,6	-0,9	1,5	-0,4
Handel, vervoer en horeca	0,9	1,0	-1,0	0,1	-1,1	0,4
Informatie en communicatie	0,9	-0,7	-1,5	1,6	-1,6	3,6
Financiële dienstverlening	.	.	.	.	.	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	.	.	.	.	.	.
Zakelijke dienstverlening	1,6	1,8	1,6	1,9	0,5	2,1
Overheid en zorg	6,8	-3,4	-4,2	-1,8	-9,5	-8,5
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	2,9	1,8	3,1	0,0	4,5	-7,8
Wederuitvoer	6,5	3,0	-1,4	-2,2	-3,8	-3,9
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	6,6	-7,3	-0,4	1,1	2,4	-5,6
Handels- en vervoersmarges	-1,3	1,3	-0,1	-2,0	2,3	0,6
Uitvoer van goederen	6,2	3,0	-1,4	-2,6	-2,9	-3,3
Uitvoer van diensten						
Landbouw, bosbouw en visserij	3,8	0,8	2,2	2,7	0,6	0,6
Delfstoffenwinning	1,7	1,7	2,3	2,0	1,3	1,3
Industrie	1,2	0,4	0,6	0,8	2,9	0,9
Energiebedrijven	0,8	0,9	0,8	0,7	0,0	0,8
Waterbedrijven en afvalbeheer	2,1	0,8	1,5	0,0	1,5	0,0
Bouwnijverheid	2,0	1,9	-0,1	-0,3	-1,6	-0,8
Handel, vervoer en horeca	1,1	1,8	0,8	-0,2	0,9	-2,5
Informatie en communicatie	-2,3	-2,1	-1,5	-1,6	2,5	0,3
Financiële dienstverlening	-9,3	-8,3	6,9	-5,9	-8,3	-6,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,0	-2,7	0,0	0,0	0,7	0,0
Zakelijke dienstverlening	0,9	0,2	0,5	0,2	0,8	0,5
Overheid en zorg	2,7	0,4	3,4	0,2	0,5	-2,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-1,4	-0,7	0,7	0,7	1,4	0,7
Wederuitvoer	1,5	1,2	1,4	0,8	0,0	1,3
Saldo productgebonden belastingen en subsidies	-22,2	-35,3	-22,2	-34,8	5,3	-4,8
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	1,1	2,0	1,2	1,2	1,3	1,7
Cif/fob-correctie	8,1	3,2	-1,9	-2,7	-5,3	-4,3
Uitvoer van diensten	-0,4	0,1	1,3	-0,2	0,5	-0,3
Uitvoer van goederen en diensten	4,8	2,4	-0,8	-2,1	-2,2	-2,6

B 6.1 Invoer van goederen en diensten naar bestemming

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	121 057	126 151	123 554	121 165	115 712	112 949
Landbouw, bosbouw en visserij	1 979	2 176	2 197	2 055	2 148	2 033
Delfstoffenwinning	58	57	62	61	66	58
Industrie	86 460	90 683	88 539	86 076	79 931	76 620
Voedings-, genotmiddelenindustrie	13 982	14 717	15 645	15 115	16 651	17 070
Textiel-, kleding-, lederindustrie	759	696	712	735	816	828
Hout-, papier-, grafische industrie	3 178	3 126	3 022	3 121	3 186	3 201
Aardolie-industrie	26 891	31 001	28 926	26 735	17 589	13 694
Chemische industrie	15 102	15 841	14 684	14 303	12 882	12 139
Farmaceutische industrie	610	587	554	565	472	408
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	2 836	2 773	2 878	2 822	2 965	2 934
Basismetaal, metaalproductenindustrie	6 675	5 852	5 778	5 552	5 477	5 362
Elektrotechnische industrie	4 096	4 135	4 204	4 266	4 789	4 584
Elektrische apparatenindustrie	1 451	1 422	1 373	1 341	1 428	1 576
Machine-industrie	5 525	5 163	5 468	5 892	5 956	5 807
Transportmiddelenindustrie	3 278	3 291	3 231	3 473	5 363	6 540
Overige industrie en reparatie	2 077	2 079	2 064	2 156	2 357	2 477
Energiebedrijven	3 553	3 262	3 045	2 937	3 259	3 013
Waterbedrijven en afvalbeheer	633	684	639	581	662	660
Bouwnijverheid	7 678	7 149	6 933	7 213	7 689	8 207
Handel, vervoer en horeca	10 071	10 835	10 780	10 606	10 123	10 191
Informatie en communicatie	1 816	1 908	2 076	2 211	2 177	2 356
Financiële dienstverlening	195	224	215	209	188	206
Exploitatie van en handel in onroerend goed	539	574	555	540	527	537
Zakelijke dienstverlening	1 664	1 715	1 677	1 663	1 714	1 825
Overheid en zorg	5 388	5 807	5 770	5 959	6 169	6 152
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	777	827	830	811	819	839
Goederen en diensten n.e.g.	246	250	236	243	240	252
Finale bestedingen	224 314	240 655	239 522	242 385	255 989	260 796
Binnenlandse consumptie door huishoudens	26 002	26 635	26 368	26 385	27 671	28 228
Consumptie door de overheid	1 624	1 306	1 023	1 096	1 133	1 147
Investerings in vaste activa	18 739	18 143	17 540	17 206	22 097	22 440
Uitvoer (= wederuitvoer)	178 072	193 900	194 058	195 949	203 147	207 948
Veranderingen in voorraden	- 123	671	533	1 749	1 941	1 033
Cif/fob-correctie en herclassificatie	- 11 548	- 12 494	- 11 033	- 9 813	- 9 848	- 9 535
Invoer van goederen	333 823	354 312	352 043	353 737	361 853	364 210
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	65 146	65 612	66 883	69 615	80 372	81 945
Landbouw, bosbouw en visserij	337	333	362	373	378	386
Delfstoffenwinning	380	385	362	463	480	452
Industrie	20 933	21 719	21 822	23 356	27 840	28 130
Energiebedrijven	597	609	615	580	616	659
Waterbedrijven en afvalbeheer	159	164	173	171	186	192
Bouwnijverheid	1 669	1 673	1 660	1 556	1 717	1 746
Handel, vervoer en horeca	17 321	17 711	18 084	18 585	20 411	20 860
Informatie en communicatie	3 624	3 651	3 673	3 956	6 702	7 255
Financiële dienstverlening	7 231	5 927	6 663	6 892	6 750	6 459
Exploitatie van en handel in onroerend goed	603	638	652	654	748	762
Zakelijke dienstverlening	9 595	10 090	10 047	10 255	11 487	11 908
Overheid en zorg	2 148	2 168	2 176	2 157	2 397	2 464
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	549	544	594	617	660	672
Finale bestedingen	33 024	35 493	36 251	42 603	46 165	46 287
Binnenlandse consumptie door huishoudens	1 199	1 135	1 508	1 529	1 558	1 607
Consumptie door de overheid	2	1	1	1	1	0
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	11 670	12 129	12 391	12 729	12 960	13 193
Investerings in vaste activa	6 030	6 313	6 419	6 215	6 418	6 299
Uitvoer (= wederuitvoer)	14 123	15 915	15 932	22 129	25 228	25 188
Handels- en vervoersmarges	2 471	2 594	2 744	2 840	2 922	3 035
Cif/fob-herclassificatie	7 979	8 666	7 581	6 735	6 731	6 492
Invoer van diensten	108 620	112 365	113 459	121 793	136 190	137 759
Invoer van goederen en diensten	442 443	466 677	465 502	475 530	498 043	501 969

B 6.2 Invoer van goederen en diensten naar bestemming, volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	3,8	0,1	1,2	2,5	6,6	4,4
Landbouw, bosbouw en visserij	2,4	5,0	-0,2	0,3	9,7	4,4
Delfstoffenwinning	0,0	-3,4	14,0	9,7	6,6	-4,5
Industrie	6,3	0,1	1,2	2,2	6,7	3,1
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5,6	1,3	6,4	1,5	8,9	5,8
Textiel-, kleding-, lederindustrie	-0,4	-9,5	4,0	4,4	5,0	3,9
Hout-, papier-, grafische industrie	-0,9	-1,7	-2,4	4,6	-0,4	1,4
Aardolie-industrie	-3,1	5,0	-0,4	0,6	5,3	-3,4
Chemische industrie	10,8	-1,4	-3,1	2,2	6,2	5,2
Farmaceutische industrie	-10,3	-3,9	-5,8	4,3	-20,0	-7,6
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	9,9	-3,8	3,0	-0,9	6,8	2,2
Basismetale, metaalproductenindustrie	9,3	-7,1	4,6	1,3	3,0	1,3
Elektrotechnische industrie	33,2	-0,2	3,2	2,8	1,6	-2,9
Elektrische apparatenindustrie	6,5	-2,2	0,3	-0,8	4,3	10,6
Machine-industrie	22,1	-7,5	7,4	8,2	-3,6	-2,1
Transportmiddelenindustrie	16,2	-0,2	-1,5	8,4	52,1	22,2
Overige industrie en reparatie	-0,6	-0,4	0,6	5,7	7,1	6,7
Energiebedrijven	-7,8	-8,7	-0,7	6,6	22,4	8,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	11,8	11,1	0,7	-5,5	19,4	6,6
Bouwnijverheid	-2,2	-8,2	-2,8	4,4	5,1	8,1
Handel, vervoer en horeca	-0,3	2,0	2,7	2,6	4,4	8,3
Informatie en communicatie	3,3	7,7	11,4	8,4	8,5	9,6
Financiële dienstverlening	9,7	12,3	2,2	0,9	-5,3	16,5
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,4	4,6	-2,1	2,0	-0,6	7,0
Zakelijke dienstverlening	1,8	1,7	1,8	1,9	6,1	11,1
Overheid en zorg	-4,8	5,9	1,8	2,9	2,9	4,4
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	1,5	5,7	4,4	4,7	0,5	9,2
Goederen en diensten n.e.g.	0,0	-1,6	-2,0	3,8	-4,1	3,3
Finale bestedingen	2,4	4,4	0,7	3,2	8,8	5,5
Binnenlandse consumptie door huishoudens	0,6	-0,0	-1,0	0,9	5,4	4,0
Consumptie door de overheid	-8,0	-10,0	-26,4	5,7	7,7	13,1
Investerings in vaste activa	17,9	-4,5	-3,3	-1,7	25,7	1,8
Uitvoer (= wederuitvoer)	2,4	5,7	1,5	3,3	7,7	6,5
Veranderingen in voorraden	.	.	.	.	.	.
Cif/fob-correctie en herclassificatie	0,3	4,8	-10,0	-8,5	6,0	1,2
Invoer van goederen	2,9	2,8	1,3	3,3	8,1	5,3
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	6,3	0,0	1,0	3,5	10,6	1,4
Landbouw, bosbouw en visserij	1,8	-2,1	8,7	1,4	-0,3	1,1
Delfstoffenwinning	15,9	0,3	-6,8	26,2	1,3	-6,5
Industrie	9,6	2,6	-0,4	6,1	7,1	-0,0
Energiebedrijven	7,7	2,2	1,1	-6,5	4,7	5,4
Waterbedrijven en afvalbeheer	9,0	2,5	6,7	-0,6	9,9	3,2
Bouwnijverheid	9,0	-0,5	-0,3	-6,8	8,9	0,8
Handel, vervoer en horeca	4,3	0,8	1,2	1,7	8,0	2,0
Informatie en communicatie	5,1	1,8	1,6	8,8	69,3	7,5
Financiële dienstverlening	0,4	-16,8	7,2	4,7	-0,3	-1,7
Exploitatie van en handel in onroerend goed	4,0	7,3	3,1	0,6	14,2	0,5
Zakelijke dienstverlening	10,4	4,7	-0,8	1,7	10,3	2,9
Overheid en zorg	-3,0	-1,0	1,5	-1,8	6,4	0,3
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	5,0	1,5	6,4	2,7	5,8	1,5
Finale bestedingen	3,8	5,9	0,7	16,8	8,0	0,0
Binnenlandse consumptie door huishoudens	0,6	0,3	27,2	-0,3	-0,6	2,1
Consumptie door de overheid	.	.	.	.	.	.
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	-2,5	0,2	0,5	2,0	1,5	3,8
Investerings in vaste activa	5,8	5,4	1,4	-2,8	2,0	-2,3
Uitvoer (= wederuitvoer)	8,9	11,4	-1,3	37,8	14,0	-1,5
Handels- en vervoersmarges	5,1	3,6	5,0	3,3	2,5	6,0
Cif/fob-herclassificatie	0,1	5,2	-10,9	-8,7	5,5	0,8
Invoer van diensten	5,1	2,3	0,1	7,0	9,2	1,0
Invoer van goederen en diensten	3,5	2,7	1,0	4,2	8,4	4,1

B 6.3 Invoer van goederen en diensten naar bestemming, prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Invoer van goederen						
Intermediair verbruik	13,8	4,1	-3,3	-4,4	-10,4	-6,5
Landbouw, bosbouw en visserij	13,1	4,7	1,2	-6,7	-4,7	-9,4
Delfstoffenwinning	-1,7	1,8	-4,6	-10,3	1,5	-7,9
Industrie	16,2	4,7	-3,5	-4,9	-13,0	-7,0
Voedings-, genotmiddelenindustrie	14,0	3,9	-0,1	-4,8	1,2	-3,1
Textiel-, kleding-, lederindustrie	11,6	1,3	-1,7	-1,1	5,7	-2,4
Hout-, papier-, grafische industrie	5,3	0,0	-1,0	-1,3	2,5	-0,9
Aardolie-industrie	31,5	9,8	-6,4	-8,1	-37,5	-19,4
Chemische industrie	19,1	6,4	-4,4	-4,7	-15,2	-10,4
Farmaceutische industrie	9,3	0,2	0,2	-2,2	4,4	-6,4
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	9,0	1,6	0,7	-1,1	-1,6	-3,2
Basismetale, metaalproductenindustrie	11,1	-5,6	-5,6	-5,2	-4,2	-3,3
Elektrotechnische industrie	0,5	1,1	-1,5	-1,3	10,5	-1,4
Elektrische apparatenindustrie	8,1	0,2	-3,7	-1,5	2,1	-0,3
Machine-industrie	1,0	1,0	-1,4	-0,4	4,9	-0,4
Transportmiddelenindustrie	1,8	0,5	-0,3	-0,9	1,6	-0,2
Overige industrie en reparatie	3,1	0,5	-1,3	-1,1	2,0	-1,5
Energiebedrijven	20,6	0,6	-6,0	-9,5	-9,3	-14,4
Waterbedrijven en afvalbeheer	9,1	-2,7	-7,3	-3,8	-4,6	-6,5
Bouwnijverheid	4,8	1,4	-0,2	-0,3	1,4	-1,2
Handel, vervoer en horeca	13,0	5,5	-3,2	-4,1	-8,6	-7,0
Informatie en communicatie	-2,8	-2,4	-2,4	-1,7	-9,3	-1,3
Financiële dienstverlening	1,6	2,3	-6,1	-3,7	-5,1	-5,9
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3,1	1,8	-1,2	-4,6	-1,9	-4,8
Zakelijke dienstverlening	2,7	1,4	-4,0	-2,7	-2,9	-4,1
Overheid en zorg	3,4	1,8	-2,4	0,3	0,6	-4,5
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	5,0	0,7	-3,8	-6,7	0,5	-6,2
Goederen en diensten n.e.g.	2,5	3,3	-3,7	-0,8	3,0	1,6
Finale bestedingen	5,2	2,7	-1,1	-1,9	-2,9	-3,4
Binnenlandse consumptie door huishoudens	2,7	2,4	-0,0	-0,8	-0,5	-1,9
Consumptie door de overheid	-0,4	-10,6	6,5	1,4	-4,0	-10,5
Investerings in vaste activa	-0,5	1,4	0,0	-0,2	2,1	-0,2
Uitvoer (= wederuitvoer)	6,4	3,0	-1,4	-2,2	-3,7	-3,9
Veranderingen in voorraden	.	.	.	.	.	.
Cif/fob-correctie en herclassificatie	8,1	3,2	-1,9	-2,7	-5,3	-4,4
Invoer van goederen	8,1	3,2	-1,9	-2,7	-5,4	-4,4
Invoer van diensten						
Intermediair verbruik	0,9	0,7	0,9	0,5	4,4	0,5
Landbouw, bosbouw en visserij	-1,7	0,9	0,0	1,6	1,6	1,0
Delfstoffenwinning	2,2	1,0	0,8	1,3	2,3	0,7
Industrie	1,3	1,1	0,8	0,9	11,3	1,1
Energiebedrijven	1,4	-0,2	-0,2	0,9	1,5	1,5
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,6	0,6	-1,1	-0,6	-1,1	0,0
Bouwnijverheid	1,0	0,7	-0,5	0,6	1,3	0,9
Handel, vervoer en horeca	0,6	1,4	0,8	1,1	1,7	0,2
Informatie en communicatie	0,3	-1,0	-1,0	-1,1	0,0	0,7
Financiële dienstverlening	0,8	-1,5	4,8	-1,2	-1,7	-2,6
Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,3	-1,4	-0,9	-0,3	0,1	1,3
Zakelijke dienstverlening	0,9	0,4	0,3	0,4	1,5	0,8
Overheid en zorg	1,1	2,0	-1,1	0,9	4,5	2,5
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	1,1	-2,3	2,6	1,1	1,1	0,3
Finale bestedingen	2,1	1,5	1,4	0,6	0,3	0,2
Binnenlandse consumptie door huishoudens	2,4	-5,6	4,4	1,7	2,5	1,0
Consumptie door de overheid	.	.	.	.	.	.
Consumptie door ingezetenen in het buitenland	4,3	3,7	1,7	0,7	0,3	-2,0
Investerings in vaste activa	-0,8	-0,7	0,3	-0,4	1,2	0,4
Uitvoer (= wederuitvoer)	1,5	1,2	1,4	0,8	0,0	1,3
Handels- en vervoersmarges	3,0	1,4	0,7	0,2	0,4	-2,0
Cif/fob-herclassificatie	8,1	3,2	-1,9	-2,7	-5,3	-4,4
Invoer van diensten	1,8	1,1	0,9	0,4	2,4	0,1
Invoer van goederen en diensten	6,5	2,7	-1,2	-2,0	-3,4	-3,2

4.

Productie, verbruik en inkomensvorming

P 1 Output (basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	28 449	29 406	30 835	29 648	29 429	29 791
Delfstoffenwinning	22 399	25 434	26 497	21 828	17 279	13 014
Industrie	291 758	297 727	293 296	293 446	297 143	299 469
Voedings-, genotmiddelenindustrie	57 961	61 023	64 086	64 922	67 004	70 646
Textiel-, kleding-, lederindustrie	3 499	3 344	3 370	3 365	3 430	3 437
Hout-, papier-, grafische industrie	13 383	12 661	12 222	12 245	12 332	12 507
Aardolie-industrie	32 869	37 465	35 358	31 959	23 858	19 227
Chemische industrie	47 941	50 355	46 834	45 376	43 162	42 838
Farmaceutische industrie	5 497	5 776	4 324	4 334	4 734	4 577
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	13 523	13 098	13 166	13 278	13 575	14 122
Basismetale, metaalproductenindustrie	27 440	25 819	25 217	25 723	25 862	26 239
Elektrotechnische industrie	27 719	27 909	28 247	29 154	35 594	34 904
Elektrische apparatenindustrie	5 671	5 528	5 415	5 232	5 511	6 075
Machine-industrie	25 231	23 385	24 079	25 490	25 402	25 351
Transportmiddelenindustrie	13 327	13 173	13 300	14 257	17 696	20 045
Overige industrie en reparatie	17 697	18 191	17 678	18 111	18 983	19 501
Energiebedrijven	18 540	18 392	17 664	16 584	16 882	16 521
Waterbedrijven en afvalbeheer	9 479	9 141	9 184	9 295	9 251	9 456
Bouwnijverheid	91 131	83 931	79 002	80 232	84 118	89 605
Algemene bouw en projectontwikkeling	38 214	33 742	30 344	31 211	34 707	37 867
Grond-, water- en wegenbouw	15 604	15 034	15 016	15 236	14 053	13 749
Gespecialiseerde bouw	37 313	35 155	33 642	33 785	35 358	37 989
Handel, vervoer en horeca	224 959	227 404	230 458	235 401	246 511	253 693
Autohandel en -reparatie	16 981	16 274	16 114	15 982	16 787	17 309
Groothandel en handelsbemiddeling	83 954	85 301	87 412	89 033	93 952	97 583
Detailhandel (niet in auto's)	35 689	35 685	35 738	35 827	37 120	38 310
Vervoer over land	27 409	27 904	27 416	28 009	28 709	29 760
Vervoer over water	7 308	7 712	7 970	8 371	8 543	7 998
Vervoer door de lucht	9 679	10 052	10 595	10 582	10 946	10 678
Opslag en dienstverlening voor vervoer	18 862	19 185	19 572	20 617	22 025	21 915
Post- en koeriersdiensten	5 027	4 983	5 013	5 294	5 205	5 278
Horeca	20 050	20 308	20 628	21 686	23 224	24 862
Informatie en communicatie	52 056	51 881	52 258	54 628	61 049	62 716
Uitgeverijen, film, radio en tv	10 496	10 243	10 041	10 175	11 601	12 014
Telecommunicatie	17 057	16 745	16 531	16 449	16 151	15 886
IT- en informatiedienstverlening	24 503	24 893	25 686	28 004	33 297	34 816
Financiële dienstverlening	76 004	78 286	77 189	77 841	75 567	72 721
Bankwezen	48 631	50 156	51 440	51 088	50 298	48 827
Verzekeraars en pensioenfondsen	21 409	22 171	19 743	20 539	18 801	17 463
Overige financiële dienstverlening	5 964	5 959	6 006	6 214	6 468	6 431
Exploitatie van en handel in onroerend goed	69 809	70 670	72 068	74 725	77 210	79 325
Zakelijke dienstverlening	137 447	142 834	143 021	148 842	157 426	164 692
Management- en technisch advies	67 942	71 823	71 608	74 295	76 129	78 105
Research	4 394	4 406	4 583	4 572	4 836	5 017
Reclame, design, overige dienstverlening	14 175	14 298	14 065	14 066	14 671	15 494
Verhuur van roerende goederen	10 141	10 472	10 434	10 610	11 344	11 647
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	19 099	19 081	19 248	20 787	23 321	25 833
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	7 382	8 262	7 965	9 023	10 564	11 380
Overige zakelijke dienstverlening	14 314	14 492	15 118	15 489	16 561	17 216
Overheid en zorg	188 101	192 373	193 888	195 770	195 852	198 113
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	74 463	75 153	74 967	75 837	75 230	74 434
Onderwijs	37 910	37 970	38 111	38 671	39 425	40 664
Gezondheidszorg	41 938	43 499	44 751	45 228	45 885	46 926
Verzorging en welzijn	33 790	35 751	36 059	36 034	35 312	36 089
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	26 621	26 685	26 889	27 488	28 327	29 081
Cultuur, sport en recreatie	14 168	14 201	14 313	14 749	15 331	15 668
Overige dienstverlening	12 008	11 998	12 094	12 255	12 467	12 866
Huishoudens met personeel	445	486	482	484	529	547
Subtotaal	1 236 753	1 254 164	1 252 249	1 265 728	1 296 044	1 318 197
Goederen en diensten n.e.g.	1 661	1 630	1 543	1 570	1 623	1 704
Output	1 238 414	1 255 794	1 253 792	1 267 298	1 297 667	1 319 901

P 2 Intermediair verbruik (aankooprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	18 752	19 181	19 637	18 652	18 327	18 248
Delfstoffenwinning	3 840	4 107	4 336	4 756	4 394	4 105
Industrie	221 779	228 653	226 620	225 442	224 033	222 821
Voedings-, genotmiddelenindustrie	46 118	48 204	50 898	51 080	52 868	54 785
Textiel-, kleding-, lederindustrie	2 374	2 267	2 278	2 261	2 318	2 283
Hout-, papier-, grafische industrie	9 005	8 624	8 476	8 504	8 570	8 617
Aardolie-industrie	31 887	36 421	34 686	32 258	22 449	17 893
Chemische industrie	38 978	41 621	38 714	37 294	33 755	32 761
Farmaceutische industrie	2 827	2 837	2 697	2 808	2 908	2 779
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	9 091	8 868	8 944	8 842	9 117	9 403
Basismetale, metaalproductenindustrie	19 294	17 783	17 388	17 256	17 344	17 422
Elektrotechnische industrie	23 632	24 010	24 401	25 308	31 275	31 050
Elektrische apparatenindustrie	3 392	3 326	3 260	3 163	3 314	3 643
Machine-industrie	16 427	15 491	15 924	16 635	16 581	16 405
Transportmiddelenindustrie	9 562	9 763	9 703	10 515	13 371	15 285
Overige industrie en reparatie	9 192	9 438	9 251	9 518	10 163	10 495
Energiebedrijven	11 263	10 934	10 458	10 105	10 022	9 615
Waterbedrijven en afvalbeheer	5 813	5 544	5 569	5 573	5 591	5 705
Bouwnijverheid	60 836	56 105	52 546	53 009	55 917	59 640
Algemene bouw en projectontwikkeling	28 000	24 684	22 421	22 680	24 988	27 299
Grond-, water- en wegenbouw	10 643	10 451	10 038	10 349	9 530	9 362
Gespecialiseerde bouw	22 193	20 970	20 087	19 980	21 399	22 979
Handel, vervoer en horeca	111 035	112 263	112 205	113 629	117 832	119 753
Autohandel en -reparatie	9 059	8 745	8 658	8 513	8 991	9 164
Groothandel en handelsbemiddeling	36 346	36 933	36 823	37 304	39 275	40 314
Detailhandel (niet in auto's)	13 790	13 631	13 552	13 481	13 772	13 880
Vervoer over land	16 079	16 256	15 872	16 070	16 497	16 703
Vervoer over water	5 232	5 681	5 573	5 766	5 677	5 598
Vervoer door de lucht	7 418	7 741	8 097	8 034	7 572	7 546
Opslag en dienstverlening voor vervoer	9 772	9 666	9 825	10 145	10 923	10 865
Post- en koeriersdiensten	2 603	2 708	2 791	2 972	3 077	3 159
Horeca	10 736	10 902	11 014	11 344	12 048	12 524
Informatie en communicatie	24 167	24 130	24 338	26 155	31 313	32 463
Uitgeverijen, film, radio en tv	5 588	5 399	5 301	5 284	6 650	6 917
Telecommunicatie	7 929	8 035	8 324	8 496	8 509	8 493
IT- en informatiedienstverlening	10 650	10 696	10 713	12 375	16 154	17 053
Financiële dienstverlening	30 086	28 378	28 047	29 315	28 422	28 346
Bankwezen	16 810	15 762	16 326	16 637	16 635	16 323
Verzekeraars en pensioenfondsen	11 040	10 340	9 554	10 433	9 552	9 777
Overige financiële dienstverlening	2 236	2 276	2 167	2 245	2 235	2 246
Exploitatie van en handel in onroerend goed	36 404	41 620	40 895	40 009	41 275	41 445
Zakelijke dienstverlening	59 180	64 135	63 890	65 511	67 536	69 561
Management- en technisch advies	30 394	34 776	35 338	36 103	35 985	36 465
Research	1 995	2 027	1 955	1 891	2 025	2 067
Reclame, design, overige dienstverlening	8 028	8 126	7 981	8 020	8 390	8 795
Verhuur van roerende goederen	4 289	4 334	4 303	4 364	4 572	4 659
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	3 932	3 898	3 801	4 009	4 157	4 415
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	5 559	5 864	5 236	5 734	6 707	7 237
Overige zakelijke dienstverlening	4 983	5 110	5 276	5 390	5 700	5 923
Overheid en zorg	62 411	63 789	63 446	64 317	64 344	63 262
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	31 030	30 998	30 119	30 932	30 236	28 656
Onderwijs	8 061	7 999	8 035	8 121	8 222	8 476
Gezondheidszorg	13 487	14 410	15 006	15 149	15 729	15 797
Verzorging en welzijn	9 833	10 382	10 286	10 115	10 157	10 333
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	11 597	11 493	11 727	11 841	12 052	12 201
Cultuur, sport en recreatie	6 622	6 568	6 669	6 739	6 913	6 998
Overige dienstverlening	4 975	4 925	5 058	5 102	5 139	5 203
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	657 163	670 332	663 714	668 314	681 058	687 165
Goederen en diensten n.e.g.	1 661	1 630	1 543	1 570	1 623	1 704
Intermediair verbruik	658 824	671 962	665 257	669 884	682 681	688 869

P 3 Niet-productgebonden belastingen op productie naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	404	389	360	352	375	374
Delfstoffenwinning	27	23	32	42	25	23
Industrie	725	681	505	541	473	472
Voedings-, genotmiddelenindustrie	306	291	165	164	150	142
Textiel-, kleding-, lederindustrie	16	14	13	12	11	11
Hout-, papier-, grafische industrie	44	40	37	38	41	39
Aardolie-industrie	19	18	16	32	34	36
Chemische industrie	78	77	62	73	63	67
Farmaceutische industrie	29	24	17	16	13	13
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	44	43	37	37	34	36
Basismetale, metaalproductenindustrie	65	53	52	56	53	53
Elektrotechnische industrie	15	11	14	26	10	10
Elektrische apparatenindustrie	7	5	7	6	4	5
Machine-industrie	42	57	37	37	23	21
Transportmiddelenindustrie	23	17	20	17	16	15
Overige industrie en reparatie	37	31	28	27	21	24
Energiebedrijven	90	75	79	143	156	159
Waterbedrijven en afvalbeheer	74	65	63	62	53	53
Bouwnijverheid	166	138	135	130	123	128
Algemene bouw en projectontwikkeling	58	51	50	48	45	46
Grond-, water- en wegenbouw	24	23	23	24	20	21
Gespecialiseerde bouw	84	64	62	58	58	61
Handel, vervoer en horeca	1 133	1 105	1 125	1 148	1 056	1 062
Autohandel en -reparatie	78	71	73	76	74	77
Groothandel en handelsbemiddeling	364	336	345	347	267	273
Detailhandel (niet in auto's)	173	178	189	180	178	180
Vervoer over land	142	139	136	142	142	145
Vervoer over water	8	8	10	7	4	4
Vervoer door de lucht	47	53	52	61	42	44
Opslag en dienstverlening voor vervoer	82	81	86	87	79	83
Post- en koeriersdiensten	10	8	10	9	7	8
Horeca	229	231	224	239	263	248
Informatie en communicatie	79	68	92	113	68	73
Uitgeverijen, film, radio en tv	25	21	26	28	28	29
Telecommunicatie	32	24	31	43	24	25
IT- en informatiedienstverlening	22	23	35	42	16	19
Financiële dienstverlening	328	796	862	1 871	1 218	1 692
Bankwezen	135	655	683	1 680	1 070	1 544
Verzekeraars en pensioenfondsen	169	117	141	149	122	122
Overige financiële dienstverlening	24	24	38	42	26	26
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 137	2 212	2 866	4 051	3 792	3 941
Zakelijke dienstverlening	675	644	775	839	664	680
Management- en technisch advies	133	105	245	268	112	115
Research	16	15	19	21	23	23
Reclame, design, overige dienstverlening	22	18	22	19	27	28
Verhuur van roerende goederen	427	440	419	463	459	468
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	20	16	22	24	12	12
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	9	5	16	13	2	3
Overige zakelijke dienstverlening	48	45	32	31	29	31
Overheid en zorg	1 038	924	1 018	1 069	1 015	1 033
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	383	352	429	459	397	406
Onderwijs	254	226	219	232	239	243
Gezondheidszorg	150	128	148	151	151	151
Verzorging en welzijn	251	218	222	227	228	233
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	109	98	112	111	93	95
Cultuur, sport en recreatie	63	58	71	73	57	59
Overige dienstverlening	46	40	41	38	36	36
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden belastingen op productie	6 985	7 218	8 024	10 472	9 111	9 785

P 4 Niet-productgebonden subsidies naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1 126	1 117	1 157	1 042	1 068	900
Delfstoffenwinning	5	5	5	1	5	7
Industrie	666	525	458	406	401	605
Voedings-, genotmiddelenindustrie	95	76	65	37	44	39
Textiel-, kleding-, lederindustrie	10	8	6	3	4	5
Hout-, papier-, grafische industrie	39	30	26	19	19	20
Aardolie-industrie	0	1	0	0	0	0
Chemische industrie	50	42	33	35	35	56
Farmaceutische industrie	15	9	8	10	10	30
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	41	36	28	22	19	26
Basismetale, metaalproductenindustrie	77	61	54	48	46	52
Elektrotechnische industrie	62	46	47	51	54	96
Elektrische apparatenindustrie	25	19	17	15	15	33
Machine-industrie	101	84	80	85	81	159
Transportmiddelenindustrie	44	31	28	34	32	41
Overige industrie en reparatie	107	82	66	47	42	48
Energiebedrijven	6	6	1	0	3	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	63	49	47	40	43	46
Bouwnijverheid	161	137	109	93	76	77
Algemene bouw en projectontwikkeling	31	24	19	17	16	14
Grond-, water- en wegenbouw	33	32	27	28	25	24
Gespecialiseerde bouw	97	81	63	48	35	39
Handel, vervoer en horeca	807	690	610	525	481	506
Autohandel en -reparatie	48	38	30	16	15	15
Groothandel en handelsbemiddeling	262	237	249	262	252	263
Detailhandel (niet in auto's)	223	168	133	83	72	78
Vervoer over land	92	81	50	38	26	30
Vervoer over water	63	64	67	72	67	64
Vervoer door de lucht	3	3	0	0	0	0
Opslag en dienstverlening voor vervoer	14	16	14	12	14	18
Post- en koeriersdiensten	17	15	12	10	7	9
Horeca	85	68	55	32	28	29
Informatie en communicatie	243	204	179	216	214	241
Uitgeverijen, film, radio en tv	27	21	13	17	12	13
Telecommunicatie	36	33	23	18	17	16
IT- en informatiedienstverlening	180	150	143	181	185	212
Financiële dienstverlening	62	57	41	38	34	43
Bankwezen	41	37	27	25	24	32
Verzekeraars en pensioenfondsen	8	8	5	5	3	3
Overige financiële dienstverlening	13	12	9	8	7	8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	18	15	8	7	8	7
Zakelijke dienstverlening	1 871	1 686	1 585	1 649	1 513	1 612
Management- en technisch advies	219	176	164	195	179	215
Research	1 214	1 160	1 091	1 163	1 091	1 135
Reclame, design, overige dienstverlening	75	49	48	35	39	43
Verhuur van roerende goederen	10	9	5	6	6	6
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	189	166	161	171	124	134
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	17	14	19	17	15	16
Overige zakelijke dienstverlening	147	112	97	62	59	63
Overheid en zorg	2 108	1 929	1 854	1 742	1 801	1 785
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	131	103	24	12	15	16
Onderwijs	178	150	49	28	19	22
Gezondheidszorg	1 615	1 500	1 658	1 645	1 603	1 586
Verzorging en welzijn	184	176	123	57	164	161
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	112	92	59	42	38	36
Cultuur, sport en recreatie	26	24	12	15	14	13
Overige dienstverlening	86	68	47	27	24	23
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Niet-productgebonden subsidies	7 248	6 512	6 113	5 801	5 685	5 866

P 5 Beloning van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	2 677	2 739	2 792	2 799	2 789	2 903
Delfstoffenwinning	912	964	1 052	1 162	1 159	1 074
Industrie	37 771	38 285	38 555	39 645	39 493	40 478
Voedings-, genotmiddelenindustrie	5 536	5 738	5 899	6 037	6 058	6 315
Textiel-, kleding-, lederindustrie	626	634	646	642	633	634
Hout-, papier-, grafische industrie	2 750	2 696	2 584	2 477	2 378	2 433
Aardolie-industrie	718	616	507	684	641	614
Chemische industrie	3 298	3 370	3 469	3 531	3 514	3 541
Farmaceutische industrie	1 018	884	892	868	906	924
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	2 708	2 809	2 815	2 751	2 766	2 858
Basismetale, metaalproductenindustrie	5 170	5 225	5 186	5 308	5 411	5 601
Elektrotechnische industrie	1 804	1 819	1 911	2 198	2 054	1 980
Elektrische apparatenindustrie	1 150	1 188	1 169	1 458	1 250	1 422
Machine-industrie	4 378	4 597	4 909	5 037	5 109	5 258
Transportmiddelenindustrie	1 973	1 994	2 002	2 091	2 179	2 254
Overige industrie en reparatie	6 642	6 715	6 566	6 563	6 594	6 644
Energiebedrijven	1 679	1 716	1 808	1 800	1 804	1 825
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 779	1 776	1 796	1 805	1 794	1 841
Bouwnijverheid	18 786	18 660	17 277	16 652	16 262	16 599
Algemene bouw en projectontwikkeling	5 770	5 460	4 839	4 517	4 410	4 648
Grond-, water- en wegenbouw	3 393	3 551	3 459	3 444	3 269	3 305
Gespecialiseerde bouw	9 623	9 649	8 979	8 691	8 583	8 646
Handel, vervoer en horeca	62 806	64 182	64 446	64 763	66 113	68 435
Autohandel en -reparatie	4 752	4 834	4 696	4 618	4 528	4 685
Groothandel en handelsbemiddeling	23 373	24 222	24 351	24 466	25 229	26 227
Detailhandel (niet in auto's)	12 908	13 090	13 064	13 274	13 416	13 690
Vervoer over land	7 785	7 764	7 602	7 565	7 737	8 059
Vervoer over water	859	896	946	942	928	922
Vervoer door de lucht	1 909	1 873	1 927	1 877	1 905	1 917
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 292	4 480	4 703	4 840	5 006	5 262
Post- en koeriersdiensten	1 825	1 779	1 796	1 563	1 498	1 432
Horeca	5 103	5 244	5 361	5 618	5 866	6 241
Informatie en communicatie	14 128	14 513	14 458	14 588	15 298	15 910
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 690	2 694	2 592	2 527	2 522	2 574
Telecommunicatie	2 086	2 136	2 084	2 154	2 334	2 277
IT- en informatiedienstverlening	9 352	9 683	9 782	9 907	10 442	11 059
Financiële dienstverlening	19 306	19 383	20 503	20 512	19 409	19 430
Bankwezen	11 289	11 269	12 151	11 927	10 376	10 329
Verzekeraars en pensioenfondsen	4 682	4 734	4 910	4 958	4 986	4 973
Overige financiële dienstverlening	3 335	3 380	3 442	3 627	4 047	4 128
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3 751	3 731	3 685	3 632	3 572	3 571
Zakelijke dienstverlening	51 360	51 995	52 274	54 010	55 562	58 255
Management- en technisch advies	25 718	26 185	26 167	26 639	26 175	26 656
Research	2 059	2 041	2 121	2 399	2 480	2 568
Reclame, design, overige dienstverlening	3 078	3 131	3 072	3 045	3 075	3 270
Verhuur van roerende goederen	1 248	1 394	1 386	1 411	1 567	1 503
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	12 952	12 838	13 024	13 953	15 506	17 202
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	829	759	742	781	803	901
Overige zakelijke dienstverlening	5 476	5 647	5 762	5 782	5 956	6 155
Overheid en zorg	94 469	96 321	97 512	98 044	98 339	100 779
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	29 944	30 349	30 581	30 461	30 555	31 201
Onderwijs	23 020	23 138	23 130	23 466	23 895	24 686
Gezondheidszorg	20 468	21 285	21 972	22 421	22 528	23 108
Verzorging en welzijn	21 037	21 549	21 829	21 696	21 361	21 784
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	8 616	8 560	8 437	8 551	8 466	8 704
Cultuur, sport en recreatie	3 647	3 652	3 592	3 661	3 604	3 699
Overige dienstverlening	4 524	4 422	4 363	4 406	4 333	4 458
Huishoudens met personeel	445	486	482	484	529	547
Beloning van werknemers	318 040	322 825	324 595	327 963	330 060	339 804

P 6 Lonen naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	2 149	2 178	2 225	2 216	2 225	2 308
Delfstoffenwinning	670	677	742	805	858	819
Industrie	30 011	30 187	30 602	30 681	31 289	32 063
Voedings-, genotmiddelenindustrie	4 466	4 546	4 728	4 792	4 836	5 026
Textiel-, kleding-, lederindustrie	489	492	503	497	499	499
Hout-, papier-, grafische industrie	2 195	2 119	2 058	1 958	1 900	1 947
Aardolie-industrie	408	419	427	428	450	448
Chemische industrie	2 651	2 675	2 829	2 769	2 875	2 894
Farmaceutische industrie	831	706	723	697	739	737
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	2 152	2 196	2 178	2 129	2 161	2 236
Basismetaal, metaalproductenindustrie	4 136	4 139	4 122	4 143	4 272	4 415
Elektrotechnische industrie	1 503	1 491	1 592	1 647	1 665	1 602
Elektrische apparatenindustrie	953	976	969	989	975	1 105
Machine-industrie	3 530	3 670	3 827	3 982	4 086	4 197
Transportmiddelenindustrie	1 581	1 587	1 599	1 649	1 735	1 793
Overige industrie en reparatie	5 116	5 171	5 047	5 001	5 096	5 164
Energiebedrijven	1 348	1 353	1 434	1 440	1 462	1 475
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 388	1 361	1 381	1 391	1 404	1 436
Bouwnijverheid	14 813	14 568	13 570	12 813	12 622	13 018
Algemene bouw en projectontwikkeling	4 508	4 230	3 771	3 445	3 387	3 648
Grond-, water- en wegenbouw	2 700	2 774	2 740	2 676	2 566	2 623
Gespecialiseerde bouw	7 605	7 564	7 059	6 692	6 669	6 747
Handel, vervoer en horeca	50 738	51 283	51 324	51 362	52 994	54 764
Autohandel en -reparatie	3 841	3 880	3 758	3 623	3 586	3 719
Groothandel en handelsbemiddeling	19 105	19 552	19 657	19 682	20 568	21 339
Detailhandel (niet in auto's)	10 591	10 597	10 511	10 610	10 781	10 967
Vervoer over land	6 055	5 982	5 865	5 808	5 968	6 197
Vervoer over water	691	718	760	749	745	738
Vervoer door de lucht	1 441	1 396	1 440	1 393	1 486	1 494
Opslag en dienstverlening voor vervoer	3 399	3 512	3 688	3 784	3 944	4 132
Post- en koeriersdiensten	1 342	1 303	1 236	1 147	1 097	1 084
Horeca	4 273	4 343	4 409	4 566	4 819	5 094
Informatie en communicatie	11 607	11 744	11 660	11 838	12 424	13 072
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 194	2 170	2 100	2 032	2 037	2 087
Telecommunicatie	1 698	1 685	1 667	1 721	1 754	1 837
IT- en informatiedienstverlening	7 715	7 889	7 893	8 085	8 633	9 148
Financiële dienstverlening	15 238	15 258	15 586	15 041	14 829	14 683
Bankwezen	8 908	8 876	9 117	8 622	8 202	8 120
Verzekeraars en pensioenfondsen	3 673	3 699	3 740	3 665	3 602	3 526
Overige financiële dienstverlening	2 657	2 683	2 729	2 754	3 025	3 037
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 849	2 819	2 802	2 730	2 736	2 768
Zakelijke dienstverlening	41 357	41 509	41 861	42 733	44 899	47 023
Management- en technisch advies	20 383	20 565	20 684	20 861	21 077	21 604
Research	1 713	1 660	1 734	1 767	1 962	2 023
Reclame, design, overige dienstverlening	2 539	2 557	2 512	2 468	2 528	2 693
Verhuur van roerende goederen	981	1 087	1 080	1 088	1 255	1 188
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	10 669	10 544	10 690	11 378	12 711	13 921
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	712	635	619	648	669	749
Overige zakelijke dienstverlening	4 360	4 461	4 542	4 523	4 697	4 845
Overheid en zorg	72 566	73 360	74 059	74 012	75 033	77 257
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	22 265	22 298	22 323	22 196	22 449	23 096
Onderwijs	17 688	17 540	17 452	17 614	18 138	18 853
Gezondheidszorg	16 186	16 735	17 308	17 496	17 833	18 331
Verzorging en welzijn	16 427	16 787	16 976	16 706	16 613	16 977
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	6 981	6 896	6 788	6 818	6 844	7 031
Cultuur, sport en recreatie	2 939	2 923	2 869	2 898	2 894	2 970
Overige dienstverlening	3 620	3 512	3 461	3 459	3 446	3 539
Huishoudens met personeel	422	461	458	461	504	522
Lonen	251 715	253 193	254 034	253 880	259 619	267 717

P 7 Sociale premies ten laste van werkgevers naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	528	561	567	583	564	595
Delfstoffenwinning	242	287	310	357	301	255
Industrie	7 760	8 098	7 953	8 964	8 204	8 415
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 070	1 192	1 171	1 245	1 222	1 289
Textiel-, kleding-, lederindustrie	137	142	143	145	134	135
Hout-, papier-, grafische industrie	555	577	526	519	478	486
Aardolie-industrie	310	197	80	256	191	166
Chemische industrie	647	695	640	762	639	647
Farmaceutische industrie	187	178	169	171	167	187
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	556	613	637	622	605	622
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 034	1 086	1 064	1 165	1 139	1 186
Elektrotechnische industrie	301	328	319	551	389	378
Elektrische apparatenindustrie	197	212	200	469	275	317
Machine-industrie	848	927	1 082	1 055	1 023	1 061
Transportmiddelenindustrie	392	407	403	442	444	461
Overige industrie en reparatie	1 526	1 544	1 519	1 562	1 498	1 480
Energiebedrijven	331	363	374	360	342	350
Waterbedrijven en afvalbeheer	391	415	415	414	390	405
Bouwnijverheid	3 973	4 092	3 707	3 839	3 640	3 581
Algemene bouw en projectontwikkeling	1 262	1 230	1 068	1 072	1 023	1 000
Grond-, water- en wegenbouw	693	777	719	768	703	682
Gespecialiseerde bouw	2 018	2 085	1 920	1 999	1 914	1 899
Handel, vervoer en horeca	12 068	12 899	13 122	13 401	13 119	13 671
Autohandel en -reparatie	911	954	938	995	942	966
Groothandel en handelsbemiddeling	4 268	4 670	4 694	4 784	4 661	4 888
Detailhandel (niet in auto's)	2 317	2 493	2 553	2 664	2 635	2 723
Vervoer over land	1 730	1 782	1 737	1 757	1 769	1 862
Vervoer over water	168	178	186	193	183	184
Vervoer door de lucht	468	477	487	484	419	423
Opslag en dienstverlening voor vervoer	893	968	1 015	1 056	1 062	1 130
Post- en koeriersdiensten	483	476	560	416	401	348
Horeca	830	901	952	1 052	1 047	1 147
Informatie en communicatie	2 521	2 769	2 798	2 750	2 874	2 838
Uitgeverijen, film, radio en tv	496	524	492	495	485	487
Telecommunicatie	388	451	417	433	580	440
IT- en informatiedienstverlening	1 637	1 794	1 889	1 822	1 809	1 911
Financiële dienstverlening	4 068	4 125	4 917	5 471	4 580	4 747
Bankwezen	2 381	2 393	3 034	3 305	2 174	2 209
Verzekeraars en pensioenfondsen	1 009	1 035	1 170	1 293	1 384	1 447
Overige financiële dienstverlening	678	697	713	873	1 022	1 091
Exploitatie van en handel in onroerend goed	902	912	883	902	836	803
Zakelijke dienstverlening	10 003	10 486	10 413	11 277	10 663	11 232
Management- en technisch advies	5 335	5 620	5 483	5 778	5 098	5 052
Research	346	381	387	632	518	545
Reclame, design, overige dienstverlening	539	574	560	577	547	577
Verhuur van roerende goederen	267	307	306	323	312	315
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2 283	2 294	2 334	2 575	2 795	3 281
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	117	124	123	133	134	152
Overige zakelijke dienstverlening	1 116	1 186	1 220	1 259	1 259	1 310
Overheid en zorg	21 903	22 961	23 453	24 032	23 306	23 522
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	7 679	8 051	8 258	8 265	8 106	8 105
Onderwijs	5 332	5 598	5 678	5 852	5 757	5 833
Gezondheidszorg	4 282	4 550	4 664	4 925	4 695	4 777
Verzorging en welzijn	4 610	4 762	4 853	4 990	4 748	4 807
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 635	1 664	1 649	1 733	1 622	1 673
Cultuur, sport en recreatie	708	729	723	763	710	729
Overige dienstverlening	904	910	902	947	887	919
Huishoudens met personeel	23	25	24	23	25	25
Sociale premies ten laste van werkgevers	66 325	69 632	70 561	74 083	70 441	72 087

P 8 Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto) naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	7 742	8 214	9 203	8 887	9 006	9 166
Delfstoffenwinning	17 625	20 345	21 082	15 869	11 706	7 819
Industrie	32 149	30 633	28 074	28 224	33 545	36 303
Voedings-, genotmiddelenindustrie	6 096	6 866	7 189	7 678	7 972	9 443
Textiel-, kleding-, lederindustrie	493	437	439	453	472	514
Hout-, papier-, grafische industrie	1 623	1 331	1 151	1 245	1 362	1 438
Aardolie-industrie	245	411	149	- 1 015	734	684
Chemische industrie	5 637	5 329	4 622	4 513	5 865	6 525
Farmaceutische industrie	1 638	2 040	726	652	917	891
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	1 721	1 414	1 398	1 670	1 677	1 851
Basismetale, metaalproductenindustrie	2 988	2 819	2 645	3 151	3 100	3 215
Elektrotechnische industrie	2 330	2 115	1 968	1 673	2 309	1 960
Elektrische apparatenindustrie	1 147	1 028	996	620	958	1 038
Machine-industrie	4 485	3 324	3 289	3 866	3 770	3 826
Transportmiddelenindustrie	1 813	1 430	1 603	1 668	2 162	2 532
Overige industrie en reparatie	1 933	2 089	1 899	2 050	2 247	2 386
Energiebedrijven	5 514	5 673	5 320	4 536	4 903	4 923
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 876	1 805	1 803	1 895	1 856	1 903
Bouwnijverheid	11 504	9 165	9 153	10 534	11 892	13 315
Algemene bouw en projectontwikkeling	4 417	3 571	3 053	3 983	5 280	5 888
Grond-, water- en wegenbouw	1 577	1 041	1 523	1 447	1 259	1 085
Gespecialiseerde bouw	5 510	4 553	4 577	5 104	5 353	6 342
Handel, vervoer en horeca	50 792	50 544	53 292	56 386	61 991	64 949
Autohandel en -reparatie	3 140	2 662	2 717	2 791	3 209	3 398
Groothandel en handelsbemiddeling	24 133	24 047	26 142	27 178	29 433	31 032
Detailhandel (niet in auto's)	9 041	8 954	9 066	8 975	9 826	10 638
Vervoer over land	3 495	3 826	3 856	4 270	4 359	4 883
Vervoer over water	1 272	1 191	1 508	1 728	2 001	1 538
Vervoer door de lucht	308	388	519	610	1 427	1 171
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4 730	4 974	4 972	5 557	6 031	5 723
Post- en koeriersdiensten	606	503	428	760	630	688
Horeca	4 067	3 999	4 084	4 517	5 075	5 878
Informatie en communicatie	13 925	13 374	13 549	13 988	14 584	14 511
Uitgeverijen, film, radio en tv	2 220	2 150	2 135	2 353	2 413	2 507
Telecommunicatie	7 046	6 583	6 115	5 774	5 301	5 107
IT- en informatiedienstverlening	4 659	4 641	5 299	5 861	6 870	6 897
Financiële dienstverlening	26 346	29 786	27 818	26 181	26 552	23 296
Bankwezen	20 438	22 507	22 307	20 869	22 241	20 663
Verzekeraars en pensioenfondsen	5 526	6 988	5 143	5 004	4 144	2 594
Overige financiële dienstverlening	382	291	368	308	167	39
Exploitatie van en handel in onroerend goed	27 535	23 122	24 630	27 040	28 579	30 375
Zakelijke dienstverlening	28 103	27 746	27 667	30 131	35 177	37 808
Management- en technisch advies	11 916	10 933	10 022	11 480	14 036	15 084
Research	1 538	1 483	1 579	1 424	1 399	1 494
Reclame, design, overige dienstverlening	3 122	3 072	3 038	3 017	3 218	3 444
Verhuur van roerende goederen	4 187	4 313	4 331	4 378	4 752	5 023
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2 384	2 495	2 562	2 972	3 770	4 338
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	1 002	1 648	1 990	2 512	3 067	3 255
Overige zakelijke dienstverlening	3 954	3 802	4 145	4 348	4 935	5 170
Overheid en zorg	32 291	33 268	33 766	34 082	33 955	34 824
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	13 237	13 557	13 862	13 997	14 057	14 187
Onderwijs	6 753	6 757	6 776	6 880	7 088	7 281
Gezondheidszorg	9 448	9 176	9 283	9 152	9 080	9 456
Verzorging en welzijn	2 853	3 778	3 845	4 053	3 730	3 900
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	6 411	6 626	6 672	7 027	7 754	8 117
Cultuur, sport en recreatie	3 862	3 947	3 993	4 291	4 771	4 925
Overige dienstverlening	2 549	2 679	2 679	2 736	2 983	3 192
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	261 813	260 301	262 029	264 780	281 500	287 309
Verschil toegerekende en afgedragen btw	1 885	1 420	1 938	1 578	1 622	- 172
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (bruto)	263 698	261 721	263 967	266 358	283 122	287 137

P 9 Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto) naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	4 059	4 437	5 302	4 920	4 960	5 037
Delfstoffenwinning	15 916	18 543	19 191	13 884	9 644	5 663
Industrie	19 164	17 546	15 052	15 041	20 047	22 567
Voedings-, genotmiddelenindustrie	4 151	4 897	5 194	5 642	5 864	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	315	263	270	288	308	.
Hout-, papier-, grafische industrie	707	421	251	360	478	.
Aardolie-industrie	- 377	- 232	- 507	- 1 678	47	.
Chemische industrie	3 493	3 132	2 385	2 218	3 510	.
Farmaceutische industrie	839	1 225	74	- 16	203	.
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	1 034	726	709	980	988	.
Basismetaal, metaalproductenindustrie	1 940	1 770	1 595	2 097	2 025	.
Elektrotechnische industrie	1 209	1 029	910	621	1 246	.
Elektrische apparatenindustrie	334	227	203	- 169	171	.
Machine-industrie	3 260	2 065	1 979	2 506	2 350	.
Transportmiddelenindustrie	1 178	798	970	1 032	1 515	.
Overige industrie en reparatie	1 081	1 225	1 019	1 160	1 342	.
Energiebedrijven	3 081	3 089	2 596	1 678	1 933	1 755
Waterbedrijven en afvalbeheer	762	653	640	717	647	658
Bouwnijverheid	9 270	6 896	6 871	8 246	9 570	10 940
Algemene bouw en projectontwikkeling	3 651	2 809	2 296	3 229	4 519	.
Grond-, water- en wegenbouw	1 098	548	1 021	938	743	.
Gespecialiseerde bouw	4 521	3 539	3 554	4 079	4 308	.
Handel, vervoer en horeca	36 666	36 190	38 632	41 676	46 942	49 400
Autohandel en -reparatie	2 248	1 784	1 862	1 946	2 358	.
Groothandel en handelsbemiddeling	20 133	20 014	21 855	22 866	25 039	.
Detailhandel (niet in auto's)	6 481	6 433	6 597	6 559	7 444	.
Vervoer over land	1 897	2 173	2 152	2 547	2 578	.
Vervoer over water	523	431	732	939	1 205	.
Vervoer door de lucht	- 517	- 455	- 298	- 198	491	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2 279	2 352	2 253	2 760	3 139	.
Post- en koeriersdiensten	416	320	249	586	460	.
Horeca	3 206	3 138	3 230	3 671	4 228	.
Informatie en communicatie	9 166	8 579	8 754	9 189	9 617	9 388
Uitgeverijen, film, radio en tv	1 686	1 606	1 583	1 794	1 829	.
Telecommunicatie	4 125	3 679	3 261	2 947	2 487	.
IT- en informatiedienstverlening	3 355	3 294	3 910	4 448	5 301	.
Financiële dienstverlening	22 269	25 739	23 732	22 082	22 419	19 134
Bankwezen	18 344	20 372	20 111	18 643	19 982	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	3 886	5 423	3 605	3 489	2 634	.
Overige financiële dienstverlening	39	- 56	16	- 50	- 197	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2 204	- 1 522	- 8	2 555	4 274	5 542
Zakelijke dienstverlening	18 921	18 423	18 166	20 556	25 342	27 678
Management- en technisch advies	9 109	8 052	7 030	8 402	10 892	.
Research	- 153	- 240	- 168	- 340	- 381	.
Reclame, design, overige dienstverlening	2 476	2 413	2 369	2 346	2 535	.
Verhuur van roerende goederen	1 179	1 306	1 310	1 401	1 633	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2 036	2 138	2 202	2 610	3 400	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	867	1 510	1 846	2 360	2 903	.
Overige zakelijke dienstverlening	3 407	3 244	3 577	3 777	4 360	.
Overheid en zorg	8 676	9 049	8 938	8 920	8 548	9 058
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	.
Onderwijs	1 023	968	919	959	1 095	.
Gezondheidszorg	6 991	6 584	6 552	6 330	6 173	.
Verzorging en welzijn	662	1 497	1 467	1 631	1 280	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	4 591	4 782	4 801	5 122	5 802	6 100
Cultuur, sport en recreatie	2 868	2 933	2 953	3 216	3 651	.
Overige dienstverlening	1 723	1 849	1 848	1 906	2 151	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Subtotaal	154 745	152 404	152 667	154 586	169 745	172 920
Verschil toegerekende en afgedragen btw	1 885	1 420	1 938	1 578	1 622	- 172
Exploitatieoverschot / gemengd inkomen (netto)	156 630	153 824	154 605	156 164	171 367	172 748

P 10 Verbruik van vaste activa naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	3 683	3 777	3 901	3 967	4 046	4 129
Delfstoffenwinning	1 709	1 802	1 891	1 985	2 062	2 156
Industrie	12 985	13 087	13 022	13 183	13 498	13 736
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1 945	1 969	1 995	2 036	2 108	.
Textiel-, kleding-, lederindustrie	178	174	169	165	164	.
Hout-, papier-, grafische industrie	916	910	900	885	884	.
Aardolie-industrie	622	643	656	663	687	.
Chemische industrie	2 144	2 197	2 237	2 295	2 355	.
Farmaceutische industrie	799	815	652	668	714	.
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	687	688	689	690	689	.
Basismetale, metaalproductenindustrie	1 048	1 049	1 050	1 054	1 075	.
Elektrotechnische industrie	1 121	1 086	1 058	1 052	1 063	.
Elektrische apparatenindustrie	813	801	793	789	787	.
Machine-industrie	1 225	1 259	1 310	1 360	1 420	.
Transportmiddelenindustrie	635	632	633	636	647	.
Overige industrie en reparatie	852	864	880	890	905	.
Energiebedrijven	2 433	2 584	2 724	2 858	2 970	3 168
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 114	1 152	1 163	1 178	1 209	1 245
Bouwnijverheid	2 234	2 269	2 282	2 288	2 322	2 375
Algemene bouw en projectontwikkeling	766	762	757	754	761	.
Grond-, water- en wegenbouw	479	493	502	509	516	.
Gespecialiseerde bouw	989	1 014	1 023	1 025	1 045	.
Handel, vervoer en horeca	14 126	14 354	14 660	14 710	15 049	15 549
Autohandel en -reparatie	892	878	855	845	851	.
Groothandel en handelsbemiddeling	4 000	4 033	4 287	4 312	4 394	.
Detailhandel (niet in auto's)	2 560	2 521	2 469	2 416	2 382	.
Vervoer over land	1 598	1 653	1 704	1 723	1 781	.
Vervoer over water	749	760	776	789	796	.
Vervoer door de lucht	825	843	817	808	936	.
Opslag en dienstverlening voor vervoer	2 451	2 622	2 719	2 797	2 892	.
Post- en koeriersdiensten	190	183	179	174	170	.
Horeca	861	861	854	846	847	.
Informatie en communicatie	4 759	4 795	4 795	4 799	4 967	5 123
Uitgeverijen, film, radio en tv	534	544	552	559	584	.
Telecommunicatie	2 921	2 904	2 854	2 827	2 814	.
IT- en informatiedienstverlening	1 304	1 347	1 389	1 413	1 569	.
Financiële dienstverlening	4 077	4 047	4 086	4 099	4 133	4 162
Bankwezen	2 094	2 135	2 196	2 226	2 259	.
Verzekeraars en pensioenfondsen	1 640	1 565	1 538	1 515	1 510	.
Overige financiële dienstverlening	343	347	352	358	364	.
Exploitatie van en handel in onroerend goed	25 331	24 644	24 638	24 485	24 305	24 833
Zakelijke dienstverlening	9 182	9 323	9 501	9 575	9 835	10 130
Management- en technisch advies	2 807	2 881	2 992	3 078	3 144	.
Research	1 691	1 723	1 747	1 764	1 780	.
Reclame, design, overige dienstverlening	646	659	669	671	683	.
Verhuur van roerende goederen	3 008	3 007	3 021	2 977	3 119	.
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	348	357	360	362	370	.
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	135	138	144	152	164	.
Overige zakelijke dienstverlening	547	558	568	571	575	.
Overheid en zorg	23 615	24 219	24 828	25 162	25 407	25 766
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	13 237	13 557	13 862	13 997	14 057	.
Onderwijs	5 730	5 789	5 857	5 921	5 993	.
Gezondheidszorg	2 457	2 592	2 731	2 822	2 907	.
Verzorging en welzijn	2 191	2 281	2 378	2 422	2 450	.
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1 820	1 844	1 871	1 905	1 952	2 017
Cultuur, sport en recreatie	994	1 014	1 040	1 075	1 120	.
Overige dienstverlening	826	830	831	830	832	.
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	.
Verbruik van vaste activa	107 068	107 897	109 362	110 194	111 755	114 389

P 11.1 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	9 697	10 225	11 198	10 996	11 102	11 543
Delfstoffenwinning	18 559	21 327	22 161	17 072	12 885	8 909
Industrie	69 979	69 074	66 676	68 004	73 110	76 648
Voedings-, genotmiddelenindustrie	11 843	12 819	13 188	13 842	14 136	15 861
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 125	1 077	1 092	1 104	1 112	1 154
Hout-, papier-, grafische industrie	4 378	4 037	3 746	3 741	3 762	3 890
Aardolie-industrie	982	1 044	672	– 299	1 409	1 334
Chemische industrie	8 963	8 734	8 120	8 082	9 407	10 077
Farmaceutische industrie	2 670	2 939	1 627	1 526	1 826	1 798
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	4 432	4 230	4 222	4 436	4 458	4 719
Basismetale, metaalproductenindustrie	8 146	8 036	7 829	8 467	8 518	8 817
Elektrotechnische industrie	4 087	3 899	3 846	3 846	4 319	3 854
Elektrische apparatenindustrie	2 279	2 202	2 155	2 069	2 197	2 432
Machine-industrie	8 804	7 894	8 155	8 855	8 821	8 946
Transportmiddelenindustrie	3 765	3 410	3 597	3 742	4 325	4 760
Overige industrie en reparatie	8 505	8 753	8 427	8 593	8 820	9 006
Energiebedrijven	7 277	7 458	7 206	6 479	6 860	6 906
Waterbedrijven en afvalbeheer	3 666	3 597	3 615	3 722	3 660	3 751
Bouwnijverheid	30 295	27 826	26 456	27 223	28 201	29 965
Algemene bouw en projectontwikkeling	10 214	9 058	7 923	8 531	9 719	10 568
Grond-, water- en wegenbouw	4 961	4 583	4 978	4 887	4 523	4 387
Gespecialiseerde bouw	15 120	14 185	13 555	13 805	13 959	15 010
Handel, vervoer en horeca	113 924	115 141	118 253	121 772	128 679	133 940
Autohandel en -reparatie	7 922	7 529	7 456	7 469	7 796	8 145
Groothandel en handelsbemiddeling	47 608	48 368	50 589	51 729	54 677	57 269
Detailhandel (niet in auto's)	21 899	22 054	22 186	22 346	23 348	24 430
Vervoer over land	11 330	11 648	11 544	11 939	12 212	13 057
Vervoer over water	2 076	2 031	2 397	2 605	2 866	2 400
Vervoer door de lucht	2 261	2 311	2 498	2 548	3 374	3 132
Opslag en dienstverlening voor vervoer	9 090	9 519	9 747	10 472	11 102	11 050
Post- en koeriersdiensten	2 424	2 275	2 222	2 322	2 128	2 119
Horeca	9 314	9 406	9 614	10 342	11 176	12 338
Informatie en communicatie	27 889	27 751	27 920	28 473	29 736	30 253
Uitgeverijen, film, radio en tv	4 908	4 844	4 740	4 891	4 951	5 097
Telecommunicatie	9 128	8 710	8 207	7 953	7 642	7 393
IT- en informatiedienstverlening	13 853	14 197	14 973	15 629	17 143	17 763
Financiële dienstverlening	45 918	49 908	49 142	48 526	47 145	44 375
Bankwezen	31 821	34 394	35 114	34 451	33 663	32 504
Verzekeraars en pensioenfondsen	10 369	11 831	10 189	10 106	9 249	7 686
Overige financiële dienstverlening	3 728	3 683	3 839	3 969	4 233	4 185
Exploitatie van en handel in onroerend goed	33 405	29 050	31 173	34 716	35 935	37 880
Zakelijke dienstverlening	78 267	78 699	79 131	83 331	89 890	95 131
Management- en technisch advies	37 548	37 047	36 270	38 192	40 144	41 640
Research	2 399	2 379	2 628	2 681	2 811	2 950
Reclame, design, overige dienstverlening	6 147	6 172	6 084	6 046	6 281	6 699
Verhuur van roerende goederen	5 852	6 138	6 131	6 246	6 772	6 988
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	15 167	15 183	15 447	16 778	19 164	21 418
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	1 823	2 398	2 729	3 289	3 857	4 143
Overige zakelijke dienstverlening	9 331	9 382	9 842	10 099	10 861	11 293
Overheid en zorg	125 690	128 584	130 442	131 453	131 508	134 851
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	43 433	44 155	44 848	44 905	44 994	45 778
Onderwijs	29 849	29 971	30 076	30 550	31 203	32 188
Gezondheidszorg	28 451	29 089	29 745	30 079	30 156	31 129
Verzorging en welzijn	23 957	25 369	25 773	25 919	25 155	25 756
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	15 024	15 192	15 162	15 647	16 275	16 880
Cultuur, sport en recreatie	7 546	7 633	7 644	8 010	8 418	8 670
Overige dienstverlening	7 033	7 073	7 036	7 153	7 328	7 663
Huishoudens met personeel	445	486	482	484	529	547
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	579 590	583 832	588 535	597 414	614 986	631 032

P 11.2 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: volumemutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-1,4	-1,2	0,5	4,3	1,5	1,9
Delfstoffenwinning	-8,3	-0,1	7,5	-12,7	-15,3	-11,2
Industrie	3,6	-1,4	-1,2	1,8	1,2	3,0
Voedings-, genotmiddelenindustrie	0,2	4,5	3,1	3,2	5,0	4,7
Textiel-, kleding-, lederindustrie	11,6	-8,6	0,4	-1,7	1,4	0,2
Hout-, papier-, grafische industrie	-0,5	-6,0	-4,4	-0,8	-1,8	2,2
Aardolie-industrie	38,8	-3,5	4,5	-1,8	3,3	-5,7
Chemische industrie	-1,2	3,5	-9,0	-5,9	-2,9	5,0
Farmaceutische industrie	-4,1	14,5	-0,1	-5,3	12,1	-2,8
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	5,4	-7,4	-0,0	3,6	-1,4	2,8
Basismetale, metaalproductenindustrie	4,1	-4,5	-4,0	4,1	-1,0	2,4
Elektrotechnische industrie	7,9	5,0	9,6	8,1	-8,8	5,3
Elektrische apparatenindustrie	10,7	-5,3	-4,2	-2,5	2,9	12,0
Machine-industrie	12,1	-10,8	0,9	6,5	1,9	-0,9
Transportmiddelenindustrie	2,8	-9,2	2,5	3,4	15,3	8,6
Overige industrie en reparatie	0,9	0,7	-5,2	-0,0	-0,9	0,1
Energiebedrijven	-0,4	-1,7	2,0	0,2	2,9	2,9
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,8	-1,2	4,0	5,1	1,4	3,7
Bouwnijverheid	0,9	-8,1	-5,2	4,4	8,3	7,7
Algemene bouw en projectontwikkeling	2,7	-8,9	-12,3	11,4	20,9	11,0
Grond-, water- en wegenbouw	-4,5	-12,6	7,2	-2,8	-4,2	-2,0
Gespecialiseerde bouw	1,5	-6,2	-4,7	2,9	5,0	8,5
Handel, vervoer en horeca	4,3	-0,3	0,4	2,9	2,6	2,5
Autohandel en -reparatie	3,3	-7,8	-7,1	-1,0	9,5	1,2
Groothandel en handelsbemiddeling	6,5	0,7	3,9	3,7	2,3	3,3
Detailhandel (niet in auto's)	1,5	-0,9	-3,2	2,7	4,7	2,1
Vervoer over land	3,9	1,2	-2,8	0,1	-0,8	3,2
Vervoer over water	-1,2	0,6	10,1	7,9	-3,6	-0,0
Vervoer door de lucht	9,7	2,2	2,8	6,9	-0,2	4,4
Opslag en dienstverlening voor vervoer	5,6	3,7	1,1	4,8	3,8	-1,3
Post- en koeriersdiensten	-8,2	-11,5	-12,0	-5,8	-16,6	-5,7
Horeca	3,4	-1,6	0,2	3,0	3,7	5,2
Informatie en communicatie	1,6	0,7	2,0	3,5	5,1	2,0
Uitgeverijen, film, radio en tv	-4,0	-3,6	-4,6	1,4	-0,3	1,1
Telecommunicatie	-3,7	-4,1	-2,8	2,1	0,9	1,1
IT- en informatiedienstverlening	7,3	5,3	7,2	5,0	9,0	2,6
Financiële dienstverlening	-1,2	-3,1	-2,3	-2,7	-0,5	-0,5
Bankwezen	-1,8	-3,9	-4,4	-2,8	-0,7	0,2
Verzekeraars en pensioenfondsen	1,8	-2,2	-0,1	-5,5	-1,6	-1,1
Overige financiële dienstverlening	-2,5	1,7	9,6	5,7	4,7	-5,1
Exploitatie van en handel in onroerend goed	1,4	2,4	5,0	4,9	2,5	2,3
Zakelijke dienstverlening	3,2	0,7	-0,3	4,8	6,9	4,5
Management- en technisch advies	3,2	-0,3	-2,3	5,8	4,8	2,6
Research	-5,1	-0,5	9,5	0,2	2,7	3,0
Reclame, design, overige dienstverlening	4,9	2,3	-0,0	-3,0	0,6	5,0
Verhuur van roerende goederen	-5,1	5,7	-0,9	0,7	7,1	3,2
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	8,1	-0,7	-0,4	8,3	12,9	9,3
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	8,5	22,3	7,2	18,0	17,6	8,8
Overige zakelijke dienstverlening	1,9	-1,0	3,2	1,1	6,0	2,5
Overheid en zorg	2,1	-0,3	0,3	0,2	-0,3	0,8
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	-0,8	-0,1	1,0	-0,4	-0,6	0,4
Onderwijs	1,9	-0,1	0,1	0,6	0,5	-0,3
Gezondheidszorg	5,3	-0,4	-0,9	0,5	0,3	1,4
Verzorging en welzijn	3,7	-0,6	0,8	0,4	-1,2	2,1
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1,1	-0,8	-1,9	-0,1	1,9	1,2
Cultuur, sport en recreatie	1,8	-1,4	-2,0	0,9	1,5	1,0
Overige dienstverlening	0,2	-0,6	-1,8	-1,2	1,9	1,4
Huishoudens met personeel	3,8	7,6	-1,2	-0,4	7,4	2,5
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	2,0	-0,8	0,1	1,5	2,0	2,1

P 11.3 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: prijsmutaties

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	%					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	-9,2	6,8	9,0	-5,9	-0,6	2,0
Delfstoffenwinning	17,1	15,1	-3,3	-11,7	-10,9	-22,1
Industrie	0,8	0,1	-2,3	0,2	6,2	1,8
Voedings-, genotmiddelenindustrie	2,7	3,6	-0,2	1,7	-2,8	7,2
Textiel-, kleding-, lederindustrie	-2,4	4,8	1,0	2,9	-0,6	3,6
Hout-, papier-, grafische industrie	-0,4	-1,9	-3,0	0,7	2,4	1,1
Aardolie-industrie	5,6	10,1	-38,4	-145,3	-556,0	0,5
Chemische industrie	9,4	-5,8	2,1	5,7	19,9	2,0
Farmaceutische industrie	0,9	-3,9	-44,6	-0,9	6,7	1,4
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	-0,6	3,1	-0,2	1,4	1,9	3,0
Basismetale, metaalproductenindustrie	-0,4	3,3	1,5	3,9	1,6	1,1
Elektrotechnische industrie	-14,9	-9,2	-10,0	-7,5	23,2	-15,3
Elektrische apparatenindustrie	2,9	2,0	2,1	-1,6	3,2	-1,1
Machine-industrie	0,2	0,5	2,4	2,0	-2,3	2,3
Transportmiddelenindustrie	-1,6	-0,2	2,9	0,6	0,3	1,3
Overige industrie en reparatie	2,2	2,2	1,5	2,0	3,5	2,0
Energiebedrijven	0,0	4,3	-5,3	-10,3	2,9	-2,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	2,7	-0,7	-3,4	-2,0	-3,0	-1,2
Bouwnijverheid	-1,7	-0,0	0,3	-1,4	-4,3	-1,3
Algemene bouw en projectontwikkeling	-4,4	-2,7	-0,3	-3,4	-5,7	-2,0
Grond-, water- en wegenbouw	5,6	5,7	1,3	1,0	-3,4	-1,0
Gespecialiseerde bouw	-2,0	0,0	0,3	-1,0	-3,7	-0,9
Handel, vervoer en horeca	-1,1	1,4	2,3	0,1	3,0	1,5
Autohandel en -reparatie	0,4	3,1	6,6	1,2	-4,7	3,2
Groothandel en handelsbemiddeling	-2,0	0,9	0,7	-1,4	3,3	1,4
Detailhandel (niet in auto's)	0,8	1,7	3,9	-1,9	-0,2	2,5
Vervoer over land	-0,5	1,6	1,9	3,3	3,1	3,6
Vervoer over water	-4,7	-2,8	7,2	0,7	14,2	-16,2
Vervoer door de lucht	-27,4	0,0	5,1	-4,6	32,6	-11,1
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,9	1,0	1,2	2,5	2,1	0,8
Post- en koeriersdiensten	4,0	6,1	11,0	10,9	9,9	5,6
Horeca	2,2	2,6	2,0	4,4	4,2	4,9
Informatie en communicatie	-1,4	-1,2	-1,3	-1,5	-0,7	-0,2
Uitgeverijen, film, radio en tv	0,6	2,4	2,6	1,8	1,5	1,8
Telecommunicatie	3,5	-0,5	-3,1	-5,1	-4,7	-4,3
IT- en informatiedienstverlening	-5,0	-2,7	-1,6	-0,6	0,6	1,0
Financiële dienstverlening	-2,6	12,1	0,8	1,5	-2,4	-5,4
Bankwezen	-5,2	12,5	6,8	1,0	-1,6	-3,7
Verzekeraars en pensioenfondsen	8,0	16,7	-13,8	5,0	-7,0	-15,9
Overige financiële dienstverlening	-6,6	-2,9	-4,9	-2,1	1,8	4,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	4,2	-15,0	2,2	6,2	1,0	3,1
Zakelijke dienstverlening	0,8	-0,2	0,9	0,4	0,9	1,3
Management- en technisch advies	0,6	-1,1	0,2	-0,4	0,3	1,1
Research	0,1	-0,3	0,8	1,9	2,1	1,9
Reclame, design, overige dienstverlening	-1,5	-1,8	-1,4	2,4	3,2	1,6
Verhuur van roerende goederen	0,3	-0,8	0,8	1,2	1,2	0,0
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	1,7	0,8	2,2	0,3	1,2	2,2
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	3,4	7,6	6,2	2,1	-0,3	-1,2
Overige zakelijke dienstverlening	1,2	1,6	1,7	1,5	1,4	1,5
Overheid en zorg	-0,5	2,6	1,1	0,6	0,3	1,7
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0,8	1,7	0,6	0,5	0,8	1,4
Onderwijs	-0,9	0,5	0,3	1,0	1,6	3,4
Gezondheidszorg	-3,0	2,7	3,1	0,7	-0,0	1,8
Verzorging en welzijn	0,7	6,5	0,7	0,2	-1,7	0,3
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	1,6	1,9	1,7	3,3	2,1	2,5
Cultuur, sport en recreatie	1,0	2,6	2,1	3,9	3,5	2,0
Overige dienstverlening	2,3	1,2	1,3	2,9	0,5	3,1
Huishoudens met personeel	0,9	1,5	0,4	0,8	1,7	0,9
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	0,1	1,5	0,7	0,0	0,9	0,5

P 11.4 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, -klassen: % bbp

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	% bbp					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	1,5	1,6	1,7	1,7	1,6	1,6
Delfstoffenwinning	2,9	3,3	3,4	2,6	1,9	1,3
Industrie	10,9	10,7	10,2	10,3	10,7	10,9
Voedings-, genotmiddelenindustrie	1,8	2,0	2,0	2,1	2,1	2,3
Textiel-, kleding-, lederindustrie	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Hout-, papier-, grafische industrie	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Aardolie-industrie	0,2	0,2	0,1	-0,0	0,2	0,2
Chemische industrie	1,4	1,4	1,2	1,2	1,4	1,4
Farmaceutische industrie	0,4	0,5	0,2	0,2	0,3	0,3
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7
Basismetale, metaalproductenindustrie	1,3	1,2	1,2	1,3	1,2	1,3
Elektrotechnische industrie	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Elektrische apparatenindustrie	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Machine-industrie	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
Transportmiddelenindustrie	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7
Overige industrie en reparatie	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Energiebedrijven	1,1	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Bouwnijverheid	4,7	4,3	4,1	4,1	4,1	4,3
Algemene bouw en projectontwikkeling	1,6	1,4	1,2	1,3	1,4	1,5
Grond-, water- en wegenbouw	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6
Gespecialiseerde bouw	2,4	2,2	2,1	2,1	2,0	2,1
Handel, vervoer en horeca	17,7	17,8	18,1	18,4	18,8	19,1
Autohandel en -reparatie	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
Groothandel en handelsbemiddeling	7,4	7,5	7,8	7,8	8,0	8,2
Detailhandel (niet in auto's)	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4	3,5
Vervoer over land	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9
Vervoer over water	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3
Vervoer door de lucht	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4
Opslag en dienstverlening voor vervoer	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
Post- en koeriersdiensten	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3
Horeca	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,8
Informatie en communicatie	4,3	4,3	4,3	4,3	4,4	4,3
Uitgeverijen, film, radio en tv	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Telecommunicatie	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	1,1
IT- en informatiedienstverlening	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5
Financiële dienstverlening	7,1	7,7	7,5	7,3	6,9	6,3
Bankwezen	4,9	5,3	5,4	5,2	4,9	4,6
Verzekeraars en pensioenfondsen	1,6	1,8	1,6	1,5	1,4	1,1
Overige financiële dienstverlening	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Exploitatie van en handel in onroerend goed	5,2	4,5	4,8	5,2	5,3	5,4
Zakelijke dienstverlening	12,2	12,2	12,1	12,6	13,2	13,5
Management- en technisch advies	5,8	5,7	5,6	5,8	5,9	5,9
Research	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Reclame, design, overige dienstverlening	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0
Verhuur van roerende goederen	0,9	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	2,4	2,4	2,4	2,5	2,8	3,0
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Overige zakelijke dienstverlening	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
Overheid en zorg	19,5	19,9	20,0	19,8	19,2	19,2
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	6,8	6,8	6,9	6,8	6,6	6,5
Onderwijs	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Gezondheidszorg	4,4	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4
Verzorging en welzijn	3,7	3,9	3,9	3,9	3,7	3,7
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	2,3	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4
Cultuur, sport en recreatie	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Overige dienstverlening	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Huishoudens met personeel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	90,1	90,5	90,2	90,1	90,0	89,8
Saldo van productgebonden belastingen en subsidies	9,6	9,3	9,5	9,7	9,8	10,2
Verschil toegerekende en afgedragen btw	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	-0,0
Binnenlands product (bruto, marktprijzen)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

P 12 Duale classificatie van de beloning van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen, 2016*

	Totale economie	Niet-financiële vennoot- schappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens
	mln euro				
Bedrijfstakken en -klassen					
Landbouw, bosbouw en visserij	2 903	1 662	0	56	1 185
Delfstoffenwinning	1 074	1 073	0	0	1
Industrie	40 478	37 169	0	2 651	658
Voedings-, genotmiddelenindustrie	6 315	6 041	0	0	274
Textiel-, kleding-, lederindustrie	634	614	0	0	20
Hout-, papier-, grafische industrie	2 433	2 380	0	0	53
Aardolie-industrie	614	614	0	0	0
Chemische en farmaceutische industrie	4 465	4 464	0	0	1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2 858	2 838	0	0	20
Basismetaal, metaalproductenindustrie	5 601	5 504	0	0	97
Elektrotechnische industrie	1 980	1 978	0	0	2
Elektrische apparatenindustrie	1 422	1 417	0	0	5
Machine-industrie	5 258	5 243	0	0	15
Transportmiddelenindustrie	2 254	2 237	0	0	17
Overige industrie en reparatie	6 644	3 839	0	2 651	154
Energiebedrijven	1 825	1 812	0	0	13
Waterbedrijven en afvalbeheer	1 841	1 803	0	32	6
Bouwnijverheid	16 599	15 817	0	0	782
Handel	44 602	41 954	0	0	2 648
Vervoer en post	17 592	16 792	0	285	515
Horeca	6 241	4 005	0	0	2 236
Informatie en communicatie	15 910	15 538	0	0	372
Financiële dienstverlening	19 430	0	19 289	42	99
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3 571	3 299	0	0	272
Zakelijke dienstverlening	32 494	31 086	4	477	927
Verhuur en overige zakelijke diensten	25 761	24 750	0	67	944
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	31 201	0	0	31 201	0
Onderwijs	24 686	1 097	0	23 469	120
Gezondheidszorg en welzijnszorg	44 892	40 738	0	2 049	2 105
Cultuur en recreatie	3 699	2 517	0	512	670
Overige dienstverlening	5 005	1 700	0	133	3 172
Beloning van werknemers	339 804	242 812	19 293	60 974	16 725

P 13 Duale classificatie van de toegevoegde waarde naar bedrijfstakken, -klassen, 2016*

	Totale economie	Niet-financiële vennoot- schappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens incl. izw's t.b.v. huishoudens
	mln euro				
Bedrijfstakken en -klassen					
Landbouw, bosbouw en visserij	11 543	3 752	0	64	7 727
Delfstoffenwinning	8 909	8 890	0	0	19
Industrie	76 648	70 371	0	2 771	3 506
Voedings-, genotmiddelenindustrie	15 861	14 309	0	0	1 552
Textiel-, kleding-, lederindustrie	1 154	1 062	0	0	92
Hout-, papier-, grafische industrie	3 890	3 687	0	0	203
Aardolie-industrie	1 334	1 334	0	0	0
Chemische en farmaceutische industrie	11 875	11 716	0	0	159
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	4 719	4 645	0	0	74
Basismetaal, metaalproductenindustrie	8 817	8 345	0	0	472
Elektrotechnische industrie	3 854	3 833	0	0	21
Elektrische apparatenindustrie	2 432	2 398	0	0	34
Machine-industrie	8 946	8 884	0	0	62
Transportmiddelenindustrie	4 760	4 693	0	0	67
Overige industrie en reparatie	9 006	5 465	0	2 771	770
Energiebedrijven	6 906	6 774	0	0	132
Waterbedrijven en afvalbeheer	3 751	3 576	0	130	45
Bouwnijverheid	29 965	22 238	0	0	7 727
Handel	89 844	80 209	0	0	9 635
Vervoer en post	31 758	27 894	0	1 609	2 255
Horeca	12 338	7 257	0	0	5 081
Informatie en communicatie	30 253	27 879	0	0	2 374
Financiële dienstverlening	44 375	0	43 898	56	421
Exploitatie van en handel in onroerend goed	37 880	25 833	0	0	12 047
Zakelijke dienstverlening	51 289	41 297	12	1 166	8 814
Verhuur en overige zakelijke diensten	43 842	38 856	0	69	4 917
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	45 778	0	0	45 778	0
Onderwijs	32 188	1 278	0	29 514	1 396
Gezondheidszorg en welzijnszorg	56 885	43 791	0	2 213	10 881
Cultuur en recreatie	8 670	5 600	0	554	2 516
Overige dienstverlening	8 210	2 521	0	137	5 552
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen)	631 032	418 016	43 910	84 061	85 045

P 14 Arbeidsinkomensquote naar bedrijfstakken

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	%					
Bedrijfstakken						
Landbouw, bosbouw en visserij	87,4	87,3	88,6	86,5	85,4	86,4
Delfstoffenwinning	5,5	5,0	5,2	7,8	10,9	16,2
Industrie	70,3	72,9	76,3	77,0	70,5	68,4
Energiebedrijven	36,3	37,0	42,7	54,5	51,4	54,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	70,4	73,5	74,2	72,8	74,7	75,0
Bouwnijverheid	87,4	93,6	93,1	89,5	86,2	84,0
Handel	66,4	67,1	65,0	64,6	62,7	61,9
Vervoer en opslag	83,8	83,0	82,4	77,3	73,9	76,8
Horeca	83,6	84,0	82,8	81,2	79,6	77,6
Informatie en communicatie	65,9	68,6	68,0	67,6	68,2	69,9
Financiële dienstverlening	47,3	43,7	47,1	48,9	47,2	51,2
Exploitatie van en handel in onroerend goed	72,4	197,8	117,8	68,5	53,3	46,0
Specialistische zakelijke dienstverlening	86,6	89,8	92,2	91,0	86,2	85,1
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	83,6	81,6	79,8	78,0	75,4	74,9
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Onderwijs	99,4	99,8	100,0	100,2	99,9	99,9
Gezondheids- en welzijnszorg	100,2	99,4	98,8	99,4	100,5	100,0
Cultuur, sport en recreatie	74,0	73,8	73,6	72,7	69,6	69,6
Overige dienstverlening	98,8	97,0	97,6	97,9	95,5	94,6
Huishoudens met personeel	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal	76,0	76,5	76,8	77,1	75,3	75,9

P 15 Toegerekend arbeidsinkomen naar bedrijfstakken

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	mln euro					
Bedrijfstakken						
Landbouw, bosbouw en visserij	3211	3525	4380	3880	3832	3960
Delfstoffenwinning	6	8	9	15	17	17
Industrie	2232	2390	2362	2453	2491	2618
Energiebedrijven	51	64	74	94	115	108
Waterbedrijven en afvalbeheer	9	10	11	31	30	32
Bouwnijverheid	5721	5256	5200	5623	6009	6525
Handel	5357	5071	4929	5306	5721	6060
Vervoer en opslag	1147	1137	1196	1307	1371	1365
Horeca	1844	1800	1749	1926	2173	2504
Informatie en communicatie	1230	1330	1325	1478	1701	1772
Financiële dienstverlening	345	343	320	337	320	320
Exploitatie van en handel in onroerend goed	561	638	645	604	607	621
Specialistische zakelijke dienstverlening	5761	5977	6048	6576	6884	7282
Verhuur en overige zakelijke dienstverlening	2885	2903	2914	3092	3399	3600
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	886	925	927	1001	1078	1147
Gezondheids- en welzijnszorg	7764	7752	7412	7651	7688	7910
Cultuur, sport en recreatie	1172	1207	1228	1336	1444	1488
Overige dienstverlening	1649	1658	1697	1771	1861	1976
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Totaal	41831	41994	42426	44481	46741	49305
Verschil toegerekende en afgedragen btw	760	47	775	631	649	- 68
Toegerekend arbeidsinkomen ¹⁾	42591	42041	43201	45112	47390	49237

¹⁾ Het toegerekende arbeidsinkomen wordt bepaald als het netto gemengde inkomen van huishoudens, behalve voor Verhuur en handel van onroerend goed. Bij deze bedrijfstak wordt het toegerekende arbeidsinkomen berekend als het aantal arbeidsjaren van zelfstandigen en meewerkende gezinsleden vermenigvuldigd met de gemiddelde beloning per arbeidsjaar van werknemers.

5.

Arbeid

A 1 Kerncijfers arbeid

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	1000 personen					
Aantal werkzame personen ¹⁾	8 854	8 836	8 732	8 724	8 806	8 901
Aantal werknemers	7 444	7 399	7 285	7 244	7 315	7 416
Aantal zelfstandigen ¹⁾	1 410	1 436	1 447	1 479	1 491	1 485
	1000 banen					
Banen van werkzame personen ¹⁾	9 952	9 923	9 789	9 790	9 901	9 999
Banen van werknemers	7 962	7 908	7 769	7 730	7 809	7 920
Banen van zelfstandigen ¹⁾	1 990	2 015	2 019	2 059	2 092	2 079
	1000 arbeidsjaren					
Arbeidsvolume van werkzame personen, in arbeidsjaren ¹⁾	7 099	7 055	6 972	6 964	7 037	7 131
Arbeidsvolume van werknemers, in arbeidsjaren	5 958	5 901	5 807	5 774	5 827	5 930
Arbeidsvolume van zelfstandigen, in arbeidsjaren ¹⁾	1 140	1 154	1 165	1 190	1 210	1 202
	mln uren					
Arbeidsvolume van werkzame personen, in gewerkte uren ¹⁾	12 594	12 487	12 378	12 466	12 539	12 788
Arbeidsvolume van werknemers, in gewerkte uren	10 057	9 924	9 804	9 819	9 869	10 093
Arbeidsvolume van zelfstandigen, in gewerkte uren ¹⁾	2 537	2 563	2 574	2 647	2 670	2 695
Arbeidsvolume van werknemers, in betaalde uren	11 884	11 810	11 675	11 615	11 737	11 970
Arbeidsvolume van werknemers, in overeengekomen uren	11 728	11 661	11 521	11 464	11 581	11 817
	1000 euro					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	53,4	54,7	55,9	56,8	56,6	57,3
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	42,2	42,9	43,7	44,0	44,6	45,1
	euro					
Beloning van werknemers per gewerkt uur	31,6	32,5	33,1	33,4	33,4	33,7
Lonen van werknemers per gewerkt uur	25,0	25,5	25,9	25,9	26,3	26,5
	% mutaties					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	2,4	2,5	2,2	1,6	-0,3	1,2
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	2,0	1,6	2,0	0,5	1,3	1,3
Beloning van werknemers per gewerkt uur	1,7	2,9	1,8	0,9	0,1	0,7
Lonen van werknemers per gewerkt uur	1,3	1,9	1,6	-0,2	1,7	0,8

¹⁾ Gegevens van de jaren 2015 en 2016 zijn voorlopig.

A 2 Aantal werkzame personen naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	1000 personen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	201	199	196	195	194	195
Delfstoffenwinning	8	9	9	10	10	9
Industrie	792	783	769	765	766	768
Voedings-, genotmiddelenindustrie	126	127	127	127	127	129
Textiel-, kleding-, lederindustrie	18	17	18	17	17	17
Hout-, papier-, grafische industrie	63	59	56	53	52	52
Aardolie-industrie	6	6	6	6	6	6
Chemische industrie	44	45	44	44	43	44
Farmaceutische industrie	15	13	12	12	13	13
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	56	55	53	51	51	52
Basismetaal, metaalproductenindustrie	111	109	107	107	108	109
Elektrotechnische industrie	28	27	27	26	26	25
Elektrische apparatenindustrie	22	22	21	20	20	21
Machine-industrie	75	76	78	79	80	81
Transportmiddelenindustrie	38	37	37	37	38	38
Overige industrie en reparatie	192	190	184	186	185	182
Energiebedrijven	24	23	24	24	24	24
Waterbedrijven en afvalbeheer	33	32	32	32	32	32
Bouwnijverheid	522	509	478	466	462	460
Algemene bouw en projectontwikkeling	178	172	160	158	157	158
Grond-, water- en wegenbouw	62	62	60	58	56	54
Gespecialiseerde bouw	281	275	257	250	249	248
Handel, vervoer en horeca	2 159	2 164	2 141	2 152	2 188	2 216
Autohandel en -reparatie	143	141	136	133	132	134
Groothandel en handelsbemiddeling	489	493	487	484	493	501
Detailhandel (niet in auto's)	781	780	771	780	793	796
Vervoer over land	195	191	184	181	182	185
Vervoer over water	21	21	21	21	20	19
Vervoer door de lucht	26	25	25	25	25	25
Opslag en dienstverlening voor vervoer	79	80	83	85	88	91
Post- en koeriersdiensten	68	70	70	67	63	59
Horeca	355	361	364	376	392	405
Informatie en communicatie	256	259	256	261	268	277
Uitgeverijen, film, radio en tv	59	59	57	55	54	54
Telecommunicatie	32	32	31	31	30	31
IT- en informatiedienstverlening	165	169	169	175	183	192
Financiële dienstverlening	261	257	252	243	237	231
Bankwezen	136	134	132	124	118	114
Verzekeraars en pensioenfondsen	65	63	62	60	58	57
Overige financiële dienstverlening	60	59	58	58	61	60
Exploitatie van en handel in onroerend goed	79	76	75	74	73	73
Zakelijke dienstverlening	1 683	1 685	1 680	1 719	1 792	1 855
Management- en technisch advies	460	464	460	469	475	481
Research	33	33	33	34	37	38
Reclame, design, overige dienstverlening	181	183	179	182	184	185
Verhuur van roerende goederen	31	33	32	32	33	33
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	528	520	522	548	604	656
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	23	23	21	21	22	23
Overige zakelijke dienstverlening	427	430	432	434	437	439
Overheid en zorg	2 457	2 464	2 448	2 408	2 387	2 384
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	507	501	499	490	484	483
Onderwijs	524	520	515	515	518	522
Gezondheidszorg	546	552	554	558	557	559
Verzorging en welzijn	880	891	879	846	828	820
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	379	376	372	376	375	377
Cultuur, sport en recreatie	158	158	158	161	162	163
Overige dienstverlening	198	195	193	193	190	191
Huishoudens met personeel	23	23	21	22	23	23
Aantal werkzame personen	8 854	8 836	8 732	8 724	8 806	8 901

A 3.1 Banen van werkzame personen naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	269	264	258	258	258	257
Delfstoffenwinning	9	9	9	10	10	9
Industrie	819	811	796	792	793	795
Voedings-, genotmiddelenindustrie	133	134	134	134	135	136
Textiel-, kleding-, lederindustrie	19	19	19	19	19	18
Hout-, papier-, grafische industrie	65	62	59	55	54	54
Aardolie-industrie	6	6	6	6	6	6
Chemische industrie	45	45	45	44	44	44
Farmaceutische industrie	16	14	13	13	13	14
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	57	57	54	52	53	54
Basismetale, metaalproductenindustrie	114	112	110	110	111	113
Elektrotechnische industrie	29	28	27	27	27	25
Elektrische apparatenindustrie	22	22	21	21	20	22
Machine-industrie	77	78	80	81	82	82
Transportmiddelenindustrie	39	38	37	37	39	39
Overige industrie en reparatie	198	196	190	192	191	188
Energiebedrijven	25	25	26	25	26	26
Waterbedrijven en afvalbeheer	34	33	33	33	33	33
Bouwnijverheid	577	563	529	516	513	511
Algemene bouw en projectontwikkeling	216	208	193	188	188	189
Grond-, water- en wegenbouw	64	64	62	60	58	56
Gespecialiseerde bouw	298	291	274	267	267	266
Handel, vervoer en horeca	2 358	2 363	2 333	2 349	2 389	2 415
Autohandel en -reparatie	155	153	147	144	143	145
Groothandel en handelsbemiddeling	520	523	515	513	522	528
Detailhandel (niet in auto's)	855	853	843	853	869	869
Vervoer over land	211	206	198	195	196	201
Vervoer over water	23	23	23	23	22	19
Vervoer door de lucht	26	26	25	26	26	26
Opslag en dienstverlening voor vervoer	82	83	86	88	91	95
Post- en koeriersdiensten	77	79	79	76	72	68
Horeca	411	417	417	431	449	464
Informatie en communicatie	284	288	285	289	298	307
Uitgeverijen, film, radio en tv	66	67	64	62	62	62
Telecommunicatie	33	33	32	32	31	32
IT- en informatiedienstverlening	184	188	189	195	205	213
Financiële dienstverlening	272	268	262	253	247	241
Bankwezen	140	139	136	129	122	118
Verzekeraars en pensioenfondsen	66	64	63	61	59	58
Overige financiële dienstverlening	66	65	63	63	66	65
Exploitatie van en handel in onroerend goed	92	89	87	85	85	85
Zakelijke dienstverlening	1 980	1 977	1 971	2 011	2 096	2 164
Management- en technisch advies	516	520	515	525	533	540
Research	35	34	34	35	38	40
Reclame, design, overige dienstverlening	227	230	225	228	233	232
Verhuur van roerende goederen	35	37	37	36	37	38
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	597	586	587	612	675	733
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	25	24	23	23	24	25
Overige zakelijke dienstverlening	544	546	549	551	555	557
Overheid en zorg	2 735	2 739	2 717	2 681	2 662	2 663
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	534	526	524	520	513	512
Onderwijs	585	581	576	576	581	587
Gezondheidszorg	607	615	617	621	622	625
Verzorging en welzijn	1 009	1 017	1 001	964	946	938
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	499	494	483	488	490	492
Cultuur, sport en recreatie	210	210	208	213	215	217
Overige dienstverlening	239	235	233	233	231	231
Huishoudens met personeel	50	49	42	42	44	44
Banen van werkzame personen	9 952	9 923	9 789	9 790	9 901	9 999

A 3.2 Banen van werknemers naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	106	105	104	103	101	103
Delfstoffenwinning	8	9	9	10	10	9
Industrie	768	758	744	738	739	741
Voedings-, genotmiddelenindustrie	125	125	125	125	125	127
Textiel-, kleding-, lederindustrie	15	15	15	14	14	14
Hout-, papier-, grafische industrie	59	56	53	50	48	49
Aardolie-industrie	6	6	6	6	6	6
Chemische industrie	45	45	45	44	44	44
Farmaceutische industrie	15	13	12	12	13	13
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	55	54	52	50	51	51
Basismetale, metaalproductenindustrie	106	104	102	101	103	104
Elektrotechnische industrie	28	27	27	26	26	25
Elektrische apparatenindustrie	21	22	21	20	20	21
Machine-industrie	75	77	78	80	80	81
Transportmiddelenindustrie	37	36	36	36	37	38
Overige industrie en reparatie	182	179	173	174	172	169
Energiebedrijven	24	23	24	24	24	24
Waterbedrijven en afvalbeheer	33	33	32	32	32	33
Bouwnijverheid	370	356	324	306	300	299
Algemene bouw en projectontwikkeling	108	100	87	80	79	80
Grond-, water- en wegenbouw	57	57	56	54	51	49
Gespecialiseerde bouw	205	198	181	172	170	170
Handel, vervoer en horeca	2 023	2 027	2 005	2 011	2 048	2 083
Autohandel en -reparatie	122	120	115	111	110	112
Groothandel en handelsbemiddeling	463	468	461	458	467	477
Detailhandel (niet in auto's)	721	719	713	720	733	739
Vervoer over land	189	184	176	172	172	175
Vervoer over water	16	16	16	16	16	16
Vervoer door de lucht	26	26	25	25	25	25
Opslag en dienstverlening voor vervoer	78	78	81	83	86	89
Post- en koeriersdiensten	70	72	72	69	64	60
Horeca	339	344	346	357	374	390
Informatie en communicatie	230	231	227	229	236	245
Uitgeverijen, film, radio en tv	52	52	49	47	46	46
Telecommunicatie	32	32	31	31	30	31
IT- en informatiedienstverlening	145	147	147	151	160	169
Financiële dienstverlening	263	259	254	244	238	232
Bankwezen	140	139	136	129	122	118
Verzekeraars en pensioenfondsen	66	64	63	61	59	58
Overige financiële dienstverlening	56	56	54	54	57	57
Exploitatie van en handel in onroerend goed	72	69	67	66	66	66
Zakelijke dienstverlening	1 362	1 352	1 338	1 365	1 442	1 514
Management- en technisch advies	386	385	376	378	383	391
Research	33	33	32	33	36	37
Reclame, design, overige dienstverlening	76	76	73	75	75	78
Verhuur van roerende goederen	28	30	29	28	30	30
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	587	577	580	604	667	725
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	22	21	20	19	20	21
Overige zakelijke dienstverlening	231	230	228	227	230	232
Overheid en zorg	2 380	2 372	2 343	2 304	2 278	2 273
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	534	526	524	520	513	512
Onderwijs	530	523	514	511	513	516
Gezondheidszorg	512	516	516	517	515	517
Verzorging en welzijn	805	807	789	756	737	727
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	322	314	299	297	295	297
Cultuur, sport en recreatie	132	129	126	127	126	127
Overige dienstverlening	141	135	131	128	124	125
Huishoudens met personeel	50	49	42	42	44	44
Banen van werknemers	7 962	7 908	7 769	7 730	7 809	7 920

A 3.3 Banen van zelfstandigen naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	1000 banen					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	163	159	155	156	157	155
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0
Industrie	51	52	53	54	55	54
Voedings-, genotmiddelenindustrie	8	9	9	9	9	9
Textiel-, kleding-, lederindustrie	4	4	4	4	4	4
Hout-, papier-, grafische industrie	6	6	6	6	6	5
Aardolie-industrie	0	0	0	0	0	0
Chemische industrie	0	0	0	0	0	0
Farmaceutische industrie	1	1	1	1	1	1
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	2	2	2	2	2	2
Basismetale, metaalproductenindustrie	8	8	9	9	9	9
Elektrotechnische industrie	1	1	1	1	1	1
Elektrische apparatenindustrie	1	1	1	1	1	1
Machine-industrie	2	1	1	1	1	1
Transportmiddelenindustrie	2	2	2	1	2	1
Overige industrie en reparatie	16	17	17	18	19	19
Energiebedrijven	1	1	1	2	2	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	1	1	1	1	1	1
Bouwnijverheid	207	207	204	210	213	212
Algemene bouw en projectontwikkeling	107	108	106	108	109	109
Grond-, water- en wegenbouw	6	6	6	7	7	7
Gespecialiseerde bouw	93	93	92	95	97	96
Handel, vervoer en horeca	335	336	329	338	341	331
Autohandel en -reparatie	33	32	32	33	33	33
Groothandel en handelsbemiddeling	56	56	54	55	55	51
Detailhandel (niet in auto's)	134	134	130	133	135	131
Vervoer over land	22	22	22	23	24	26
Vervoer over water	7	7	7	7	5	3
Vervoer door de lucht	0	0	0	0	0	0
Opslag en dienstverlening voor vervoer	4	4	5	5	5	6
Post- en koeriersdiensten	7	7	7	8	8	7
Horeca	72	73	72	74	75	74
Informatie en communicatie	54	56	58	60	62	61
Uitgeverijen, film, radio en tv	14	14	15	15	16	16
Telecommunicatie	1	1	1	1	1	1
IT- en informatiedienstverlening	40	41	42	44	45	44
Financiële dienstverlening	9	9	9	8	8	8
Bankwezen	0	0	0	0	0	0
Verzekeraars en pensioenfondsen	0	0	0	0	0	0
Overige financiële dienstverlening	9	9	9	8	8	8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	19	20	20	19	19	20
Zakelijke dienstverlening	618	625	633	645	654	651
Management- en technisch advies	130	135	140	146	150	149
Research	2	2	2	2	2	2
Reclame, design, overige dienstverlening	151	153	152	153	157	155
Verhuur van roerende goederen	8	8	7	7	7	7
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	10	8	8	8	8	8
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	4	4	4	4	4	4
Overige zakelijke dienstverlening	313	316	320	324	325	326
Overheid en zorg	354	367	374	377	384	390
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Onderwijs	55	58	61	65	68	71
Gezondheidszorg	96	99	101	104	107	108
Verzorging en welzijn	204	210	212	208	209	211
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	176	180	184	191	195	195
Cultuur, sport en recreatie	79	80	82	86	88	89
Overige dienstverlening	98	100	102	105	107	106
Huishoudens met personeel	0	0	0	0	0	0
Banen van zelfstandigen	1 990	2 015	2 019	2 059	2 092	2 079

A 4.1 Arbeidsvolume van werkzame personen in arbeidsjaren naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
1000 arbeidsjaren						
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	165	162	164	162	162	162
Delfstoffenwinning	8	8	9	9	10	9
Industrie	722	714	702	697	699	701
Voedings-, genotmiddelenindustrie	109	109	110	110	110	112
Textiel-, kleding-, lederindustrie	15	15	15	15	15	14
Hout-, papier-, grafische industrie	58	55	52	49	48	48
Aardolie-industrie	5	6	5	6	6	6
Chemische industrie	42	42	42	41	41	42
Farmaceutische industrie	14	12	12	12	12	12
Kunststof- en bouwmaterialindustrie	52	52	50	48	48	49
Basismetale, metaalproductenindustrie	103	102	100	99	101	102
Elektrotechnische industrie	26	25	25	25	25	23
Elektrische apparatenindustrie	20	20	20	19	19	20
Machine-industrie	71	72	74	75	76	76
Transportmiddelenindustrie	36	35	35	35	36	36
Overige industrie en reparatie	171	169	163	163	163	160
Energiebedrijven	22	22	23	23	23	23
Waterbedrijven en afvalbeheer	31	30	30	30	30	30
Bouwnijverheid	503	490	460	450	448	447
Algemene bouw en projectontwikkeling	182	175	162	158	158	159
Grond-, water- en wegenbouw	59	59	58	56	54	52
Gespecialiseerde bouw	262	257	241	235	236	235
Handel, vervoer en horeca	1 608	1 601	1 579	1 576	1 597	1 627
Autohandel en -reparatie	128	126	121	118	117	119
Groothandel en handelsbemiddeling	436	440	435	432	439	446
Detailhandel (niet in auto's)	486	479	469	469	473	478
Vervoer over land	171	167	163	159	161	166
Vervoer over water	19	19	20	19	18	16
Vervoer door de lucht	23	22	22	22	22	22
Opslag en dienstverlening voor vervoer	72	74	76	78	80	84
Post- en koeriersdiensten	44	44	42	40	38	37
Horeca	228	231	231	238	249	260
Informatie en communicatie	240	243	241	246	254	262
Uitgeverijen, film, radio en tv	51	51	50	49	48	49
Telecommunicatie	30	29	28	29	28	29
IT- en informatiedienstverlening	159	162	163	168	177	184
Financiële dienstverlening	236	233	229	221	216	211
Bankwezen	126	125	122	115	109	106
Verzekeraars en pensioenfondsen	59	57	56	55	54	52
Overige financiële dienstverlening	52	51	50	50	53	53
Exploitatie van en handel in onroerend goed	67	66	64	63	62	63
Zakelijke dienstverlening	1 245	1 241	1 236	1 272	1 333	1 386
Management- en technisch advies	414	415	410	417	425	431
Research	31	30	30	31	34	35
Reclame, design, overige dienstverlening	115	119	115	117	120	122
Verhuur van roerende goederen	27	29	29	28	29	29
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	385	377	379	406	449	489
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	19	19	18	18	19	20
Overige zakelijke dienstverlening	253	253	254	255	258	261
Overheid en zorg	1 933	1 932	1 922	1 904	1 893	1 898
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	478	470	471	466	460	459
Onderwijs	426	423	418	421	424	429
Gezondheidszorg	437	442	445	447	450	452
Verzorging en welzijn	593	596	587	570	560	558
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	317	311	310	311	311	313
Cultuur, sport en recreatie	132	129	131	132	133	135
Overige dienstverlening	171	167	165	164	163	163
Huishoudens met personeel	14	15	15	15	14	15
Arbeidsvolume van werkzame personen	7 099	7 055	6 972	6 964	7 037	7 131

A 4.2 Arbeidsvolume van werkzame personen in gewerkte uren naar bedrijfstakken, -klassen

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	mln uren					
Bedrijfstakken en -klassen						
Landbouw, bosbouw en visserij	370	364	362	366	365	369
Delfstoffenwinning	14	15	17	18	18	17
Industrie	1 279	1 258	1 247	1 246	1 240	1 249
Voedings-, genotmiddelenindustrie	193	194	196	198	197	200
Textiel-, kleding-, lederindustrie	28	27	27	27	26	26
Hout-, papier-, grafische industrie	102	96	92	87	85	85
Aardolie-industrie	9	9	9	9	9	10
Chemische industrie	74	74	74	73	72	73
Farmaceutische industrie	24	21	21	21	21	21
Kunststof- en bouwmaterialenindustrie	94	92	90	87	87	89
Basismetale, metaalproductenindustrie	189	185	184	184	185	188
Elektrotechnische industrie	45	44	44	44	43	41
Elektrische apparatenindustrie	36	36	35	34	33	36
Machine-industrie	129	131	135	139	138	140
Transportmiddelenindustrie	64	62	62	63	65	65
Overige industrie en reparatie	292	286	278	281	278	276
Energiebedrijven	38	38	40	39	40	40
Waterbedrijven en afvalbeheer	58	56	57	58	57	57
Bouwnijverheid	944	910	864	857	846	846
Algemene bouw en projectontwikkeling	336	318	298	299	298	298
Grond-, water- en wegenbouw	110	109	109	108	101	99
Gespecialiseerde bouw	498	482	456	449	446	450
Handel, vervoer en horeca	3 011	2 985	2 941	2 964	2 992	3 059
Autohandel en -reparatie	240	235	226	223	220	226
Groothandel en handelsbemiddeling	801	805	796	796	804	820
Detailhandel (niet in auto's)	894	878	858	866	873	884
Vervoer over land	355	344	330	327	328	342
Vervoer over water	37	38	38	37	36	31
Vervoer door de lucht	39	38	38	38	38	38
Opslag en dienstverlening voor vervoer	131	133	137	142	145	152
Post- en koeriersdiensten	78	79	74	72	68	66
Horeca	436	436	445	462	480	500
Informatie en communicatie	439	443	439	452	463	480
Uitgeverijen, film, radio en tv	91	91	89	88	86	87
Telecommunicatie	53	52	51	52	51	53
IT- en informatiedienstverlening	294	299	299	313	326	340
Financiële dienstverlening	402	395	389	379	369	362
Bankwezen	211	208	205	196	184	179
Verzekeraars en pensioenfondsen	98	95	95	92	90	88
Overige financiële dienstverlening	94	92	89	91	96	95
Exploitatie van en handel in onroerend goed	117	113	113	111	110	112
Zakelijke dienstverlening	2 276	2 265	2 268	2 346	2 445	2 559
Management- en technisch advies	762	763	759	778	788	805
Research	53	53	53	55	59	61
Reclame, design, overige dienstverlening	225	230	226	231	235	240
Verhuur van roerende goederen	51	54	53	52	54	55
Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	680	663	671	721	796	874
Reisbureaus, reisorganisatie en -info	34	34	33	33	35	36
Overige zakelijke dienstverlening	470	468	473	476	478	487
Overheid en zorg	3 071	3 076	3 067	3 054	3 021	3 055
Openbaar bestuur en overheidsdienstverlening	767	754	757	753	734	739
Onderwijs	678	671	664	670	673	689
Gezondheidszorg	716	726	733	740	742	750
Verzorging en welzijn	910	925	913	891	873	876
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	574	569	575	576	574	584
Cultuur, sport en recreatie	245	246	249	252	253	259
Overige dienstverlening	307	300	301	300	298	301
Huishoudens met personeel	22	24	24	25	24	24
Arbeidsvolume van werkzame personen	12 594	12 487	12 378	12 466	12 539	12 788

A 4.3 Arbeidsvolume in gewerkte uren naar bedrijfstakken

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln uren					
Arbeidsvolume in gewerkte uren van werkzame personen ¹⁾	12 594	12 487	12 378	12 466	12 539	12 788
Landbouw, bosbouw en visserij	370	364	362	366	365	369
Delfstoffenwinning	14	15	17	18	18	17
Industrie	1 279	1 258	1 247	1 246	1 240	1 249
Energiebedrijven	38	38	40	39	40	40
Waterbedrijven en afvalbeheer	58	56	57	58	57	57
Bouwnijverheid	944	910	864	857	846	846
Handel, vervoer en horeca	3 011	2 985	2 941	2 964	2 992	3 059
Informatie en communicatie	439	443	439	452	463	480
Financiële dienstverlening	402	395	389	379	369	362
Exploitatie van en handel in onroerend goed	117	113	113	111	110	112
Zakelijke dienstverlening	2 276	2 265	2 268	2 346	2 445	2 559
Overheid en zorg	3 071	3 076	3 067	3 054	3 021	3 055
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	574	569	575	576	574	584
Arbeidsvolume in gewerkte uren van werknemers	10 057	9 924	9 804	9 819	9 869	10 093
Landbouw, bosbouw en visserij	127	126	128	127	125	129
Delfstoffenwinning	14	14	17	18	18	17
Industrie	1 196	1 174	1 164	1 163	1 156	1 165
Energiebedrijven	38	37	39	38	38	39
Waterbedrijven en afvalbeheer	57	56	56	57	56	56
Bouwnijverheid	596	568	525	506	492	488
Handel, vervoer en horeca	2 432	2 407	2 379	2 380	2 405	2 478
Informatie en communicatie	358	359	355	365	374	390
Financiële dienstverlening	389	382	376	366	357	350
Exploitatie van en handel in onroerend goed	97	93	91	90	89	89
Zakelijke dienstverlening	1 718	1 701	1 694	1 750	1 844	1 951
Overheid en zorg	2 720	2 703	2 682	2 662	2 625	2 645
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	315	304	297	296	291	296
Arbeidsvolume in gewerkte uren van zelfstandigen ¹⁾	2 537	2 563	2 574	2 647	2 670	2 695
Landbouw, bosbouw en visserij	243	238	235	239	240	240
Delfstoffenwinning	0	0	0	0	0	0
Industrie	83	84	83	83	84	84
Energiebedrijven	1	1	1	1	1	1
Waterbedrijven en afvalbeheer	1	1	1	1	1	1
Bouwnijverheid	348	342	339	351	353	358
Handel, vervoer en horeca	579	579	562	584	587	581
Informatie en communicatie	81	83	84	87	89	90
Financiële dienstverlening	14	13	12	13	13	12
Exploitatie van en handel in onroerend goed	20	20	22	21	21	22
Zakelijke dienstverlening	558	564	574	595	601	608
Overheid en zorg	351	373	385	392	396	410
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	259	265	278	280	283	289

¹⁾ Gegevens van de jaren 2015 en 2016 zijn voorlopig.

A 5 Beloning en lonen van werknemers per arbeidsjaar en gewerkt uur

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	1000 euro					
Beloning van werknemers per arbeidsjaar	53,4	54,7	55,9	56,8	56,6	57,3
Landbouw, bosbouw en visserij	37,4	38,7	39,1	39,6	40,1	40,8
Delfstoffenwinning	115,1	119,2	121,6	125,3	123,0	121,8
Industrie	55,0	56,6	58,0	60,1	59,8	61,0
Energiebedrijven	76,1	78,7	79,9	80,7	79,5	80,5
Waterbedrijven en afvalbeheer	58,2	59,5	60,3	60,7	60,6	61,4
Bouwnijverheid	55,8	57,7	58,5	59,7	59,3	60,6
Handel, vervoer en horeca	45,9	47,1	47,9	48,5	48,8	49,2
Informatie en communicatie	69,6	70,9	71,7	71,0	72,3	72,4
Financiële dienstverlening	83,7	85,1	91,9	95,4	92,3	94,5
Exploitatie van en handel in onroerend goed	63,9	66,0	67,3	67,6	66,9	66,9
Zakelijke dienstverlening	52,4	53,5	54,2	54,5	53,1	52,9
Overheid en zorg	53,4	54,7	55,9	56,9	57,6	58,9
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	45,0	46,0	46,7	47,9	48,4	49,1
	euro					
Beloning van werknemers per gewerkt uur	31,6	32,5	33,1	33,4	33,4	33,7
Landbouw, bosbouw en visserij	21,0	21,7	21,9	22,0	22,4	22,6
Delfstoffenwinning	64,7	66,7	63,3	64,7	64,7	63,5
Industrie	31,6	32,6	33,1	34,1	34,2	34,7
Energiebedrijven	44,4	46,3	46,6	46,8	46,9	47,3
Waterbedrijven en afvalbeheer	31,1	32,0	32,0	31,8	32,1	32,6
Bouwnijverheid	31,5	32,9	32,9	32,9	33,0	34,0
Handel, vervoer en horeca	25,8	26,7	27,1	27,2	27,5	27,6
Informatie en communicatie	39,4	40,4	40,7	40,0	40,8	40,8
Financiële dienstverlening	49,7	50,8	54,5	56,0	54,4	55,5
Exploitatie van en handel in onroerend goed	38,6	40,1	40,5	40,4	40,1	39,9
Zakelijke dienstverlening	29,9	30,6	30,9	30,9	30,1	29,9
Overheid en zorg	34,7	35,6	36,4	36,8	37,5	38,1
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	27,4	28,1	28,4	28,9	29,1	29,4
	1000 euro					
Lonen van werknemers per arbeidsjaar	42,2	42,9	43,7	44,0	44,6	45,1
Landbouw, bosbouw en visserij	30,1	30,7	31,1	31,4	31,9	32,5
Delfstoffenwinning	84,6	83,7	85,7	86,8	91,0	92,9
Industrie	43,7	44,6	46,0	46,5	47,4	48,3
Energiebedrijven	61,1	62,1	63,3	64,6	64,5	65,0
Waterbedrijven en afvalbeheer	45,4	45,6	46,4	46,8	47,4	47,9
Bouwnijverheid	44,0	45,0	45,9	45,9	46,0	47,5
Handel, vervoer en horeca	37,0	37,6	38,2	38,4	39,1	39,3
Informatie en communicatie	57,2	57,4	57,9	57,6	58,7	59,5
Financiële dienstverlening	66,1	67,0	69,9	69,9	70,5	71,4
Exploitatie van en handel in onroerend goed	48,5	49,9	51,2	50,8	51,2	51,9
Zakelijke dienstverlening	42,2	42,7	43,4	43,1	42,9	42,7
Overheid en zorg	41,0	41,7	42,4	42,9	43,9	45,2
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	36,5	37,1	37,6	38,2	39,1	39,7
	euro					
Lonen van werknemers per gewerkte uur	25,0	25,5	25,9	25,9	26,3	26,5
Landbouw, bosbouw en visserij	16,9	17,3	17,4	17,4	17,9	17,9
Delfstoffenwinning	47,5	46,9	44,6	44,8	47,9	48,4
Industrie	25,1	25,7	26,3	26,4	27,1	27,5
Energiebedrijven	35,7	36,5	36,9	37,5	38,0	38,2
Waterbedrijven en afvalbeheer	24,3	24,5	24,6	24,5	25,1	25,4
Bouwnijverheid	24,8	25,7	25,8	25,3	25,6	26,7
Handel, vervoer en horeca	20,9	21,3	21,6	21,6	22,0	22,1
Informatie en communicatie	32,4	32,7	32,8	32,4	33,2	33,5
Financiële dienstverlening	39,2	40,0	41,4	41,1	41,6	42,0
Exploitatie van en handel in onroerend goed	29,3	30,3	30,8	30,4	30,7	31,0
Zakelijke dienstverlening	24,1	24,4	24,7	24,4	24,4	24,1
Overheid en zorg	26,7	27,1	27,6	27,8	28,6	29,2
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	22,2	22,7	22,8	23,0	23,5	23,8

A 6.1 Opbouw loonkosten

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Lonen van werknemers	251 715	253 193	254 034	253 880	259 619	267 717
Sociale premies t.l.v. werkgevers	66 325	69 632	70 561	74 083	70 441	72 087
Werkelijke sociale premies t.l.v. werkgevers	54 958	58 815	60 039	63 576	59 525	61 215
Pensioenpremies t.l.v. werkgevers	24 717	26 192	28 436	28 580	24 911	24 637
Zorgverzekeringswet (ZVW)	13 098	14 034	14 878	14 739	13 968	14 017
Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA, Whk)	10 240	10 332	8 258	10 997	12 081	13 740
Arbeidsongeschiktheidskas (AOK)	0	0	0	0	0	0
Werkloosheidswet (WW, WKO)	6 339	7 664	7 820	8 585	7 876	8 123
Ziektewet	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringswet voor de Overheid (UFO)	564	593	647	675	689	698
Overige particuliere sociale premies	0	0	0	0	0	0
Toegerekende sociale premies t.l.v. werkgevers	11 367	10 817	10 522	10 507	10 916	10 872
Beloning van werknemers	318 040	322 825	324 595	327 963	330 060	339 804
Eindheffingen	543	165	804	951	208	163
Loonkostensubsidies (–)	3 121	2 601	1 997	1 532	1 411	1 839
Loonkosten	315 462	320 389	323 402	327 382	328 857	338 128

A 6.2 Ontwikkeling loonkosten per gewerkt uur

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	%					
Prijsindex arbeid	1,6	2,2	1,4	0,7	0,0	0,8
Structuureffect	0,2	0,7	0,8	0,3	0,0	– 0,3
Loonkosten per gewerkt uur	1,8	2,9	2,2	1,1	– 0,1	0,5

A 7.1 Arbeidsproductiviteit in arbeidsjaren naar bedrijfstakken ¹⁾

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	1000 euro					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per arbeidsjaar	82	83	84	86	87	88
Landbouw, bosbouw en visserij	59	63	68	68	69	71
Delfstoffenwinning	2 309	2 604	2 530	1 817	1 349	997
Industrie	97	97	95	98	105	109
Energiebedrijven	325	335	312	284	295	298
Waterbedrijven en afvalbeheer	118	119	120	123	121	123
Bouwnijverheid	60	57	57	61	63	67
Handel, vervoer en horeca	71	72	75	77	81	82
Informatie en communicatie	116	114	116	116	117	116
Financiële dienstverlening	194	214	215	220	218	210
Exploitatie van en handel in onroerend goed	495	439	484	554	575	605
Zakelijke dienstverlening	63	63	64	65	67	69
Overheid en zorg	65	67	68	69	69	71
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	47	49	49	50	52	54
	% volumemutaties					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per arbeidsjaar	1,4	-0,2	1,3	1,6	0,9	0,8
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,8	0,4	-0,5	5,5	1,5	2,0
Delfstoffenwinning	-14,7	-2,0	0,5	-18,6	-16,7	-5,1
Industrie	5,0	-0,4	0,5	2,6	0,9	2,7
Energiebedrijven	-0,8	-1,3	-1,7	1,4	1,2	3,1
Waterbedrijven en afvalbeheer	-0,5	0,9	4,3	5,0	1,8	2,9
Bouwnijverheid	1,3	-5,8	0,9	6,9	8,8	7,9
Handel, vervoer en horeca	3,5	0,1	1,8	3,1	1,2	0,6
Informatie en communicatie	-0,4	-0,4	2,7	1,4	2,1	-1,1
Financiële dienstverlening	0,8	-1,9	-0,3	0,8	1,7	1,8
Exploitatie van en handel in onroerend goed	3,3	4,3	8,0	7,6	2,8	2,1
Zakelijke dienstverlening	1,0	1,1	0,1	1,9	2,0	0,5
Overheid en zorg	1,6	-0,2	0,8	1,2	0,3	0,5
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-0,8	0,9	-1,6	-0,4	2,1	0,5

¹⁾ De arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde basisprijzen per arbeidsjaar.

A 7.2 Arbeidsproductiviteit per gewerkt uur naar bedrijfstakken ¹⁾

	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*
	euro					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per gewerkt uur	46	47	48	48	49	49
Landbouw, bosbouw en visserij	26	28	31	30	30	31
Delfstoffenwinning	1 298	1 455	1 312	940	710	521
Industrie	55	55	53	55	59	61
Energiebedrijven	190	196	182	164	174	174
Waterbedrijven en afvalbeheer	63	64	63	65	64	66
Bouwnijverheid	32	31	31	32	33	35
Handel, vervoer en horeca	38	39	40	41	43	44
Informatie en communicatie	64	63	64	63	64	63
Financiële dienstverlening	114	126	126	128	128	122
Exploitatie van en handel in onroerend goed	286	257	277	313	325	339
Zakelijke dienstverlening	34	35	35	36	37	37
Overheid en zorg	41	42	43	43	44	44
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	26	27	26	27	28	29
	% volumemutaties					
Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) per gewerkt uur	1,1	0,1	1,0	0,8	1,4	0,2
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,7	0,3	0,9	3,3	1,9	0,8
Delfstoffenwinning	-14,1	-2,6	-6,7	-18,9	-15,2	-5,9
Industrie	4,0	0,2	-0,4	1,8	1,7	2,2
Energiebedrijven	-0,6	-0,7	-2,2	0,6	2,8	2,7
Waterbedrijven en afvalbeheer	-0,2	1,3	3,0	4,0	2,9	3,0
Bouwnijverheid	-0,0	-4,7	-0,2	5,3	9,7	7,6
Handel, vervoer en horeca	3,1	0,5	1,9	2,1	1,6	0,3
Informatie en communicatie	-0,6	-0,1	2,8	0,5	2,7	-1,5
Financiële dienstverlening	0,2	-1,2	-0,8	-0,2	2,1	1,4
Exploitatie van en handel in onroerend goed	2,2	5,6	5,5	6,3	3,1	1,2
Zakelijke dienstverlening	0,7	1,2	-0,5	1,4	2,6	-0,1
Overheid en zorg	1,7	-0,4	0,6	0,6	0,8	-0,3
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	-0,5	0,1	-2,8	-0,4	2,3	-0,6

¹⁾ De arbeidsproductiviteit is de bruto toegevoegde waarde basisprijzen per gewerkte uur.

6.

Sectorgegevens

S 1.1 Rekeningenstelsel 2013

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							465 502
B Uitvoer van goederen en diensten							535 320
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	891 773	76 608	124 460	160 951		1 253 792	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					22 991	22 991	
Toegerekende btw					44 362	44 362	
Productgebonden subsidies (–)					3 140	3 140	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	507 068	27 867	41 845	88 477		665 257	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	384 705	48 741	82 615	72 474	64 213	652 748	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	384 705	48 741	82 615	72 474	64 213	652 748	
Verschil toegerekende en afgedragen btw	1 163			775	– 1 938	0	
B Beloning van werknemers	228 277	20 423	60 193	15 702		324 595	1 015
Belastingen op productie en invoer						73 439	
Productgebonden (excl. btw)					22 991	22 991	
Afgedragen btw					42 424	42 424	
Niet-productgebonden	4 432	858	667	2 067		8 024	
Subsidies (–)						9 253	
Productgebonden					3 140	3 140	
Niet-productgebonden	4 659	41	87	1 326		6 113	
Verbruik vaste activa	58 318	4 085	21 842	25 117		109 362	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	99 500	23 416	0	31 689		154 605	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	99 500	23 416	0	31 689		154 605	
Beloning van werknemers				319 999		319 999	5 611
Belastingen op productie en invoer			71 430			71 430	2 009
Subsidies (–)			8 211			8 211	1 042
Inkomen uit vermogen	56 740	252 345	20 922	49 352		379 359	217 034
B Inkomen uit vermogen	83 821	263 494	10 227	7 123		364 665	231 728
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	72 419	12 267	73 914	393 917		552 517	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	72 419	12 267	73 914	393 917		552 517	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	65 946	0		65 946	2 055
Sociale premies	6 730	65 808	100 786	384		173 708	284
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	121 668		121 668	2 635
Overige inkomensoverdrachten	5 729	19 719	102 776	24 238		152 462	17 140
B Belastingen op inkomen en vermogen	10 032	3 315	0	50 924		64 271	3 730
Sociale premies	0	0	0	172 008		172 008	1 984
Sociale uitkeringen (in geld)	6 730	39 936	77 003	384		124 053	250
Overige inkomensoverdrachten	7 797	20 257	111 612	25 566		165 232	4 370
Beschikbaar inkomen (netto)	60 319	34 286	154 807	291 325		540 737	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	60 319	34 286	154 807	291 325		540 737	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	25 439		25 439	433
B Consumptieve bestedingen	0	0	170 258	293 645		463 903	
Correctie pensioenvoorziening	0	25 872	0	0		25 872	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	60 319	8 414	– 15 451	23 119		76 401	– 66 736
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	60 319	8 414	– 15 451	23 119		76 401	– 66 736
Kapitaaloverdrachten	1 006	1 334	9 098	7 461		18 899	1 308
B Kapitaaloverdrachten	88	22	12 003	7 348		19 461	746
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	61 237	9 726	– 18 356	23 232		75 839	– 66 174
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	61 237	9 726	– 18 356	23 232		75 839	– 66 174
Verbruik vaste activa	58 318	4 085	21 842	25 117		109 362	
B Investerings (bruto)	65 611	3 107	23 786	26 523		119 027	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	4 195	1 508	– 4 803	192		1 092	– 1 092
Vorderingensaldo	49 749	9 196	– 15 497	21 634		65 082	– 65 082
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	74 967	36 491	8 793	15 999		136 250	227 787
P Verandering van schulden	28 069	27 295	24 199	– 10 067		69 496	294 541
Saldo van financiële transacties	46 898	9 196	– 15 406	26 066		66 754	– 66 754
Vorderingensaldo	49 749	9 196	– 15 497	21 634		65 082	– 65 082
Statistisch verschil	– 2 851	0	91	4 432		1 672	– 1 672

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.2 Rekeningenstelsel 2014

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							475 530
B Uitvoer van goederen en diensten							547 415
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	898 279	77 067	126 107	165 845		1 267 298	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					24 417	24 417	
Toegerekende btw					44 286	44 286	
Productgebonden subsidies (–)					3 109	3 109	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	509 933	29 039	42 906	88 006		669 884	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	388 346	48 028	83 201	77 839	65 594	663 008	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	388 346	48 028	83 201	77 839	65 594	663 008	
Verschil toegerekende en afgedragen btw	947			631	– 1 578	0	
B Beloning van werknemers	231 160	20 395	60 423	15 985		327 963	947
Belastingen op productie en invoer						77 597	
Productgebonden (excl. btw)					24 417	24 417	
Afgedragen btw					42 708	42 708	
Niet-productgebonden	5 066	1 867	705	2 834		10 472	
Subsidies (–)						8 910	
Productgebonden					3 109	3 109	
Niet-productgebonden	4 511	38	44	1 208		5 801	
Verbruik vaste activa	59 142	4 056	22 117	24 879		110 194	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	98 436	21 748	0	35 980		156 164	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	98 436	21 748	0	35 980		156 164	
Beloning van werknemers				323 285		323 285	5 625
Belastingen op productie en invoer			75 181			75 181	2 416
Subsidies (–)			8 021			8 021	889
Inkomen uit vermogen	44 914	288 539	15 593	49 607		398 653	252 404
B Inkomen uit vermogen	84 291	293 076	9 765	7 037		394 169	256 888
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	59 059	17 211	72 988	401 835		551 093	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	59 059	17 211	72 988	401 835		551 093	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	71 052	0		71 052	2 107
Sociale premies	6 446	65 500	101 931	425		174 302	284
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	122 903		122 903	2 479
Overige inkomensoverdrachten	5 633	19 019	106 461	24 233		155 346	17 391
B Belastingen op inkomen en vermogen	11 674	3 590	54	53 337		68 655	4 504
Sociale premies	0	0	0	171 892		171 892	2 694
Sociale uitkeringen (in geld)	6 446	40 706	77 552	425		125 129	253
Overige inkomensoverdrachten	7 657	18 747	116 217	25 938		168 559	4 178
Beschikbaar inkomen (netto)	45 361	38 687	158 609	297 804		540 461	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	45 361	38 687	158 609	297 804		540 461	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	24 313		24 313	481
B Consumptieve bestedingen	0	0	171 986	296 682		468 668	
Correctie pensioenvoorziening	0	24 794	0	0		24 794	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	45 361	13 893	– 13 377	25 435		71 312	– 59 051
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	45 361	13 893	– 13 377	25 435		71 312	– 59 051
Kapitaaloverdrachten	1 255	63	9 347	7 400		18 065	1 155
B Kapitaaloverdrachten	126	20	11 192	7 159		18 497	723
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	46 490	13 936	– 15 222	25 676		70 880	– 58 619
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	46 490	13 936	– 15 222	25 676		70 880	– 58 619
Verbruik vaste activa	59 142	4 056	22 117	24 879		110 194	
B Investerings (bruto)	66 906	2 274	23 323	29 952		122 455	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 453	– 501	– 1 400	610		162	– 162
Vorderingensaldo	37 273	16 219	– 15 028	19 993		58 457	– 58 457
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	4 806	186 363	– 1 543	30 029		219 655	120 363
P Verandering van schulden	– 28 861	170 144	13 331	5 928		160 542	179 476
Saldo van financiële transacties	33 667	16 219	– 14 874	24 101		59 113	– 59 113
Vorderingensaldo	37 273	16 219	– 15 028	19 993		58 457	– 58 457
Statistisch verschil	– 3 606	0	154	4 108		656	– 656

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.3 Rekeningenstelsel 2015

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							498 043
B Uitvoer van goederen en diensten							570 178
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	926 740	74 812	124 455	171 660		1 297 667	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					25 013	25 013	
Toegerekende btw					46 501	46 501	
Productgebonden subsidies (–)					3 043	3 043	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	521 099	28 159	41 988	91 435		682 681	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	405 641	46 653	82 467	80 225	68 471	683 457	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	405 641	46 653	82 467	80 225	68 471	683 457	
Verschil toegerekende en afgedragen btw	973			649	– 1 622	0	
B Beloning van werknemers	235 034	19 269	59 651	16 106		330 060	1 015
Belastingen op productie en invoer						79 003	
Productgebonden (excl. btw)					25 013	25 013	
Afgedragen btw					44 879	44 879	
Niet-productgebonden	4 612	1 216	640	2 643		9 111	
Subsidies (–)						8 728	
Productgebonden					3 043	3 043	
Niet-productgebonden	4 383	34	37	1 231		5 685	
Verbruik vaste activa	60 675	4 057	22 213	24 810		111 755	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	110 676	22 145	0	38 546		171 367	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	110 676	22 145	0	38 546		171 367	
Beloning van werknemers				325 153		325 153	5 922
Belastingen op productie en invoer			76 381			76 381	2 622
Subsidies (–)			7 804			7 804	924
Inkomen uit vermogen	48 256	247 273	10 690	49 863		356 082	224 182
B Inkomen uit vermogen	78 808	259 693	8 734	6 089		353 324	226 940
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	80 124	9 725	70 533	407 473		567 855	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	80 124	9 725	70 533	407 473		567 855	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	78 305	0		78 305	2 443
Sociale premies	6 941	63 162	99 586	508		170 197	284
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	123 246		123 246	2 756
Overige inkomensoverdrachten	6 030	18 937	112 539	23 970		161 476	17 495
B Belastingen op inkomen en vermogen	12 983	4 070	0	59 320		76 373	4 375
Sociale premies	0	0	0	167 756		167 756	2 725
Sociale uitkeringen (in geld)	6 941	40 467	77 816	508		125 732	270
Overige inkomensoverdrachten	7 497	18 517	122 887	25 284		174 185	4 786
Beschikbaar inkomen (netto)	65 674	28 770	160 260	302 329		557 033	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	65 674	28 770	160 260	302 329		557 033	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	22 264		22 264	431
B Consumptieve bestedingen	0	0	171 677	303 470		475 147	
Correctie pensioenvoorziening	0	22 695	0	0		22 695	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	65 674	6 075	– 11 417	21 123		81 455	– 57 035
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	65 674	6 075	– 11 417	21 123		81 455	– 57 035
Kapitaaloverdrachten	1 191	67	10 376	7 871		19 505	1 824
B Kapitaaloverdrachten	124	17	12 721	7 536		20 398	931
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	66 741	6 125	– 13 762	21 458		80 562	– 56 142
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalsvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	66 741	6 125	– 13 762	21 458		80 562	– 56 142
Verbruik vaste activa	60 675	4 057	22 213	24 810		111 755	
B Investerings (bruto)	73 600	3 789	24 535	34 251		136 175	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 098	34 128	– 2 065	439		33 600	– 33 600
Vorderingensaldo	52 718	– 27 735	– 14 019	11 578		22 542	– 22 542
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	97 174	109 277	– 9 456	27 252		224 247	140 730
P Verandering van schulden	47 233	137 012	4 168	12 485		200 898	164 079
Saldo van financiële transacties	49 941	– 27 735	– 13 624	14 767		23 349	– 23 349
Vorderingensaldo	52 718	– 27 735	– 14 019	11 578		22 542	– 22 542
Statistisch verschil	– 2 777	0	395	3 189		807	– 807

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 1.4 Rekeningenstelsel 2016*

	Niet-financiële vennootschappen	Financiële instellingen	Overheid	Huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens	Niet ingedeeld in sectoren	Totale economie	Transacties van het buitenland
	mln euro						
0. In- en uitvoer							
M Invoer van goederen en diensten							501 969
B Uitvoer van goederen en diensten							579 317
1. Productierekening							
M Output (basisprijzen)	944 983	71 981	124 927	178 010		1 319 901	
Productgebonden belastingen (excl. btw)					26 534	26 534	
Toegerekende btw					48 385	48 385	
Productgebonden subsidies (–)					3 310	3 310	
B Intermediair verbruik (excl. aftrekbare btw)	526 967	28 071	40 866	92 965		688 869	
Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	418 016	43 910	84 061	85 045	71 609	702 641	
2.1 Inkomensrekening (inkomensvorming)							
M Toegevoegde waarde (bruto) ¹⁾	418 016	43 910	84 061	85 045	71 609	702 641	
Verschil toegerekende en afgedragen btw	– 104			– 68	172	0	
B Beloning van werknemers	242 812	19 293	60 974	16 725		339 804	1 053
Belastingen op productie en invoer						84 876	
Productgebonden (excl. btw)					26 534	26 534	
Afgedragen btw					48 557	48 557	
Niet-productgebonden	4 703	1 691	652	2 739		9 785	
Subsidies (–)						9 176	
Productgebonden					3 310	3 310	
Niet-productgebonden	4 703	43	41	1 079		5 866	
Verbruik vaste activa	62 415	4 147	22 476	25 351		114 389	
Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	112 685	18 822	0	41 241		172 748	
2.2 Inkomensrekening (primaire verdeling)							
M Exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	112 685	18 822	0	41 241		172 748	
Beloning van werknemers				334 641		334 641	6 216
Belastingen op productie en invoer			81 791			81 791	3 085
Subsidies (–)			8 406			8 406	770
Inkomen uit vermogen	33 415	231 249	8 009	49 051		321 724	207 722
B Inkomen uit vermogen	67 064	243 148	7 828	4 616		322 656	206 790
Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	79 036	6 923	73 566	420 317		579 842	
2.3 Inkomensrekening (secundaire verdeling)							
M Primair inkomen/nationaal inkomen (netto)	79 036	6 923	73 566	420 317		579 842	
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	81 998	0		81 998	2 383
Sociale premies	7 162	62 059	107 364	479		177 064	284
Sociale uitkeringen (in geld)	0	0	0	125 633		125 633	2 760
Overige inkomensoverdrachten	5 468	18 459	116 257	24 068		164 252	12 902
B Belastingen op inkomen en vermogen	16 503	5 455	2	58 111		80 071	4 310
Sociale premies	0	0	0	174 645		174 645	2 703
Sociale uitkeringen (in geld)	7 162	41 311	79 201	479		128 153	240
Overige inkomensoverdrachten	7 302	18 475	122 013	25 565		173 355	3 799
Beschikbaar inkomen (netto)	60 699	22 200	177 969	311 697		572 565	
2.4 Inkomensrekening (inkomensbesteding)							
M Beschikbaar inkomen (netto)	60 699	22 200	177 969	311 697		572 565	
Correctie pensioenvoorziening	0	0	0	20 335		20 335	413
B Consumptieve bestedingen	0	0	173 682	310 692		484 374	
Correctie pensioenvoorziening	0	20 748	0	0		20 748	
Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	60 699	1 452	4 287	21 340		87 778	– 61 248
3.1 Kapitaalrekening (kapitaaloverdrachten)							
M Besparingen (netto) / saldo lopende transacties van het buitenland met Nederland	60 699	1 452	4 287	21 340		87 778	– 61 248
Kapitaaloverdrachten	641	149	7 687	7 258		15 735	1 889
B Kapitaaloverdrachten	113	15	9 597	7 052		16 777	847
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	61 227	1 586	2 377	21 546		86 736	– 60 206
3.2 Kapitaalrekening (kapitaalsvorming)							
M Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	61 227	1 586	2 377	21 546		86 736	– 60 206
Verbruik vaste activa	62 415	4 147	22 476	25 351		114 389	
B Investerings (bruto)	73 191	2 988	24 603	40 137		140 919	
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 577	745	– 2 323	597		596	– 596
Vorderingensaldo	48 874	2 000	2 573	6 163		59 610	– 59 610
4. Financiële rekening							
A Verandering van vorderingen	143 788	252 405	– 3 042	15 594		408 745	164 138
P Verandering van schulden	98 413	250 405	– 5 596	7 153		350 375	222 508
Saldo van financiële transacties	45 375	2 000	2 554	8 441		58 370	– 58 370
Vorderingensaldo	48 874	2 000	2 573	6 163		59 610	– 59 610
Statistisch verschil	– 3 499	0	– 19	2 278		– 1 240	1 240

¹⁾ Betreft voor de sectoren de toegevoegde waarde tegen basisprijzen. Voor de totale economie het bruto binnenlands product tegen marktprijzen.

S 2.1 Transacties van de totale economie

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Middelen						
Output	1 238 414	1 255 794	1 253 792	1 267 298	1 297 667	1 319 901
Marktoutput	1 073 717	1 088 874	1 085 128	1 094 533	1 124 030	1 145 820
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	32 136	34 923	35 346	34 359	33 423	32 202
Overige marktoutput	1 041 581	1 053 951	1 049 782	1 060 174	1 090 607	1 113 618
Output voor eigen finaal gebruik	47 326	48 909	50 641	53 086	55 606	55 636
Investerings in eigen beheer	16 735	17 037	17 244	17 807	18 788	17 538
Output voor eigen consumptie	30 591	31 872	33 397	35 279	36 818	38 098
Niet-marktoutput	117 371	118 011	118 023	119 679	118 031	118 445
Betalings voor niet-marktoutput	10 943	10 712	10 490	10 690	10 878	10 953
Overige niet marktoutput	106 428	107 299	107 533	108 989	107 153	107 492
Beloning van werknemers	313 295	318 029	319 999	323 285	325 153	334 641
Lonen	247 373	248 766	249 895	249 700	255 207	263 145
Sociale premies t.l.v. werkgevers	65 922	69 263	70 104	73 585	69 946	71 496
Belastingen op productie en invoer	69 685	68 466	71 430	75 181	76 381	81 791
Productgebonden belastingen	62 700	61 248	63 406	64 709	67 270	72 508
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 610	41 699	42 424	42 708	44 879	48 557
Belastingen op invoer (exclusief btw)	7 059	6 761	6 912	7 311	7 866	9 533
Overige productgebonden belastingen	14 031	12 788	14 070	14 690	14 525	14 418
Niet-productgebonden belastingen op productie	6 985	7 218	8 024	10 472	9 111	9 283
Verschil toegerekende en afgedragen btw	1 885	1 420	1 938	1 578	1 622	- 172
Subsidies	9 674	8 929	8 211	8 021	7 804	8 406
Productgebonden subsidies	3 405	3 364	3 139	3 109	3 043	3 270
Niet-productgebonden subsidies	6 269	5 565	5 072	4 912	4 761	5 136
Inkomen uit vermogen	402 052	367 128	379 359	398 653	356 082	321 724
Rente	137 086	118 191	115 240	109 594	106 785	90 933
Correctie voor IGDFI	- 30 465	- 42 965	- 39 370	- 38 085	- 39 726	- 38 167
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	167 551	161 156	154 610	147 679	146 511	129 100
Winstuitkeringen	226 472	185 096	214 835	235 678	194 909	185 117
Dividenden	224 886	183 231	213 039	233 864	193 084	182 929
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 586	1 865	1 796	1 814	1 825	2 188
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	- 17 267	2 174	- 14 159	- 8 821	- 7 438	- 12 268
Overig inkomen uit investeringen	46 797	50 670	51 568	54 072	56 865	54 974
Inkomen toegerekend aan polishouders	5 909	5 968	5 907	5 224	5 482	4 942
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	24 708	27 606	27 661	28 803	30 786	30 946
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	16 180	17 096	18 000	20 045	20 597	19 086
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	8 964	10 997	11 875	8 130	4 961	2 968
Belastingen op inkomen en vermogen	68 629	65 633	65 946	71 052	78 305	81 998
Belastingen op inkomen	61 929	58 869	59 085	63 671	70 849	74 431
Belastingen op vermogen	6 700	6 764	6 861	7 381	7 456	7 567
Sociale premies en uitkeringen	272 468	286 662	295 376	297 205	293 443	302 697
Sociale premies	157 963	168 974	173 708	174 302	170 197	177 064
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	114 505	117 688	121 668	122 903	123 246	125 633
Overige inkomensoverdrachten	153 880	153 952	152 462	155 346	161 476	164 252
Premies schadeverzekering (netto)	15 682	15 442	16 124	16 216	16 313	16 116
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 177	14 706	16 001	15 122	14 961	15 301
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	100 991	103 200	99 784	103 517	109 937	113 209
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	147	159	106	88	131	146
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	20 883	20 445	20 447	20 403	20 134	19 480
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	0	0	0	0	0	0
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	20 238	23 753	25 439	24 313	22 264	20 335
Kapitaaloverdrachten	18 031	16 698	18 899	18 065	19 505	15 735
Vermogensheffingen	1 538	1 383	1 731	1 525	1 614	1 845
Investeringsbijdragen	8 397	7 342	7 287	6 907	7 939	6 132
Overige kapitaaloverdrachten	8 096	7 973	9 881	9 633	9 952	7 758
Totaal middelen	2 548 903	2 548 606	2 576 429	2 623 955	2 624 094	2 634 496
Saldi						
Bbp/Bruto toegevoegde waarde	642 929	645 164	652 748	663 008	683 457	702 641
Nbp/Netto toegevoegde waarde	535 861	537 267	543 386	552 814	571 702	588 252
Bruto exploitatieoverschot	263 698	261 721	263 967	266 358	283 122	287 137
Netto exploitatieoverschot	156 630	153 824	154 605	156 164	171 367	172 748
Saldo primaire inkomens (bruto)	654 687	658 450	661 879	661 287	679 610	694 231
Saldo primaire inkomens (netto)	547 619	550 553	552 517	551 093	567 855	579 842
Bruto beschikbaar inkomen	645 237	649 175	650 099	650 655	668 788	686 954
Netto beschikbaar inkomen	538 169	541 278	540 737	540 461	557 033	572 565
Bruto besparingen	188 809	189 199	185 763	181 506	193 210	202 167
Netto besparingen	81 741	81 302	76 401	71 312	81 455	87 778
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	81 189	81 034	75 839	70 880	80 562	86 736
Vorderingensaldo	55 001	59 467	65 082	58 457	22 542	59 610
Totaal financiële transacties van vorderingen	646 294	309 325	136 250	219 655	224 247	408 745
Totaal financiële transacties van schulden	592 921	250 332	69 496	160 542	200 898	350 375
Saldo van financiële transacties	53 373	58 993	66 754	59 113	23 349	58 370
Statistisch verschil	- 1 628	- 474	1 672	656	807	- 1 240

¹⁾ Gegevens van de jaren 2015 en 2016 zijn voorlopig.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	658 824	671 962	665 257	669 884	682 681	688 869
Beloning van werknemers	318 040	322 825	324 595	327 963	330 060	339 804
Lonen	251 715	253 193	254 034	253 880	259 619	267 717
Sociale premies t.l.v. werkgevers	66 325	69 632	70 561	74 083	70 441	72 087
Belastingen op productie en invoer	71 871	70 513	73 439	77 597	79 003	84 876
Productgebonden belastingen	64 886	63 295	65 415	67 125	69 892	75 091
Niet-productgebonden belastingen op productie	6 985	7 218	8 024	10 472	9 111	9 785
Subsidies	10 680	9 895	9 253	8 910	8 728	9 176
Productgebonden subsidies	3 432	3 383	3 140	3 109	3 043	3 310
Niet-productgebonden subsidies	7 248	6 512	6 113	5 801	5 685	5 866
Inkomen uit vermogen	384 369	347 965	364 665	394 169	353 324	322 656
Rente	142 221	122 448	114 033	110 603	104 905	87 010
Correctie voor IGDFl	- 29 906	- 42 868	- 39 355	- 38 512	- 40 889	- 39 895
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	172 127	165 316	153 388	149 115	145 794	126 905
Winstuitkeringen	143 997	151 728	151 694	195 642	155 885	138 152
Dividenden	141 496	148 959	148 899	192 805	153 028	135 162
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	2 501	2 769	2 795	2 837	2 857	2 990
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	45 248	15 374	38 372	28 664	31 737	39 955
Overig inkomen uit investeringen	43 939	47 418	48 691	51 130	55 836	54 571
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 302	6 027	5 949	5 207	5 471	4 919
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	25 154	28 085	28 148	29 341	31 367	31 528
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	12 483	13 306	14 594	16 582	18 998	18 124
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	8 964	10 997	11 875	8 130	4 961	2 968
Belastingen op inkomen en vermogen	66 972	63 702	64 271	68 655	76 373	80 071
Belastingen op inkomen	60 357	57 021	57 510	61 381	69 045	72 612
Belastingen op vermogen	6 615	6 681	6 761	7 274	7 328	7 459
Sociale premies en uitkeringen	273 076	287 413	296 061	297 021	293 488	302 798
Sociale premies	156 343	167 331	172 008	171 892	167 756	174 645
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	116 733	120 082	124 053	125 129	125 732	128 153
Overige inkomensoverdrachten	164 379	164 407	165 232	168 559	174 185	173 355
Premies schadeverzekering (netto)	15 215	14 844	15 634	15 759	15 709	15 605
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 660	15 211	16 516	15 698	15 558	15 853
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	100 991	103 200	99 784	103 517	109 937	113 209
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 851	2 903	2 750	2 652	2 736	2 671
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	24 730	24 076	25 804	24 801	24 228	23 794
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	3 932	4 173	4 744	6 132	6 017	2 223
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	20 569	24 098	25 872	24 794	22 695	20 748
Consumptieve bestedingen	456 097	459 631	463 903	468 668	475 147	484 374
Individuele consumptieve bestedingen	400 598	404 179	407 163	411 616	418 498	426 553
Sociale overdrachten in natura	117 142	119 914	119 077	120 589	120 810	121 850
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	50 929	51 847	50 793	51 937	50 504	49 671
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten	66 213	68 067	68 284	68 652	70 306	72 179
Overige individuele consumptie huishoudens	283 456	284 265	288 086	291 027	297 688	304 703
Collectieve consumptieve bestedingen	55 499	55 452	56 740	57 052	56 649	57 821
Kapitaaloverdrachten	18 583	16 966	19 461	18 497	20 398	16 777
Vermogensheffingen	1 526	1 373	1 740	1 534	1 622	1 855
Investeringsbijdragen	8 184	7 156	7 071	6 694	7 575	5 831
Overige kapitaaloverdrachten	8 873	8 437	10 650	10 269	11 201	9 091
Investerings	131 928	123 587	119 027	122 455	136 175	140 919
Investerings in vaste activa (bruto)	130 402	121 928	117 107	119 530	132 464	140 049
Verbruik van vaste activa	107 068	107 897	109 362	110 194	111 755	114 389
Investerings in vaste activa (netto)	23 334	14 031	7 745	9 336	20 709	25 660
Veranderingen in voorraden	1 174	1 287	1 487	2 633	3 349	585
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	352	372	433	292	362	285
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 328	5 877	1 092	162	33 600	596
Totaal bestedingen	2 555 356	2 549 051	2 573 622	2 629 514	2 668 401	2 646 667
Kerngegevens						
Bruto binnenlands product (% volumemutaties)	1,7	- 1,1	- 0,2	1,4	2,3	2,2
Bruto binnenlands product per inwoner (euro)	38 515	38 506	38 844	39 313	40 346	41 248
Bruto nationaal inkomen per inwoner (euro)	39 219	39 299	39 387	39 211	40 119	40 755
Bruto beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (euro)	38 653	38 745	38 686	38 580	39 480	40 327
Saldo kredieten aan private sector (% bbp)	4,2	2,0	1,5	- 1,8	- 0,8	1,5
Krediet aan private sector, ultimo stand (% bbp)	225,0	225,9	223,4	225,7	225,1	221,5
Arbeidsvolume werkzame personen (1000 arbeidsjaren) ¹⁾	7 099	7 055	6 972	6 964	7 037	7 132
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	5 959	5 901	5 807	5 774	5 827	5 930
Gemiddelde bevolking (x 1000)	16 693	16 755	16 804	16 865	16 940	17 034

S 2.2 Transacties van de sector niet-financiële vennootschappen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Middelen						
Output	881 627	894 484	891 773	898 279	926 740	944 983
Marktoutput	872 194	884 710	881 919	887 983	915 840	935 344
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	872 194	884 710	881 919	887 983	915 840	935 344
Output voor eigen finaal gebruik	9 433	9 774	9 854	10 296	10 900	9 639
Investerings in eigen beheer	9 433	9 774	9 854	10 296	10 900	9 639
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktoutput						
Betalings voor niet-marktoutput						
Overige niet marktoutput						
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Verschil toegerekende en afgedragen btw	1 125	1 373	1 163	947	973	- 104
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	66 610	60 336	56 740	44 914	48 256	33 415
Rente	15 662	13 367	13 986	11 244	11 023	8 745
Correctie voor IGDFI	916	- 224	242	137	- 410	- 701
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	14 746	13 591	13 744	11 107	11 433	9 446
Winstuitkeringen	48 055	39 840	41 045	29 967	39 805	23 938
Dividenden	47 869	39 669	40 862	29 591	39 633	23 766
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	186	171	183	376	172	172
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	2 658	6 961	1 564	3 483	- 2 906	590
Overig inkomen uit investeringen	218	153	131	206	321	138
Inkomen toegerekend aan polishouders	119	125	95	109	116	90
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	99	28	36	97	205	48
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	17	15	14	14	13	4
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	7 003	7 008	6 730	6 446	6 941	7 162
Sociale premies	7 003	7 008	6 730	6 446	6 941	7 162
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	6 428	6 195	5 729	5 633	6 030	5 468
Premies schadeverzekering (netto)						
Uitkeringen schadeverzekeringen	3 721	3 365	3 356	3 297	3 316	3 542
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 707	2 830	2 373	2 336	2 714	1 926
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	1 116	1 276	1 006	1 255	1 191	641
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	977	1 100	551	608	718	475
Overige kapitaaloverdrachten	139	176	455	647	473	166
Totaal middelen	963 909	970 672	963 141	957 474	990 131	991 565
Saldi						
Bbp/Bruto toegevoegde waarde	378 713	381 757	384 705	388 346	405 641	418 016
Nbp/Netto toegevoegde waarde	322 611	324 420	326 387	329 204	344 966	355 601
Bruto exploitatieoverschot	158 051	156 590	157 818	157 578	171 351	175 100
Netto exploitatieoverschot	101 949	99 253	99 500	98 436	110 676	112 685
Saldo primaire inkomens (bruto)	137 649	143 005	130 737	118 201	140 799	141 451
Saldo primaire inkomens (netto)	81 547	85 668	72 419	59 059	80 124	79 036
Bruto beschikbaar inkomen	126 461	132 148	118 637	104 503	126 349	123 114
Netto beschikbaar inkomen	70 359	74 811	60 319	45 361	65 674	60 699
Bruto besparingen	126 461	132 148	118 637	104 503	126 349	123 114
Netto besparingen	70 359	74 811	60 319	45 361	65 674	60 699
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	71 419	76 042	61 237	46 490	66 741	61 227
Vorderingensaldo	56 206	57 377	49 749	37 273	52 718	48 874
Totaal financiële transacties van vorderingen	62 644	36 998	74 967	4 806	97 174	143 788
Totaal financiële transacties van schulden	10 143	- 19 629	28 069	- 28 861	47 233	98 413
Saldo van financiële transacties	52 501	56 627	46 898	33 667	49 941	45 375
Statistisch verschil	- 3 705	- 750	- 2 851	- 3 606	- 2 777	- 3 499

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	502 914	512 727	507 068	509 933	521 099	526 967
Beloning van werknemers	222 905	227 269	228 277	231 160	235 034	242 812
Lonen	178 406	180 216	181 285	182 674	188 501	194 990
Sociale premies t.l.v. werkgevers	44 499	47 053	46 992	48 486	46 533	47 822
Belastingen op productie en invoer	4 339	4 164	4 432	5 066	4 612	4 703
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	4 339	4 164	4 432	5 066	4 612	4 703
Subsidies	5 457	4 893	4 659	4 511	4 383	4 703
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies	5 457	4 893	4 659	4 511	4 383	4 703
Inkomen uit vermogen	87 012	73 921	83 821	84 291	78 808	67 064
Rente	14 991	13 794	11 714	11 975	12 200	9 212
Correctie voor IGDFI	-7 699	-9 653	-9 092	-9 275	-9 638	-9 597
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	22 690	23 447	20 806	21 250	21 838	18 809
Winstuitkeringen	54 762	41 897	54 322	54 703	49 335	42 254
Dividenden	52 261	39 128	51 527	51 866	46 478	39 264
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	2 501	2 769	2 795	2 837	2 857	2 990
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	8 540	7 502	6 083	9 664	12 495	12 825
Overig inkomen uit investeringen						
Inkomen toegerekend aan polishouders						
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	8 719	10 728	11 702	7 949	4 778	2 773
Belastingen op inkomen en vermogen	10 015	9 561	10 032	11 674	12 983	16 503
Belastingen op inkomen	10 015	9 561	10 032	11 674	12 983	16 503
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	7 003	7 008	6 730	6 446	6 941	7 162
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	7 003	7 008	6 730	6 446	6 941	7 162
Overige inkomensoverdrachten	7 601	7 491	7 797	7 657	7 497	7 302
Premies schadeverzekering (netto)	3 533	3 347	3 416	3 383	3 348	3 495
Uitkeringen schadeverzekeringen						
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	4 068	4 144	4 381	4 274	4 149	3 807
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	56	45	88	126	124	113
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	56	45	88	126	124	113
Investeringen	69 760	66 466	65 611	66 906	73 600	73 191
Investeringen in vaste activa (bruto)	68 374	65 036	63 649	64 172	70 003	72 400
Verbruik van vaste activa	56 102	57 337	58 318	59 142	60 675	62 415
Investeringen in vaste activa (netto)	12 272	7 699	5 331	5 030	9 328	9 985
Veranderingen in voorraden	1 158	1 191	1 681	2 479	3 285	629
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	228	239	281	255	312	162
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	1 555	9 536	4 195	1 453	1 098	1 577
Totaal bestedingen	907 703	913 295	913 392	920 201	937 413	942 691
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	2,5	-0,8	0,6	1,6	2,9	2,6
Brutowinst vóór belasting (mln euro)	200 951	192 404	191 142	182 568	202 629	196 530
Winst van buitenlandse dochters (mln euro)	42 997	41 926	35 933	28 505	30 368	20 837
Winstquote (% toegevoegde waarde)	41,7	41,0	41,0	40,6	42,2	41,9
Investeringsquote (% toegevoegde waarde)	18,1	17,0	16,5	16,5	17,3	17,3
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	4 295	4 273	4 200	4 223	4 313	4 414

S 2.3 Transacties van de sector financiële instellingen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Middelen						
Output	76 210	77 657	76 608	77 067	74 812	71 981
Marktooutput	75 496	76 931	75 873	76 283	73 938	71 132
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	32 136	34 923	35 346	34 359	33 423	32 202
Overige marktooutput	43 360	42 008	40 527	41 924	40 515	38 930
Output voor eigen finaal gebruik	714	726	735	784	874	849
Investerings in eigen beheer	714	726	735	784	874	849
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktooutput						
Betalings voor niet-marktooutput						
Overige niet marktooutput						
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Verschil toegerekende en afgedragen btw						
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	268 323	237 104	252 345	288 539	247 273	231 249
Rente	109 350	96 383	93 974	91 665	90 459	78 427
Correctie voor IGDFI	- 31 035	- 38 916	- 37 194	- 36 179	- 36 670	- 35 176
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	140 385	135 299	131 168	127 844	127 129	113 603
Winstuitkeringen	163 475	128 717	156 546	189 775	141 321	146 787
Dividenden	163 334	128 482	156 413	189 773	141 081	146 208
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	141	235	133	2	240	579
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	- 19 925	- 4 787	- 15 723	- 12 304	- 4 532	- 12 858
Overig inkomen uit investeringen	15 423	16 791	17 548	19 403	20 025	18 893
Inkomen toegerekend aan polishouders	313	616	606	606	551	478
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	15 110	16 175	16 942	18 797	19 474	18 415
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	0	0	0	0	0	0
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	58 338	63 335	65 808	65 500	63 162	62 059
Sociale premies	58 338	63 335	65 808	65 500	63 162	62 059
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	18 336	17 940	19 719	19 019	18 937	18 459
Premies schadeverzekering (netto)	15 640	15 403	16 090	16 189	16 267	16 078
Uitkeringen schadeverzekeringen	2 431	2 273	3 327	2 485	2 371	2 033
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	265	264	302	345	299	348
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	65	89	1 334	63	67	149
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	0	0	0	0	0	0
Overige kapitaaloverdrachten	65	89	1 334	63	67	149
Totaal middelen	421 272	396 125	415 814	450 188	404 251	383 897
Saldi						
Bbp/Bruto toegevoegde waarde	45 913	49 483	48 741	48 028	46 653	43 910
Nbp/Netto toegevoegde waarde	41 591	45 436	44 656	43 972	42 596	39 763
Bruto exploitatieoverschot	26 359	29 447	27 501	25 804	26 202	22 969
Netto exploitatieoverschot	22 037	25 400	23 416	21 748	22 145	18 822
Saldo primaire inkomens (bruto)	24 422	11 862	16 352	21 267	13 782	11 070
Saldo primaire inkomens (netto)	20 100	7 815	12 267	17 211	9 725	6 923
Bruto beschikbaar inkomen	40 782	32 958	38 371	42 743	32 827	26 347
Netto beschikbaar inkomen	36 460	28 911	34 286	38 687	28 770	22 200
Bruto besparingen	20 213	8 860	12 499	17 949	10 132	5 599
Netto besparingen	15 891	4 813	8 414	13 893	6 075	1 452
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	15 880	4 879	9 726	13 936	6 125	1 586
Vorderingensaldo	15 798	8 722	9 196	16 219	- 27 735	2 000
Totaal financiële transacties van vorderingen	571 281	231 285	36 491	186 363	109 277	252 405
Totaal financiële transacties van schulden	555 483	222 563	27 295	170 144	137 012	250 405
Saldo van financiële transacties	15 798	8 722	9 196	16 219	- 27 735	2 000
Statistisch verschil	0	0	0	0	0	0

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	30 297	28 174	27 867	29 039	28 159	28 071
Beloning van werknemers	19 248	19 300	20 423	20 395	19 269	19 293
Lonen	15 194	15 193	15 523	14 947	14 724	14 586
Sociale premies t.l.v. werkgevers	4 054	4 107	4 900	5 448	4 545	4 707
Belastingen op productie en invoer	368	793	858	1 867	1 216	1 691
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	368	793	858	1 867	1 216	1 691
Subsidies	62	57	41	38	34	43
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies	62	57	41	38	34	43
Inkomen uit vermogen	270 260	254 689	263 494	293 076	259 693	243 148
Rente	100 378	89 568	85 142	82 007	78 065	65 549
Correctie voor IGDFl	- 274	- 5 196	- 2 694	- 2 598	- 3 810	- 3 502
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	100 652	94 764	87 836	84 605	81 875	69 051
Winstuitkeringen	89 235	109 831	97 372	140 939	106 550	95 898
Dividenden	89 235	109 831	97 372	140 939	106 550	95 898
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	0	0	0	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	36 708	7 872	32 289	19 000	19 242	27 130
Overig inkomen uit investeringen	43 939	47 418	48 691	51 130	55 836	54 571
Inkomen toegerekend aan polishouders	6 302	6 027	5 949	5 207	5 471	4 919
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	25 154	28 085	28 148	29 341	31 367	31 528
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	12 483	13 306	14 594	16 582	18 998	18 124
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	3 213	3 151	3 315	3 590	4 070	5 455
Belastingen op inkomen	3 213	3 151	3 315	3 590	4 070	5 455
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	37 769	39 237	39 936	40 706	40 467	41 311
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	37 769	39 237	39 936	40 706	40 467	41 311
Overige inkomensoverdrachten	19 332	17 791	20 257	18 747	18 517	18 475
Premies schadeverzekering (netto)	2 091	2 175	2 587	2 695	2 771	2 342
Uitkeringen schadeverzekeringen	16 584	15 096	16 403	15 595	15 447	15 803
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	657	520	1 267	457	299	330
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	20 569	24 098	25 872	24 794	22 695	20 748
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	76	23	22	20	17	15
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	76	23	22	20	17	15
Investerings	3 663	3 152	3 107	2 274	3 789	2 988
Investerings in vaste activa (bruto)	3 663	3 152	3 107	2 274	3 789	2 988
Verbruik van vaste activa	4 322	4 047	4 085	4 056	4 057	4 147
Investerings in vaste activa (netto)	- 659	- 895	- 978	- 1 782	- 268	- 1 159
Veranderingen in voorraden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	741	- 2 948	1 508	- 501	34 128	745
Totaal bestedingen	405 474	387 403	406 618	433 969	431 986	381 897
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	- 1,2	- 4,0	- 2,3	- 3,0	- 0,5	- 0,4
Brutowinst vóór belasting (mln euro)	28 189	22 892	26 179	26 382	29 577	25 567
Winst van buitenlandse dochters (mln euro)	6 539	5 408	6 423	7 997	7 657	7 708
Financieel vermogen (mln euro)	- 75 596	- 36 736	- 8 848	2 837	- 31 024	- 73 561
Ontvangen inkomen uit vermogen (% totaal vorderingen)	1,9	1,5	1,6	1,4	1,4	1,2
Betaalde inkomen uit vermogen (% totaal schulden)	1,2	1,0	1,0	0,8	0,7	0,5
Liquiditeit ratio monetaire instellingen (%)	19,1	17,5	15,1	15,3	18,1	19,4
Financiële activa pensioenfondsen (mln euro)	882 067	1 017 363	1 030 713	1 273 211	1 280 514	1 401 570
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	229	227	222	214	209	204

S 2.4 Transacties van de sector overheid (geconsolideerd)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Middelen						
Output	123 868	124 491	124 460	126 107	124 455	124 927
Marktoutput	6 863	6 930	6 816	6 889	6 840	6 928
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	6 863	6 930	6 816	6 889	6 840	6 928
Output voor eigen finaal gebruik	5 388	5 312	5 456	5 477	5 636	5 814
Investerings in eigen beheer	5 388	5 312	5 456	5 477	5 636	5 814
Output voor eigen consumptie						
Niet-marktoutput	111 617	112 249	112 188	113 741	111 979	112 185
Betalings voor niet-marktoutput	10 672	10 441	10 214	10 407	10 608	10 682
Overige niet marktoutput	100 945	101 808	101 974	103 334	101 371	101 503
Beloning van werknemers						
Lonen						
Sociale premies t.l.v. werkgevers						
Belastingen op productie en invoer	69 685	68 466	71 430	75 181	76 381	81 791
Productgebonden belastingen	62 700	61 248	63 406	64 709	67 270	72 508
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 610	41 699	42 424	42 708	44 879	48 557
Belastingen op invoer (exclusief btw)	7 059	6 761	6 912	7 311	7 866	9 533
Overige productgebonden belastingen	14 031	12 788	14 070	14 690	14 525	14 418
Niet-productgebonden belastingen op productie	6 985	7 218	8 024	10 472	9 111	9 283
Verschil toegerekende en afgedragen btw						
Subsidies	9 674	8 929	8 211	8 021	7 804	8 406
Productgebonden subsidies	3 405	3 364	3 139	3 109	3 043	3 270
Niet-productgebonden subsidies	6 269	5 565	5 072	4 912	4 761	5 136
Inkomen uit vermogen	15 868	18 914	20 635	15 280	10 465	7 757
Rente	3 300	3 383	2 684	2 431	2 139	1 778
Correctie voor IGDFI	79	- 11	21	9	- 29	- 40
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	3 221	3 394	2 663	2 422	2 168	1 818
Winstuitkeringen	3 623	4 550	6 085	4 735	3 375	3 020
Dividenden	3 602	4 507	6 042	4 735	3 375	3 020
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	21	43	43	0	0	0
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	0	0	0	0	0	0
Overig inkomen uit investeringen	23	14	18	8	8	8
Inkomen toegerekend aan polishouders	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	23	14	18	8	8	8
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	8 922	10 967	11 848	8 106	4 943	2 951
Belastingen op inkomen en vermogen	68 629	65 633	65 946	71 052	78 305	81 998
Belastingen op inkomen	61 929	58 869	59 085	63 671	70 849	74 431
Belastingen op vermogen	6 700	6 764	6 861	7 381	7 456	7 567
Sociale premies en uitkeringen	92 026	98 213	100 786	101 931	99 586	107 364
Sociale premies	92 026	98 213	100 786	101 931	99 586	107 364
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)						
Overige inkomensoverdrachten	3 016	2 905	2 992	2 944	2 602	3 048
Premies schadeverzekering (netto)	42	39	34	27	46	38
Uitkeringen schadeverzekeringen	186	178	181	185	186	186
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	147	159	106	88	131	146
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 641	2 529	2 671	2 644	2 239	2 678
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Kapitaaloverdrachten	1 955	1 718	2 177	1 971	2 280	2 399
Vermogensheffingen	1 538	1 383	1 731	1 525	1 614	1 845
Investeringsbijdragen	261	229	251	238	390	360
Overige kapitaaloverdrachten	156	106	195	208	276	194
Totaal middelen	365 373	371 411	380 215	386 445	386 270	400 878
Saldi						
Bbp/Bruto toegevoegde waarde	81 064	81 883	82 615	83 201	82 467	84 061
Nbp/Netto toegevoegde waarde	60 041	60 445	60 773	61 084	60 254	61 585
Bruto exploitatieoverschot	21 023	21 438	21 842	22 117	22 213	22 476
Netto exploitatieoverschot	0	0	0	0	0	0
Saldo primaire inkomens (bruto)	85 573	89 253	95 756	95 105	92 746	96 042
Saldo primaire inkomens (netto)	64 550	67 815	73 914	72 988	70 533	73 566
Bruto beschikbaar inkomen	165 916	170 608	176 649	180 726	182 473	200 445
Netto beschikbaar inkomen	144 893	149 170	154 807	158 609	160 260	177 969
Bruto besparingen	- 1 242	733	6 391	8 740	10 796	26 763
Netto besparingen	- 22 265	- 20 705	- 15 451	- 13 377	- 11 417	4 287
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	- 24 438	- 23 274	- 18 356	- 15 222	- 13 762	2 377
Vorderingensaldo	- 27 572	- 25 064	- 15 497	- 15 028	- 14 019	2 573
Totaal financiële transacties van vorderingen	- 7 301	16 827	8 793	- 1 543	- 9 456	- 3 042
Totaal financiële transacties van schulden	21 307	42 250	24 199	13 331	4 168	- 5 596
Saldo van financiële transacties	- 28 608	- 25 423	- 15 406	- 14 874	- 13 624	2 554
Statistisch verschil	- 1 036	- 359	91	154	395	- 19

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	42 804	42 608	41 845	42 906	41 988	40 866
Beloning van werknemers	59 718	60 113	60 193	60 423	59 651	60 974
Lonen	44 976	44 794	44 559	44 614	44 465	45 755
Sociale premies t.l.v. werkgevers	14 742	15 319	15 634	15 809	15 186	15 219
Belastingen op productie en invoer	659	601	667	705	640	652
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	659	601	667	705	640	652
Subsidies	336	269	87	44	37	41
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies	336	269	87	44	37	41
Inkomen uit vermogen	11 329	10 636	9 940	9 452	8 509	7 576
Rente	11 295	10 606	9 913	9 428	8 491	7 559
Correctie voor IGDFI	-1 026	-1 581	-1 628	-1 678	-1 773	-1 760
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	12 321	12 187	11 541	11 106	10 264	9 319
Winstuitkeringen						
Dividenden						
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen						
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen						
Overig inkomen uit investeringen	0	0	0	0	0	0
Inkomen toegerekend aan polishouders	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	34	30	27	24	18	17
Belastingen op inkomen en vermogen	0	0	0	54	0	2
Belastingen op inkomen	0	0	0	54	0	2
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	71 365	73 419	77 003	77 552	77 816	79 201
Sociale premies						
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	71 365	73 419	77 003	77 552	77 816	79 201
Overige inkomensoverdrachten	11 963	11 977	11 828	12 700	12 950	8 804
Premies schadeverzekering (netto)	186	178	181	185	186	186
Uitkeringen schadeverzekeringen	76	115	113	103	111	50
Inkomensoverdrachten binnen de overheid	0	0	0	0	0	0
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 851	2 903	2 750	2 652	2 736	2 671
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	4 918	4 608	4 040	3 628	3 900	3 674
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	3 932	4 173	4 744	6 132	6 017	2 223
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen	167 158	169 875	170 258	171 986	171 677	173 682
Individuele consumptieve bestedingen	111 659	114 423	113 518	114 934	115 028	115 861
Sociale overdrachten in natura	111 659	114 423	113 518	114 934	115 028	115 861
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	45 446	46 356	45 234	46 282	44 722	43 682
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten	66 213	68 067	68 284	68 652	70 306	72 179
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen	55 499	55 452	56 740	57 052	56 649	57 821
Kapitaaloverdrachten	4 128	4 287	5 082	3 816	4 625	4 309
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	1 349	1 441	831	858	946	705
Overige kapitaaloverdrachten	2 779	2 846	4 251	2 958	3 679	3 604
Investerings	25 732	24 178	23 786	23 323	24 535	24 603
Investerings in vaste activa (bruto)	25 714	24 158	23 757	23 298	24 510	24 498
Verbruik van vaste activa	21 023	21 438	21 842	22 117	22 213	22 476
Investerings in vaste activa (netto)	4 691	2 720	1 915	1 181	2 297	2 022
Veranderingen in voorraden	0	0	0	0	0	0
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	18	20	29	25	25	105
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	-1 575	-950	-4 803	-1 400	-2 065	-2 323
Totaal bestedingen	392 945	396 475	395 712	401 473	400 289	398 305
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	-0,1	-0,0	0,4	0,2	-1,7	0,1
Totaal inkomsten (% bbp)	42,7	43,2	43,9	43,9	42,8	43,8
Belasting- en premieontvangsten (% bbp)	35,5	35,7	36,2	37,2	37,0	38,4
Totaal uitgaven (% bbp)	47,0	47,1	46,3	46,2	44,9	43,4
Overheidsschuld (EMU) (% bbp)	61,6	66,3	67,8	68,0	64,6	61,8
Overheidssaldo (EMU) (% bbp)	-4,3	-3,9	-2,4	-2,3	-2,1	0,4
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	1050	1029	1013	1006	971	967

S 2.5 Transacties van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Middelen						
Output	156 709	159 162	160 951	165 845	171 660	178 010
Marktoutput	119 164	120 303	120 520	123 378	127 412	132 416
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)						
Overige marktoutput	119 164	120 303	120 520	123 378	127 412	132 416
Output voor eigen finaal gebruik	31 791	33 097	34 596	36 529	38 196	39 334
Investerings in eigen beheer	1 200	1 225	1 199	1 250	1 378	1 236
Output voor eigen consumptie	30 591	31 872	33 397	35 279	36 818	38 098
Niet-marktoutput	5 754	5 762	5 835	5 938	6 052	6 260
Betalingen voor niet-marktoutput	271	271	276	283	270	271
Overige niet marktoutput	5 483	5 491	5 559	5 655	5 782	5 989
Beloning van werknemers	313 295	318 029	319 999	323 285	325 153	334 641
Lonen	247 373	248 766	249 895	249 700	255 207	263 145
Sociale premies t.l.v. werkgevers	65 922	69 263	70 104	73 585	69 946	71 496
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)						
Belastingen op invoer (exclusief btw)						
Overige productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Verschil toegerekende en afgedragen btw	760	47	775	631	649	- 68
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	50 390	50 415	49 352	49 607	49 863	49 051
Rente	7 921	4 699	4 309	3 941	2 939	1 731
Correctie voor IGDFI	- 425	- 3 814	- 2 439	- 2 052	- 2 617	- 2 250
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	8 346	8 513	6 748	5 993	5 556	3 981
Winstuitkeringen	11 319	11 989	11 159	11 201	10 408	11 372
Dividenden	10 081	10 573	9 722	9 765	8 995	9 935
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 238	1 416	1 437	1 436	1 413	1 437
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	0	0	0	0	0	0
Overig inkomen uit investeringen	31 133	33 712	33 871	34 455	36 511	35 935
Inkomen toegerekend aan polishouders	5 477	5 227	5 206	4 509	4 815	4 374
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	24 708	27 606	27 661	28 803	30 786	30 946
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	948	879	1 004	1 143	910	615
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	17	15	13	10	5	13
Belastingen op inkomen en vermogen						
Belastingen op inkomen						
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	115 101	118 106	122 052	123 328	123 754	126 112
Sociale premies	596	418	384	425	508	479
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	114 505	117 688	121 668	122 903	123 246	125 633
Overige inkomensoverdrachten	25 109	23 712	24 238	24 233	23 970	24 068
Premies schadeverzekering (netto)	0	0	0	0	0	0
Uitkeringen schadeverzekeringen	9 839	8 890	9 137	9 155	9 088	9 540
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	15 270	14 822	15 101	15 078	14 882	14 528
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	20 238	23 753	25 439	24 313	22 264	20 335
Kapitaaloverdrachten	7 316	7 717	7 461	7 400	7 871	7 258
Vermogensheffingen						
Investeringsbijdragen	324	298	245	225	202	171
Overige kapitaaloverdrachten	6 992	7 419	7 216	7 175	7 669	7 087
Totaal middelen	688 918	700 941	710 267	718 642	725 184	739 407
Saldi						
Bbp/Bruto toegevoegde waarde	73 900	70 709	72 474	77 839	80 225	85 045
Nbp/Netto toegevoegde waarde	48 279	45 634	47 357	52 960	55 415	59 694
Bruto exploitatieoverschot	58 265	54 246	56 806	60 859	63 356	66 592
Netto exploitatieoverschot	32 644	29 171	31 689	35 980	38 546	41 241
Saldo primaire inkomens (bruto)	407 043	414 330	419 034	426 714	432 283	445 668
Saldo primaire inkomens (netto)	381 422	389 255	393 917	401 835	407 473	420 317
Bruto beschikbaar inkomen	312 078	313 461	316 442	322 683	327 139	337 048
Netto beschikbaar inkomen	286 457	288 386	291 325	297 804	302 329	311 697
Bruto besparingen	43 377	47 458	48 236	50 314	45 933	46 691
Netto besparingen	17 756	22 383	23 119	25 435	21 123	21 340
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	18 328	23 387	23 232	25 676	21 458	21 546
Vorderingensaldo	10 569	18 432	21 634	19 993	11 578	6 163
Totaal financiële transacties van vorderingen	19 670	24 215	15 999	30 029	27 252	15 594
Totaal financiële transacties van schulden	5 988	5 148	- 10 067	5 928	12 485	7 153
Saldo van financiële transacties	13 682	19 067	26 066	24 101	14 767	8 441
Statistisch verschil	3 113	635	4 432	4 108	3 189	2 278

¹⁾ Gegevens van de jaren 2015 en 2016 zijn voorlopig.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bestedingen						
Intermediair verbruik	82 809	88 453	88 477	88 006	91 435	92 965
Beloning van werknemers	16 169	16 143	15 702	15 985	16 106	16 725
Lonen	13 139	12 990	12 667	11 645	11 929	12 386
Sociale premies t.l.v. werkgevers	3 030	3 153	3 035	4 340	4 177	4 339
Belastingen op productie en invoer	1 619	1 660	2 067	2 834	2 643	2 739
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie	1 619	1 660	2 067	2 834	2 643	2 739
Subsidies	1 393	1 293	1 326	1 208	1 231	1 079
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies	1 393	1 293	1 326	1 208	1 231	1 079
Inkomen uit vermogen	14 907	8 360	7 123	7 037	6 089	4 616
Rente	14 704	8 121	6 977	6 880	5 924	4 438
Correctie voor IGDFl	- 20 907	- 26 438	- 25 941	- 24 961	- 25 668	- 25 036
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	35 611	34 559	32 918	31 841	31 592	29 474
Winstuitkeringen						
Dividenden						
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen						
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen						
Overig inkomen uit investeringen						
Inkomen toegerekend aan polishouders						
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden						
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders						
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen	203	239	146	157	165	178
Belastingen op inkomen en vermogen	53 744	50 990	50 924	53 337	59 320	58 111
Belastingen op inkomen	47 129	44 309	44 163	46 063	51 992	50 652
Belastingen op vermogen	6 615	6 681	6 761	7 274	7 328	7 459
Sociale premies en uitkeringen	156 939	167 749	172 392	172 317	168 264	175 124
Sociale premies	156 343	167 331	172 008	171 892	167 756	174 645
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	596	418	384	425	508	479
Overige inkomensoverdrachten	24 492	23 948	25 566	25 938	25 284	25 565
Premies schadeverzekering (netto)	9 405	9 144	9 450	9 496	9 404	9 582
Uitkeringen schadeverzekeringen						
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking						
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	15 087	14 804	16 116	16 442	15 880	15 983
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering						
Consumptieve bestedingen	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Individuele consumptieve bestedingen	288 939	289 756	293 645	296 682	303 470	310 692
Sociale overdrachten in natura	5 483	5 491	5 559	5 655	5 782	5 989
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten	5 483	5 491	5 559	5 655	5 782	5 989
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens	283 456	284 265	288 086	291 027	297 688	304 703
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	6 744	6 713	7 348	7 159	7 536	7 052
Vermogensheffingen	1 526	1 373	1 740	1 534	1 622	1 855
Investeringsbijdragen						
Overige kapitaaloverdrachten	5 218	5 340	5 608	5 625	5 914	5 197
Investerings	32 773	29 791	26 523	29 952	34 251	40 137
Investerings in vaste activa (bruto)	32 651	29 582	26 594	29 786	34 162	40 163
Verbruik van vaste activa	25 621	25 075	25 117	24 879	24 810	25 351
Investerings in vaste activa (netto)	7 030	4 507	1 477	4 907	9 352	14 812
Veranderingen in voorraden	16	96	- 194	154	64	- 44
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden	106	113	123	12	25	18
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	607	239	192	610	439	597
Totaal bestedingen	678 349	682 509	688 633	698 649	713 606	733 244
Kerngegevens						
Bruto toegevoegde waarde (% volumemutaties)	4,1	0,8	- 0,7	5,5	3,0	3,7
Netto reëel beschikbaar inkomen (% volumemutaties)	0,6	- 0,8	- 1,3	1,4	1,3	2,3
Vrije / individuele besparingen (mln euro)	23 139	23 705	22 797	26 001	23 669	26 356
Spaarquote (% beschikbaar inkomen)	13,1	14,1	14,1	14,5	13,1	13,1
Investeringsquote (% beschikbaar inkomen)	9,8	8,8	7,8	8,6	9,8	11,2
Spaartegoeden en overige deposito's (mln euro)	319 762	338 448	341 323	346 509	351 863	356 734
Verzekerings- en pensioenregelingen (mln euro)	1 119 988	1 210 123	1 178 004	1 403 014	1 467 713	1 606 683
Voorzieningen pensioenverzekeringen (mln euro)	954 846	1 044 256	1 016 981	1 237 680	1 313 675	1 449 704
Woninghypotheken (mln euro)	666 453	670 063	652 473	649 931	655 613	664 014
Saldo opgenomen en afgeloste hypotheken (mln euro)	11 855	3 857	- 17 126	- 4 959	5 929	8 064
Arbeidsvolume werknemers (1000 arbeidsjaren)	385	372	372	331	334	345
Arbeidsvolume zelfstandigen (1000 arbeidsjaren) ¹⁾	1 140	1 154	1 165	1 190	1 210	1 202
Gemiddelde aantal huishoudens (x1000)	7 478	7 541	7 580	7 628	7 693	7 761

S 2.6 Transacties van het buitenland met Nederland

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Middelen						
Invoer van goederen en diensten	442 443	466 677	465 502	475 530	498 043	501 969
Invoer van goederen	333 823	354 312	352 043	353 737	361 853	364 210
Invoer van diensten	108 620	112 365	113 459	121 793	136 190	137 759
Invoer van diensten exclusief IGDFI	107 005	110 914	112 010	120 215	134 444	135 730
Invoer van IGDFI	1 615	1 451	1 449	1 578	1 746	2 029
Beloning van werknemers	5 829	5 872	5 611	5 625	5 922	6 216
Lonen	5 223	5 300	4 964	4 957	5 242	5 426
Sociale premies t.l.v. werkgevers	606	572	647	668	680	790
Belastingen op productie en invoer	2 186	2 047	2 009	2 416	2 622	3 085
Productgebonden belastingen	2 186	2 047	2 009	2 416	2 622	2 583
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	0	0	0	0	0	0
Belastingen op invoer (exclusief btw)	2 146	2 030	2 008	2 286	2 487	2 583
Overige productgebonden belastingen	40	17	1	130	135	0
Niet-productgebonden belastingen op productie	0	0	0	0	0	502
Verschil toegerekende en afgedragen btw						
Subsidies	1 006	966	1 042	889	924	770
Productgebonden subsidies	27	19	1	0	0	40
Niet-productgebonden subsidies	979	947	1 041	889	924	730
Inkomen uit vermogen	227 356	211 297	217 034	252 404	224 182	207 722
Rente	79 165	75 308	70 909	73 325	74 331	64 418
Correctie voor IGDFI	- 1 842	- 1 913	- 1 649	- 1 885	- 2 099	- 1 934
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	81 007	77 221	72 558	75 210	76 430	66 352
Winstuitkeringen	101 772	119 585	106 788	149 289	116 864	102 507
Dividenden	100 443	118 169	105 382	147 797	115 330	100 861
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	1 329	1 416	1 406	1 492	1 534	1 646
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	45 248	15 374	38 372	28 664	31 737	39 955
Overig inkomen uit investeringen	1 171	1 030	965	1 126	1 250	842
Inkomen toegerekend aan polishouders	474	215	171	101	129	101
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	446	479	487	538	581	582
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	251	336	307	487	540	159
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	1 975	1 937	2 055	2 107	2 443	2 383
Belastingen op inkomen	1 975	1 937	2 055	2 107	2 443	2 383
Belastingen op vermogen						
Sociale premies en uitkeringen	2 760	2 926	2 919	2 763	3 040	3 044
Sociale premies	284	284	284	284	284	284
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	2 476	2 642	2 635	2 479	2 756	2 760
Overige inkomensoverdrachten	14 932	15 148	17 140	17 391	17 495	12 902
Premies schadeverzekering (netto)	497	508	565	630	630	516
Uitkeringen schadeverzekeringen	960	986	1 157	1 094	1 170	1 148
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	2 851	2 903	2 750	2 652	2 736	2 671
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	6 692	6 578	7 924	6 883	6 942	6 344
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni	3 932	4 173	4 744	6 132	6 017	2 223
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	331	345	433	481	431	413
Kapitaaloverdrachten	1 335	1 048	1 308	1 155	1 824	1 889
Vermogensheffingen	54	49	139	140	138	141
Investeringsbijdragen	48	43	35	25	26	59
Overige kapitaaloverdrachten	1 233	956	1 134	990	1 660	1 689
Totaal middelen	698 141	706 331	712 969	758 983	755 078	738 853
Saldi						
Saldo goederen- en dienstentransacties van het buitenland	- 54 904	- 61 946	- 69 818	- 71 885	- 72 135	- 77 348
Saldo lopende transacties buitenland	- 56 881	- 65 612	- 66 736	- 59 051	- 57 035	- 61 248
Saldo van netto besparingen en kapitaaloverdrachten	- 56 329	- 65 344	- 66 174	- 58 619	- 56 142	- 60 206
Vorderingensaldo	- 55 001	- 59 467	- 65 082	- 58 457	- 22 542	- 59 610
Totaal financiële transacties van vorderingen	341 481	169 617	227 787	120 363	140 730	164 138
Totaal financiële transacties van schulden	394 854	228 610	294 541	179 476	164 079	222 508
Saldo van financiële transacties	- 53 373	- 58 993	- 66 754	- 59 113	- 23 349	- 58 370
Statistisch verschil	1 628	474	- 1 672	- 656	- 807	1 240

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Bestedingen						
Uitvoer van goederen en diensten	497 347	528 623	535 320	547 415	570 178	579 317
Uitvoer van goederen	398 744	425 408	427 390	429 655	440 240	447 927
Uitvoer van diensten	98 603	103 215	107 930	117 760	129 938	131 390
Uitvoer van diensten exclusief IGDFI	96 429	101 667	106 466	116 609	129 355	131 089
Uitvoer van IGDFI	2 174	1 548	1 464	1 151	583	301
Beloning van werknemers	1 084	1 076	1 015	947	1 015	1 053
Lonen	881	873	825	777	830	854
Sociale premies t.l.v. werkgevers	203	203	190	170	185	199
Belastingen op productie en invoer						
Productgebonden belastingen						
Niet-productgebonden belastingen op productie						
Subsidies						
Productgebonden subsidies						
Niet-productgebonden subsidies						
Inkomen uit vermogen	245 039	230 460	231 728	256 888	226 940	206 790
Rente	74 030	71 051	72 116	72 316	76 211	68 341
Correctie voor IGDFI	- 2 401	- 2 010	- 1 664	- 1 458	- 936	- 206
Werkelijk betaalde/ontvangen rente	76 431	73 061	73 780	73 774	77 147	68 547
Winstuitkeringen	184 247	152 953	169 929	189 325	155 888	149 472
Dividenden	183 833	152 441	169 522	188 856	155 386	148 628
Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen	414	512	407	469	502	844
Herbelegde winsten op buitenlandse directe investeringen	- 17 267	2 174	- 14 159	- 8 821	- 7 438	- 12 268
Overig inkomen uit investeringen	4 029	4 282	3 842	4 068	2 279	1 245
Inkomen toegerekend aan polishouders	81	156	129	118	140	124
Inkomen toe te rekenen aan pensioengerechtigden	0	0	0	0	0	0
Inkomen toe te rekenen aan aandeelhouders	3 948	4 126	3 713	3 950	2 139	1 121
Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen						
Belastingen op inkomen en vermogen	3 632	3 868	3 730	4 504	4 375	4 310
Belastingen op inkomen	3 547	3 785	3 630	4 397	4 247	4 202
Belastingen op vermogen	85	83	100	107	128	108
Sociale premies en uitkeringen	2 152	2 175	2 234	2 947	2 995	2 943
Sociale premies	1 904	1 927	1 984	2 694	2 725	2 703
Sociale uitkeringen (exclusief sociale overdrachten in natura)	248	248	250	253	270	240
Overige inkomensoverdrachten	4 433	4 693	4 370	4 178	4 786	3 799
Premies schadeverzekering (netto)	964	1 106	1 055	1 087	1 234	1 027
Uitkeringen schadeverzekeringen	477	481	642	518	573	596
Inkomensoverdrachten binnen de overheid						
Inkomensoverdrachten i.v.m. internationale samenwerking	147	159	106	88	131	146
Overige inkomensoverdrachten n.e.g.	2 845	2 947	2 567	2 485	2 848	2 030
Eigen middelen van de EU op basis van btw en bni						
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering	0	0	0	0	0	0
Consumptieve bestedingen						
Individuele consumptieve bestedingen						
Sociale overdrachten in natura						
Sociale overdrachten in natura niet-marktproducten						
Sociale overdrachten in natura aangekochte marktproducten						
Overige individuele consumptie huishoudens						
Collectieve consumptieve bestedingen						
Kapitaaloverdrachten	783	780	746	723	931	847
Vermogensheffingen	66	59	130	131	130	131
Investeringsbijdragen	261	229	251	238	390	360
Overige kapitaaloverdrachten	456	492	365	354	411	356
Investeringen						
Investeringen in vaste activa (bruto)						
Verbruik van vaste activa						
Investeringen in vaste activa (netto)						
Veranderingen in voorraden						
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden						
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa	- 1 328	- 5 877	- 1 092	- 162	- 33 600	- 596
Totaal bestedingen	753 142	765 798	778 051	817 440	777 620	798 463
Kerngegevens						
Aandeel uitvoeroverschot in bbp (% bbp)	8,5	9,6	10,7	10,8	10,6	11,0
Uitvoeroverschot (mln euro)	54 904	61 946	69 818	71 885	72 135	77 348
Saldo primaire inkomens buitenland (mln euro)	11 758	13 286	9 131	- 1 721	- 3 847	- 8 410
Saldo inkomensoverdrachten buitenland (mln euro)	- 9 450	- 9 275	- 11 780	- 10 632	- 10 822	- 7 277
Saldo kapitaaloverdrachten buitenland (mln euro)	- 552	- 268	- 562	- 432	- 893	- 1 042

S 3.1 Financiële balansen van de totale economie

	2014				2015		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	22 254	11	2 633	0	24 898	186	82
Chartaal geld	20 491	- 2 193	0	1	18 299	- 1 472	0
Girale deposito's	376 969	8 210	6 502	87 172	478 853	79 758	6 927
Spaartegoeden	341 179	3 921	9	1 241	346 350	5 358	9
Overige deposito's	596 546	6 323	16 072	12 646	631 587	16 453	18 250
Kortlopende schuldbewijzen	37 954	14 868	801	430	54 053	- 10 122	1 741
Langlopende schuldbewijzen	1 065 878	18 253	87 750	- 748	1 171 133	46 520	- 11 162
Kortlopende leningen	1 008 565	93 754	30 088	22 465	1 154 872	- 44 873	32 472
Langlopende leningen	2 393 938	- 40 771	41 789	- 13 946	2 381 010	53 783	39 001
Aandelen en overige deelnemingen	4 753 177	30 036	261 171	86 842	5 131 226	55 468	129 518
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 253 304	20 748	198 143	- 21 777	1 450 418	20 990	37 511
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	66 919	22 601	52 056	7 106	148 682	11 166	- 39 308
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	457 151	43 894	1 602	- 72 022	430 625	- 8 968	1 079
Totaal vorderingen	12 394 325	219 655	698 616	109 410	13 422 006	224 247	216 120
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 409	2	358	0	5 769	0	389
Chartaal geld	50 669	3 384	0	0	54 053	3 242	0
Girale deposito's	467 169	41 201	10 962	78 545	597 877	82 864	14 943
Spaartegoeden	339 219	3 856	185	1 318	344 578	5 771	220
Overige deposito's	588 627	- 35 303	16 175	2 056	571 555	17 805	13 854
Kortlopende schuldbewijzen	135 939	- 17 202	4 560	1 810	125 107	- 23 498	3 326
Langlopende schuldbewijzen	1 667 618	801	66 654	4 990	1 740 063	- 30 664	14 257
Kortlopende leningen	851 800	40 782	23 909	120 846	1 037 337	- 32 404	27 978
Langlopende leningen	2 092 921	- 32 421	26 175	- 50 084	2 036 591	40 277	28 968
Aandelen en overige deelnemingen	4 178 018	44 415	159 670	56 225	4 438 328	122 052	126 570
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 252 722	20 820	197 771	- 21 753	1 449 560	21 623	37 096
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	25 344	18 151	1 141	- 3 011	41 625	6 787	- 6 391
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	480 269	72 056	1 886	- 67 462	486 749	- 12 957	2 667
Totaal schulden	12 135 724	160 542	509 446	123 480	12 929 192	200 898	263 877
Financieel vermogenssaldo	258 601	59 113	189 170	- 14 070	492 814	23 349	- 47 757

S 3.2 Financiële balansen van de sector niet-financiële vennootschappen

	2014				2015		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	5 505	- 367	0	4	5 142	- 603	0
Girale deposito's	108 439	4 014	1 357	42 814	156 624	- 6 979	2 536
Spaartegoeden							
Overige deposito's	79 482	- 14 971	- 45	212	64 678	- 5 178	598
Kortlopende schuldbewijzen	11 237	- 486	0	0	10 751	- 232	170
Langlopende schuldbewijzen	12 927	1 618	52	0	14 597	1 478	- 169
Kortlopende leningen	125 502	- 13 517	3 518	10	115 513	3 715	7 593
Langlopende leningen	181 983	- 26 293	5 575	29	161 294	44 977	12 689
Aandelen en overige deelnemingen	580 801	40 758	24 934	0	646 493	62 170	- 933
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	23 838	914	- 3 981	- 5 794	14 977	234	- 1 394
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	883	- 183	- 835	0	- 135	- 1 721	1 421
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	168 942	13 319	563	- 4 692	178 132	- 687	337
Totaal vorderingen	1 299 539	4 806	31 138	32 583	1 368 066	97 174	22 848
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's							
Spaartegoeden							
Overige deposito's							
Kortlopende schuldbewijzen	4 737	283	0	0	5 020	- 1 645	0
Langlopende schuldbewijzen	66 769	- 1 561	2 104	- 21	67 291	7 182	- 147
Kortlopende leningen	242 959	- 17 670	5 927	42 737	273 953	- 21 025	9 531
Langlopende leningen	474 742	- 17 226	9 451	- 5 467	461 500	7 573	12 449
Aandelen en overige deelnemingen	912 919	2 982	32 295	619	948 815	57 479	50 442
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	96	- 96	0	0	11	- 11
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	380	- 2	121	32	531	21	- 111
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	125 643	4 237	15	- 616	129 279	- 2 363	126
Totaal schulden	1 828 149	- 28 861	49 817	37 284	1 886 389	47 233	72 279
Financieel vermogenssaldo	- 528 610	33 667	- 18 679	- 4 701	- 518 323	49 941	- 49 431

2015	2016*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	25 166	- 286	2 460	0	27 340
0	16 827	- 1 373	0	0	15 454
- 8 870	556 668	52 705	546	213	610 132
0	351 717	4 984	9	0	356 710
1 469	667 759	59 988	- 2 094	- 2 456	723 197
102	45 774	8 522	401	- 299	54 398
- 153	1 206 338	21 870	31 363	- 273	1 259 298
4 358	1 146 829	- 26 689	6 151	- 2 726	1 123 565
17 986	2 491 780	67 881	1 735	- 3 133	2 558 263
120 542	5 436 754	190 960	175 828	13 763	5 817 305
1 527	1 510 446	16 437	118 247	822	1 645 952
- 15 465	105 075	1 955	22 708	- 10 000	119 738
579	423 315	11 791	345	- 1 020	434 431
122 075	13 984 448	408 745	357 699	- 5 109	14 745 783
0	6 158	0	9	0	6 167
0	57 295	2 239	0	0	59 534
- 307	695 377	92 467	1 183	- 55	788 972
0	350 569	4 914	- 19	0	355 464
162	603 376	33 875	369	- 1 306	636 314
9 309	114 244	6 940	- 873	607	120 918
- 10 272	1 713 384	8 079	9 340	- 2	1 730 801
- 53 733	979 178	- 5 681	5 560	- 641	978 416
69 709	2 175 545	3 113	6 824	3 904	2 189 386
69 515	4 756 465	185 851	133 300	36 150	5 111 766
1 530	1 509 809	20 337	117 503	822	1 648 471
- 17 179	24 842	18 139	- 1 244	- 9 899	31 838
2 124	478 583	- 19 898	967	154	459 806
70 858	13 464 825	350 375	272 919	29 734	14 117 853
51 217	519 623	58 370	84 780	- 34 843	627 930

Vorderingen

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal vorderingen

Schulden

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal schulden

Financieel vermogenssaldo

2015	2016*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
2	4 541	- 362	0	0	4 179
0	152 181	14 503	128	- 1	166 811
6 091	66 189	1 934	- 1 525	0	66 598
0	10 689	- 900	0	0	9 789
0	15 906	- 1 289	0	0	14 617
7 105	133 926	3 629	867	0	138 422
33 840	252 800	4 786	- 940	0	256 646
6 403	714 133	116 566	- 3 793	0	826 906
- 2 738	11 079	1 014	989	- 376	12 706
0	- 435	2 781	- 2 451	0	- 105
2 083	179 865	1 126	- 9	- 7	180 975
52 786	1 540 874	143 788	- 6 734	- 384	1 677 544
372	3 747	- 398	0	0	3 349
1 691	76 017	10 748	5 318	0	92 083
463	262 922	- 16 227	2 321	- 720	248 296
34 841	516 363	3 912	1 540	- 997	520 818
17 547	1 074 283	99 747	16 475	0	1 190 505
0	0	80	- 80	0	0
0	441	47	79	0	567
2 122	129 164	504	17	22	129 707
57 036	2 062 937	98 413	25 670	- 1 695	2 185 325
- 4 250	- 522 063	45 375	- 32 404	1 311	- 507 781

Vorderingen

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal vorderingen

Schulden

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal schulden

Financieel vermogenssaldo

S 3.3 Financiële balansen van de sector financiële instellingen

	2014				2015		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	22 254	11	2 633	0	24 898	186	82
Chartaal geld	2 557	- 308	0	0	2 249	- 13	0
Girale deposito's	201 012	1 236	5 042	43 943	251 233	77 615	4 276
Spaartegoeden							
Overige deposito's	508 979	22 747	16 095	12 326	560 147	23 243	17 632
Kortlopende schuldbewijzen	26 217	15 228	786	405	42 636	- 9 901	1 634
Langlopende schuldbewijzen	1 025 470	24 287	87 128	- 735	1 136 150	47 708	- 11 168
Kortlopende leningen	850 978	101 708	26 570	22 445	1 001 701	- 48 234	24 879
Langlopende leningen	2 132 549	- 15 981	36 338	- 13 977	2 138 929	10 452	26 275
Aandelen en overige deelnemingen	3 846 525	- 8 999	224 762	86 860	4 149 148	- 3 468	115 861
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	51 462	- 4 004	509	- 15 540	32 427	- 332	- 340
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	55 754	23 831	37 963	7 058	124 606	18 717	- 40 720
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	181 088	26 607	957	- 69 388	139 264	- 6 696	777
Totaal vorderingen	8 904 845	186 363	438 783	73 397	9 603 388	109 277	139 188
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 409	2	358	0	5 769	0	389
Chartaal geld	50 669	3 384	0	0	54 053	3 242	0
Girale deposito's	452 399	39 341	10 962	78 545	581 247	75 011	14 943
Spaartegoeden	339 219	3 856	185	1 318	344 578	5 771	220
Overige deposito's	583 483	- 33 477	16 175	2 056	568 237	18 225	13 854
Kortlopende schuldbewijzen	105 132	- 13 745	3 805	1 810	97 002	- 12 701	3 200
Langlopende schuldbewijzen	1 247 594	- 10 771	35 946	5 011	1 277 780	- 37 580	19 072
Kortlopende leningen	526 518	53 762	17 966	77 395	675 641	- 9 781	18 415
Langlopende leningen	823 788	- 9 553	16 104	- 46 953	783 386	20 020	16 218
Aandelen en overige deelnemingen	3 265 099	41 433	127 375	55 606	3 489 513	64 573	76 128
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 252 722	20 724	197 867	- 21 753	1 449 560	21 612	37 107
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	24 951	18 170	1 003	- 3 043	41 081	6 776	- 6 291
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	236 710	57 018	1 515	- 62 539	232 704	- 18 156	2 550
Totaal schulden	8 913 693	170 144	429 261	87 453	9 600 551	137 012	195 805
Financieel vermogenssaldo	- 8 848	16 219	9 522	- 14 056	2 837	- 27 735	- 56 617

S 3.4 Financiële balansen van de sector overheid (geconsolideerd)

	2014				2015		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	53	- 13	0	- 3	37	- 3	0
Girale deposito's	7 867	- 1 273	0	- 324	6 270	544	0
Spaartegoeden							
Overige deposito's	3 549	422	22	108	4 101	- 1 183	20
Kortlopende schuldbewijzen	452	106	8	25	591	- 29	- 65
Langlopende schuldbewijzen	13 705	- 4 914	369	- 13	9 147	- 922	199
Kortlopende leningen	1 932	- 355	0	12	1 589	- 22	0
Langlopende leningen	65 791	680	- 124	- 9	66 338	- 3 883	36
Aandelen en overige deelnemingen	90 275	- 1 451	367	- 18	89 173	- 4 527	9 854
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	9 714	- 1 035	14 940	0	23 619	- 5 753	25
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	45 167	1 827	51	- 62	46 983	- 2 235	- 40
Totaal vorderingen	238 505	- 6 006	15 633	- 284	247 848	- 18 013	10 029
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's	510	- 200	0	0	310	881	0
Spaartegoeden							
Overige deposito's	752	64	0	0	816	- 4	0
Kortlopende schuldbewijzen	26 070	- 3 740	755	0	23 085	- 9 163	126
Langlopende schuldbewijzen	351 806	13 221	28 584	0	393 611	- 55	- 4 688
Kortlopende leningen	25 769	649	0	- 136	26 282	- 3	0
Langlopende leningen	67 623	- 1 886	101	- 18	65 820	- 416	24
Aandelen en overige deelnemingen							
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	0	0	0	0	0	0	0
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	27 632	760	356	- 188	28 560	4 371	- 7
Totaal schulden	500 162	8 868	29 796	- 342	538 484	- 4 389	- 4 545
Financieel vermogenssaldo	- 261 657	- 14 874	- 14 163	58	- 290 636	- 13 624	14 574

2015	2016*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	25 166	- 286	2 460	0	27 340
0	2 236	- 247	0	0	1 989
- 8 634	324 490	28 400	394	609	353 893
- 4 794	596 228	58 842	- 586	- 2 456	652 028
198	34 567	9 566	400	- 299	44 234
- 102	1 172 588	24 948	31 139	- 272	1 228 403
- 2 677	975 669	- 26 370	5 284	- 2 726	951 857
- 16 292	2 159 364	64 340	2 675	274	2 226 653
113 343	4 374 884	82 181	168 600	13 041	4 638 706
- 101	31 654	- 4 615	- 14	- 462	26 563
- 15 465	87 138	5 655	20 934	- 10 000	103 727
- 1 506	131 839	9 991	360	17	142 207
63 970	9 915 823	252 405	231 646	- 2 274	10 397 600
0	6 158	0	9	0	6 167
0	57 295	2 239	0	0	59 534
- 307	670 894	86 087	1 183	- 55	758 109
0	350 569	4 914	- 19	0	355 464
162	600 478	34 909	369	- 1 306	634 450
8 937	96 438	4 821	- 938	607	100 928
- 12 018	1 247 254	3 527	- 2 993	2 366	1 250 154
- 54 953	629 322	18 458	3 233	382	651 395
35 409	855 033	- 9 731	4 529	5 271	855 102
51 968	3 682 182	86 104	116 825	36 150	3 921 261
1 530	1 509 809	20 257	117 583	822	1 648 471
- 17 179	24 387	18 106	- 1 347	- 9 899	31 247
- 70	217 028	- 19 286	937	200	198 879
13 479	9 946 847	250 405	239 371	34 538	10 471 161
50 491	- 31 024	2 000	- 7 725	- 36 812	- 73 561

Vorderingen

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal vorderingen

Schulden

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal schulden

Financieel vermogenssaldo

2015	2016*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
- 2	32	13	0	0	45
- 236	6 578	998	0	- 395	7 181
172	3 110	135	17	0	3 262
- 104	393	- 150	0	0	243
- 38	8 386	- 759	96	- 1	7 722
- 1 279	288	- 5	0	0	283
405	62 896	- 1 615	0	- 3 407	57 874
796	95 296	- 3 004	6 509	722	99 523
0	0	0	0	0	0
0	17 891	- 6 512	4 205	0	15 584
0	44 708	7 458	0	23	52 189
- 286	239 578	- 3 441	10 827	- 3 058	243 906
0	1 191	2 230	0	0	3 421
0	812	- 233	0	0	579
- 8	14 040	2 517	65	0	16 622
68	388 936	- 6 113	7 012	- 2 368	387 467
- 154	26 125	- 1 941	0	0	24 184
- 48	65 380	- 537	44	0	64 887
0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0
83	33 007	- 1 918	0	985	32 074
- 59	529 491	- 5 995	7 121	- 1 383	529 234
- 227	- 289 913	2 554	3 706	- 1 675	- 285 328

Vorderingen

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal vorderingen

Schulden

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten
Chartaal geld
Girale deposito's
Spaartegoeden
Overige deposito's
Kortlopende schuldbewijzen
Langlopende schuldbewijzen
Kortlopende leningen
Langlopende leningen
Aandelen en overige deelnemingen
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten

Totaal schulden

Financieel vermogenssaldo

S 3.5 Financiële balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2014				2015		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld	12 376	- 1 505	0	0	10 871	- 853	0
Girale deposito's	45 391	2 173	103	739	48 406	1 606	115
Spaartegoeden	341 179	3 921	9	1 241	346 350	5 358	9
Overige deposito's	144	15	0	0	159	- 13	0
Kortlopende schuldbewijzen	48	20	7	0	75	29	2
Langlopende schuldbewijzen	12 327	- 2 650	181	0	9 858	- 1 533	- 44
Kortlopende leningen	27	247	0	5	279	141	0
Langlopende leningen	2 542	16	0	0	2 558	- 37	1
Aandelen en overige deelnemingen	235 576	- 272	11 108	0	246 412	1 293	4 736
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 178 004	23 838	201 615	- 443	1 403 014	21 088	39 245
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	568	- 12	- 12	48	592	- 77	- 34
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	35 848	4 197	31	1 951	42 027	70	5
Totaal vorderingen	1 864 030	29 988	213 042	3 541	2 110 601	27 072	44 035
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten							
Chartaal geld							
Girale deposito's							
Spaartegoeden							
Overige deposito's							
Kortlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0	0
Langlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0	0	0
Kortlopende leningen	26 428	- 1 630	16	857	25 671	- 1 122	32
Langlopende leningen	715 695	- 4 563	519	2 343	713 994	10 826	277
Aandelen en overige deelnemingen							
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	13	- 17	17	0	13	- 10	11
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	64 178	12 097	0	- 4 288	71 987	2 611	- 2
Totaal schulden	806 314	5 887	552	- 1 088	811 665	12 305	318
Financieel vermogenssaldo	1 057 716	24 101	212 490	4 629	1 298 936	14 767	43 717

S 3.6 Financiële balansen van het buitenland met Nederland

	2014				2015		
	Beginbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen	Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderingen
	mln euro						
Vorderingen							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 409	2	358	0	5 769	0	389
Chartaal geld	30 427	5 439	0	0	35 866	4 602	0
Girale deposito's	176 209	34 955	9 219	4 515	224 898	28 200	11 961
Spaartegoeden	12 580	60	176	77	12 893	517	211
Overige deposito's	309 377	- 20 089	15 164	138	304 590	7 334	12 909
Kortlopende schuldbewijzen	120 913	- 17 612	4 074	635	108 010	- 20 680	3 067
Langlopende schuldbewijzen	1 277 610	4 781	46 078	4 953	1 333 422	- 37 881	18 090
Kortlopende leningen	519 425	37 120	17 113	47 557	621 215	996	14 917
Langlopende leningen	773 669	- 13 763	18 274	- 48 797	729 383	31 484	20 004
Aandelen en overige deelnemingen	2 846 841	46 181	61 452	45 375	2 999 849	136 491	71 494
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	4 398	370	- 372	24	4 420	277	- 435
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	22 866	18 995	- 48 344	- 1 545	- 8 028	- 7 467	26 477
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	146 079	23 924	1 572	- 15 471	156 104	- 3 143	2 633
Totaal vorderingen	6 245 803	120 363	124 764	37 461	6 528 391	140 730	181 717
Schulden							
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 099	11	338	0	5 448	186	368
Chartaal geld	249	- 138	0	1	112	- 112	0
Girale deposito's	86 009	1 964	4 759	13 142	105 874	25 094	3 945
Spaartegoeden	14 540	125	0	0	14 665	104	0
Overige deposito's	317 296	21 537	15 061	10 728	364 622	5 982	17 305
Kortlopende schuldbewijzen	22 928	14 458	315	- 745	36 956	- 7 304	1 482
Langlopende schuldbewijzen	675 870	22 233	67 174	- 785	764 492	39 303	- 7 329
Kortlopende leningen	676 190	90 092	23 292	- 50 824	738 750	- 11 473	19 411
Langlopende leningen	1 074 686	- 22 113	33 888	- 12 659	1 073 802	44 990	30 037
Aandelen en overige deelnemingen	3 422 000	31 802	162 953	75 992	3 692 747	69 907	74 442
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	4 980	298	0	0	5 278	- 356	- 20
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	64 441	23 445	2 571	8 572	99 029	- 3 088	- 6 440
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	122 961	- 4 238	1 288	- 20 031	99 980	846	1 045
Totaal schulden	6 487 249	179 476	311 639	23 391	7 001 755	164 079	134 246
Financieel vermogenssaldo	- 241 446	- 59 113	- 186 875	14 070	- 473 364	- 23 349	47 471

2015	2016*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	10 018	- 777	0	0	9 241
0	50 127	4 654	24	0	54 805
0	351 717	4 984	9	0	356 710
0	146	- 122	0	0	24
0	106	6	1	0	113
0	8 281	- 947	125	0	7 459
0	420	- 347	0	0	73
12	2 534	- 16	0	0	2 518
0	252 441	- 4 783	4 512	0	252 170
4 366	1 467 713	20 038	117 272	1 660	1 606 683
0	481	31	20	0	532
0	42 102	- 7 114	- 6	0	34 982
4 378	2 186 086	15 607	121 957	1 660	2 325 310
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

2015	2016*				
Overige volumemutaties	Eindbalans	Financiële transacties	Prijsmutaties en herwaarderings	Overige volumemutaties	Eindbalans
mln euro					
0	6 158	0	9	0	6 167
0	40 468	3 629	0	0	44 097
0	265 059	31 778	722	0	297 559
0	13 621	40	- 28	0	13 633
0	324 833	11 712	90	0	336 635
9 405	99 802	6 011	- 1 040	897	105 670
- 10 254	1 303 377	- 16 933	2 259	0	1 288 703
- 52 560	584 568	18 858	4 835	382	608 643
45 599	826 470	- 10 557	6 156	5 271	827 340
47 422	3 255 256	105 514	68 573	34 005	3 463 348
3	4 265	744	- 744	0	4 265
- 14 704	- 3 722	32 423	- 24 474	- 9 899	- 5 672
1 666	157 260	- 19 081	889	149	139 217
26 577	6 877 415	164 138	57 247	30 805	7 129 605
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal vorderingen					
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen					
Langlopende schuldbewijzen					
Kortlopende leningen					
Langlopende leningen					
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen					
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers					
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten					
Totaal schulden					
Financieel vermogenssaldo					

S 4.1 Balansen van de totale economie

	2013	2013	2014	2015	2016*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	2 019 344	2 023 296	2 012 039	2 000 991	2 028 742
Woningen	907 849	893 656	869 302	846 785	856 427
Bedrijfsgebouwen	368 540	373 587	374 313	367 254	366 604
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	350 285	359 837	366 277	368 718	374 002
Overdrachtskosten op grond	13 984	13 975	14 993	16 417	17 817
Vervoermiddelen	55 491	56 055	56 342	59 852	62 659
Personenauto's	20 974	21 194	21 243	22 321	22 330
Overige wegvervoermiddelen	8 229	8 190	8 216	8 656	9 778
Treinen en trams	6 419	6 602	6 724	6 678	6 792
Schepen	13 809	14 253	14 513	14 732	14 774
Vliegtuigen	6 060	5 816	5 647	7 465	8 986
Computers	11 359	11 626	11 692	12 390	13 198
Telecommunicatie apparatuur	1 864	1 970	2 074	2 152	2 347
Machines en installaties	171 993	172 887	174 517	179 768	183 126
Overige materiële vaste activa	27 960	27 077	26 408	26 236	26 417
In cultuur gebrachte activa	2 920	2 640	2 753	2 725	2 699
Onderzoek en ontwikkeling	64 077	65 209	66 472	68 234	70 156
Computerprogrammatuur en databanken	36 232	37 562	39 257	42 512	45 173
Overige immateriële activa	6 791	7 214	7 636	7 948	8 116
Voorraden	102 658	101 413	100 792	101 108	100 334
Grond	984 413	886 026	924 895	1 005 974	1 089 714
Grond onder woningen	747 516	664 072	712 076	790 874	878 331
Grond onder bedrijfsgebouwen	145 262	128 649	115 333	115 341	108 005
Landbouwgrond	91 635	93 305	97 486	99 760	103 377
Olie- en gasreserves ¹⁾	175 235	154 721	124 185	102 770	41 270
Totaal niet-financiële activa	3 281 650	3 165 456	3 161 910	3 210 844	3 260 059
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	30 267	22 254	24 898	25 166	27 340
Chartaal geld	20 763	20 491	18 299	16 827	15 454
Girale deposito's	426 923	376 969	478 853	556 668	610 132
Spaartegoeden	338 329	341 179	346 350	351 717	356 710
Overige deposito's	725 119	596 546	631 587	667 759	723 197
Kortlopende schuldbewijzen	44 798	37 954	54 053	45 774	54 398
Langlopende schuldbewijzen	1 099 408	1 065 878	1 171 133	1 206 338	1 259 298
Kortlopende leningen	981 227	1 008 565	1 154 872	1 146 829	1 123 565
Langlopende leningen	2 443 673	2 393 938	2 381 010	2 491 780	2 558 263
Aandelen en overige deelnemingen	4 466 382	4 753 177	5 131 226	5 436 754	5 817 305
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 272 524	1 253 304	1 450 418	1 510 446	1 645 952
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	94 612	66 919	148 682	105 075	119 738
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	455 879	457 151	430 625	423 315	434 431
Totaal vorderingen	12 399 904	12 394 325	13 422 006	13 984 448	14 745 783
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 638	5 409	5 769	6 158	6 167
Chartaal geld	48 379	50 669	54 053	57 295	59 534
Girale deposito's	523 543	467 169	597 877	695 377	788 972
Spaartegoeden	336 924	339 219	344 578	350 569	355 464
Overige deposito's	712 893	588 627	571 555	603 376	636 314
Kortlopende schuldbewijzen	156 707	135 939	125 107	114 244	120 918
Langlopende schuldbewijzen	1 716 997	1 667 618	1 740 063	1 713 384	1 730 801
Kortlopende leningen	858 334	851 800	1 037 337	979 178	978 416
Langlopende leningen	2 025 956	2 092 921	2 036 591	2 175 545	2 189 386
Aandelen en overige deelnemingen	3 991 761	4 178 018	4 438 328	4 756 465	5 111 766
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 275 089	1 252 722	1 449 560	1 509 809	1 648 471
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	25 411	25 344	41 625	24 842	31 838
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	506 958	480 269	486 749	478 583	459 806
Totaal schulden	12 184 590	12 135 724	12 929 192	13 464 825	14 117 853
Financieel vermogenssaldo	215 314	258 601	492 814	519 623	627 930
Netto vermogen	3 496 964	3 424 057	3 654 724	3 730 467	3 887 989

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

S 4.2 Balansen van de sector niet-financiële vennootschappen

	2013	2013	2014	2015	2016*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	757 302	766 120	770 376	776 853	792 151
Woningen	160 343	158 445	153 343	147 639	148 736
Bedrijfsgebouwen	212 043	215 232	215 776	213 031	213 137
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	89 748	93 599	96 880	98 873	102 282
Overdrachtskosten op grond	6 177	6 075	6 428	7 110	7 612
Vervoermiddelen	45 722	46 366	46 938	50 279	53 139
Personenauto's	18 063	18 217	18 388	19 337	19 385
Overige wegvervoermiddelen	6 037	5 978	6 060	6 465	7 480
Treinen en trams	6 419	6 602	6 724	6 678	6 792
Schepen	9 866	10 414	10 767	11 043	11 159
Vliegtuigen	5 337	5 154	4 999	6 756	8 324
Computers	6 330	6 449	6 627	7 413	8 054
Telecommunicatie apparatuur	929	988	1 038	1 084	1 178
Machines en installaties	148 722	150 034	152 202	156 768	160 148
Overige materiële vaste activa	17 594	17 155	16 869	16 919	17 115
In cultuur gebrachte activa	577	556	590	620	624
Onderzoek en ontwikkeling	41 735	42 464	43 304	44 456	45 646
Computerprogrammatuur en databanken	21 057	22 000	23 200	25 169	26 834
Overige immateriële activa	6 324	6 757	7 183	7 492	7 647
Voorraden	93 813	93 276	92 196	93 117	92 322
Grond	232 619	208 790	210 449	223 734	234 844
Grond onder woningen	132 711	118 179	125 941	138 172	152 638
Grond onder bedrijfsgebouwen	83 954	74 595	67 048	66 913	62 805
Landbouwgrond	15 954	16 017	17 460	18 649	19 402
Olie- en gasreserves ¹⁾	0	0	0	0	0
Totaal niet-financiële activa	1 083 733	1 068 187	1 073 021	1 093 705	1 119 317
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	5 388	5 505	5 142	4 541	4 179
Girale deposito's	101 645	108 439	156 624	152 181	166 811
Spaartegoeden					
Overige deposito's	75 303	79 482	64 678	66 189	66 598
Kortlopende schuldbewijzen	10 397	11 237	10 751	10 689	9 789
Langlopende schuldbewijzen	11 966	12 927	14 597	15 906	14 617
Kortlopende leningen	129 596	125 502	115 513	133 926	138 422
Langlopende leningen	168 154	181 983	161 294	252 800	256 646
Aandelen en overige deelnemingen	530 860	580 801	646 493	714 133	826 906
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	16 133	23 838	14 977	11 079	12 706
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	1 089	883	- 135	- 435	- 105
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	161 863	168 942	178 132	179 865	180 975
Totaal vorderingen	1 212 394	1 299 539	1 368 066	1 540 874	1 677 544
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen	3 886	4 737	5 020	3 747	3 349
Langlopende schuldbewijzen	68 448	66 769	67 291	76 017	92 083
Kortlopende leningen	259 986	242 959	273 953	262 922	248 296
Langlopende leningen	455 972	474 742	461 500	516 363	520 818
Aandelen en overige deelnemingen	861 355	912 919	948 815	1 074 283	1 190 505
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	16	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	489	380	531	441	567
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	129 082	125 643	129 279	129 164	129 707
Totaal schulden	1 779 234	1 828 149	1 886 389	2 062 937	2 185 325
Financieel vermogenssaldo	- 566 840	- 528 610	- 518 323	- 522 063	- 507 781
Netto vermogen	516 893	539 577	554 698	571 642	611 536

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

S 4.3 Balansen van de sector financiële instellingen

	2013	2013	2014	2015	2016*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	45 874	44 477	42 198	40 139	39 695
Woningen	23 114	22 746	21 354	20 062	20 403
Bedrijfsgebouwen	11 783	10 814	9 765	8 676	7 484
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	74	71	70	67	67
Overdrachtskosten op grond	3 130	3 063	3 078	3 026	3 084
Vervoermiddelen	294	281	275	272	272
Personenauto's	246	242	241	242	245
Overige wegvervoermiddelen	48	39	34	29	27
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	0	0	0	0	0
Vliegtuigen	0	0	0	0	0
Computers	1 251	1 280	1 258	1 220	1 195
Telecommunicatie apparatuur	192	190	199	204	230
Machines en installaties	215	203	195	194	187
Overige materiële vaste activa	420	420	407	385	368
In cultuur gebrachte activa	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	707	704	724	753	789
Computerprogrammatuur en databanken	4 596	4 622	4 810	5 232	5 578
Overige immateriële activa	98	81	64	50	38
Voorraden	0	0	0	0	0
Grond	29 677	26 522	26 501	27 903	29 851
Grond onder woningen	19 630	17 383	17 976	19 288	21 545
Grond onder bedrijfsgebouwen	4 495	3 578	2 864	2 673	2 154
Landbouwgrond	5 552	5 561	5 662	5 942	6 152
Olie- en gasreserves ¹⁾	0	0	0	0	0
Totaal niet-financiële activa	75 551	70 999	68 699	68 042	69 546
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	30 267	22 254	24 898	25 166	27 340
Chartaal geld	2 405	2 557	2 249	2 236	1 989
Girale deposito's	255 714	201 012	251 233	324 490	353 893
Spaartegoeden					
Overige deposito's	642 608	508 979	560 147	596 228	652 028
Kortlopende schuldbewijzen	33 502	26 217	42 636	34 567	44 234
Langlopende schuldbewijzen	1 049 965	1 025 470	1 136 150	1 172 588	1 228 403
Kortlopende leningen	827 319	850 978	1 001 701	975 669	951 857
Langlopende leningen	2 204 521	2 132 549	2 138 929	2 159 364	2 226 653
Aandelen en overige deelnemingen	3 617 464	3 846 525	4 149 148	4 374 884	4 638 706
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	46 268	51 462	32 427	31 654	26 563
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	80 290	55 754	124 606	87 138	103 727
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	185 720	181 088	139 264	131 839	142 207
Totaal vorderingen	8 976 043	8 904 845	9 603 388	9 915 823	10 397 600
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten	5 638	5 409	5 769	6 158	6 167
Chartaal geld	48 379	50 669	54 053	57 295	59 534
Girale deposito's	512 254	452 399	581 247	670 894	758 109
Spaartegoeden	336 924	339 219	344 578	350 569	355 464
Overige deposito's	709 942	583 483	568 237	600 478	634 450
Kortlopende schuldbewijzen	120 198	105 132	97 002	96 438	100 928
Langlopende schuldbewijzen	1 302 072	1 247 594	1 277 780	1 247 254	1 250 154
Kortlopende leningen	519 684	526 518	675 641	629 322	651 395
Langlopende leningen	761 170	823 788	783 386	855 033	855 102
Aandelen en overige deelnemingen	3 130 406	3 265 099	3 489 513	3 682 182	3 921 261
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 275 073	1 252 722	1 449 560	1 509 809	1 648 471
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	24 911	24 951	41 081	24 387	31 247
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	266 128	236 710	232 704	217 028	198 879
Totaal schulden	9 012 779	8 913 693	9 600 551	9 946 847	10 471 161
Financieel vermogenssaldo	- 36 736	- 8 848	2 837	- 31 024	- 73 561
Netto vermogen	38 815	62 151	71 536	37 018	- 4 015

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

S 4.4 Balansen van de sector overheid (geconsolideerd)

	2013	2013	2014	2015	2016*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	398 467	404 942	407 298	405 545	407 340
Woningen	3 374	3 381	3 317	3 219	3 219
Bedrijfsgebouwen	89 148	89 588	89 018	85 525	84 494
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	256 711	262 405	265 559	266 032	267 894
Overdrachtskosten op grond	1 782	1 687	1 652	1 597	1 521
Vervoermiddelen	2 816	2 821	2 680	2 726	2 654
Personenauto's	428	459	395	411	426
Overige wegvervoermiddelen	850	914	873	873	847
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	827	797	778	749	736
Vliegtuigen	712	651	635	694	645
Computers	2 806	2 908	2 842	2 720	2 772
Telecommunicatie apparatuur	575	619	658	674	731
Machines en installaties	11 067	10 790	10 262	10 652	10 536
Overige materiële vaste activa	4 374	4 303	4 297	4 287	4 362
In cultuur gebrachte activa	0	0	0	0	0
Onderzoek en ontwikkeling	18 235	18 591	18 958	19 470	20 069
Computerprogrammatuur en databanken	7 581	7 847	8 054	8 641	9 087
Overige immateriële activa	0	0	0	0	0
Voorraden	0	0	0	0	0
Grond	44 120	39 462	36 296	36 780	35 362
Grond onder woningen	2 887	2 605	2 817	3 121	3 430
Grond onder bedrijfsgebouwen	34 956	30 571	27 078	26 943	24 977
Landbouwgrond	6 277	6 287	6 400	6 717	6 954
Olie- en gasreserves ¹⁾	175 235	154 721	124 185	102 770	41 270
Totaal niet-financiële activa	617 822	599 125	567 778	545 096	483 971
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	48	53	37	32	45
Girale deposito's	10 041	7 867	6 270	6 578	7 181
Spaartegoeden					
Overige deposito's	4 896	3 549	4 101	3 110	3 262
Kortlopende schuldbewijzen	832	452	591	393	243
Langlopende schuldbewijzen	19 235	13 705	9 147	8 386	7 722
Kortlopende leningen	520	1 932	1 589	288	283
Langlopende leningen	57 466	65 791	66 338	62 896	57 874
Aandelen en overige deelnemingen	93 465	90 275	89 173	95 296	99 523
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	12 726	9 714	23 619	17 891	15 584
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	46 055	45 167	46 983	44 708	52 189
Totaal vorderingen	245 284	238 505	247 848	239 578	243 906
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's	410	510	310	1 191	3 421
Spaartegoeden					
Overige deposito's	758	752	816	812	579
Kortlopende schuldbewijzen	32 623	26 070	23 085	14 040	16 622
Langlopende schuldbewijzen	345 029	351 806	393 611	388 936	387 467
Kortlopende leningen	26 778	25 769	26 282	26 125	24 184
Langlopende leningen	68 286	67 623	65 820	65 380	64 887
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	0	0	0	0	0
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	27 211	27 632	28 560	33 007	32 074
Totaal schulden	501 095	500 162	538 484	529 491	529 234
Financieel vermogenssaldo	- 255 811	- 261 657	- 290 636	- 289 913	- 285 328
Netto vermogen	362 011	337 468	277 142	255 183	198 643

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

S 4.5 Balansen van de sector huishoudens inclusief izw's t.b.v. huishoudens

	2013	2013	2014	2015	2016*
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
	mln euro				
Niet-financiële activa					
Vaste activa	817 701	807 757	792 166	778 454	789 556
Woningen	721 018	709 084	691 289	675 865	684 068
Bedrijfsgebouwen	55 566	57 952	59 755	60 022	61 488
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	3 752	3 761	3 769	3 745	3 760
Overdrachtskosten op grond	2 895	3 150	3 835	4 684	5 599
Vervoermiddelen	6 660	6 587	6 449	6 575	6 594
Personenauto's	2 238	2 275	2 219	2 330	2 273
Overige wegvervoermiddelen	1 295	1 258	1 249	1 289	1 424
Treinen en trams	0	0	0	0	0
Schepen	3 115	3 041	2 968	2 940	2 879
Vliegtuigen	12	12	12	16	17
Computers	972	989	964	1 037	1 178
Telecommunicatie apparatuur	168	173	180	190	209
Machines en installaties	11 989	11 860	11 858	12 154	12 256
Overige materiële vaste activa	5 572	5 198	4 835	4 645	4 572
In cultuur gebrachte activa	2 343	2 084	2 163	2 105	2 075
Onderzoek en ontwikkeling	3 400	3 450	3 487	3 555	3 652
Computerprogrammatuur en databanken	2 998	3 093	3 193	3 470	3 674
Overige immateriële activa	368	377	390	406	431
Voorraden	8 846	8 137	8 596	7 991	8 012
Grond	677 997	611 252	651 649	717 557	789 657
Grond onder woningen	592 288	525 905	565 342	630 293	700 719
Grond onder bedrijfsgebouwen	21 856	19 906	18 343	18 812	18 069
Landbouwgrond	63 852	65 441	67 964	68 452	70 870
Olie- en gasreserves ¹⁾	0	0	0	0	0
Totaal niet-financiële activa	1 504 543	1 427 146	1 452 412	1 504 002	1 587 225
Financiële activa/passiva					
Vorderingen					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld	12 922	12 376	10 871	10 018	9 241
Girale deposito's	48 644	45 391	48 406	50 127	54 805
Spaartegoeden	338 329	341 179	346 350	351 717	356 710
Overige deposito's	119	144	159	146	24
Kortlopende schuldbewijzen	67	48	75	106	113
Langlopende schuldbewijzen	16 794	12 327	9 858	8 281	7 459
Kortlopende leningen	95	27	279	420	73
Langlopende leningen	2 605	2 542	2 558	2 534	2 518
Aandelen en overige deelnemingen	224 593	235 576	246 412	252 441	252 170
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	1 210 123	1 178 004	1 403 014	1 467 713	1 606 683
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	507	568	592	481	532
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	36 737	35 848	42 027	42 102	34 982
Totaal vorderingen	1 891 535	1 864 030	2 110 601	2 186 086	2 325 310
Schulden					
Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten					
Chartaal geld					
Girale deposito's					
Spaartegoeden					
Overige deposito's					
Kortlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0
Langlopende schuldbewijzen	0	0	0	0	0
Kortlopende leningen	28 189	26 428	25 671	24 283	21 611
Langlopende leningen	729 601	715 695	713 994	724 583	734 007
Aandelen en overige deelnemingen					
Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen	0	0	0	0	0
Financiële derivaten en aandelenopties van werknemers	11	13	13	14	24
Handelskredieten, voorschotten en transitorische posten	59 033	64 178	71 987	74 583	75 068
Totaal schulden	816 834	806 314	811 665	823 463	830 710
Financieel vermogenssaldo	1 074 701	1 057 716	1 298 936	1 362 623	1 494 600
Netto vermogen	2 579 244	2 484 862	2 751 348	2 866 625	3 081 825

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

S 5.1 Niet-financiële balans van de totale economie, 2013

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 019 344	- 3 603	7 744	- 189	0	2 023 296
Woningen	907 849	- 14 236	- 6	49	0	893 656
Bedrijfsgebouwen	368 540	4 937	159	- 49	0	373 587
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	350 285	3 906	5 646	0	0	359 837
Overdrachtskosten op grond	13 984	- 85	76	0	0	13 975
Vervoermiddelen	55 491	258	306	0	0	56 055
Personenauto's	20 974	- 99	319	0	0	21 194
Overige wegvervoermiddelen	8 229	86	- 126	0	0	8 190
Treinen en trams	6 419	103	80	0	0	6 602
Schepen	13 809	234	210	0	0	14 253
Vliegtuigen	6 060	- 66	- 177	0	0	5 816
Computers	11 359	- 15	282	0	0	11 626
Telecommunicatie apparatuur	1 864	- 4	111	0	0	1 970
Machines en installaties	171 993	776	119	0	0	172 887
Overige materiële vaste activa	27 960	164	- 1 046	0	0	27 077
In cultuur gebrachte activa	2 920	- 244	152	- 189	0	2 640
Onderzoek en ontwikkeling	64 077	515	618	0	0	65 209
Computerprogrammatuur en databanken	36 232	275	1 055	0	0	37 562
Overige immateriële activa	6 791	152	271	0	0	7 214
Voorraden	102 658	- 259	1 466	- 39	- 2 413	101 413
Grond	984 413	- 109 051	0	10 665	0	886 026
Grond onder woningen	747 516	- 92 690	0	9 245	0	664 072
Grond onder bedrijfsgebouwen	145 262	- 18 012	0	1 399	0	128 649
Landbouwgrond	91 635	1 650	0	20	0	93 305
Olie- en gasreserves ¹⁾	175 235	- 8 303	0	- 12 211	0	154 721
Totaal niet-financiële balans	3 281 650	- 121 217	9 210	- 1 774	- 2 413	3 165 456

S 5.2 Niet-financiële balans van de totale economie, 2014

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 023 296	- 20 913	9 335	- 186	506	2 012 039
Woningen	893 656	- 25 418	991	73	0	869 302
Bedrijfsgebouwen	373 587	910	- 110	- 73	0	374 313
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	359 837	1 082	5 358	0	0	366 277
Overdrachtskosten op grond	13 975	499	519	0	0	14 993
Vervoermiddelen	56 055	417	- 636	0	506	56 342
Personenauto's	21 194	- 86	- 371	0	506	21 243
Overige wegvervoermiddelen	8 190	- 96	122	0	0	8 216
Treinen en trams	6 602	109	14	0	0	6 724
Schepen	14 253	325	- 65	0	0	14 513
Vliegtuigen	5 816	167	- 336	0	0	5 647
Computers	11 626	- 44	109	0	0	11 692
Telecommunicatie apparatuur	1 970	- 17	121	0	0	2 074
Machines en installaties	172 887	700	929	0	0	174 517
Overige materiële vaste activa	27 077	144	- 813	0	0	26 408
In cultuur gebrachte activa	2 640	123	176	- 186	0	2 753
Onderzoek en ontwikkeling	65 209	544	719	0	0	66 472
Computerprogrammatuur en databanken	37 562	3	1 693	0	0	39 257
Overige immateriële activa	7 214	143	280	0	0	7 636
Voorraden	101 413	- 1 096	2 633	9	- 2 168	100 792
Grond	886 026	27 880	0	10 989	0	924 895
Grond onder woningen	664 072	39 200	0	8 804	0	712 076
Grond onder bedrijfsgebouwen	128 649	- 14 574	0	1 257	0	115 333
Landbouwgrond	93 305	3 254	0	927	0	97 486
Olie- en gasreserves ¹⁾	154 721	- 14 264	0	- 16 272	0	124 185
Totaal niet-financiële balans	3 165 456	- 8 393	11 968	- 5 460	- 1 661	3 161 910

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

S 5.3 Niet-financiële balans van de totale economie, 2015

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 012 039	- 32 383	20 709	- 205	832	2 000 991
Woningen	869 302	- 27 402	4 827	58	0	846 785
Bedrijfsgebouwen	374 313	- 7 580	579	- 58	0	367 254
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	366 277	- 3 626	6 067	0	0	368 718
Overdrachtskosten op grond	14 993	693	731	0	0	16 417
Vervoermiddelen	56 342	549	2 129	0	832	59 852
Personenauto's	21 243	161	1 028	0	- 111	22 321
Overige wegvervoermiddelen	8 216	- 16	457	0	0	8 656
Treinen en trams	6 724	- 46	- 1	0	0	6 678
Schepen	14 513	282	- 63	0	0	14 732
Vliegtuigen	5 647	167	709	0	943	7 465
Computers	11 692	- 279	977	0	0	12 390
Telecommunicatie apparatuur	2 074	- 181	259	0	0	2 152
Machines en installaties	174 517	3 523	1 729	0	0	179 768
Overige materiële vaste activa	26 408	283	- 456	0	0	26 236
In cultuur gebrachte activa	2 753	- 43	204	- 190	0	2 725
Onderzoek en ontwikkeling	66 472	995	767	0	0	68 234
Computerprogrammatuur en databanken	39 257	590	2 665	0	0	42 512
Overige immateriële activa	7 636	95	232	- 15	0	7 948
Voorraden	100 792	- 1 625	3 349	18	- 1 426	101 108
Grond	924 895	76 182	0	4 898	0	1 005 974
Grond onder woningen	712 076	71 961	0	6 836	0	790 874
Grond onder bedrijfsgebouwen	115 333	- 1 311	0	1 319	0	115 341
Landbouwgrond	97 486	5 531	0	- 3 258	0	99 760
Olie- en gasreserves ¹⁾	124 185	- 21 738	0	323	0	102 770
Totaal niet-financiële balans	3 161 910	20 436	24 058	5 034	- 594	3 210 844

S 5.4 Niet-financiële balans van de totale economie, 2016*

	Beginbalans	Herwaardering	Kapitaal- vorming	Overige volume- mutaties	Statistisch verschil	Eindbalans
	mln euro					
Vaste activa	2 000 991	2 395	25 660	- 184	- 121	2 028 742
Woningen	846 785	223	9 037	298	85	856 427
Bedrijfsgebouwen	367 254	- 1 236	919	- 298	- 36	366 604
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	368 718	- 399	5 714	0	- 30	374 002
Overdrachtskosten op grond	16 417	345	1 134	0	- 79	17 817
Vervoermiddelen	59 852	637	2 035	0	135	62 659
Personenauto's	22 321	294	- 382	0	97	22 330
Overige wegvervoermiddelen	8 656	59	1 028	0	34	9 778
Treinen en trams	6 678	128	- 34	0	19	6 792
Schepen	14 732	72	- 30	0	0	14 774
Vliegtuigen	7 465	84	1 452	0	- 16	8 986
Computers	12 390	- 167	1 129	0	- 153	13 198
Telecommunicatie apparatuur	2 152	- 39	162	0	72	2 347
Machines en installaties	179 768	1 300	2 066	0	- 8	183 126
Overige materiële vaste activa	26 236	246	- 178	0	113	26 417
In cultuur gebrachte activa	2 725	- 13	171	- 184	1	2 699
Onderzoek en ontwikkeling	68 234	1 023	908	0	- 9	70 156
Computerprogrammatuur en databanken	42 512	377	2 490	0	- 206	45 173
Overige immateriële activa	7 948	100	73	0	- 5	8 116
Voorraden	101 108	- 1 342	585	23	- 41	100 334
Grond	1 005 974	79 194	0	4 545	0	1 089 714
Grond onder woningen	790 874	82 119	0	5 338	0	878 331
Grond onder bedrijfsgebouwen	115 341	- 6 406	0	- 930	0	108 005
Landbouwgrond	99 760	3 481	0	137	0	103 377
Olie- en gasreserves ¹⁾	102 770	- 57 054	0	- 4 446	0	41 270
Totaal niet-financiële balans	3 210 844	23 193	26 245	- 62	- 161	3 260 059

¹⁾ Over het te hanteren plafond voor de komende jaren van de aardgaswinning in Groningen verscheen recent een nieuw voorstel en is door de politiek nog geen besluit genomen op het moment van samenstellen van deze cijfers. Daarom is voor de berekening van de olie- en gasreserves in deze publicatie uitgegaan van het extractieprofiel op basis van de laatst bekende winningsplannen en het laatst bekende extractieplafond.

7.

Overige

tabellen

O 1.1 Belastingen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 610	41 699	42 424	42 708	44 879	48 557
Loonbelasting	47 560	45 530	45 851	45 958	54 261	55 607
Vennootschapsbelasting	12 409	11 854	12 447	14 511	16 108	21 035
Accijnzen	11 268	11 289	10 885	11 598	11 207	11 707
Milieuheffingen	7 358	7 000	7 741	7 719	7 979	8 378
Motorrijtuigenbelasting	5 054	5 015	4 967	5 434	5 539	5 576
Belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm)	1 978	1 500	1 159	1 121	1 462	1 551
Overdrachtsbelasting	1 935	1 128	1 104	1 566	1 772	2 292
Onroerendezaakbelasting	3 171	3 337	3 439	3 542	3 691	3 770
Dividendbelasting	4 231	4 095	3 941	5 279	5 251	5 042
Invoerrechten	1 889	1 780	1 756	2 046	2 266	2 340
Vermogensheffingen ¹⁾	1 592	1 432	1 870	1 665	1 752	1 986
Vermogensbelasting	11	2	1	0	0	0
Assurantiebelaasting	1 020	1 145	2 343	2 366	2 375	2 465
Overige	2 981	2 709	3 382	6 908	2 961	- 13
Belastingen	144 067	139 515	143 310	152 421	161 503	171 243
Belastingen op productie en invoer	71 871	70 513	73 439	77 597	79 003	84 876
Belastingen op inkomen en vermogen	70 604	67 570	68 001	73 159	80 748	84 381
Vermogensheffingen ¹⁾	1 592	1 432	1 870	1 665	1 752	1 986
Betaald door:						
Ingezetenen	140 369	135 588	139 450	147 786	156 998	166 802
Buitenland	3 698	3 927	3 860	4 635	4 505	4 441
Ontvangen door:						
Overheid	139 852	135 482	139 107	147 758	156 300	165 634
Buitenland	4 215	4 033	4 203	4 663	5 203	5 609

¹⁾ Vermogensheffingen zijn niet-periodieke belastingen op vermogen. Deze bestaan hoofdzakelijk uit erfbelasting.

O 1.2 Belastingen op inkomen en vermogen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Belastingen op inkomen	63 904	60 806	61 140	65 778	73 292	76 814
Vennootschapsbelasting	12 409	11 854	12 447	14 511	16 108	21 035
Loonbelasting	47 560	45 530	45 851	45 958	54 261	55 607
Inkomstenbelasting	- 533	- 902	- 1 337	- 190	- 2 566	- 5 111
Dividendbelasting	4 231	4 095	3 941	5 279	5 251	5 042
Kansspelbelasting	237	229	238	220	238	241
Belastingen op vermogen	6 700	6 764	6 861	7 381	7 456	7 567
Vermogensbelasting	11	2	1	0	0	0
Motorrijtuigenbelasting	4 078	4 047	4 008	4 386	4 470	4 500
Milieuheffingen	1 973	2 030	2 084	2 134	2 170	2 242
Rioolrechten	1 148	1 192	1 229	1 262	1 286	1 318
Heffingen op waterverontreiniging	825	838	855	872	884	924
Omslagheffing waterschappen	450	466	492	517	514	544
Overige	188	219	276	344	302	281
Belastingen op inkomen en vermogen	70 604	67 570	68 001	73 159	80 748	84 381
Betaald door:						
Niet-financiële vennootschappen	10 015	9 561	10 032	11 674	12 983	16 503
Financiële instellingen	3 213	3 151	3 315	3 590	4 070	5 455
Overheid	0	0	0	54	0	2
Huishoudens	53 744	50 990	50 924	53 337	59 320	58 111
Buitenland ¹⁾	3 632	3 868	3 730	4 504	4 375	4 310
Ontvangen door:						
Overheid	68 629	65 633	65 946	71 052	78 305	81 998
Buitenland ¹⁾	1 975	1 937	2 055	2 107	2 443	2 383

¹⁾ Betreft de dividendbelasting en de loonbelasting van en aan het buitenland.

O 1.3 Belastingen op productie en invoer

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Productgebonden belastingen	64 886	63 295	65 415	67 125	69 892	75 091
Belasting over de toegevoegde waarde (btw)	41 610	41 699	42 424	42 708	44 879	48 557
Invoerrechten aan de EU	1 889	1 780	1 756	2 046	2 266	2 340
EU-heffingen op voedingsmiddelen	297	267	253	370	356	243
Accijnzen	11 268	11 289	10 885	11 598	11 207	11 707
Benzine	4 101	4 007	3 960	4 042	4 109	4 226
Overige minerale oliën	3 644	3 578	3 630	3 833	3 757	3 862
Tabak	2 527	2 653	2 228	2 632	2 222	2 491
Alcohol	314	348	306	311	314	324
Overige accijnzen	682	703	761	780	805	804
Verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken e.d.	159	158	154	213	207	256
Verbruiksbelasting op milieugrondslag	4 408	4 013	4 997	4 810	5 024	5 331
Belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm)	1 978	1 500	1 159	1 121	1 462	1 551
Kansspelbelasting	238	230	239	220	238	241
Overdrachtsbelasting	1 935	1 128	1 104	1 566	1 772	2 292
Assurantebelasting	1 020	1 145	2 343	2 366	2 375	2 465
Kapitaalsbelasting	- 5	0	0	0	0	0
Voorraadheffing olie	89	86	101	107	106	108
Niet-productgebonden belastingen op productie	6 985	7 218	8 024	10 472	9 111	9 785
Onroerendezaakbelasting	3 171	3 337	3 439	3 542	3 691	3 770
Motorrijtuigenbelasting	976	968	959	1 048	1 069	1 076
Milieuheffingen	977	957	660	775	785	805
Rioolrechten	220	227	234	235	245	250
Heffingen op waterverontreiniging	325	323	327	326	328	328
Emissierechten	92	56	43	148	164	188
Overige milieuheffingen	340	351	56	66	48	39
Omslagheffing waterschappen	705	721	761	778	832	817
Bankenbelasting	0	536	507	1 453	932	473
Verhuurdersheffing	0	0	48	1 224	1 345	1 474
Heffing depositogarantiestelsel	0	0	0	0	0	448
EU-heffing op voorraden suiker	0	0	0	0	0	0
EU-heffing depositogarantiestelsel	0	0	0	0	0	502
Overige niet-productgebonden belastingen op productie	1 156	699	1 650	1 652	457	420
Belastingen op productie en invoer (betaald door ingezetenen)	71 871	70 513	73 439	77 597	79 003	84 876
Ontvangen door:						
Overheid	69 685	68 466	71 430	75 181	76 381	81 791
Buitenland (EU)	2 186	2 047	2 009	2 416	2 622	3 085

O 2 Uitgaven van de overheid naar COFOG-functie (geconsolideerd)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Algemeen overheidsbestuur	34 136	33 612	33 472	34 764	33 986	30 304
Uitvoerende en wetgevende organen	13 292	13 247	13 709	15 464	15 026	12 040
Hulp aan het buitenland	4 015	3 766	3 706	3 397	3 678	3 703
Algemene dienstverlening	1 370	1 398	1 438	1 667	1 788	1 909
Fundamenteel onderzoek	2 959	2 934	2 970	3 051	3 188	3 307
Onderzoek algemeen overheidsbestuur	74	58	56	42	38	32
Algemeen overheidsbestuur (overig)	27	33	31	28	33	34
Verrichtingen overheidsschuld	12 399	12 176	11 562	11 115	10 235	9 279
Algemene overdrachten overheden	0	0	0	0	0	0
Landsverdediging	8 167	7 512	7 541	7 325	7 738	8 253
Defensie	6 368	5 715	5 873	5 593	6 150	6 954
Bescherming burgerbevolking	0	0	0	0	0	0
Militaire hulp aan het buitenland	247	215	194	275	363	426
Onderzoek landsverdediging	84	116	96	98	124	122
Landsverdediging (overig)	1 468	1 466	1 378	1 359	1 101	751
Openbare orde en veiligheid	12 204	12 477	12 880	12 353	12 625	13 019
Politie	5 176	5 420	5 574	5 476	5 652	5 882
Brandweer	1 548	1 571	1 769	1 548	1 620	1 652
Rechtspraak	1 989	1 929	1 933	1 859	1 926	1 916
Gevangeniswezen	2 368	2 419	2 375	2 316	2 209	2 327
Onderzoek openbare orde	79	76	78	97	116	124
Openbare orde en veiligheid (overig)	1 044	1 062	1 151	1 057	1 102	1 118
Economische aangelegenheden	30 726	28 770	25 062	27 639	27 173	27 446
Algemene economische aangelegenheden	5 217	4 457	4 972	3 601	3 894	3 453
Landbouw, bosbouw, visserij en jacht	1 282	1 106	1 011	559	- 149	756
Brandstoffen en energie	885	865	864	871	891	1 115
Mijnbouw, industrie, bouwnijverheid	693	741	605	525	564	511
Vervoer	16 205	15 456	15 659	15 825	15 783	15 042
Communicatie	60	71	3 720	77	68	89
Andere bedrijfstakken	2 276	2 346	1 968	2 334	2 396	2 268
Onderzoek economische aangelegenheden	3 725	3 431	3 591	3 690	3 633	4 117
Economische aangelegenheden (overig)	383	297	112	157	93	95
Milieubescherming	10 295	10 073	10 076	9 770	10 412	9 571
Afvalbeheer	3 538	3 573	3 474	3 440	3 411	3 428
Afvalwaterbeheer	3 611	3 518	3 600	3 119	3 289	3 348
Bestrijding milieuverontreiniging	2 086	1 953	1 939	1 891	1 776	1 824
Biodiversiteit en landschap	726	710	791	1 070	1 692	705
Onderzoek milieubescherming	160	150	140	132	123	124
Milieubescherming (overig)	174	169	132	118	121	142
Huisvesting en gemeenschapsvoorzieningen	3 044	3 322	3 437	3 051	2 313	2 189
Huisvesting	1 214	1 622	1 878	1 498	759	564
Stads- en plattelandsontwikkeling	1 300	1 214	1 105	1 119	1 117	1 156
Watervoorziening	1	2	2	3	0	0
Straatverlichting	117	110	110	123	116	117
Onderzoek huisvesting en gemeenschapsvoorzieningen	254	209	221	215	223	231
Huisvesting en gemeenschapsvoorzieningen (overig)	158	165	121	93	98	121
Volksgezondheid	50 917	53 640	53 561	54 044	55 385	54 064
Medische producten	6 810	6 427	5 719	5 819	5 878	5 536
Extramurale medische zorg	13 996	14 114	14 004	13 952	14 804	14 481
Intramurale medische zorg	24 860	27 819	28 342	28 667	28 704	27 934
Openbare gezondheidszorg	1 343	1 365	1 354	1 354	1 465	1 526
Onderzoek gezondheidszorg	1 868	1 872	1 972	2 085	2 124	2 195
Volksgezondheid (overig)	2 040	2 043	2 170	2 167	2 410	2 392
Recreatie, cultuur en religie	10 808	10 382	10 024	9 644	9 575	9 431
Recreatie en sport	3 893	3 672	3 649	3 491	3 502	3 410
Cultuur	3 259	3 194	3 127	3 033	3 172	3 125
Omroepen en uitgeverijen	1 015	1 127	1 051	1 022	1 031	1 032
Maatschappelijke en religieuze organisaties	518	498	501	513	477	480
Onderzoek recreatie, cultuur, religie	190	185	195	202	207	206
Recreatie, cultuur, religie (overig)	1 933	1 706	1 501	1 383	1 186	1 178

O 2 Uitgaven van de overheid naar COFOG-functie (geconsolideerd) (slot)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
	mln euro					
Onderwijs	35 531	35 675	35 268	35 727	36 096	37 157
Basisonderwijs	11 598	11 362	11 181	11 333	10 892	11 039
Voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs	13 579	13 446	13 450	13 991	14 369	15 047
Postmiddelbaar onderwijs	0	0	0	0	0	0
Hoger onderwijs	8 479	9 032	8 905	8 969	9 460	9 721
Onderwijs niet naar niveau ingedeeld	387	373	325	0	2	1
Ondersteunende diensten onderwijs	904	873	833	826	805	799
Onderzoek onderwijs	137	147	161	172	202	217
Onderwijs (overig)	447	442	413	436	366	333
Sociale bescherming	106 182	108 402	110 715	111 887	111 456	113 815
Ziekte en arbeidsongeschiktheid	30 870	31 836	31 113	31 000	29 681	29 633
Ouderdom	40 902	42 854	44 158	45 262	45 682	47 069
Nabestaanden	1 235	1 103	966	822	653	584
Gezin en kinderen	7 707	6 996	6 552	6320,0	8149,0	8543,0
Werkloosheid	10 467	10 380	11 888	12 321	11 789	11 226
Huisvestingskosten	2 327	2 354	2 496	2 841	3 130	3 373
Sociale uitsluiting (overig)	12 162	12 498	13 239	13 010	12 087	13 127
Onderzoek sociale bescherming	223	210	217	226	228	235
Sociale bescherming (overig)	289	171	86	85	57	25
Totaal uitgaven	302 010	303 865	302 036	306 204	306 759	305 249

8.

Toelichtingen

8.1 Nationale rekeningen in hoofdlijnen

Inleiding

Het systeem van nationale rekeningen geeft een kwantitatieve beschrijving van het economische proces in een land en de economische relaties met het buitenland. Als onderdelen van het economisch proces worden onderscheiden: productie, inkomensvorming, inkomensverdeling, bestedingen, financiering en vermogensvorming.

Economisch gebied

De Nederlandse nationale rekeningen hebben betrekking op het economisch gebied van het Koninkrijk der Nederlanden in Europa. Het Nederlandse deel van het continentaal plat in de Noordzee wordt ook beschouwd als deel van dat economisch gebied. De economieën van de buiten Europa liggende landen van het Koninkrijk der Nederlanden (Curaçao, Sint Maarten en Aruba) worden niet beschreven door de Nederlandse nationale rekeningen. De eilanden (openbare lichamen) Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn weliswaar onderdeel van Nederland, maar worden evenmin meegenomen.

Sinds de staatkundige veranderingen per 10-10-2010 is het CBS in Nederland verantwoordelijk voor de statistieken van de eilanden van Caribisch Nederland. In dat kader maakt het CBS ramingen voor het bbp voor elk van deze eilanden. Dit wordt echter niet samengenomen met het Nederlandse bbp.

Economische indicatoren

Centraal in de nationale rekeningen staat een aantal belangrijke economische indicatoren zoals het binnenlands product en het nationaal inkomen. Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De volumeverandering van het bbp in een bepaalde tijdsperiode is de maatstaf voor de groei (of krimp) van de economie. Volumeveranderingen zijn geschoond voor prijsveranderingen.

Het nationaal inkomen is de som van de primaire inkomens (lonen, winsten en per saldo ontvangen rente en dividenden) van de ingezetenen van een land. Het nationaal inkomen kan bruto of netto worden bepaald, dat wil zeggen inclusief of exclusief het verbruik van vaste activa (ook wel afschrijvingen genoemd). Het bruto nationaal inkomen (bni) is gelijk aan het bruto binnenlands product plus het saldo van de primaire inkomensstromen van en naar het buitenland.

Statistische beschrijving economisch proces

Er zijn landen waar de nationale rekeningen uitsluitend betrekking hebben op een raming voor een of meer van deze macrovariabelen. Er is dan niet echt sprake van een statistische beschrijving van het economisch proces. Vóór de Tweede Wereldoorlog was dit ook in Nederland het geval; de grondslagen voor een geïntegreerd systeem zoals we dat nu kennen, waren toen ook nog niet gelegd. In een uitgebouwd nationale-rekeningenstelsel zoals dat nu in Nederland wordt samengesteld gaat de beschrijving veel verder. Om te beginnen wordt er een uitgebreid overzicht gegeven van de productie van goederen en diensten. Ook wordt vastgelegd hoeveel en wat er wordt geconsumeerd, waarin wordt geïnvesteerd en wat er wordt in- en uitgevoerd. Verder bevatten de nationale rekeningen

de inkomensvorming, evenals de herverdeling door belasting- en premieheffing en sociale uitkeringen. Ten slotte maken ook financiële transacties en vermogensvorming deel uit van de nationale rekeningen.

Dit alles gebeurt niet alleen voor het totaal van de volkshuishouding maar ook voor onderdelen daarvan. De beschrijving van de productie bijvoorbeeld wordt gedetailleerd naar bedrijfsklassen. Voor de beschrijving van inkomensverdeling, financiering en vermogensvorming wordt de economie onderscheiden in sectoren zoals de overheid, huishoudens, niet-financiële vennootschappen en financiële instellingen. Hiermee zijn ook de twee hoofdsystemen van de nationale rekeningen afgebakend: productie wordt beschreven in de zogenoemde aanbod- en gebruiktabellen (AGT). Inkomensverdeling, financiering en vermogensvorming valt onder de sectorrekeningen, waarvoor soms de naam inkomens- en vermogensrekeningen wordt gehanteerd. Arbeid wordt als een derde hoofdsysteem gezien. Wel ligt deze in de praktijk dicht tegen de productie aan. De drie hoofdsystemen raken elkaar op belangrijke onderdelen als toegevoegde waarde en beloning. Daardoor zijn ze (door integratie) volledig consistent met elkaar.

Consistente beschrijving

Dat de nationale rekeningen een systeem worden genoemd is gerechtvaardigd doordat ze een samenhangend en geïntegreerd geheel vormen waarin alle variabelen op een consistente wijze met elkaar samenhangen. Dit draagt belangrijk bij aan kwaliteit en gebruiksmogelijkheden. De kwaliteit wordt er door bevorderd omdat de definitie- en vergelijkingen die aan het systeem ten grondslag liggen het mogelijk maken om gegevens uit verschillende bronstatistieken aan elkaar te relateren. Ook als de uitkomsten van deze bronstatistieken niet sluiten, kan via integratie tot de meest plausibele schattingen worden gekomen. De gebruiksmogelijkheden van de nationale rekeningen worden bevorderd doordat de systematiek het mogelijk maakt allerlei verschijnselen met elkaar in verband te brengen.

De genoemde systematiek leidt echter ook tot beperkingen, vooral ten aanzien van de mogelijkheid om wijzigingen in concepten en definities door te voeren. Partiële veranderingen zijn zonder meer uitgesloten. Een verandering bijvoorbeeld in wat tot de productie gerekend moet worden is alleen mogelijk als tegelijkertijd begrippen als inkomen, consumptie, besparingen en investeringen aangepast worden.

Diverse gebruiksmogelijkheden

De gebruiksmogelijkheden van de nationale rekeningen zijn zeer divers. Allereerst worden binnenlands product en nationaal inkomen vaak gehanteerd als een maatstaf voor het functioneren van de economie van een land, het succes van het gevoerde financieel-economische beleid en de financiële draagkracht van de samenleving. Het vorderingensaldo van de overheid en de overheidsschuld worden bijvoorbeeld uitgedrukt als percentage van het bbp (EMU-norm). Verder is het bni één van de grondslagen voor de afdrachten aan de Europese Unie. Het nationaal inkomen wordt gebruikt als richtlijn voor de omvang van de ontwikkelingshulp en als basis voor allerlei kengetallen ten aanzien van de overheid. Verder kan uit de nationale rekeningen het relatieve belang van een bedrijfstak voor de economie afgelezen worden, bijvoorbeeld door zijn aandeel in het binnenlands product.

Voorts worden nationale-rekeningengegevens veelvuldig gebruikt voor prognoses en analyses. Omdat ze een geïntegreerde en gecoördineerde beschrijving van de economie geven, zijn de nationale-rekeningengegevens bij uitstek geschikt voor gebruik in modellen die de economische ontwikkeling voorspellen en de invloed van beleidsvarianten toetsen.

Ten slotte kan nog gewezen worden op het gebruik van de gegevens over de productie-structuur. Deze vormen een specifieke dataset (aanbod- en gebruiktabellen en input-outputtabellen), die eveneens dient als basis voor een zeer pluriform gebruik. Voorbeelden zijn studies naar energiegebruik, milieuvervuiling en de gevolgen van belastingmaatregelen op de productie en werkgelegenheid.

Institutionele benadering

In de nationale rekeningen wordt een beschrijving gegeven vanuit de invalshoek van de economische actoren. Dit wordt de institutionele benadering genoemd. Bij een institutionele beschrijving van het productieproces staan de producenten centraal. Deze worden op basis van het zwaartepunt van hun economische activiteit ingedeeld in bedrijfstakken. Producenten bijvoorbeeld die vervoer als hoofdactiviteit hebben worden ingedeeld in de bedrijfstak vervoer, opslag en communicatie. Dit leidt tot goede informatie over de totale productiewaarde van de producenten die tot een bepaalde bedrijfsgroep gerekend worden en sluit aan bij de werkelijkheid waarin de producent opereert. Deze benadering betekent echter tevens dat ook de productie uit hoofde van eventuele nevenactiviteiten in de productiewaarde van een bedrijfstak wordt meegenomen. Dat geldt bijvoorbeeld voor een textielfabriek die ook producten rechtstreeks verkoopt aan consumenten (detailhandel).

Iedere keuze die in dit kader is gemaakt, is er op gericht dat de nationale rekeningen voor zoveel mogelijk doeleinden bruikbaar zijn. Voor specifieke oogmerken worden aparte modules gemaakt die dan in aanvulling op de standaard nationale rekeningen de gegevens bevatten die nodig zijn voor een bijzondere invalshoek of een specifiek gebruik.

Internationale vergelijkbaarheid en gebruik

Internationale vergelijkbaarheid is een belangrijk kenmerk van de nationale rekeningen. De begrippen, classificaties en methoden van de nationale rekeningen zijn wereldwijd gestandaardiseerd en vastgelegd in internationale richtlijnen (SNA 2008 en ESR 2010).

Nederland is op grond van internationale regelgeving verplicht om nauwkeurig omschreven gegevens op vastgelegde tijdstippen aan internationale instellingen te leveren. De belangrijkste levering betreft die aan het statistisch bureau van de Europese Unie (Eurostat). Deze instelling draagt ook zorg voor een verdere doorlevering van de cijfers aan onder andere de Europese Centrale Bank (ECB) en de Organisatie voor Economische samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Tevens berekent Eurostat de totalen voor de Europese Unie (EU) en de eurozone.

Veel internationale verdragen en internationale richtlijnen bevatten verwijzingen naar of gegevens uit de nationale rekeningen. De internationale betekenis en het administratieve gebruik van de nationale rekeningen is de laatste decennia sterk toegenomen. Zowel de btw-bijdrage als de bni-bijdrage van Nederland aan de Europese Unie is gebaseerd op de nationale rekeningen. Ook aan de inkomstenkant van Nederland spelen de nationale rekeningen een belangrijke rol. De verdeling van het bbp over regio's, zoals deze kan worden afgeleid uit de regionale (nationale) rekeningen bepaalt mede de hoogte van de bijdragen die een lidstaat ontvangt uit de Europese structuurfondsen. Kortom, de netto financiële positie van Nederland ten opzichte van de EU wordt grotendeels bepaald door gegevens uit de nationale rekeningen.

Door het toegenomen belang van onder meer het bni is het steeds belangrijker geworden dat alle lidstaten statistische begrippen op precies dezelfde manier toepassen. Daarom zijn afspraken gemaakt over het opstellen van onderling vergelijkbare, oftewel

‘geharmoniseerde’ cijfers. Onder auspiciën van Eurostat is het bni-comité opgericht dat als taak heeft toe te zien op de kwaliteit van de bni-ramingen van de lidstaten. Het comité controleert in hoeverre de voorschriften worden nageleefd. Controles vinden ook plaats door de Europese Rekenkamer. De kwaliteit en internationale vergelijkbaarheid van de nationale rekeningen wordt hierdoor gunstig beïnvloed.

Bij de eisen voor toetreding tot de EMU (vastgelegd in het Verdrag van Maastricht) en in het Stabiliteits- en groeipact (vastgelegd in het Verdrag van Amsterdam) spelen overheidsschuld en overheidstekort als percentage van het bbp een wezenlijke rol. Ook een eventuele boete bij het niet nakomen van de verplichtingen in het stabiliteitspact en eventuele verzachtende omstandigheden (economische depressie) zijn gerelateerd aan de nationale rekeningen.

Welvaart

Vanwege het veelvuldige en veelzijdige gebruik van de nationale-rekeningencijfers is het van belang dat de precieze betekenis van deze gegevens ook voor iedereen duidelijk is. Het binnenlands product en het nationaal inkomen vormen bijvoorbeeld maar enkele indicaties voor de welvaart. Zaken als inkomensverdeling, (niet gecompenseerde) schade aan het milieu en geluk zitten er niet in. Vanuit de nationale rekeningen wordt dan ook gewerkt aan een verbreding van het arsenaal aan begrippen dat geïntegreerd naar buiten wordt gebracht. Deze blijven vooralsnog wel buiten het kernsysteem van de nationale rekeningen. Voorbeelden van de verbreding zijn indicatoren voor duurzame ontwikkeling en groene groei.

Milieu

In het reguliere deel van de nationale rekeningen zijn de milieuaspecten van productie en consumptie slechts in beperkte mate meegenomen. Alleen voor zover economische actoren (bedrijven, overheden, consumenten) daadwerkelijk uitgaven doen om vervuiling tegen te gaan, komen deze ook in de nationale rekeningen terecht. Indien bijvoorbeeld de overheid zorgt voor waterzuivering of bodemsanering, wordt dit gerekend tot de overheidsproductie en draagt dit bij aan het nationaal inkomen. De vervuiling zelf komt niet tot uiting in de in geld uitgedrukte transacties. Wel is het zo dat, als er via de markt of het democratisch proces aan milieubederf een prijskaartje gehangen wordt, dit in het huidige stelsel van de nationale rekeningen enigszins tot uitdrukking komt. Milieuheffingen bijvoorbeeld vormen een onderdeel van de transacties die in het kader van de nationale rekeningen beschreven worden.

Daarom worden in een afzonderlijke module in samenhang met de nationale rekeningen (en macro-economische grootheden als het nationaal inkomen) milieueffecten zo volledig mogelijk te gekwantificeerd in statistisch waarneembare fysieke eenheden. Tevens worden uitgaven aan het milieu in de vorm van milieubelastingen of milieureinigingsdiensten in deze milieurekeningen verbijzonderd.

Overige deelsystemen

Naast de hoofdsystemen AGT, sectorrekeningen en arbeid zijn er specifieke onderwerpen in aparte modules ondergebracht. De milieurekeningen zijn hiervan een voorbeeld. Andere modules zijn er op het terrein van regio, groeianalyse en toerisme.

8.2 Transacties in de nationale rekeningen

Inleiding

In de nationale rekeningen worden, uitgaande van internationale richtlijnen, transacties beschreven van bedrijfseenheden (gegroepeerd in bedrijfsklassen) en van institutionele eenheden (gegroepeerd in sectoren). De transacties van bedrijfseenheden worden beschreven in de aanbod- en gebruiktabellen (AGT). Hierbij ligt het accent op de goederen- en dienstentransacties en de beschrijving van het productieproces en de inkomensvorming. Bedrijfseenheden worden ingedeeld naar economische activiteit (bedrijfsklasse) volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008. De transacties van institutionele eenheden worden beschreven in het rekeningenstelsel, het domein van de sectorrekeningen. Hierbij ligt het accent op inkomensverdeling, besteding en financiering. In deze toelichting komen de diverse transacties aan de orde. Institutionele eenheden worden in gedeeld in (sub)sectoren volgens het Europees Systeem van rekeningen (ESR) 2010.

Een transactie is een economische stroom, d.w.z. een interactie met wederzijdse instemming, tussen institutionele eenheden of soms binnen een institutionele eenheid. In dat laatste geval is het zinvol om de stroom als transactie te beschouwen omdat de eenheid in twee verschillende hoedanigheden functioneert. Transacties worden in vier hoofdgroepen ingedeeld:

- transacties in producten. Deze beschrijven de oorsprong (binnenlandse output of invoer) en het gebruik van producten (intermediair verbruik, finale consumptie, investering — waaronder het verbruik van vaste activa valt — of uitvoer)
- verdelingstransacties. Deze beschrijven hoe de bij de productie gegenereerde toegevoegde waarde over arbeid, kapitaal en overheid wordt verdeeld, en hoe inkomen en vermogen worden herverdeeld (inkomsten- en vermogensbelasting, en andere overdrachten)
- financiële transacties. Deze beschrijven de mutaties van de financiële activa en passiva voor elk type financieel instrument. Dergelijke transacties komen niet alleen voor als tegenhanger van niet-financiële transacties, maar ook als transacties met uitsluitend financiële instrumenten
- overige transacties. Deze worden gevormd door het saldo van aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa.

Productie en inkomensvorming

Productie (basisprijzen)

Het totaal aan goederen en diensten dat is geproduceerd, wordt ook wel output genoemd. Hiervan bestaan drie soorten:

- marktoutput: goederen en diensten die op de markt zijn afgezet of waarvoor dit in de toekomst de bedoeling is
- output voor eigen finaal gebruik: goederen en diensten voor eigen consumptie of voor investeringen door dezelfde bedrijfseenheid als die welke die goederen en diensten heeft geproduceerd
- niet-marktoutput: goederen en diensten die gratis of tegen economisch niet-significante prijzen aan andere eenheden zijn geleverd.

De output wordt gewaardeerd tegen basisprijzen. Dit zijn de prijzen die door producenten zelf worden ervaren: per bedrijfstak zijn de productgebonden belastingen er vanaf getrokken en de productgebonden subsidies erbij opgeteld. Door de producent afzonderlijk in rekening gebrachte vervoerskosten zijn niet inbegrepen. Ook de

waardeveranderingen van financiële en niet-financiële activa (productiemiddelen) tijdens de verslagperiode zijn niet inbegrepen.

Inbegrepen is de productie van alle in Nederland opererende bedrijfseenheden, dus ook degenen die in buitenlandse handen zijn. Ook overheidsinstanties en andere niet-commerciële instanties behoren hiertoe.

Enkele bijzondere gevallen:

-Bedrijfstakingen:

De *handel* distribueert goederen in ruimte en tijd zonder ze te bewerken. Zij produceert dus diensten die aan goederen verbonden zijn. De waarde van deze diensten wordt berekend als het verschil tussen de verkoopwaarde en de aankoopwaarde van de verhandelde goederen.

Verhuur van en handel in onroerend goed produceert diensten van bedrijfsgebouwen en huurwoningen. Ook diensten van woningen die door de eigenaar zelf worden bewoond (het 'woongenot') worden hieraan toegekend. Deze diensten worden gewaardeerd met behulp van de huurprijzen voor vergelijkbare woningen.

-(Sub)sectoren:

Banken houden zich vooral bezig met financiële intermediatie, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen. De vergoeding voor deze diensten wordt impliciet verrekend met de ontvangen en betaalde rente. De waarde van deze zogenaamde toegerekende bankdiensten wordt berekend als de marge op aangetrokken deposito's en op uitgezette leningen. Daarnaast produceren banken diensten, als het gebruik van pinpassen, waar door de klant expliciet voor wordt betaald. Het *verzekeringswezen en de pensioenfondsen* houden zich vooral bezig met het omzetten van individuele risico's in collectieve risico's. De waarde van deze dienstverlening is bij schadeverzekeraars gelijkgesteld aan het verschil tussen bruto premies (incl. toegerekende premies) en gemiddelde uitkeringen. Bij pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen is de waarde van de dienst gelijk aan de som van de uitvoeringskosten, inclusief een eventuele winsttopslag bij verzekeraars.

De *overheid* houdt zich vooral bezig met het produceren van collectieve diensten. Door het ontbreken van marktprijzen wordt de productiewaarde van de overheid vanuit de productiekosten berekend, als de som van het intermediair verbruik, de beloning van werknemers, de afschrijvingen en het saldo van de niet-productgebonden belastingen en subsidies op productie betaald door de overheid zelf.

Instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens zijn net als de overheid niet-marktproducenten. Hun productiewaarde wordt ook bepaald vanuit de productiekosten.

Intermediair verbruik (aankooprijzen)

Goederen en diensten die als input in een productieproces worden gebruikt, met uitzondering van de vaste activa (investeringsgoederen). Het gaat hierbij om goederen die tijdens het productieproces worden verwerkt in andere producten of volledig worden verbruikt (dit gebeurt per definitie met de ingehuurde diensten). Volgens internationale afspraken wordt een aangeschaft goed of een ingehuurde dienst niet als intermediair verbruik maar als vast activum (investering) gezien wanneer het meer dan één jaar ingezet kan worden in een productieproces. De intermediair verbruikte goederen en diensten worden gewaardeerd tegen de aankooprijzen die op het moment van gebruik voor soortgelijke goederen of diensten gelden.

Toegevoegde waarde (basisprijzen)

De waarde van alle geproduceerde goederen en diensten (de productiewaarde of output) minus de waarde van goederen en diensten die tijdens deze productie zijn opgebruikt (het intermediair verbruik).

Het bruto binnenlands product (bbp)

Het bruto binnenlands product (bbp) is een maat voor de omvang van de economie. De verandering van het volume van het bbp in een bepaalde tijdsperiode is een maat voor de groei (of krimp) van de economie. Het bruto binnenlands product tegen marktprijzen is het eindresultaat van de productieve activiteiten van ingezeten productie-eenheden.

Het kan op drie manieren worden gedefinieerd:

- vanuit het oogpunt van de productie: het bbp is de som van de bruto toegevoegde waarde van alle institutionele sectoren of bedrijfstakken en het saldo van productgebonden belastingen en subsidies (die niet aan sectoren en bedrijfstakken worden toegerekend). Het is eveneens de sluitpost van de productierekening van de totale economie.
- vanuit het oogpunt van de bestedingen: het bbp is de som van de finale bestedingen aan goederen en diensten door ingezeten institutionele eenheden (consumptie en bruto-investeringen) en het saldo van uitvoer en invoer van goederen en diensten.
- vanuit het oogpunt van het inkomen: het bbp is de som van de bestedingen in de inkomensvormingsrekening van de totale economie (beloning van werknemers, belastingen op productie en invoer exclusief subsidies, bruto-exploitatieoverschot en gemengd inkomen van de totale economie).

Door het bbp te verminderen met het verbruik van vaste activa, wordt het netto binnenlands product (nbp) tegen marktprijzen verkregen.

Belastingen op productie en invoer

Verplichte betalingen om niet, in geld of in natura, die door de overheid of door de instellingen van de Europese Unie worden opgelegd in verband met de productie of de invoer van goederen en diensten, het in dienst hebben van arbeidskrachten en het eigendom of het gebruik van grond, gebouwen of andere activa die in het productieproces worden aangewend. Dergelijke belastingen zijn verschuldigd ongeacht gemaakte winst. Zowel productgebonden als niet-productgebonden belastingen behoren hiertoe.

Productgebonden belastingen

Belastingen die moeten worden betaald per eenheid van een bepaald goed dat of bepaalde dienst die is geproduceerd of ingevoerd. De belasting kan een bepaald bedrag per kwantitatieve eenheid van een goed of een dienst zijn, of worden berekend als een bepaald percentage van de prijs per eenheid of van de waarde van de geproduceerde of verhandelde goederen en diensten.

Belastingen op invoer (exclusief btw)

Belastingen die gerelateerd zijn aan de waarde of de hoeveelheid van ingevoerde producten. Voorbeelden hiervan zijn invoerrechten en accijnzen op ingevoerde brandstoffen.

Toegerekende btw

De btw is een productgebonden belasting, die op de verschillende momenten van levering door producenten wordt geïnd en uiteindelijk volledig ten laste komt van de eindgebruikers. Producenten dragen alleen het verschil af tussen de btw op hun verkopen en de btw op hun aankopen. De toegerekende btw (de in theorie af te dragen btw) wordt berekend door op de relevante goederen- en dienstentransacties de wettelijke btw-percentages toe te passen. Met relevant wordt bedoeld dat de btw alleen berekend wordt over de transacties waarbij sprake is van een eindheffing. Dit geldt vooral voor de consumptieve aankopen door huishoudens en de aankopen door 'vrijgestelde' bedrijven. Deze bedrijven zijn vrijgesteld van de afdracht van btw. Omdat ze geen btw berekenen op hun verkopen, kunnen ze de btw op hun aankoop van intermediaire goederen en kapitaalgoederen ook niet verrekenen. De btw op hun aankopen is daarmee een eindheffing.

Vershil toegerekende en afgedragen btw

Het verschil tussen de toegerekende en de afgedragen btw ontstaat onder meer door kwijtscheldingen, oninbaar geleden bedragen, boetes, de Regeling kleine ondernemers en door ontwijking van de afdracht van btw. Het verschil tussen toegerekende en afgedragen btw wordt niet verdeeld over de bedrijfsklassen, maar op het niveau van de totale economie geteld bij de som van de toegevoegde waarde in basisprijzen en de product-gebonden belastingen en subsidies om uit te komen op het bbp tegen marktprijzen.

Niet-productgebonden belastingen op productie

Dit zijn de belastingen op productie die producenten moeten betalen, ongeacht de hoeveelheid of de waarde van de geproduceerde of verkochte producten. Voorbeelden hiervan zijn onroerendezaakbelasting, reinigingsrechten en rioolrechten betaald door producenten.

Subsidies

Subsidies zijn betalingen om niet die door de Nederlandse overheid of instellingen van de Europese Unie worden gedaan aan ingezeten producenten. Zowel productgebonden als niet-productgebonden subsidies behoren hiertoe.

Productgebonden subsidies

Subsidies die zijn uitgekeerd per geproduceerde of ingevoerde eenheid van een goed of een dienst. De subsidies zijn gerelateerd aan de waarde of aan de hoeveelheid van het product.

Niet-productgebonden subsidies

Onder subsidies die niet-productgebonden zijn, vallen de subsidies op productie die niet direct gerelateerd zijn aan de waarde of de hoeveelheid geproduceerde en verkochte producten. Het betreft vooral landbouwsubsidies, subsidies op R&D en loonsubsidies.

Beloning van werknemers

De totale vergoeding, in geld of in natura, die door een werkgever aan een werknemer verschuldigd is voor de arbeid die deze tijdens een verslagperiode heeft verricht. De beloning van werknemers is gelijk aan het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers.

Lonen

De vergoedingen voor de werknemer, in geld of in natura, voor de tijdens de verslagperiode verrichte arbeid. Deze komen ten laste van de werkgever en zijn inclusief de door de werkgever ingehouden loonbelasting en de sociale premies die ten laste komen van de werknemer.

Sociale premies t.l.v. werkgevers

De aan het loon gerelateerde en ten laste van werkgevers komende premies voor wettelijke sociale verzekering, particuliere sociale premies (waaronder pensioenpremies) en toegerekende sociale premies zoals doorbetaling van loon bij ziekte.

Verbruik van vaste activa

De waardevermindering van vaste activa (productiemiddelen) in eigendom als gevolg van normale slijtage en economische veroudering, ook wel afschrijvingen genoemd. Bij het berekenen van het verbruik van vaste activa wordt gebruik gemaakt van de PIM methode (*perpetual inventory method*). Deze methode gaat uit van de waarde van de aan het begin van een jaar aanwezige kapitaalgoederenvoorraad, die op vervangingswaarde wordt gebracht door te corrigeren voor de prijsveranderingen van vergelijkbare kapitaalgoederen in het verslagjaar. Hieraan worden de investeringen in vaste activa van dat jaar toegevoegd en vervolgens wordt de waarde van de buiten gebruik gestelde activa erop in mindering gebracht. Aldus wordt de waarde van de kapitaalgoederenvoorraad aan

het eind van het jaar verkregen. Vervolgens wordt via een afschrijvingspercentage de afschrijvingen bepaald. De aldus bepaalde afschrijvingen behoeven niet overeen te stemmen met de bedrijfseconomische afschrijvingen die zijn vastgesteld op basis van historische kostprijs of fiscale levensduur.

Exploitatieoverschot / gemengd inkomen

Het saldo dat resteert nadat de toegevoegde waarde tegen basisprijzen is verminderd met de beloning van werknemers en het saldo van belastingen en subsidies op productie en invoer. Bij zelfstandigen (die deel uitmaken van de sector huishoudens) wordt dit saldo gemengd inkomen genoemd omdat het ook de beloning voor de door hen geleverde arbeid bevat.

In de nationale rekeningen betekent bruto vóór aftrek van het verbruik van vaste activa en netto na aftrek van het verbruik van vaste activa. Uit het bruto-exploitatieoverschot moet het verbruik van vaste activa worden bekostigd.

Finale bestedingen en invoer

Invoer en uitvoer (waarderingen)

In de aanbod- en gebruiktabellen zijn ingevoerde en uitgevoerde goederen gewaardeerd tegen de prijs aan de Nederlandse grens. Als gevolg van de grenswaardering zijn:

- bij de invoer de kosten van vervoer en verzekering in het buitenland begrepen in de invoer van goederen (cif-waardering, van *cost, insurance and freight*)
- bij de uitvoer de kosten van vervoer en verzekering op het Nederlandse traject begrepen in de uitvoer van goederen (fob-waardering, van *free on board*).

De grenswaardering kan niet zonder meer worden toegepast. Om te bereiken dat het uitvoeroverschot (het saldo van de uitvoer en de invoer) aansluit op de werkelijk per saldo uit het buitenland te ontvangen bedragen wordt de volgende registratiewijze toegepast:

- als bij de uitvoer van goederen het vervoer in Nederland tot de grens plaatsvindt door een buitenlands bedrijf, dan vindt er compensatie plaats door de invoer van diensten met hetzelfde bedrag te verhogen
- als bij de invoer van goederen het vervoer in het buitenland tot de grens plaatsvindt door een Nederlands bedrijf, dan vindt er compensatie plaats door de uitvoer van diensten met hetzelfde bedrag te verhogen.

Op macroniveau wordt de invoer fob gewaardeerd (evenals de uitvoer), dus tegen de waarde aan de grens van het land van uitvoer. De overgang van een cif- naar een fob-waardering van ingevoerde goederen bestaat uit:

- een cif/fob-correctie, voor wat betreft het vervoer door Nederlandse bedrijven in het buitenland. De invoer en de uitvoer worden met hetzelfde bedrag verminderd
- een cif/fob-herclassificatie, voor wat betreft het vervoer door buitenlandse bedrijven in het buitenland. In dit geval vindt er een verschuiving plaats van invoer goederen naar invoer diensten.

Invoer van goederen en diensten

De goederen- en dienstenstromen (verkoop, ruil en giften) van niet-ingezetenen naar ingezetenen (in Nederland). Invoer van goederen vindt plaats wanneer het economische eigendom van goederen door een niet-ingezetene wordt overgedragen aan een ingezetene, ongeacht of er sprake is van een fysieke grensoverschrijdende goederenbeweging. Een bedrijf of instantie wordt hier als ingezetene beschouwd wanneer het minimaal een jaar in Nederland actief is. Of dit bedrijf of deze instantie in buitenlandse handen is, doet niet ter zake.

Uitvoer van goederen en diensten

De goederen- en dienstenstromen (verkoop, ruil en giften) van ingezetenen (in Nederland) naar niet-ingezetenen. Uitvoer van goederen vindt plaats wanneer het economisch eigendom van goederen door een ingezetene wordt overgedragen aan een niet-ingezetene, ongeacht of er sprake is van een fysieke grensoverschrijdende goederenbeweging. Een bedrijf of instantie wordt hier als ingezetene beschouwd wanneer het minimaal een jaar in Nederland actief is. Of dit bedrijf of deze instantie in buitenlandse handen is, doet niet ter zake.

Consumptieve bestedingen

Uitgaven aan goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van individuele of collectieve behoeften. De consumptieve bestedingen kunnen zowel op het eigen grondgebied als in het buitenland worden gedaan, maar het gaat altijd om uitgaven door ingezeten institutionele eenheden, dat wil zeggen in Nederland gevestigde huishoudens, izw's t.b.v. huishoudens en overheidsinstanties. Ondernemingen consumeren niet: kosten aan goederen en diensten die ondernemingen maken ten behoeve van hun productie vallen hier niet onder, maar onder intermediair verbruik of investeringen. De overheid is een speciaal geval. Ook de overheid kent intermediair verbruik, naar analogie van ondernemingen. Maar de productie die de overheid levert en waar niet rechtstreeks voor wordt betaald, niet-markt-output (veiligheid bijvoorbeeld), valt onder de (overheids-)consumptie. Het heet dat de overheid 'haar eigen productie consumeert'. Binnen de nationale rekeningen moet alles wat wordt geproduceerd namelijk ook worden afgenomen. Dat de consumptie van de overheidsproductie bij de overheid zelf is neergelegd, is een conventie. Daarnaast bevat de overheidsconsumptie ook door de overheid verstrekte sociale uitkeringen in natura zoals basiszorg (gefinancierd uit AWBZ en de Zorgverzekeringswet) en huurtoeslag.

Classificatie van consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie

Voor de consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie (zie verder) van huishoudens worden internationaal twee verschillende classificaties gebruikt: naar productgroepen en naar verbruiksfuncties. De classificatie naar productgroepen geeft vooral het gezichtspunt van de producenten weer. Het is ook de indeling die wordt gebruikt in de aanbod- en gebruikstabellen. De classificatie naar verbruiksfuncties geeft meer het gezichtspunt van de consumenten weer. Bij deze laatste indeling speelt het onderscheid tussen goederen en diensten geen centrale rol. De verbruiksfunctie vervoer omvat bijvoorbeeld zowel de aankoop van voertuigen als de aankoop van vervoersdiensten. In de Nederlandse nationale rekeningen worden de consumptieve bestedingen en werkelijke individuele consumptie van huishoudens ook ingedeeld naar goederen- en dienstencategorieën. Deze specifiek Nederlandse indeling kan worden gezien als een indeling vanuit het gezichtspunt van de detailhandel. Het is een mengeling van de indelingen naar productgroepen en verbruiksfuncties.

Consumptieve bestedingen door huishoudens

Tot de consumptieve bestedingen door huishoudens behoren de volgende grensgevallen:

- inkomen in natura zoals huisvesting, voeding en kleding en de auto van de zaak
- diensten van woningen die door de eigenaar zelf worden bewoond (het 'woongenot') en waarbij dus geen sprake is van werkelijk betaalde huur. Deze diensten zijn gewaardeerd met behulp van de huurprijzen voor vergelijkbare woningen
- producten die voor eigen gebruik zijn geproduceerd, bijvoorbeeld in de landbouw. De waarde ervan is gelijk aan de marktprijs voor deze of vergelijkbare producten
- duurzame consumptiegoederen, zoals personenauto's, huishoudelijke apparaten, meubilair en kleding. De aankoop door particulieren van woningen wordt echter gerekend tot de investeringen in vaste activa van huishoudens.

De detailgegevens over de consumptieve bestedingen betreffen de binnenlandse particuliere consumptieve bestedingen. Hieronder vallen de consumptieve bestedingen in

Nederland, ongeacht het ingezetenschap van de consument. Hieruit kunnen de consumptieve bestedingen door huishoudens worden afgeleid door de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland in mindering te brengen en te registreren als uitvoer en de consumptie door ingezetenen in het buitenland erbij te tellen en te registreren als invoer.

Consumptieve bestedingen door izw's t.b.v. huishoudens

De consumptieve bestedingen door instellingen zonder winstoogmerk (izw's) ten behoeve van huishoudens omvatten per conventie de niet-marktproductie van deze sector met uitzondering van de investeringen in eigen beheer.

Consumptieve bestedingen door de overheid

Bij de consumptieve bestedingen door de overheid doet zich een probleem voor dat verband houdt met het karakter van de overheidsproductie. Slechts een deel van de diensten van de overheid wordt daadwerkelijk verkocht (marktproductie). Het grootste deel van de overheidsproductie wordt betaald uit de algemene middelen en gratis algemeen beschikbaar gesteld (niet-marktproductie). Daarom stuit het toerekenen ervan aan gebruikers op grote problemen. Een dergelijke toerekening wordt dan ook niet gemaakt. De overheid wordt per conventie beschouwd als consument van de door haarzelf geproduceerde diensten. Door het ontbreken van marktprijzen wordt de waarde van de consumptieve bestedingen door de overheid berekend vanuit de kosten:

	intermediair verbruik
<i>plus:</i>	beloning van werknemers
<i>plus:</i>	afschrijvingen
<i>plus:</i>	niet-productgebonden belastingen op productie (betaald door de overheid zelf)
<i>minus:</i>	niet-productgebonden subsidies (ontvangen door de overheid)
=	productie (basisprijzen)
	productie (basisprijzen)
<i>minus:</i>	verkopen (=marktproductie)
<i>minus:</i>	investeringen in eigen beheer
<i>plus:</i>	sociale uitkeringen in natura
=	consumptieve bestedingen door de overheid

De consumptieve bestedingen worden onderscheiden in individuele en collectieve.

Individuele consumptieve bestedingen

Uitgaven voor goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van individuele behoeften of wensen. Individuele consumptieve bestedingen vinden plaats bij huishoudens en izw's t.b.v. huishoudens en de overheid.

Collectieve consumptieve bestedingen

Uitgaven voor goederen en diensten die worden gebruikt voor de rechtstreekse bevrediging van collectieve behoeften of wensen van leden van de gemeenschap. Collectieve consumptieve bestedingen vinden plaats bij de overheid en betreffen met name uitgaven voor diensten op het gebied van:

- openbaar bestuur, beveiliging en defensie
- ordehandhaving, wet- en regelgeving
- milieubescherming
- speur- en ontwikkelingswerk
- infrastructuur en economische ontwikkeling.

Werkelijke individuele consumptie

Consumptieve bestedingen door huishoudens hebben betrekking op de uitgaven voor consumptiegoederen en -diensten. De werkelijke individuele consumptie daarentegen betreft de verwerving van consumptiegoederen en -diensten. Naast de consumptie door huishoudens bevat deze bepaalde goederen en diensten die door de overheid of izw's

t.b.v. huishoudens worden gefinancierd, en vervolgens als sociale overdrachten in natura aan de huishoudens worden geleverd. Hieronder valt het merendeel van de uitgaven van de overheid op het gebied van gezondheid, onderwijs en sociale bescherming. Per conventie wordt de consumptie door izw's t.b.v. huishoudens geheel tot de individuele consumptie gerekend.

De werkelijke individuele consumptie door huishoudens wordt als volgt berekend:

consumptieve bestedingen door huishoudens
plus: consumptieve bestedingen door izw's t.b.v. huishoudens
plus: individuele consumptie door de overheid
= werkelijke individuele consumptie

Netto materiële overheidsconsumptie

De netto materiële overheidsconsumptie is de som van het intermediair verbruik, het verbruik van vaste activa en de betaalde niet-productgebonden belastingen minus de ontvangen niet-productgebonden subsidies en de verkopen door de overheid (overheidsproductie voor de markt). De prijsindex van de netto materiële overheidsconsumptie (IMOC) is de gemiddelde prijsverandering daarvan. Deze prijsindex wordt gebruikt in meerjarige contracten, afspraken en begrotingen van overheden.

Investerings in vaste activa

Uitgaven aan productiemiddelen die langer dan één jaar worden ingezet tijdens een productieproces. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een bedrijfsgebouw, woning, bedrijfswagen of een machine. Dit in tegenstelling tot goederen of diensten die tijdens het productieproces worden opgebruikt, zoals ijzererts, het intermediair verbruik. De aanschaf van auto's, meubelen e.d. door huishoudens behoort niet tot de investeringen. Vaste activa kunnen in de loop der jaren in waarde verminderen door slijtage of omdat bijvoorbeeld de techniek verouderd (economische veroudering). Dit wordt verbruik van vaste activa genoemd (ook wel afschrijvingen). Bij bruto-investeringen zijn deze niet afgehaald van de waarde van de investeringen, bij netto-investeringen is dit wel het geval.

De volgende investeringsgoederen worden onderscheiden: bouwwerken, vervoermiddelen, machines en installaties, telecommunicatieapparatuur, wapensystemen (inbegrepen bij machines), computers, software, onderzoek en ontwikkeling, in cultuur gebrachte activa (bv. vee en bomen), exploratie en evaluatie van minerale reserves, kosten van eigendomsoverdracht voor niet-geproduceerde activa en intellectuele eigendommen. De precieze afbakening van de investeringen is te vinden in het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 2010.

Veranderingen in voorraden

Veranderingen in de grondstoffen, halffabricaten, onderhanden werk (onvoltooide producten zoals schepen of machines) en eindproducten die bij de producenten aanwezig zijn en veranderingen in handelsvoorraden. Onderhanden werk in de bouw wordt niet tot de voorraadvorming gerekend. Positieve veranderingen in de voorraden ontstaan wanneer in het verslagjaar goederen zijn geproduceerd die nog niet zijn verkocht. Ook ontstaan toevoegingen aan voorraden wanneer goederen in het verslagjaar zijn gekocht, maar nog niet in het productieproces verbruikt of, in het geval van de handel, verkocht. Negatieve veranderingen in voorraden ontstaan wanneer goederen aan bestaande voorraden worden onttrokken om verkocht of in het productieproces verbruikt te worden.

De waardering van de veranderingen in voorraden gebeurt zodanig, dat er geen winsten of verliezen op voorraden door prijsveranderingen ontstaan. Beginvoorraad en eindvoorraad van elk goed worden voor dit doel tegen dezelfde prijs gewaardeerd, namelijk grondstoffen tegen de in de periode geldende gemiddelde inkoopprijs, eindproducten tegen de gemiddelde verkoopprijs en het onderhanden werk tegen de gemiddelde kostprijs.

Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden

Dit betreft het saldo van aan- en verkopen van kostbaarheden, zoals edelstenen, goud, antiques, kunstobjecten en sieraden, die primair als beleggingsobject worden aangeschaft. In de nationale rekeningen wordt deze transactie in het algemeen gecombineerd met de veranderingen in voorraden.

Verdelingstransacties

Rente

Rente wordt toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende vordering of schuld bestaat. Werkelijke rentebetalingen of -ontvangsten worden gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten). Er treedt daarmee een verschuiving op van de werkelijke rentebetalingen en -ontvangsten naar de productie of het verbruik van bankdiensten. Voor producenten van toegerekende bankdiensten leidt dit tot een daling van de ontvangen en een stijging van de betaalde rente ten opzichte van de werkelijke rentestromen. Bij de verbruikers van toegerekende bankdiensten leidt dit tot een stijging van ontvangen rente en een daling van de betaalde rente, in vergelijking met de werkelijke rentestromen.

Werkelijke ontvangen rente

De werkelijk ontvangen rente zijn de inkomsten uit rente toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende vordering bestaat. Dit wijkt af van het begrip rente in de nationale rekeningen. In het begrip rente van de nationale rekeningen wordt de werkelijk ontvangen rente gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten).

Werkelijke betaalde rente

De werkelijk betaalde rente zijn de uitgaven aan rente toegerekend aan het tijdvak waarin de onderliggende schuld bestaat. Dit wijkt af van het begrip rente in de nationale rekeningen. In het begrip rente van de nationale rekeningen wordt de werkelijk betaalde rente gecorrigeerd voor indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten).

Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs

Banken houden zich vooral bezig met financiële intermediair, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen. De vergoeding voor deze diensten wordt impliciet verrekend met de ontvangen en betaalde rente. De omvang van de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (toegerekende bankdiensten, geproduceerd door banken) wordt bepaald met behulp van de referentierente. De referentierente is het tarief waartegen banken onderling lenen. Het verschil tussen de referentierente en de werkelijk aan geldverstrekkers betaalde rente (op deposito's) of van geldafnemers ontvangen rente (op leningen) is de indirect bepaalde vergoeding voor de financiële dienstverlening. De werkelijk betaalde en ontvangen rente wordt gecorrigeerd voor deze toegerekende bankdiensten.

Dividenden

Dividend is een uitkering van een vennootschap aan diegenen die vermogen beschikbaar hebben gesteld in de vorm van aandelenkapitaal. Tot het dividend behoren de contante dividenden, het stockdividend alsmede het keuzedividend. Bonusuitkeringen vallen niet onder het dividend. Dividend wordt bruto geregistreerd, dat wil zeggen inclusief de door de vennootschappen als voorheffing ingehouden dividendbelasting. Dit geldt ook voor de dividendbetalingen van en naar het buitenland. Dividenden worden geregistreerd op het moment dat zij betaalbaar worden gesteld.

Inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen

Quasi-vennootschappen zijn delen van juridische eenheden die, omdat zij zich gedragen als vennootschappen (nv's, bv's), als afzonderlijke economische eenheden worden opgevat. (Te denken valt aan grote familiebedrijven.) De quasi-vennootschappen worden ingedeeld bij de niet-financiële vennootschappen of de financiële instellingen. Overheidsbedrijven zijn, hoewel ze administratief tot de overheid behoren, als quasi-vennootschappen bij de vennootschappen opgenomen. De winsten van de overheidsbedrijven worden in de vorm van inkomen onttrokken aan quasi-vennootschappen en teruggeboekt naar de overheid. Het spiegelbeeld hiervan, overheidsbijdragen in tekorten van overheidsbedrijven, worden daarentegen als subsidies geboekt.

Ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen

De ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen omvatten het deel van de winst van een buitenlandse dochteronderneming dat niet in de vorm van dividend is afgedragen aan de moederonderneming. Indien het uitgekeerde dividend groter is dan de in een jaar behaalde winst betekent dit dat de ingehouden winsten op directe buitenlandse investeringen negatief zijn. Op de financiële rekening wordt dit rendement op directe buitenlandse investeringen teruggesluisd in de vorm van de aankoop van aandelen.

Overig inkomen uit beleggingen

Het overig inkomen uit beleggingen bestaat uit:

- inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan polishouders
- inkomen uit beleggingen te betalen aan pensioendeelnemers
- inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan polishouders

De directe opbrengsten, verkregen uit belegging t.b.v. schadeverzekeringen en individuele levensverzekeringen, worden beschouwd als primair inkomen van polishouders. In werkelijkheid betalen de verzekeringsinstellingen deze bedragen niet aan de polishouders uit, maar voegen ze toe aan de voorzieningen. Om aan de eisen van het stelsel binnen nationale rekeningen te voldoen, wordt een tweetal toerekeningen gemaakt: eerst worden de bedragen toegerekend aan polishouders, die dit vervolgens terugbetalen als onderdeel van de premies.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan pensioendeelnemers

De directe opbrengsten, verkregen uit de belegging van de in de loop der jaren opgebouwde voorzieningen bij levensverzekeraars en pensioenfondsen, worden beschouwd als primair inkomen van pensioendeelnemers. In werkelijkheid betalen de levensverzekeraars en de pensioenfondsen deze bedragen niet aan de deelnemers uit, maar voegen ze toe aan de voorzieningen. Om aan de eisen van het stelsel binnen nationale rekeningen te voldoen, wordt daarom een tweetal toerekeningen gemaakt: eerst worden de bedragen toegerekend aan pensioendeelnemers en polishouders van collectieve levensverzekeringen, die dit vervolgens terugbetalen als onderdeel van de premies.

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen

Inkomen uit beleggingen toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen bestaat uit de volgende afzonderlijke componenten:

- dividenden toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen
- ingehouden winsten toe te rekenen aan aandeelhouders van collectieve beleggingsfondsen.

Dividend is een uitkering van een beleggingsfonds aan diegenen die vermogen beschikbaar hebben gesteld in de vorm van aandelenkapitaal. Ingehouden winsten omvatten het deel van de winst van een beleggingsfonds dat niet in de vorm van dividend is afgedragen aan de aandeelhouders. Op de financiële rekening wordt dit rendement op beleggingsfondsen teruggesluisd in de vorm van de aankoop van aandelen.

Inkomen uit natuurlijke hulpbronnen

Er zijn twee verschillende soorten van inkomen uit natuurlijke hulpbronnen: inkomen uit grond en inkomen uit minerale hulpbronnen. Inkomen uit andere natuurlijke hulpbronnen zoals radiospectra volgt dat laatste stramien. Voorbeelden zijn pacht voor het gebruik van grond en concessie voor vergunningen om minerale reserves te mogen exploreren of exploiteren.

Belastingen op inkomen en vermogen

Bij vennootschappen omvatten de belastingen op inkomen en vermogen met name de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting. Deze belastingen hebben als grondslag de winst van vennootschappen. Bij huishoudens worden als belastingen op inkomen en vermogen alle belastingen beschouwd die periodiek worden geheven op het inkomen of het vermogen, zoals inkomstenbelasting, loonbelasting en vermogensbelasting. Niet-periodieke heffingen, zoals de successierechten, zijn als kapitaaloverdrachten aangemerkt.

Enkele belastingsoorten die bij producenten gerekend worden tot belastingen op productie en invoer worden bij huishoudens, in hun hoedanigheid van consument, beschouwd als belastingen op inkomen en vermogen. Zo is de motorrijtuigenbelasting op auto's die privé worden gebruikt, gerekend tot de belastingen op inkomen en vermogen.

De behandeling van de dividendbelasting vloeit voort uit de brutoregistratie van dividend, dat wil zeggen inclusief dividendbelasting. Dit betekent dat de dividendbelasting geboekt dient te worden bij de sector die het dividend ontvangt. Dit heeft tot gevolg dat er ook dividendbelasting aan het buitenland wordt betaald en uit het buitenland wordt ontvangen.

Sociale premies

Sociale premies omvatten premies wettelijke sociale verzekering, pensioenpremies, overige particuliere sociale premies en toegerekende sociale premies. Deze premies komen ten laste van werkgevers, werknemers, zelfstandigen en niet-werkenden. In de praktijk wordt het werkgeversdeel van deze premies rechtstreeks door de werkgevers aan de sociale verzekeringsfondsen, levensverzekeraars en pensioenfondsen betaald. Omdat de werkgeverspremies ook deel uit maken van de loonkosten zijn zij in eerste aanleg behandeld als beloning van werknemers aan huishoudens. Vanuit de huishoudens vloeien ze daarna, samen met de premies die niet ten laste komen van werkgevers, naar de sociale verzekeringsfondsen, levensverzekeraars en pensioenfondsen.

Pensioenpremies

Premies die huishoudens betalen aan pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen, voor de verzekering van hun pensioen. Pensioenpremies worden betaald op grond van collectieve contracten bij pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen.

Deze netto-pensioenpremies worden als volgt berekend:

	werkelijke pensioenpremies
plus:	toegerekende premies t.l.v. werkgevers
plus:	aanvulling uit beleggingsinkomen
minus:	vergoeding van verzekeringsdiensten (=consumptie)
=	netto pensioenpremies

De aanvulling uit beleggingsinkomen is het direct inkomen uit beleggingen toegerekend aan pensioendeelnemers.

Toegerekende sociale premies

In deze transactie wordt de tegenwaarde geregistreerd van de rechtstreekse sociale uitkeringen door werkgevers aan hun (voormalige) werknemers. Omdat de rechtstreekse uitkeringen door werkgevers deel uitmaken van de loonkosten zijn zij in eerste instantie geregistreerd als beloning van werknemers (onderdeel sociale premies t.l.v. werkgevers). De rechtstreekse uitkeringen worden echter ook gezien als sociale uitkeringen. De dubbeltelling die daardoor ontstaat wordt geneutraliseerd door de fictieve transactie toegerekende sociale premies.

Sociale uitkeringen (in geld)

Deze uitkeringen worden aan huishoudens toegekend om de financiële lasten te verlichten die voor die huishoudens voortvloeien uit een aantal risico's en behoeften (zoals ziekte, invaliditeit, arbeidsongeschiktheid, ouderdom, overlijden partner en werkloosheid). Sociale uitkeringen omvatten uitkeringen wettelijke sociale verzekering, uitkeringen sociale voorziening, pensioenuitkeringen, overige particuliere sociale premies en uitkeringen rechtstreeks door werkgevers.

Uitkeringen sociale voorziening

Sociale uitkeringen van de centrale en de lokale overheid aan huishoudens, waar geen premies voor hoeven te worden betaald. Deze uitkeringen worden onder meer toegekend op grond van de Wet werk en bijstand, de zorgtoeslag en de Wajong.

Pensioenuitkeringen

Pensioenuitkeringen zijn particuliere sociale uitkeringen die fungeren als oudedagsvoorziening en die meer specifiek betrekking hebben op ouderdomsverzekering, overlijdensverzekering of invaliditeitsverzekering, door werkgevers ten behoeve van hun werknemers afgesloten bij pensioenfondsen of levensverzekeringsmaatschappijen.

Schadeverzekeringspremies

Premies die betaald worden om schade als gevolg van bijvoorbeeld een ongeval, ziekte, diefstal of aanrijding te verzekeren. De premies worden betaald door polishouders aan verzekeringsinstellingen. De schadepremies worden netto geregistreerd, d.w.z. na aftrek van de uitvoeringskosten.

Schadeverzekeringsuitkeringen

Uitkeringen die betaald worden ter compensatie van schade als gevolg van bijvoorbeeld een ongeval, ziekte, diefstal of aanrijding. De uitkeringen worden betaald door verzekeringsinstellingen aan polishouders.

Overige inkomensoverdrachten n.e.g.

Onder deze transactie worden alle nog niet eerder genoemde transacties geboekt, die niet het karakter hebben van een kapitaaloverdracht. Hiertoe behoren voornamelijk de onderlinge overdrachten tussen de subsectoren van de overheid.

Correctie voor mutaties in pensioenrechten

Deze correctie is bedoeld om de verandering in de pensioenrechten en collectieve levensverzekeringsrechten (de 'pensioenreserves') in de besparingen van de huishoudens tot uitdrukking te brengen. Deze rechten worden in de financiële rekeningen en de balansen beschouwd als vorderingen van huishoudens op pensioenfondsen en levensverzekeraars. De correctie is gelijk aan het verschil tussen netto-pensioenpremies (incl. toegerekende premies) en de pensioenuitkeringen. Zo blijven de besparingen van huishoudens op hetzelfde niveau als wanneer de pensioenpremies en -uitkeringen niet als inkomenstransacties zouden zijn opgenomen.

Kapitaaloverdrachten

Kapitaaloverdrachten zijn betalingen waarvoor geen tegenprestatie verwacht wordt en die drukken op het vermogen van de betaler of dienen om investeringen in vaste activa of andere lange-termijnguitgaven van de ontvanger te financieren. Er worden vier deeltransacties onderscheiden: investeringsbijdragen, vermogensheffingen, overige kapitaaloverdrachten en de toegerekende kapitaaloverdrachten.

Investeringsbijdragen

Investeringsbijdragen zijn kapitaaloverdrachten die bestemd zijn om de investeringen in vaste activa van andere eenheden geheel of gedeeltelijk te financieren.

Vermogensheffingen

Vermogensheffingen zijn verplichte, niet-periodieke betalingen aan de overheid, die gebaseerd zijn op het vermogen van de belastingplichtigen. Zij hebben in de praktijk uitsluitend betrekking op successierechten. Tot de vermogensheffingen behoort niet de vermogensbelasting. Deze wordt periodiek geheven en is daarom begrepen in de belastingen op inkomen en vermogen.

Overige kapitaaloverdrachten

Overige kapitaaloverdrachten bestaan uit de kapitaaloverdrachten die niet het karakter hebben van een investeringsbijdrage of een vermogensheffing.

Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa

Het saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa bestaat voornamelijk uit transacties in grond. Het belangrijkste deel wordt gevormd door de verkopen van bouwrijp gemaakte grond door gemeentelijke grondbedrijven aan investeerders in gebouwen en woningen. De waardering van de aan- en verkopen van grond is exclusief btw en overdrachtskosten; deze vormen een onderdeel van de investeringen in vaste activa. Voor de sector overheid worden de immateriële activa meegerekend, zoals de verkoop van UMTS-frequenties.

Financiële transacties

Algemeen

Financiële transacties zijn veranderingen in diverse typen vorderingen op en schulden aan andere sectoren en het buitenland. In het algemeen worden veranderingen in vorderingen respectievelijk schulden gemeten als het verschil tussen de verstrekte respectievelijk aangetrokken financiële middelen en de aflossingen. De waarde van de transacties in effecten, zoals aandelen en obligaties, wordt evenwel bepaald als aankoopsaldo (aan de vorderingenkant) en verkoopsaldo (aan de schuldenkant). Herwaarderingen, bijvoorbeeld als gevolg van koersveranderingen, zijn niet begrepen in de financiële transacties.

Financiële transacties kunnen twee oorzaken hebben:

- een financiële transactie is het gevolg van een lopende of kapitaaltransactie. Beide transacties worden gelijktijdig geregistreerd tegen dezelfde waarde
- een financiële transactie is het gevolg van een andere financiële transactie. Ook hierbij worden de beide transacties gelijktijdig geregistreerd tegen dezelfde waarde.

Bij de groepering van de financiële transacties is getracht een tweetal invalshoeken zoveel mogelijk te verenigen:

- de aard en vorm van de betrokken transacties. Hiermee ontstaat een beeld van de ontwikkelingen van een aantal deelmarkten van de geld- en kapitaalmarkt
- de looptijd en eventuele overdraagbaarheid van vorderingen en schulden. Dit is van belang bij de beoordeling van de liquiditeit en solvabiliteit per sector.

Monetair goud en bijzondere trekkingsrechten

Monetair goud omvat alle goud dat niet voor industriële doeleinden is bestemd en niet in de vorm van kostbaarheden wordt aangehouden. Monetair goud wordt uitsluitend waargenomen bij De Nederlandsche Bank (DNB). De bijzondere trekkingsrechten (SDR's) omvatten de door het IMF gecreëerde internationale deviezenreserves. Zij zijn als vordering opgenomen bij DNB.

Chartaal geld en deposito's

Chartaal geld bestaat uit bankbiljetten en munten die door monetaire autoriteiten zijn uitgegeven of toegelaten. Deposito's bestaan uit rekening-couranttegoeden (girale deposito's), spaartegoeden en overige deposito's

Chartaal geld

Chartaal geld omvat alle bankbiljetten en munten in omloop.

Girale deposito's

Girale deposito's omvatten alle rekening-couranttegoeden luidend in euro's en vreemde valuta bij ingezeten en niet-ingezeten banken waarover door middel van pinbetaling, opname uit geldautomaat, overschrijving of anderszins onmiddellijk en volledig kan worden beschikt. Daarnaast omvatten girale deposito's rekening-couranttegoeden van lokale overheden die aangehouden worden bij de centrale overheid.

Spaartegoeden

Deze tegoeden omvatten alle tegoeden in euro's en vreemde valuta van zowel ingezeten als niet-ingezeten particulieren bij banken in de vorm van gewone spaarrekeningen, termijnsparrekeningen, premiesparrekeningen en termijndeposito's.

Overige deposito's

Overige deposito's omvatten alle deposito's in euro's en vreemde valuta bij ingezeten en niet-ingezeten banken (uitgezonderd spaartegoeden in euro's) waarover niet onmiddellijk en volledig kan worden beschikt. Daarnaast omvatten overige deposito's tegoeden van de overheid die aangehouden worden bij de centrale overheid.

Schuldbewijzen

Schuldbewijzen zijn verhandelbare financiële instrumenten die als bewijs van schuld dienen.

Kortlopende schuldbewijzen

Kortlopende schuldbewijzen omvatten alle schuldbewijzen met een looptijd tot maximaal een jaar. Voorbeelden van kortlopende schuldbewijzen zijn schatkistpapier (*dutch treasury certificates*), door financiële instellingen in omloop gebrachte schuldbewijzen (spaarbrieven, spaarbewijzen aan toonder, *certificates of deposit*) en door lagere overheid en bedrijven in omloop gebrachte schuldbewijzen (*commercial paper*).

Langlopende schuldbewijzen

Langlopende schuldbewijzen omvatten alle schuldbewijzen met in het algemeen een langere looptijd dan een jaar. Hieronder vallen obligaties, *floating rate notes* (obligaties met een variabele rente), pandbrieven en converteerbare obligaties, zolang deze niet in aandelen zijn omgezet.

Leningen

Leningen omvatten kredieten die niet het karakter dragen van deposito's.

Kortlopende leningen

Kortlopende leningen omvatten alle kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de vooraf bepaalde contractuele looptijd doorgaans korter is dan een jaar. Hieronder vallen onder meer kortlopende leningen bij financiële instellingen, rekening-courantverhoudingen (uitgezonderd giraal geld), kortlopend consumptief krediet, wissels en promessen.

Langlopende leningen

Langlopende leningen omvatten alle kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de vooraf bepaalde contractuele looptijd in principe gelijk dan wel langer is dan een jaar. Het gaat voornamelijk om langlopende leningen op schuldbekentenis (vooral aangaande bij institutionele beleggers), hypothecaire leningen en langlopend consumptief krediet.

Aandelen en overige deelnemingen

Aandelen en overige deelnemingen omvatten alle vorderingen die een gehele of gedeeltelijke aanspraak verlenen op de eventuele winst en het eventuele netto vermogen bij liquidatie. Hiertoe wordt eveneens gerekend de waarde van de investeringen door de overheid in de overheidsbedrijven.

Een splitsing wordt gemaakt in:

- beursgenoteerde aandelen
- niet-beursgenoteerde aandelen
- overige deelnemingen
- aandelen of rechten van deelneming in beleggingsfondsen.

Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen

Verzekerings-, pensioen- en standaardgarantieregelingen zijn in zes subcategorieën onderverdeeld:

- technische voorzieningen schadeverzekering
- levensverzekerings- en lijfrenterechten
- pensioenrechten
- aanspraken van pensioenfondsen op pensioenbeheerders
- rechten op niet-pensioenuitkeringen
- voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties.

Technische voorzieningen schadeverzekering

Financiële aanspraken van polishouders op schadeverzekeraars met betrekking tot niet-verdiende premies en nog te betalen schades.

Levensverzekerings- en lijfrenterechten

Financiële aanspraken van polishouders en begunstigden van een lijfrente op levensverzekeraars.

Pensioenrechten

Pensioenrechten omvatten financiële aanspraken van huidige en voormalige werknemers op:

- hun werkgevers
- een pensioenfonds
- een levensverzekeraar (collectieve contracten).

Bij deze post gaat het om de zogenaamde tweede pijler van het Nederlandse pensioenstelsel, m.a.w. de door werknemers opgebouwde aanvullende pensioenen en niet om de AOW. Onder deze post worden de pensioenaanspraken geboekt, de contant gemaakte waarde van alle bestaande verplichtingen, en niet de totale waarde van de beleggingen. De pensioenaanspraken kunnen afwijken van de waarde van de beleggingen. Als de

dekkingsgraad bijvoorbeeld 110 procent bedraagt, zijn de beleggingen 10 procent meer waard dan de pensioenaanspraken.

Aanspraken van pensioenfondsen op werkgevers (of vice versa) en rechten op niet-pensioenuitkeringen

Voor Nederland bevat deze categorie alleen aanspraken van pensioenfondsen op werkgevers (of vice versa), rechten op niet-pensioenuitkeringen komen hier niet voor. De waarde van deze post is gelijk aan de vermogensbuffer die ondernemingspensioenfondsen hebben, wat neerkomt op het dekkingoverschot (of –tekort) op de pensioenaanspraken. Een dekkingoverschot wordt als vordering van de werkgever op het fonds geregistreerd en een dekkingstekort als een vordering van het fonds op de werkgever.

Voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties

Financiële aanspraken van houders van standaardgaranties op de institutionele eenheden die deze garanties verlenen. Voorzieningen met betrekking tot claims in het kader van standaardgaranties zijn vooruitbetaalde netto-vergoedingen en voorzieningen voor openstaande claims in het kader van standaardgaranties. Evenals technische voorzieningen schadeverzekering bestaan voorzieningen voor claims in het kader van standaardgaranties uit niet-verdiende vergoedingen (premies) en claims (aanspraken) die nog niet zijn afgewikkeld. Standaardgaranties zijn garanties die in grote aantallen en op vrijwel identieke wijze worden uitgegeven, meestal voor vrij kleine bedragen. In de Nederlandse situatie voldoen alleen premies en uitkeringen bij waarborgfondsen aan de eisen voor standaardgaranties.

Financiële derivaten en aandelenopties

Financiële derivaten zijn financiële stukken gebaseerd op of afgeleid van een andere onderliggende waarde (bijvoorbeeld effecten, rente, valuta of grondstoffen), met het oog op het verkleinen van risico's of juist speculatieve doeleinden. Bij derivaten worden afspraken gemaakt over mogelijke toekomstige koop-/verkoopprijzen van de onderliggende waarden of worden cashflows tegen elkaar uitgeruild. Alleen de afgeleide instrumenten die een marktwaarde hebben (omdat zij verhandelbaar zijn of op de markt kunnen worden gecompenseerd), worden in de nationale rekeningen als vorderingen beschouwd. Tot de financiële derivaten behoren opties en termijncontracten (*warrants*, *futures*, *swaps* en *forward rate agreements*). Tot de derivaten behoren niet de onderliggende waarde, de terug te betalen margestorting en de afgeleide instrumenten die niet verhandelbaar zijn.

Termijncontracten zijn als saldo van vorderingen en schulden opgenomen bij vorderingen. Dit houdt in dat zij netto aan de activazijde van de balansen, financiële transacties en overige mutaties opgenomen zijn. Hierdoor kunnen de uitstaande posities een negatieve waarde aannemen. Aandelenopties voor werknemers zijn overeenkomsten die op een bepaalde datum zijn aangegaan en op grond waarvan een werknemer het recht heeft een bepaald aantal aandelen van de werkgever te kopen tegen een vastgestelde prijs, hetzij op een bepaald tijdstip, hetzij binnen een periode die direct volgt na de datum vanaf wanneer de opties kunnen worden uitgeoefend.

Overige vorderingen/schulden

Overige vorderingen/schulden zijn financiële activa en passiva die ontstaan als tegenboekingen van transacties indien er sprake is van een tijdsverschil tussen deze transacties en de daarmee samenhangende betalingen. Financiële transacties in overige vorderingen/schulden omvatten:

- handelskredieten en voorschotten
- overige transitorische posten.

Handelskredieten en voorschotten zijn financiële aanspraken die voortvloeien uit de rechtstreekse kredietverlening door aanbieders van goederen en diensten aan hun

klanten, en uit vooruitbetalingen door klanten voor nog niet geleverde goederen en diensten.

Overige transitorische posten zijn financiële aanspraken die ontstaan uit tijdsverschillen tussen verdelingstransacties of financiële transacties op de secundaire markt en de daarmee samenhangende betalingen. Overige transitorische posten omvatten financiële aanspraken die ontstaan als gevolg van het tijdsverschil tussen het moment van toerekening van transacties aan een verslagperiode en de daarmee samenhangende betalingen. Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- lonen
- belastingen en sociale premies
- dividenden
- huur
- aankoop en verkoop van effecten.

De belangrijkste saldi in de nationale rekeningen

Binnenlands product / toegevoegde waarde

Toegevoegde waarde is productie minus intermediair verbruik. De toegevoegde waarde is daarbij uitgedrukt in basisprijzen. Het bruto binnenlands product (bbp) is de som van de toegevoegde waarde van alle bedrijfsklassen vermeerderd met het saldo van de productgebonden belastingen en subsidies plus het verschil tussen de toegerekende en afgedragen btw. Dit is het bbp tegen marktprijzen.

Inbegrepen is de toegevoegde waarde van alle in Nederland opererende bedrijfs-eenheden, dus ook degenen die in buitenlandse handen zijn. Ook overheidsinstanties en andere niet-commerciële instanties behoren hiertoe.

Nationaal inkomen / primair inkomen

Het totaal van de door ingezeten institutionele eenheden ontvangen primaire inkomens: beloning van werknemers, netto-exploitatietoetschot / netto gemengd inkomen, het saldo van ontvangen en betaald inkomen uit vermogen en de belastingen op productie en invoer minus subsidies. Inkomens uit vermogen die van de ene binnenlandse sector naar de andere gaan, vallen in dit inkomensbegrip tegen elkaar weg. Het bruto nationaal inkomen (tegen marktprijzen) is gelijk aan het bbp minus het primaire inkomen dat ingezeten eenheden aan niet-ingezeten eenheden betalen plus het primaire inkomen dat ingezeten eenheden uit het buitenland ontvangen. De afdrachten van lidstaten aan de Europese Unie is voor een groot deel gebaseerd op het bruto nationaal inkomen.

Het begrip nationaal inkomen is geen productie-, maar een inkomensbegrip; het is daarom relevanter indien het netto wordt uitgedrukt, dat wil zeggen na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Netto nationaal beschikbaar inkomen

De som van de netto beschikbare inkomens van de institutionele sectoren. Het netto nationaal beschikbaar inkomen is gelijk aan het netto nationaal inkomen (tegen marktprijzen) minus de inkomensoverdrachten (belastingen op inkomen, vermogen enz., sociale premies, sociale uitkeringen en overige inkomensoverdrachten) die aan niet-ingezeten eenheden worden betaald, plus de inkomensoverdrachten die ingezeten eenheden uit het buitenland ontvangen. Doorgaans wordt het nettobegrip gebruikt, dat wil zeggen: na aftrek van het verbruik van vaste activa (afschrijvingen).

Besparingen

Het gedeelte van het nationaal beschikbaar inkomen dat niet voor consumptieve bestedingen is gebruikt. De nationale besparingen zijn de som van de besparingen van alle

institutionele sectoren. Doorgaans wordt voor de nationale besparingen het nettobegrip gebruikt, dat wil zeggen: na aftrek van het verbruik van vaste activa.

Saldo lopende transacties met het buitenland

Het overschot (indien negatief) of het tekort (indien positief) van de totale economie op zijn lopende transacties (handel in goederen en diensten, primair inkomen, inkomensoverdrachten) met het buitenland. Het saldo van de lopende transacties met het buitenland vormt de sluitpost van de rekening voor inkomenstransacties met het buitenland en is opgebouwd uit drie onderdelen:

- het uitvoeroverschot, dat is het bedrag waarmee de uitvoer de invoer overtreft
- het saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens. De primaire inkomens omvatten belastingen op productie en invoer, subsidies, beloning van werknemers en inkomen uit vermogen, zoals rente en dividend
- het saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten. De inkomensoverdrachten omvatten de dividendbelasting, de uitkeringen sociale verzekering en de overige inkomensoverdrachten.

Het saldo van de lopende transacties met het buitenland is ook gelijk aan de nationale besparingen minus de investeringen inclusief de veranderingen in voorraden.

Vorderingensaldo

Het nationaal vorderingensaldo is het saldo van middelen en bestedingen op de lopende rekening en de kapitaalrekening van de gezamenlijke binnenlandse sectoren. In de financiële rekening van Nederland geeft het saldo aan voor welk bedrag nieuwe leningen zijn aangegaan met het buitenland en/of financiële activa zijn verkocht (bij een tekort) of voor welk bedrag schulden zijn afgelost aan het buitenland en/of financiële activa zijn gekocht (bij een overschot). Het vorderingensaldo is dan ook in theorie gelijk aan de mutatie van het saldo van vorderingen en schulden ten opzichte van het buitenland. In praktijk bestaat er echter een statistisch verschil tussen die twee.

Overheidssaldo

Het saldo van uitgaven en inkomsten van de overheid. Dit is gelijk aan het vorderingensaldo van de sector overheid in de nationale rekeningen. Een positief getal betekent een overschot en een negatief getal een tekort. Het overheidssaldo wordt vaak als percentage van het bruto binnenlands product (bbp) gepresenteerd. Het overheidssaldo (ook wel EMU-saldo genoemd) is één van de onderdelen van het Groei- en Stabiliteitspact

Overheidsschuld (EMU)

De geconsolideerde schuld van de overheid, exclusief de transitorische schuld en de schuld op de titel financiële derivaten. Geconsolideerd wil zeggen dat schulden tussen overheden onderling niet meetellen in de schuld van de overheid. De schuldtitels zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De overheidsschuld wordt vaak als percentage van het bbp gepresenteerd.

Door het verschil in waarderingsgrondslag is de som van de schuldtitels van de overheidsschuld (nominaal) niet gelijk aan de som van de schuldtitels in de nationale rekeningen (marktwaarde). De schuld bestaat uit de volgende titels: deposito's, kortlopende schuldbewijzen, langlopende schuldbewijzen, kortlopende leningen en langlopende leningen. De overheidsschuld (ook wel EMU-schuld genoemd) is één van de onderdelen van het Groei- en Stabiliteitspact.

Verandering in financieel vermogen

De verandering in financieel vermogen is de vanuit de financiële transacties vastgestelde verandering in de financiële verhouding van een sector met de andere sectoren en het buitenland. In principe is dit saldo gelijk aan het vorderingensaldo. Onder andere door het gebruik van verschillende bronnen voor de lopende en kapitaaltransacties respectievelijk de financiële transacties ontstaan echter statistische verschillen.

8.3 Aanbod-, gebruik- en input-outputtabellen

Inleiding

In deze publicatie zijn een aanbodtabel (tabel G 1), een gebruiktabel (G 2) en een input-outputtabel (G 3) opgenomen. In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op deze tabellen.

De aanbodtabel

De aanbodtabel (tabel G 1) beschrijft het aanbod van goederen en diensten verbijzonderd naar productgroepen. Het aanbod is wat er in Nederland is geproduceerd plus wat er is ingevoerd. De tabel geeft de binnenlandse productie door bedrijfsklassen (kolom 1-21) en de invoer (23 en 24) van de diverse productgroepen.

Een regel van de aanbodtabel geeft een beschrijving van het aanbod van een bepaalde productgroep. Zo komt cel 1,1 overeen met de productie van landbouwproducten door de bedrijfsklasse landbouw, bosbouw en visserij. Cel 1,23 bevat de invoer van landbouwproducten.

Een kolom van de aanbodtabel beschrijft de totale productie van een bedrijfsklasse. Zo geeft kolom 3 een verdeling van de totale productie van de industrie over de verschillende producten.

De gebruiktabel

De gebruiktabel (tabel G 2) beschrijft het gebruik van goederen en diensten verbijzonderd naar productgroepen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen intermediair verbruik door bedrijfsklassen (kolom 1-21) en finale bestedingen (23-28). De finale bestedingen worden uitgesplitst naar uitvoer van goederen en van diensten, consumptieve bestedingen door huishoudens respectievelijk de overheid, bruto investeringen in vaste activa en veranderingen in voorraden.

Een regel van de gebruiktabel geeft een beschrijving van de bestemmingen van een bepaalde productgroep. Uit cel 1,3 blijkt bijvoorbeeld het gebruik van landbouwproducten door de industrie. De uitvoer van deze producten is te vinden in cel 1,23.

Het totaal van iedere regel van de gebruiktabel (kolom 31) is per definitie gelijk aan het totaal van de corresponderende regel van de aanbodtabel (29). Hiertoe dienen nog wel enkele aanvullende kolommen te worden opgenomen in verband met de verschillende waarderingen van de aanbod- en gebruiktabellen. Deze kolommen worden hieronder nader verklaard onder het kopje 'soorten waardering'.

Een kolom van het intermediaire gedeelte van de gebruiktabel beschrijft welke producten door een bedrijfsklasse zijn gebruikt in het productieproces (regel 1-45) en tevens de in het productieproces gegenereerde toegevoegde waarde (47-51). Cel 46,3 geeft het totale intermediaire verbruik van de industrie. De totale bruto toegevoegde waarde (tegen basisprijzen, zie bij soorten waardering) van deze bedrijfsklasse is te vinden in cel 52,3. Het totaal van iedere kolom van de gebruiktabel (regel 57) is per definitie gelijk aan het totaal van de corresponderende kolom van de aanbodtabel (regel 48).

De input-outputtabel

Ook in de input-outputtabel (tabel G 3) worden aanbod en gebruik beschreven. Hier staat echter centraal hoeveel van welke aanbieder naar welke gebruiker is gegaan. De aanbieder kan hierbij ook invoer zijn en de gebruiker uitvoer. Aanbod en gebruik worden niet gespecificeerd naar productgroep. De input-outputtabel wordt afgeleid uit de aanbod- en gebruiktabellen.

Op een regel van de input-outputtabel staat de productie van een bedrijfsklasse verdeeld naar afzetcategorieën: intermediair verbruik door andere bedrijfsklassen en de finale bestedingen. In de kolommen van het intermediair verbruik wordt beschreven van welke bedrijfsklasse (dan wel invoer) de door de bedrijfsklassen gebruikte producten afkomstig zijn. Zo kan bijvoorbeeld in cel 1,3 het gebruik van producten van de landbouw, bosbouw en visserij door de industrie worden afgelezen. Regels 23 en 24 beschrijven de invoer van goederen en diensten naar bestemming.

De input-outputtabel bevat verder de toegevoegde waarde per bedrijfsklasse (regel 33-37) en de finale afzet (consumptie, investeringen e.d.) naar bedrijfsklasse van herkomst (kolom 23-28). Kolom 29 van de input-outputtabel betreft de productie van handels- en vervoersmarges. Deze kolom is gelijk aan regel 45 van de aanbodtabel. Omdat meestal niet bekend is om welke goederen het gaat en welke bestemming deze hebben is een volledige toerekening van de marges naar bedrijfsklasse van bestemming niet mogelijk. Daarom is een afzonderlijke kolom (30) marges opgenomen en een daarmee corresponderende regel (31).

Soorten waardering

Bij binnenlands geproduceerde producten spelen drie soorten waardering een rol. De aankoopprijs van een product is het bedrag dat de koper betaalt, onder aftrek van btw. De producent van een product ontvangt echter niet de aankoopprijs, maar een lager bedrag. Het verschil wordt bepaald door de handels- en vervoersmarges op het product. Het bedrag dat de producent ontvangt is de producentenprijs. Echter, het kan zijn dat de producent nog productgebonden belastingen (bijvoorbeeld accijnzen) moet afdragen of productgebonden subsidies ontvangt. Wat de producent uiteindelijk overhoudt is de basisprijs. Voor ingevoerde producten zijn er twee waarderingen, aankoopprijs en cif-prijs, dat wil zeggen de prijs aan de Nederlandse grens.

Soorten waardering voor binnenlands geproduceerde producten:

aankoopprijs
minus: handels- en vervoersmarges
minus: afgedragen productgebonden belastingen
plus: ontvangen productgebonden subsidies
=
basisprijs

Soorten waardering voor ingevoerde producten:

aankoopprijs
minus: handels- en vervoersmarges in Nederland
minus: belastingen op invoer
plus: subsidies op wederuitvoer
=
cif-prijs

De bedragen in de gebruiktabel zijn in aankooprijzen. De niet-aftrekbare btw wordt op een afzonderlijke regel geboekt (regel 45). De bedragen in de aanbodtabel luiden voor wat betreft de binnenlandse productie in basisprijzen, de invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen. De totalen van de handels- en vervoersmarges en productgebonden belastingen en subsidies per productgroep zijn opgenomen in de kolommen 26-28 van de aanbodtabel. Op deze wijze zijn de totalen per productgroep in de aanbod- en gebruiktabel aan elkaar gelijk.

De bedragen van de binnenlands geproduceerde goederen en diensten in de input-outputtabel zijn uitgedrukt in basisprijzen. De ingevoerde goederen van het intermediair en de finale bestedingen zijn gewaardeerd tegen cif-prijzen. Na de cif/fob-correctie in kolom 31 blijft de invoer van goederen gewaardeerd tegen fob-prijzen over. De handels- en vervoersmarges op de aangekochte producten worden afzonderlijk beschreven op regel 31. Regels 25-26 bevatten de belastingen op ingevoerde producten.

De aansluiting in de gebruiktabel en de input-outputtabel met de macrototalen

In de gebruiktabel en de input-outputtabel is een aantal extra regels en kolommen opgenomen om aansluiting met de macrototalen te verkrijgen. Deze worden hieronder toegelicht.

Verkoop van gebruikte vaste activa

Naast de toename van de kapitaalgoederenvoorraad door nieuw geproduceerde en ingevoerde kapitaalgoederen, neemt de kapitaalgoederenvoorraad af door verkopen van gebruikte vaste activa. Dit wordt in de kolom investeringen in vaste activa geregistreerd. De tegenposten zijn uitvoer, voor zover het verkopen aan het buitenland betreft, en consumptieve bestedingen door huishoudens. De invoer van gebruikte vaste activa wordt overigens geheel tot de investeringen in vaste activa gerekend.

Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland

De binnenlandse particuliere consumptieve bestedingen bevatten ook de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland, zoals uitgaven tijdens vakantie. De consumptieve bestedingen worden in één keer hiervoor gecorrigeerd. De tegenpost is de uitvoer.

Consumptie door ingezetenen in het buitenland

Tegenover de consumptie door niet-ingezetenen in Nederland staan de consumptieve bestedingen door Nederlandse ingezetenen in het buitenland. De consumptieve bestedingen zijn hiervoor gecorrigeerd. In een aparte kolom 'consumptie door ingezetenen in het buitenland' wordt dit bedrag tegengeboekt bij de invoer.

Verschil toegerekende en afgedragen btw

De niet-aftrekbare btw wordt geraamd op basis van de onderliggende goederen- en dienstentransacties en de daarop rustende tarieven. Dit btw-bedrag, de toegerekende btw genoemd, dient door bedrijven aan de overheid afgedragen te worden. De feitelijke ontvangsten van de overheid verschillen hiervan echter door bijvoorbeeld boetes, kwijtscheldingen of fraude. Ook kunnen er verschillen zijn tussen het jaar dat de overheid de btw ontvangt en het jaar waarover btw moet worden betaald. De niet-afgedragen btw wordt in meerdering gebracht op het exploitatieoverschot, in een aparte kolom 'afgedragen minus toegerekende btw'. Het totaal van de regel btw is daarmee gelijk aan het door de overheid ontvangen bedrag.

8.4 Sectoren in het rekeningenstelsel

Inleiding

Het rekeningenstelsel geeft in de vorm van opeenvolgende rekeningen een overzicht van alle economische deelprocessen, zoals productie, inkomensverdeling en financiering. Deze rekeningen worden niet alleen opgesteld voor de totale economie, maar ook voor vijf verschillende binnenlandse sectoren. Op deze wijze beschrijft het rekeningenstelsel:

- per economisch deelproces de rol die elke sector speelt, zoals de overheid bij inkomenshervdeling en financiële instellingen bij financiering
- per sector de omvang en samenhang van de verschillende economische activiteiten en hun relatie met de rest van de economie en het buitenland.

De sectoren zijn volgens internationaal vastgestelde criteria onderscheiden in niet-financiële vennootschappen, financiële instellingen, overheid, huishoudens en instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens.

In de aanbod- en gebruiktabellen en de input-outputtabel zijn de producenten niet ingedeeld naar sectoren, maar naar bedrijfsklassen.

De sectorindeling in het rekeningenstelsel

Het rekeningenstelsel beschrijft de transacties van Nederlandse economische eenheden met andere economische eenheden, zowel Nederlandse als buitenlandse. De Nederlandse economische eenheden betreffen alle in Nederland gevestigde vennootschappen, alle Nederlandse overheidsinstellingen (zowel in Nederland als in het buitenland) en alle in Nederland woonachtige natuurlijke personen.

Vennootschappen zijn ondernemingen met rechtspersoonlijkheid. Ook grote zelfstandig opererende ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid worden tot de vennootschappen gerekend. Voorbeelden van deze zogenoemde quasi-vennootschappen zijn gemeentelijke vervoersbedrijven en grote familiebedrijven. Buitenlandse ondernemingen die zich voor langere tijd in Nederland vestigen worden eveneens gerekend tot de Nederlandse vennootschappen. De vestigingen van Nederlandse ondernemingen in het buitenland worden niet tot de Nederlandse vennootschappen gerekend. (Wel worden de winst en andere financiële stromen in de nationale rekeningen verdisconteerd, net als bij Nederlandse dochterondernemingen van een buitenlandse moeder.) Alle vennootschappen en quasi-vennootschappen behoren uitsluitend tot de sectoren niet-financiële vennootschappen en financiële instellingen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen bevat alle vennootschappen met als hoofdfunctie het produceren van goederen en verhandelbare niet-financiële diensten.

Tot de niet-financiële vennootschappen behoren:

- alle vennootschappen (nv's, bv's, cv's, vof's), en coöperatieve verenigingen die niet tot de financiële instellingen worden gerekend. Ook grote zelfstandig opererende (niet-financiële) ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid worden tot de niet-financiële vennootschappen gerekend. Voorbeelden van deze zogenoemde quasi-vennootschappen zijn grote familiebedrijven
- alle instellingen zonder winstoogmerk (stichtingen en verenigingen) die voor de markt produceren en niet tot de financiële instellingen worden gerekend. Voorbeelden zijn bejaardentehuizen, ziekenhuizen en woningcorporaties. Minimaal 50 procent van de

productiekosten dient door de verkoop gedekt te worden anders wordt de betreffende instelling gerekend tot de sector overheid of de sector instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

- overheidsbedrijven (vennootschappen die geheel of gedeeltelijk eigendom zijn van de overheid) zoals de Nederlandse Spoorwegen.

Financiële instellingen

De sector financiële instellingen bevat alle (quasi-)vennootschappen met als hoofdfunctie financiële intermediatie, dat wil zeggen het aantrekken, transformeren en distribueren van financiële middelen of het verlenen van financiële hulpdiensten. Ook vennootschappen die financiële diensten verstrekken en die het merendeel van hetzij hun activa hetzij hun passiva niet op open markten verhandelen, behoren tot de sector financiële instellingen.

De sector financiële instellingen bestaat uit negen subsectoren die in drie groepen ingedeeld worden: monetaire financiële instellingen, verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen en overige financiële instellingen.

Tot de monetaire financiële instellingen behoren:

- De Nederlandsche Bank (DNB)
- onder toezicht van DNB staande geldscheppende instellingen, zoals algemene banken, spaarbanken, effectenkredietinstellingen en zelfstandige hypotheekbanken
- geldmarktfondsen.

Tot de verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen behoren alle (quasi-) vennootschappen met als hoofdfunctie het omzetten van individuele risico's in collectieve risico's:

- onder toezicht van DNB staande pensioenfondsen, levens- en schadeverzekeringsmaatschappijen en spaar- en jaarkassen
- niet onder toezicht van DNB staande pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen, zoals VUT-fondsen en herverzekeringsmaatschappijen
- particulier georganiseerde sociale verzekeringsinstellingen. Deze voeren sociale verzekeringsregelingen uit die buiten de invloedssfeer van de overheid vallen.

Tot de overige financiële instellingen behoren:

- beleggingsfondsen m.u.v. geldmarktfondsen
- niet onder toezicht staande financiële instellingen zoals zelfstandige financierings- en leasemaatschappijen
- financiële hulpbedrijven voor het bankwezen zoals de Amsterdamse Effectenbeurs, creditcardorganisaties en bedrijven op het gebied van krediet- en hypotheekbemiddeling
- financiële hulpbedrijven voor verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen zoals assurantietussenpersonen, waarborgfondsen, pensioenadviesbureaus en verzekeringsbeurzen
- houdstermaatschappijen van monetaire financiële instellingen en verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen voor zover die zelf niet onder de toezichtwetgeving vallen
- instellingen zonder winstoogmerk met rechtspersoonlijkheid met als hoofdfunctie financiële intermediatie of het verlenen van financiële hulpdiensten alsmede instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van financiële instellingen
- financiële instellingen en kredietverstrekkers binnen concernverband.

Niet in de sector financiële instellingen begrepen zijn:

- juridisch zelfstandige beleggingsmaatschappijen in het bezit van één of enkele eigenaren die zelf niet tot de financiële instellingen behoren. Deze zijn ingedeeld bij de sector waartoe de eigenaar behoort
- niet onder toezicht staande fondsen gericht op de pensioenverzekering van één enkel persoon (pensioen-bv's). Deze zijn ingedeeld bij de sector huishoudens

- financiële hulpbedrijven en dergelijke die geen rechtspersoonlijkheid bezitten. Deze zijn ingedeeld bij de sector huishoudens.

Overheid

De sector overheid omvat ten eerste alle (publiekrechtelijke) eenheden die zich bezighouden met de herverdeling van inkomen en vermogen. Het gaat in Nederland om ministeries, gemeenten, provincies, waterschappen e.d. Ten tweede worden die instellingen tot de overheid gerekend die gecontroleerd en voornamelijk gefinancierd worden door de eerdergenoemde eenheden, én daarbij niet voor de markt produceren. Van niet-marktproductie is sprake als de verkoopopbrengsten structureel minder zijn dan 50 procent van de productiekosten. Op deze wijze worden onder meer Prorail en de Open Universiteit tot de overheid gerekend.

De overheidsinstellingen die werkzaam zijn in het buitenland, zoals ambassades, behoren ook tot de sector overheid. Omgekeerd worden buitenlandse ambassades en internationale instellingen, zoals Europol en het Internationaal gerechtshof, daar niet toe gerekend. Overheidsbedrijven (zoals de Nederlandse Spoorwegen, Schiphol, Bank Nederlandse Gemeenten) en quasi-vennootschappen maken in principe geen deel uit van de sector overheid. Ook De Nederlandsche Bank maakt geen deel uit van de sector overheid.

De sector overheid bestaat uit drie subsectoren: centrale overheid, lokale overheid en wettelijke sociale verzekeringsinstellingen.

Tot de centrale overheid (CO) behoren:

- het Rijk (ministeries en begrotingsfondsen zoals Gemeentefonds, Provinciefonds en Infrastructuurfonds)
- universiteiten
- product- en bedrijfsschappen
- een groep van landelijke stichtingen en organisaties.

Voorbeelden van de landelijke stichtingen en organisaties zijn:

- onderzoeksinstituten (onder andere NWO, KNAW en aan de universiteiten gelieerde instituten)
- ideële organisaties (onder andere Oxfam Novib)
- verzelfstandigde overheidsdiensten als ProRail en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Tot de lokale overheid (LO) behoren:

- provincies en waterschappen
- gemeenten, exclusief hun quasi-vennootschappen die bij de niet-financiële of de financiële vennootschappen zijn ingedeeld (onder andere gemeentelijke vervoersbedrijven)
- gemeenschappelijke regelingen (samenwerkingsverbanden van gemeenten op het gebied van afvalverwerking, waterzuivering, brandweer, sociale werkvoorziening en dergelijke)
- verzelfstandigde lokale overheidsdiensten, zoals bureaus voor arbeidsbemiddeling en regionale politiekorpsen
- privaatrechtelijke lokale instellingen op het gebied van arbeid, maatschappelijke werk, cultuur en onderwijs zoals Banenpools, het Jeugd Werk Garantieplan, centra voor asielzoekers, musea, bibliotheken, verzelfstandigde onderwijsinstellingen en studiebegeleidingsdiensten.

Tot de wettelijke sociale verzekeringsinstellingen (SV) behoren:

- de toezichts- en uitvoeringsorganen van de wettelijke sociale verzekeringsregelingen zoals het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), waarin de vroegere uitvoeringsinstanties zijn samengegaan

- de sociale fondsen (bijvoorbeeld AOW-fonds, WW-fonds en WIA). De vroegere arbeidsongeschiktheidsregelingen voor overheidspersoneel (FAOP) vallen ook onder de wettelijke sociale verzekering.

Huishoudens

Tot de sector huishoudens behoren alle natuurlijke personen die langer dan een jaar in Nederland verblijven, ongeacht hun nationaliteit. Omgekeerd worden Nederlanders die langer dan een jaar in het buitenland verblijven niet tot de Nederlandse huishoudens gerekend. Huishoudens omvatten niet alleen op zichzelf of in gezinsverband wonende personen, maar ook personen in verpleeginrichtingen, bejaardentehuizen, gevangenis en internaten. Indien de tot de huishoudens gerekende personen een eigen bedrijf hebben, wordt dit bedrijf ook tot de huishoudens gerekend. Dit is het geval bij de zelfstandigen (eenmanszaken). Grote, zelfstandig opererende ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid (quasi-vennootschappen) behoren echter tot de (niet-financiële of financiële) vennootschappen.

Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

Tot de sector instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (izw's t.b.v. huishoudens) behoren stichtingen en verenigingen waarvan de middelen voor het merendeel afkomstig zijn uit vrijwillige bijdragen van huishoudens en uit inkomen uit vermogen. Voorbeelden zijn religieuze instellingen, liefdadigheidsinstellingen, politieke partijen, vakbonden en verenigingen op het gebied van cultuur, sport en recreatie.

Buitenland

In de nationale rekeningen is het buitenland als zodanig geen institutionele sector. De transacties van het buitenland met Nederland zijn transacties tussen ingezetenen en niet-ingezetenen.

De relatie tussen sectoren en bedrijfsklassen

Bij de aanbod- en gebruikstabellen worden de bedrijfseenheden ingedeeld naar bedrijfsklassen, oftewel economische activiteit. Omdat de hoofdsystemen op elkaar aansluiten is er een precieze relatie tussen de sectoren en de bedrijfsklassen. Hieronder wordt aangegeven met welke bedrijfsklassen de verschillende sectoren corresponderen.

Niet-financiële vennootschappen

De sector niet-financiële vennootschappen bevat alle bedrijfseenheden die niet bij de andere sectoren zijn ingedeeld.

Financiële instellingen

De sector financiële instellingen bevat eenheden uit de bedrijfsklassen bankwezen, verzekeraars en pensioenfondsen en overige financiële dienstverlening. Een aantal eenheden uit deze bedrijfsklassen behoort tot de sector huishoudens en de sector overheid. Daarnaast zijn er eenheden in een aantal andere bedrijfsklassen die tot de sector financiële instellingen behoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- operationele lease door maatschappijen die onderdeel vormen van een financiële instelling (bedrijfsklasse verhuur van roerende goederen)
- houdstermaatschappijen van verzekeringsmaatschappijen en monetaire financiële instellingen die zelf niet onder toezicht staan (bedrijfsklasse holdings en managementadviesbureaus).

Overheid

De sector overheid bestaat voor het grootste deel uit de bedrijfsklassen openbaar bestuur en overheidsdiensten en gesubsidieerd onderwijs. Daarnaast zijn er eenheden in een

aantal andere bedrijfsklassen die eveneens tot de sector overheid behoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- specifieke activiteiten van gemeenten, zoals reinigingsdiensten (bedrijfsklasse afvalbeheer), sociale werkplaatsen (bedrijfsklasse overige industrie), Gemeentelijke Geneeskundige Diensten (bedrijfsklasse gezondheidszorg) en afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen voor deze activiteiten
- bureaus voor arbeidsbemiddeling, banenpools en het Jeugd Werk Garantieplan (bedrijfsklasse uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling)
- aan universiteiten gelieerde instituten (bedrijfsklasse research)
- ProRail (bedrijfsklasse opslag, dienstverlening voor vervoer)
- opvangtehuizen en asielzoekerscentra (bedrijfsklasse verzorging en welzijn)
- ideële organisaties, zoals Oxfam Novib en SNV Netherlands Development Organisation.

Huishoudens

De sector huishoudens bevat alle natuurlijke personen met inbegrip van hun bedrijf. Hieronder vallen de zelfstandigen en de eigenwoningbezitters. Het eigenwoningbezit maakt deel uit van de bedrijfsklasse verhuur en handel van onroerend goed. Zelfstandigen kunnen in principe in elke bedrijfsklasse voorkomen, met uitzondering van de bedrijfsklassen waarin de specifieke activiteiten van de overheid zijn opgenomen.

Instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens

De stichtingen en verenigingen die tot de sector izw's t.b.v. huishoudens behoren, komen met name voor in de bedrijfsklassen gezondheidszorg, verzorging en welzijn, cultuur, sport en recreatie en overige dienstverlening.

8.5 Rekeningen in het rekeningenstelsel

Inleiding

In het rekeningenstelsel wordt de economie beschreven als een reeks samenhangende economische deelprocessen. Deze zijn: productie, inkomensvorming, primaire en secundaire inkomensverdeling, inkomensbesteding, herverdeling door kapitaaloverdrachten, kapitaalvorming en financiering.

Elk deelproces wordt beschreven in een afzonderlijke rekening. Daarbij worden de economische transacties onderscheiden in middelen en bestedingen. De rekeningen zijn in evenwicht gebracht door middel van saldi (het verschil tussen de middelen en de bestedingen). Door het saldo van de ene rekening door te boeken naar de volgende rekening ontstaat er een samenhang tussen de opeenvolgende rekeningen en de daarin beschreven processen.

De deelprocessen worden beschreven in de rekeningen voor de totale economie en voor de afzonderlijke binnenlandse sectoren. De relatie van de totale economie met het buitenland wordt getoond in de rekeningen voor transacties van het buitenland met Nederland. Deze rekeningen zijn opgesteld vanuit buitenlands gezichtspunt en bevatten een lopende rekening, een kapitaalrekening en een financiële rekening. Op de lopende rekening zijn de invoer, de uitvoer en de inkomenstransacties opgenomen. Hieronder worden de onderscheiden rekeningen nader toegelicht.

De rekeningen

Productierekening

De productierekening toont de transacties die betrekking hebben op het productieproces. De productie wordt geregistreerd als baat, het intermediair verbruik als last. Het saldo van de rekening is de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen voor de betreffende sector.

De productierekening voor de totale economie is de som van de productierekeningen van de sectoren aangevuld met transacties die niet naar sectoren worden verdeeld. Deze laatste betreffen de productgebonden belastingen en subsidies. Het saldo van de productierekening voor de totale economie is het bbp tegen marktprijzen.

Inkomensrekening: inkomensvorming

Deze rekening beschrijft de verdeling van de gevormde toegevoegde waarde tegen basisprijzen over de beloning van werknemers, het saldo van niet-productgebonden belastingen en subsidies en het bruto-exploitatietooverschot. Het bruto-exploitatietooverschot is het resultaat vóór afschrijvingen. Bij de sector huishoudens wordt het saldo van deze rekening gemengd inkomen genoemd omdat het naast het exploitatietooverschot ook de beloning voor geleverde arbeid van zelfstandigen en hun meewerkende gezinsleden bevat. Het exploitatietooverschot / gemengd inkomen is in eerste instantie op brutobasis geregistreerd (vóór aftrek van het verbruik van vaste activa). Omdat bij de inkomenssaldi een nettoregistratie relevanter is, is hierop het verbruik van vaste activa in mindering gebracht.

Inkomensrekening: primaire inkomensverdeling

Op deze rekening wordt bij de middelen het inkomen geregistreerd dat de sectoren ontvangen voor hun directe deelname aan het productieproces evenals het inkomen uit vermogen, dat wil zeggen het inkomen dat zij ontvangen in ruil voor het beschikbaar

stellen van financiële middelen, grond en dergelijke. Bij de bestedingen wordt het betaalde inkomen uit vermogen geregistreerd. Op deze rekening zijn de betaalde en ontvangen rente geregistreerd exclusief de indirect gemeten diensten van financiële intermediairs, oftewel de toegerekende bankdiensten. Toegerekende bankdiensten (een belangrijk deel van de productie door banken) worden indirect gemeten en zijn in de productierekening opgenomen. In de inkomensrekening worden de betaalde en ontvangen rente gecorrigeerd voor deze toegerekende bankdiensten.

De voorzieningen van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen worden in de nationale rekeningen beschouwd als een vordering van polishouders en pensioen-deelnemers op de verzekeraars en pensioenfondsen. Daarom worden de beleggings-opbrengsten op deze voorzieningen geboekt als een betaling van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen aan polishouders en deelnemers, door de transacties 'inkomen uit beleggingen' toe te rekenen aan polishouders en pensioendeelnemers.

Het saldo van de inkomensrekening: primaire inkomensverdeling voor de afzonderlijke sectoren is het primair inkomen. Voor de totale economie wordt dit saldo het nationaal inkomen genoemd.

Inkomensrekening: secundaire inkomensverdeling

Deze rekening laat zien hoe het primaire inkomen van de sectoren wordt herverdeeld door belastingen op inkomen en vermogen, sociale premies (waaronder pensioen-premies), sociale uitkeringen (waaronder pensioenuitkeringen) en overige inkomens-overdrachten. Het saldo van deze rekening is het beschikbaar inkomen. Voor de sectoren waar consumptie plaatsvindt (overheid, huishoudens en izw huishoudens) wordt dit saldo doorgeboekt naar de inkomensbestedingsrekening. Voor de overige sectoren is het beschikbaar inkomen gelijk aan de besparingen. Deze worden doorgeboekt naar de kapitaalrekening.

Inkomensrekening: inkomensbesteding

Deze rekening laat zien welk deel van het beschikbaar inkomen wordt besteed aan consumptie en welk deel wordt bespaard. Alleen bij de overheid, de huishoudens en de izw t.b.v. huishoudens is er sprake van consumptie. Bij de middelen van deze rekening is de post 'correctie pensioenvoorziening' opgenomen. Deze correctie neutraliseert (het saldo van) de pensioenpremies en de uitkeringen die als sociale premies c.q. uitkeringen zijn opgenomen op de vorige rekening. Voor de levensverzekeringstransacties, die gezien worden als financiële transacties, heeft een dergelijke correctie niet te worden opgenomen. De registratiewijze van de verzekeringstransacties leidt ertoe dat de opbouw van de pensioen- en levensverzekeringsvoorzieningen als besparingen van ingezet en niet-ingezet huishoudens wordt gezien.

Kapitaalrekening: kapitaaloverdrachten

Op deze rekening worden de kapitaaloverdrachten geregistreerd, zoals vermogens-heffingen en investeringsbijdragen.

Kapitaalrekening: kapitaalsvorming

Op deze rekening staan bij de middelen de nettobesparingen, de afschrijvingen en de per saldo ontvangen kapitaaloverdrachten. Na investeringen en de per saldo aangekochte niet geproduceerde niet-financiële activa (met name grond) resteert het vorderingensaldo. Dit saldo geeft aan hoeveel een sector kan uitlenen / beleggen dan wel aan financiële middelen moet aantrekken gegeven de lopende en kapitaaltransacties in het rekeningstelsel.

Financiële rekening

De financiële rekening biedt voor elke sector een gedetailleerd overzicht van de veranderingen in de financiële verhoudingen met de overige sectoren en met het

buitenland. Zij vormt daarmee een logisch verlengstuk van de lopende en kapitaal-transacties in het rekeningenstelsel.

De financiële verhouding van een sector ten opzichte van de andere sectoren en het buitenland kan worden ontleed in vorderingen en in schulden met daarbinnen een verscheidenheid aan financiële titels. Veranderingen daarin worden aangeduid als financiële transacties. Het saldo van deze rekening is de verandering in financieel vermogen. In principe is dit saldo gelijk aan het vorderingensaldo. Omdat er om meerdere redenen niet is voldaan aan de budgetidentiteit van het stelsel kunnen beide saldi echter verschillen (zie verder bij Statistische verschillen).

Overige mutaties

Onder overige mutaties worden veranderingen in de waarde van vorderingen en schulden gedurende de verslagperiode geregistreerd die niet het gevolg zijn van financiële transacties. Hieronder vallen bijvoorbeeld herwaarderingen als gevolg van koerseffecten, afboekingen van oninbare vorderingen, herrubriceringen van balansposten en veranderingen ten gevolge van wijzigingen in classificaties.

Balansstanden

Een balans is een voor een bepaald moment opgesteld overzicht van de waarde van de economische bezittingen (activa) en van de verplichtingen (financiële passiva) van een institutionele eenheid of van een groep van eenheden.

De balansen geven een overzicht van alle bezittingen (of activa) en schulden (of passiva) van een sector. De bezittingen (oftewel activa) worden onderscheiden in financiële activa (oftewel vorderingen) en niet-financiële activa. Niet-financiële activa omvatten naast de vaste activa (zoals gebouwen), ook de Nederlandse olie- en gasreserves, de overige minerale reserves (zoals zand, grind en zout), voorraden, landbouwgrond en grond onder bebouwing.

De aan het begin van een periode bestaande vorderingen en schulden worden in de beginbalans geregistreerd. De aan het einde van een periode bestaande vorderingen en schulden worden in de eindbalans geregistreerd. Verschillen tussen de beginbalans en de eindbalans kunnen het gevolg zijn van financiële transacties, maar ook het gevolg zijn van overige mutaties (die bestaan uit herwaarderingen en uit volumemutaties die niet aan financiële transacties zijn toe te schrijven).

De sluitpost van een balans wordt vermogenssaldo genoemd. Alle in de balans opgenomen activa en passiva worden gewaardeerd tegen passende prijzen; gewoonlijk zijn dit de marktprijzen die gelden per balansdatum, maar voor sommige categorieën is het de nominale waarde. Er wordt een balans opgesteld voor ingezeten institutionele sectoren en subsectoren, de gehele nationale economie en de balans van het buitenland met Nederland.

De balans vult het rekeningenstelsel aan en laat het uiteindelijke effect zien van de registratiestransacties in de productie-, inkomensverdelings-, inkomensbestedings- en accumulatierekening op het vermogen van een economie. Voor de gehele nationale economie wordt de sluitpost vaak het nationale vermogen genoemd: de totale waarde van de niet-financiële activa en de netto financiële activa ten opzichte van het buitenland. De balans van het buitenland met Nederland wordt op dezelfde manier opgesteld als de balansen voor de ingezeten institutionele sectoren en subsectoren. Zij bestaat volledig uit financiële activa en passiva van niet-ingezeten en ten opzichte van ingezetenen.

Statistische verschillen

Met het rekeningenstelsel kan in principe een volledig consistente beschrijving worden gegeven van de totale economie.

Consistentie houdt daarbij het volgende in:

- een transactie die als last wordt geregistreerd bij een sector wordt tevens geregistreerd als baat bij een andere sector en vice versa. Dientengevolge geldt voor iedere transactie dat het totaal van de bestedingen gelijk is aan het totaal van de middelen; dit wordt de transactie-identiteit genoemd. Een bijzondere identiteit is die tussen aanbod (productie en invoer) en gebruik (intermediair verbruik, consumptieve bestedingen, investeringen en uitvoer)
- alle bij een sector beschikbaar gekomen middelen worden ook aangewend door die sector. Dit wordt de budgetidentiteit genoemd. Deze identiteit houdt in dat bij iedere sector het totaal van middelen en verandering van schulden gelijk is aan het totaal van bestedingen en de verandering van de vorderingen.

In het rekeningenstelsel wordt volledig voldaan aan de transactie-identiteit. Het is echter nog niet mogelijk om volledig aan de budgetidentiteit te voldoen. Het handhaven van deze identiteit zou leiden tot aanpassingen van de ramingen die niet kunnen worden onderbouwd vanuit het beschikbare statistische materiaal. Daarom is gekozen voor het opnemen van statistische verschillen in de financiële rekeningen.

8.6 Arbeid

Inleiding

Om een statistische beschrijving van de arbeidsmarkt te kunnen geven heeft het CBS een geïntegreerd stelsel van gegevens over arbeid ontwikkeld, de arbeidsrekeningen. De gegevens hebben betrekking op uniform afgebakende populaties, volgens uniforme indelingen en zijn gebaseerd op duidelijke definities en de daaruit volgende identiteitsrelaties. De gegevens worden samengesteld in een statistisch integratieproces dat op basis van alle beschikbare bronnen tot zo nauwkeurig mogelijke ramingen leidt.

De nationale rekeningen en daarbinnen de arbeidsrekeningen zijn in 2014 gereviseerd voor het verslagjaar 2010. De arbeidsrekeningcijfers zijn gebaseerd op alle gegevens waarover het CBS kan beschikken. De belangrijkste bronnen bij het samenstellen van de arbeidsrekeningen zijn de banenbestanden op basis van de polisadministratie van het UWV, het bestand Satelliet Zelfstandige Ondernemers (SZO) en het zelfstandigenbestand uit het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden (SSB).

Bij de arbeidsrekeningen gaat het om de werkgelegenheid bij bedrijven, instellingen en particuliere huishoudens in Nederland. Alle betaalde arbeid telt hierbij mee, ongeacht leeftijd, woonland of het aantal uren dat iemand per week werkt. De werkgelegenheid wordt bij de arbeidsrekeningen op vier manieren gekwantificeerd: het aantal werkzame personen, het aantal banen van werkzame personen, het aantal arbeidsjaren (waarbij deeltijdbanen zijn omgerekend tot het equivalent van voltijdbanen) en het arbeidsvolume op basis van het totaal aantal gewerkte uren. Het verschil tussen werkzame personen en banen van werkzame personen is dat een persoon tegelijkertijd meerdere banen kan hebben (bijbanen). Bij het aantal werkzame personen, het aantal banen en het aantal arbeidsjaren gaat het om jaargemiddelden, dus niet om bijvoorbeeld het totaal aantal personen dat in de loop van het jaar gewerkt heeft. Verder worden binnen arbeidsrekeningen uitkomsten samengesteld over de lonen, de beloning en de loonkosten van werknemers.

In het tabellenhoofdstuk Arbeid is een aantal arbeidsmarktgegevens opgenomen. De tabellen tonen slechts een klein deel van de beschikbare gegevens. Meer gedetailleerde gegevens zijn beschikbaar via StatLine, de elektronische databank van het CBS.

Werkzame personen

Werkzame personen zijn alle personen die één of meerdere banen hebben als werknemer en/of zelfstandige bij een in Nederland gevestigde economische eenheid (bedrijf, instelling of particulier huishouden).

Tot de werkzame personen behoren alle personen die betaalde arbeid verrichten, ook al is het maar voor één of enkele uren per week, ook als zij:

- arbeid verrichten die op zichzelf genomen legaal is, maar waarvan de beloning aan de registratie door fiscus of sociale zekerheidsautoriteiten wordt onttrokken ('zwarte arbeid')
- tijdelijk geen arbeid verrichten, maar wel doorbetaald krijgen (bijvoorbeeld bij ziekte of vorstverlet)
- tijdelijk onbetaald verlof hebben opgenomen.

Werkzame personen kunnen worden onderscheiden in werknemers en zelfstandigen. Zij kunnen woonachtig zijn in Nederland, maar ook in het buitenland.

Werknemers / zelfstandigen

Werknemers zijn personen die op grond van een arbeidsovereenkomst betaald werk verrichten voor een economische eenheid en waarvan de betaling (in geld en/of in natura) als beloning van werknemers wordt geregistreerd. Zelfstandigen zijn personen die arbeid verrichten voor eigen rekening of risico in een eigen bedrijf of praktijk, of in het bedrijf of de praktijk van een gezinslid, of in een zelfstandig uitgeoefend beroep. Hiertoe behoren onder meer huishoudelijke hulpen, gastouders, babysitters, krantenbezorgers en folderaars. Meewerkende gezinsleden worden tot zelfstandigen gerekend, tenzij zij een arbeidsovereenkomst zijn aangegaan.

Banen

Een baan is een expliciete of impliciete overeenkomst tussen een persoon en een in Nederland gevestigde economische eenheid om gedurende een bepaalde periode of tot nader order tegen beloning werk te verrichten. Naast banen van werknemers zijn er ook banen van zelfstandigen. Het aantal banen in een jaar is het gemiddeld aantal banen in dat jaar. Omdat één persoon meerdere banen kan hebben is het aantal banen gelijk aan of groter dan het aantal werkzame personen.

Arbeidsvolume

Het arbeidsvolume kan worden uitgedrukt in arbeidsjaren of in uren.

Arbeidsjaar

Het arbeidsvolume in arbeidsjaren is een maatstaf voor het arbeidsvolume, die wordt berekend door alle banen (voltijd en deeltijd) om te rekenen naar voltijdbanen, ook wel voltijdequivalenten (vte) genoemd. Het voltijdequivalent van een baan wordt bepaald door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur, die bij die baan behoort, te delen door de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur die bij een voltijdbaan (in het betreffende bedrijf) behoort. Zo leveren twee halve banen samen een arbeidsvolume van één arbeidsjaar op. Het voltijdequivalent van een baan van een zelfstandige wordt bepaald door de gebruikelijke wekelijkse arbeidsduur behorende bij die baan te delen door de gemiddelde arbeidsduur van de banen van zelfstandigen met een wekelijkse arbeidsduur van 37 uur of meer (in dezelfde bedrijfstak).

Overeengekomen uren

Overeengekomen uren is het aantal uren dat een werknemer volgens contract geacht wordt te werken per jaar. De overeengekomen verlof- en feestdagen en dagen arbeidsduurverkortung (ADV) tellen niet mee als overeengekomen (arbeids-)uren.

Betaalde overwerkuren

Overwerkuren zijn uren die boven de voor de werknemer geldende arbeidsduur werkelijk zijn gewerkt en volledig zijn uitbetaald.

Betaalde uren

Betaalde uren is de som van overeengekomen arbeidsuren en de betaalde overwerkuren. Ziekte- en vorstverleturen behoren tot de betaalde uren. Verlof- en feestdagen worden, anders dan in de juridische terminologie, niet aangemerkt als betaalde uren.

Gewerkte uren

Gewerkte uren is het totale aantal uren dat werknemers en/of zelfstandigen gedurende de verslagperiode werkelijk hebben gewerkt. De gewerkte uren van werknemers worden berekend door de betaalde uren te vermeerderen met de onbetaalde overuren en te

verminderen met betaalde maar niet gewerkte uren zoals ziekteverzuim, zwangerschaps- en bevallingsverlof, stakingen, weerverlet, ouderschapsverlof, kort verzuim en extra vrije tijd voor ouderen. De gewerkte uren van zelfstandigen worden rechtstreeks bepaald.

Beloning van werknemers en loonkosten

Beloning van werknemers

De beloning van werknemers in de arbeidsrekeningen heeft betrekking op de beloning voor geleverde arbeid aan het productieproces. De beloning is gelijk aan de totale vergoeding, in geld of in natura, die door een werkgever aan een werknemer verschuldigd is voor de arbeid die deze tijdens een verslagperiode heeft verricht. De beloning van werknemers is gelijk aan het totaal van lonen en sociale premies ten laste van werkgevers.

Lonen

De vergoedingen voor de werknemer, die in een bepaalde periode arbeid verricht, en die ten laste komen van de werkgever, inclusief de door de werkgever ingehouden loonbelasting en de sociale premies die ten laste komen van de werknemer. De belangrijkste vorm van loon is 'loon in geld' (inclusief de ingehouden loonbelasting en werknemerspremies). Dit loon omvat het basis bruto loon, premies, provisies, toeslagen, overwerkloon, gevarengeld, bijzondere beloningen en fooien, maar ook onkostenvergoedingen in verband met de dienstbetrekking (zoals een vergoeding of tegemoetkoming voor de kosten van woon-werkverkeer). Bijzondere beloningen omvatten vakantiegeld, tantièmes, gratificaties, winstuitkeringen en een dertiende of veertiende maand. Doorbetaald loon bij ziekte behoort niet tot de lonen, maar wordt toegerekend aan de sociale premies t.l.v. werkgevers. Naast 'loon in geld' kan 'loon in natura' onderdeel van het loon uitmaken, als dit voor de werknemer een voordeel uit dienstbetrekking is. Voorbeelden van loon in natura zijn het privégebruik van de auto van de zaak, dienstwoningen, het rentevoordeel van geldleningen, tegen korting of gratis verkregen producten van de zaak en werkgeversbijdragen aan kinderopvang.

Sociale premies ten laste van werkgevers

De sociale premies ten laste van de werkgever hebben betrekking op de werkgeversbijdragen in het kader van de sociale zekerheid. De sociale premies ten laste van werkgevers kunnen onderverdeeld worden in werkelijke sociale premies t.l.v. werkgevers en toegerekende sociale premies t.l.v. werkgevers. De werkelijke sociale premies t.l.v. werkgevers omvatten alle premies voor de wettelijke sociale verzekering en de particuliere sociale premies (waaronder pensioenpremies t.l.v. werkgevers). De toegerekende sociale premies t.l.v. werkgevers zijn rechtstreekse sociale uitkeringen door werkgevers aan (voormalige) werknemers zonder tussenkomst van andere institutionele eenheden of fondsen. Het merendeel bestaat uit doorbetaalde lonen bij ziekte.

Loonkosten

De loonkosten van de werkgever geven de werkgeverslasten weer die direct samenhangen met het inzetten van individuele werknemers in het productieproces. Loonkosten zijn gelijk aan beloning van werknemers plus de door de werkgever betaalde eindheffingen minus de door de werkgever ontvangen loonkostensubsidies. Eindheffingen betreffen belastingen op lonen ten laste van werkgevers zoals bijvoorbeeld heffingen over geschenken in natura.

Ontwikkeling van de loonkosten per gewerkt uur

De prijsindex arbeid geeft de ontwikkeling weer van de totale loonkosten per gewerkt uur van werknemers, gecorrigeerd voor veranderingen in de werknemersstructuur. Als het aandeel van werknemers met relatief hoge loonkosten (zoals hoger opgeleide werknemers en oudere werknemers) toeneemt, stijgen de gemiddelde loonkosten per gewerkt uur. Na correctie voor deze structuurveranderingen resteert een zuivere

prijsstijging. Met de prijsindex arbeid kan de totale stijging van de loonkosten per gewerkt uur gesplitst worden in een prijscomponent en een structureffect.

Verdere detailleringen

De aantallen werkzame personen, banen en het arbeidsvolume worden onderscheiden naar economische activiteit en geslacht. De indeling naar economische activiteit wordt bepaald door de SBI 2008 van het bedrijf waar de persoon in dienst is. Uitzendkrachten die op de loonlijst van uitzendbureaus voorkomen behoren dus bij de uitzendbureaus. Op www.cbs.nl/StatLine wordt een aantal uitkomsten ook gedetailleerd naar geslacht, dienstverband (voltijd / deeltijd), leeftijd en hoogst behaald opleidingsniveau.

8.7 Prijs- en volumemutaties

Inleiding

De nationale rekeningen leveren samenhangende gegevens die gebruikt kunnen worden voor het beoordelen en analyseren van de economische ontwikkelingen in een land. De nadruk ligt daarbij veelal op de groei van macro-economische variabelen zoals het bruto binnenlands product (bbp), de consumptie door huishoudens, de investeringen en de in- en uitvoer. Kenmerk van dergelijke groeicijfers is dat zij gecorrigeerd zijn voor prijsveranderingen.

In Nederland worden de groeicijfers voor de macrovariabelen vastgesteld binnen het raamwerk van de aanbod- en gebruiktabellen van de nationale rekeningen. Voor alle transacties in deze tabellen worden de veranderingen in de waarde ten opzichte van het voorafgaande jaar gesplitst in een prijs- en een volumemutatie. Een belangrijk voordeel van het bepalen van prijs- en volumemutaties binnen een integratiekader als de aanbod- en gebruiktabellen is dat een controle mogelijk is ten aanzien van de consistentie en de plausibiliteit van zowel niveaugegevens als prijs- en volumemutaties. Een tweede voordeel is dat consistente prijs- en volumemutaties voor belangrijke saldogposten, zoals toegevoegde waarde en het bbp, bepaald kunnen worden.

Prijs en volume in de NR

De keuze van de indexcijferformule

Macrovariabelen zijn veelal aggregaten van diverse onderdelen die onderling forse verschillen vertonen. De totale consumptie is de optelling van de bestedingen van huishoudens aan een grote variëteit van goederen en diensten. Om de prijs- en volume-indices van dergelijke aggregaten te bepalen, wordt gebruik gemaakt van indexcijfer-formules. Het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) 2010 schrijft het gebruik van een Paasche prijsindex en een Laspeyres volume-index voor. Hier ligt de praktische reden aan ten grondslag dat deze combinatie van indexformules aan twee belangrijke eisen voldoet:

- de waarde-index is gelijk aan het product van prijsindex en volume-index
- additieve consistentie, d.w.z. een gedefleerd aggregaat kan bepaald worden als som van de gedefleerde onderdelen.

Het gebruik van deze combinatie van indexcijferformules binnen een systeem van aanbod- en gebruiktabellen betekent dat alle consistentieregels die voor de lopende prijzen gelden, ook gelden voor de gedefleerde waarden.

De keuze van het basisjaar

Een indexcijfer van een aggregaat is een gewogen gemiddelde van de indexcijfers van de onderliggende componenten. De gewichten worden bepaald op basis van gegevens uit het zogenoemde basisjaar. Een optie is om dit basisjaar voor een aantal jaren vast te houden. Zekere naarmate het verslagjaar verder verwijderd is van het basisjaar, heeft deze keuze het risico dat de gewichten niet meer representatief zijn. Daarom wordt, conform de richtlijnen van het ESR 2010, in de Nederlandse nationale rekeningen voor elk verslagjaar het voorafgaande jaar als basisjaar in de indexcijferformules gebruikt. Omdat daardoor voor ieder verslagjaar een actueel wegingsschema wordt gehanteerd, resulteren betere ramingen van de groei. Om een tijdreeks van prijs- en volume-indices te bepalen, worden kettingindices gebruikt. Daarbij wordt vanuit een willekeurig referentiejaar (index =100) de indexreeks bepaald door het (door)vermenigvuldigen van de berekende jaarindices waarbij het voorafgaande jaar als basisjaar is gebruikt.

Non-additiviteit

Naast de groeivoeten worden in economische analyses ook wel niveaugegevens gebruikt die gewaardeerd zijn tegen prijzen van een vast referentiejaar (bijvoorbeeld: het bbp van 2010 in prijzen van 2000). Voor het bepalen van deze niveaugegevens wordt gebruik gemaakt van de bovengenoemde kettingindices. Daarbij gaat echter de additiviteit verloren, wat betekent dat het aggregaat in prijzen van het referentiejaar niet gelijk is aan de som van de onderdelen in prijzen van het referentiejaar. Als gevolg hiervan moeten niveaugegevens in prijzen van het referentiejaar voor een variabele altijd berekend worden met de kettingindices van diezelfde variabele.

Prijzen en hoeveelheden

Voor alle transacties in goederen en diensten in de aanbod- en gebruiktabel worden prijs- en volumemutaties bepaald. Meestal gebeurt dit door de waarde in lopende prijzen te defleren met een passende prijsindex. Voor grote delen van de productie zijn producentenprijsindices beschikbaar. Voor de consumptie van huishoudens worden consumentenprijsindices ingezet. De volumemutatie is dan een afgeleide. Voor transacties waarvoor geen prijsindices beschikbaar zijn, worden met behulp van hoeveelhedsgegevens schattingen gemaakt. Hierbij moet gedacht worden aan onderwijs en diensten van banken en verzekeraars. In gevallen waar ook geen hoeveelhedsgegevens beschikbaar zijn, zoals voor de (collectieve) overheidsproductie, worden prijs en volume bepaald via de productiekosten. Dit is analoog aan de wijze waarop deze productie in lopende prijzen wordt vastgesteld.

Productgebonden belastingen en subsidies en handels- en vervoersmarges

Productgebonden belastingen en subsidies beïnvloeden alleen de prijs van een product en niet het volume. Dit betekent dat de volume-index van een goederen- of dienstentransactie inclusief en exclusief belasting dezelfde is. Dientengevolge is de volume-index van de belasting of subsidie op een transactie gelijk aan de volume-index van de transactie inclusief (of exclusief) belasting. Eenzelfde werkwijze wordt gehanteerd voor de bepaling van de volume-ontwikkelingen van de handels- en vervoersmarges. Hoewel hierbij sprake is van dienstverlening wordt deze aanpak, bij gebrek aan voldoende informatie, als goede benadering gezien.

Volumemutaties van de toegevoegde waarde en bbp

De toegevoegde waarde per bedrijfstak wordt in aanbod- en gebruiktabellen bepaald als het verschil tussen productie en intermediair verbruik. Dit geldt zowel voor lopende prijzen als voor de prijzen van het voorafgaand jaar. De gedefleerde productie en intermediair verbruik liggen ten grondslag aan de raming van de groei van de toegevoegde waarde per bedrijfstak en, op macroniveau, aan de groei van het bbp. Ook voor de benadering van het bbp via de bestedingen kan deze werkwijze worden gehanteerd.

Handboek voor prijs- en volumemutaties in de nationale rekeningen

In internationale richtlijnen voor de nationale rekeningen zoals het System of National Accounts 2008 (SNA 2008) en het ESR 2010 wordt relatief weinig aandacht besteed aan prijs- en volumemaatstaven. Daarom heeft het statistische bureau van de Europese Unie (Eurostat) in aanvulling daarop in 2001 het 'Handbook on price and volume measures in national accounts' gepubliceerd. Dit boek geeft een volledig overzicht van de vraagstukken over het meten van prijs- en volumeveranderingen. Naast algemene beginselen worden specifieke voorschriften gegeven voor het vaststellen van prijs- en volumemutaties van individuele goederen en diensten.

